

قسم اللغة العبرية وآدابها

أساليب عبرية حديثة وتميز

إعداد

د. محمد أحمد على

العام الجامعي

٢٠٢١/٢٠٢٢م

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بيانات الكتاب

الأداب	الكلية
الرابعة - قسم اللغات الشرقية - اللغة العبرية وأدابها	الفرقة
علوم اللغة العبرية	التخصص
٢٠٢١م	تاريخ النشر
٢٢٢ صفحة	عدد الصفحات

فهرس الكتاب

٥	مقدمة :الأسلوب والأسلوبية.....
١٥	الفصل الأول :أقسام الكلام في العبرية الحديثة.....
٢٦	الفصل الثاني : مصطلحات أساسية في علم التراكيب في العبرية الحديثة.....
٣٩	الفصل الثالث : أنواع الجملة في العبرية الحديثة.....
٤٧	الفصل الرابع: المسند إليه والمسند في الجملة البسيطة في العبرية الحديثة.....
٥٦	الفصل الخامس: مكملات الفعل في الجملة العبرية الحديثة.....
٧٣	الفصل السادس : مكملات الاسم في الجملة العبرية الحديثة.....
٨٦	الفصل السابع : الجملة الاسمية في العبرية الحديثة.....
١٠٥	الفصل الثامن : الجملة الشاملة في العبرية الحديثة.....
١١٣	الفصل التاسع : الجملة المعطوفة في العبرية الحديثة.....
١٢١	الفصل العاشر : الجملة المعقدة في العبرية الحديثة.....
١٤٠	الفصل الحادي عشر: الرتبة والكلام المباشر وغير المباشر في الجملة العبرية الحديثة.....
١٥٠	الفصل الثاني عشر : الجمل الاعتراضية في العبرية الحديثة.....
١٦٥	الفصل الثالث عشر : تطبيقات على نصوص عبرية حديثة.....
٢٠٤	الفصل الرابع عشر: مصطلحات وتعريفات نحوية في العبرية الحديثة.....
٢٢٢	مراجع الكتاب.....

الأشكال التوضيحية

٢٥	شكل رقم (١)
٧٢	شكل رقم (٢)
٨٥	شكل رقم (٣)
١٠٤	شكل رقم (٤)

مقدمة : الأسلوب والأسلوبية

الأسلوبية و الأسلوب

تعد الدراسات الأسلوبية الرابط الأساسي بين اللغة والأسلوب في تحليل النص الأدبي ، فالأسلوبية تنظر في النص الأدبي ككيان مستقل ، وتهتم بإبراز ما فيه من ظواهر أسلوبية ، وقيم تعبيرية وجمالية بعيدا عن الانطباعية ، أو ذاتية المواقف ، فهي تقوم بعملية اختيار وانتقاء للظواهر الأسلوبية التي تكمن في بنية النص ، وتؤدي دورا هاما في تشكيل أسلوب المؤلف ، فهي بمثابة الإضاءة والتنوير لمعرفة النص الأدبي لما لها من رؤية عميقة تتمثل في استكناه الفعل الإبداعي بلاغيا وجماليا ودلاليا ^(١) .

فالدراسات الأسلوبية إبحار في عالم النص للوقوف على تميز مبدعه ، وتفرده في الأداء عن وعي واختيار ، كما أنها تمتلك القدرة على إبراز الدلالات المختلفة التي يشحن بها المبدع خطابه ، كما تتعامل مع النص الأدبي ككل شامل تنسج يماته في وشاح متماسك ^(٢) .

ومن هنا يتبين أن الدراسة الأسلوبية تقوم على الاختيار والانتقاء والانسجام من حيث اختيار مفردات معينة من أعيان المفردات والتراكيب، وانتقاء البنية التركيبية أو التشكيلية الملائمة لها مع اختيار بنية صوتية تحقق الانسجام لها ؛ ليتم ظهورها على نحو خاص للكشف عن الأثر الجمالي والانفعالي لدى المتلقي.

(١) د.ياسر عكاشة : مستويات التشكيل الأسلوبي ، ص ٦٧٩

(٢) المرجع السابق ، نفس الصفحة

أولا : تعريف الأسلوب والأسلوبية

١- تعريف الأسلوب

تعتبر مقولة جورج بوفون Georges Buffon " الأسلوب هو الرجل" هزة قوية عصفت بمبدأ طبقية الأسلوب، وحاولت تأصيل مفهوم جديد له من خلال ربط قيمه الجمالية بخلايا التفكير الحية والمتغيرة من شخص إلى شخص لا بقوالب التزيين الجامدة^(٣)، إلا أن الآراء النظرية حول مفهومه اختلفت، وترجع هذه الاختلافات إلى ثوابت تتلخص في المقولات الأساسية التي تؤسس للظاهرة وهي: الناص، النص، والمتلقي، إذ على أساس النظر إلى العلاقات بين هذه المكونات، تحددت وجهات النظر التي حاولت أن تبلور مفاهيمها للأسلوب^(٤).

فمن التعريفات التي نظر أصحابها إلى الأسلوب في ضوء علاقته بالمبدع، تعريف بوفون Buffon السابق الذي يؤكد أن الأسلوب جزء من شخصية المؤلف، فهو بمثابة لوحة الإسقاط الكاشفة لمخبات الإنسان ما ظهر منها وما بطن... وجسر إلى مقاصد صاحبه من حيث إنه قناة العبور إلى مقومات شخصيته لا الفنية فحسب، بل الوجودية مطلقا ، ولهذا اعتبر "بوفون" Buffon «المعاني وحدها هي المجسمة لجوهر الأسلوب، الذي يظهر حاملا لأفكار الكاتب وعواطفه، فيتعذر – لذلك- انتزاعه أو تحويله أو سلخه^(٥).

ومع أن تعريف "بوفون" Buffon فهم في سياقات مختلفة، وحمل دلالات مختلفة إذ أدى اقتطاعه من سياقه إلى انتقال مشكلة الأسلوب إلى نطاق علم

(٣) عبد السلام المسدي: الأسلوبية والأسلوب، ص ٦٣

(٤) لوييزة بن ناصر: ملامح المنهج الأسلوبي في التراث النقدي ، ص٧

(٥) صلاح فضل : علم الأسلوب مبادئه وإجراءاته، ص٩٦

النفس، وجعل مقولة الأسلوب تشير إلى شخصية مؤلف النص وخواصه النفسية ، فإن عددا غير قليل من الأسلوبيين الذين جاءوا بعده تبنا نظرتهم في تعريفهم للأسلوب، ومن هؤلاء "سينيك" الذي يعرفه بقوله " الخطاب هو سمة الروح " ^(٦)، ويعني بالخطاب ما يشتمل عليه من خصائص أو سمات أسلوبية.

أما التعريفات التي حاول أصحابها تحديد ماهية الأسلوب من خلال ربطه بالخطاب ذاته، تعريف "شارل بالي" الذي حصره في تفجر الطاقات التعبيرية الكامنة في صميم اللغة بخروجها من عالمها الافتراضي إلى حيز الوجود اللغوي ^(٧)، وتعريف "رومان جاكسون" Jakobson Roman الذي يذهب فيه إلى أن الأسلوب هو " الوظيفة المركزية المنظمة للخطاب "، ويتولد عن تكافؤ المزج بين جدولي الاختيار والتوزيع، الاختيار بين بدائل لسانية متاحة ثم تركيبها - أي توزيعها- تركيبا يقتضي بعضه قواعد النحو، ويسمح بعضه الآخر بالتصرف فيها فيصبح الأسلوب خاصية متموضعة في العلاقات اللسانية ^(٨).

أما "رولان بارت Roland barthes" فيعرفه قائلا " الأسلوب لغة مكتفية بذاتها، ولا تغوص إلا في الأسطورة الشخصية للكاتب، كما تغوص المادة التحتية للكلام، حيث يتشكل أول زوج للكلمات والأشياء " ، بمعنى آخر أن الأسلوب لغة استكشافية تغوص في الأسطورة الخفية للمبدع في حالة شبه مادية للكلمة إذ يتشكل أول زوج من المفردات والأشياء التي يحاول المبدع إيصال محتواها إلى القارئ ^(٩).

وفي سياق تحديد ماهية الأسلوب من خلال ربطه بالنص، اعتبر البعض الأسلوب مجرد زينة أو شيء يضاف إلى فكرة النص، ومن هؤلاء "ستندال

(٦) عبد السلام المسدي: الأسلوبية والأسلوب، ص ٦٣

(٧) المرجع السابق، ص ٨٥

(٨) لوييزة بن ناصر: ملامح المنهج الأسلوبي في التراث النقدي ، ص ٨

(٩) المرجع السابق، ص ٨

Sten bhal " الذي يقول " الأسلوب هو أن تضيف إلى فكر معين جميع الملابس الكفيلة لإحداث التأثير الذي ينبغي لهذا الفكر أن يحدثه " ، ويعارض "مارسيل بروسست Marcel proust " هذا التعريف فيقول " إن الأسلوب ليس بأية حال زينة أو زخرفة كما يعتقد بعض الناس، كما أنه ليس مسألة تكنيك، إنه مثل اللون في الرسم، إنه خاصية الرؤية تكشف عن العالم الذي يراه كل منا دون سواه" (١٠).

أما التعريفات التي اعتمد أصحابها على ما يحدثه الأسلوب ومقوماته من تأثير في المتلقي، فمنها تعريف "سيدلر Seidler " الذي يذهب إلى أنه " أثر عاطفي يحدث في نص ما بوسائط لغوية " ، أما "ريفاتير Michael Riffaterre " فيذهب إلى أنه مصدر من مصادر التأثير الأدبي، ويعرفه بأنه يتكون من تأسيس نمط معين من الانتظام اللغوي الذي يؤدي إلى إثارة توقعات القارئ " (١١) .

٢- تعريف الأسلوبية

كان للبلاغة دورها في بروز الأسلوب، إذ دخل ضمن مجال عملها باعتبارها «فنا للتعبير الأدبي وقاعدة في الوقت ذاته، فضلا عن كونها أداة نقدية في تقويم الأسلوب المفرد، ولكن عجز البلاغة الكلاسيكية عن احتواء الظاهرة الأدبية بكونها إلى النظرة الجزئية، وانحصارها في إحصاء الصور الزخرفية في الكلام، جعل المعرفة المعاصرة في حاجة إلى منهج جديد يأخذ على عاتقه استدراك ما فات البلاغة التقليدية في دراستها للأسلوب تنظيرا وتطبيقا، تتجسد فيه علمية الأسلوب، وقابليته للدراسة والتحليل وفق مناهج علمية حديثة، فكان المنهج البديل علم الأسلوب أو الأسلوبية (١٢).

(١٠) صلاح فضل : علم الأسلوب مبادئه وإجراءاته، ص ٩٦

(١١) لويزة بن ناصر: ملامح المنهج الأسلوبي في التراث النقدي ، ص ٨

(١٢) المرجع السابق ، ص ١٤

ويعرفها "ريفاتير Riffaterre" بقوله علم يعنى بدراسة الآثار الأدبية دراسة موضوعية، وهي تنطلق من اعتبار الأثر الأدبي بنية ألسنية تتحاور مع السياق المضموني تحاورا خاصا ، أما بيير جيرو فيعرفها بأنها البعد الألسني لظاهرة الأسلوب، ويعرفها ميشال أريفي Michael Arrivé بأنها وصف للنص حسب طرائق مستقاة من اللسانيات، فهذه التعريفات وغيرها تجمع على أن الأسلوبية علم ألسني موضوعي وصفي منطقة عمله الكلام/الأسلوب باعتباره الميزة النوعية للأثر الأدبي ، والمحدد لصيرورة الحدث اللساني نحو الظاهرة الأدبية^(١٣)، والذي يأخذ أشكالا مختلفة قد تكون عبارة أو خطابا أو رسالة ، حيث يعنى بدراسة تكويناته الصوتية والمعجمية والتركيبية والدلالية، والعلاقات الجزئية والكلية القائمة بينها بغية إدراك القيم الفنية والجمالية للخطاب، وهو ما يعني أن ماهيتها تكمن في البحث عن كيفية تشكيل شبكة التركيب اللغوي في الخطاب الأدبي، والعمل على إظهار شعرية الخطاب أو أدبيته ، ولا مجال إلى إدراك هذه الغاية، إلا بالبحث في متن الخطاب الأدبي واكتناه أسرار مكوناته الأسلوبية البنيوية والوظيفية من دون أن تنطق بالحكم أو تجيب عن سؤال مفاده لماذا؟^(١٤).

وبذلك يزدوج المنطلق التعريفي للأسلوبية حيث يمتزج فيه المقياس اللساني بالبعد الأدبي الفني استنادا إلى تصنيف عمودي للحدث الإبلاغي، فإذا كانت عملية الإخبار علة الحدث اللساني أساسا، فإن غائية الحدث الأدبي تكمن في تجاوز الإبلاغ إلى الإثارة، وتأتي الأسلوبية لتتحدد بدراسة الخصائص اللغوية التي بها يتحول الخطاب عن سياقه الإخباري إلى وظيفته التأثيرية والجمالية، لهذا عملت على مراقبة الانحرافات التي من شأنها أن تحقق الوظيفة التأثيرية والجمالية كتكرار صوت، أو قلب نظام الكلمات، أو بناء تسلسلات متشابهة من

(١٣) عبد السلام المسدي: الأسلوبية والأسلوب، ص ٨٦

(١٤) لويزة بن ناصر: ملامح المنهج الأسلوبي في التراث النقدي ، ص ١٥

الجمل، وكل من شأنه أن يخدم وظيفة جمالية كالتأكيد، أو الوضوح أو عكس ذلك كالغموض أو الطمس المبرر جمالياً ، مع محاولة إدراك الأبعاد الدلالية التي تتضمنها السياقات المنزاحة عن مرجعيتها اللسانية.

إن استعانة الأسلوبية بعلوم أخرى مثل «اللسانيات، وعلم النفس، والفلسفة، والأنثروبولوجيا والتاريخ...» ، مما يطعم البحث ويقوي استنتاجاته، لا يقلل من مشروعيتها أو ينال من فاعليتها، إذ تظل علما قائما بذاته، ينجز بعض أدواته الإجرائية، وكذا مناهجه في التعامل مع الظاهرة الأدبية^(١٥).

ثانيا : نشأة الأسلوبية وتطورها

يعتبر العالم " فون درجلنتس " أول من أطلق مصطلح أسلوبية على دراسة الأسلوب عبر الانزياحات اللغوية والبلاغية في الكتابة الأدبية والتي اعتبرها تفصيلات خاصة يؤثرها الكاتب^(١٦)، وكان ذلك سنة ١٨٧٥، أي في بداية القرن ١٩، وبتطور اللسانيات الحديثة على يد العالم اللغوي السويسري فرديناند دوسوسير (١٨٧٥-١٩١٣) تطور البحث الأسلوبي، وبرز علم الأسلوب باعتباره علما يهدف إلى تحليل الكلام واللغة على نحو خاص، على يد شارل بالي Bally Charles (١٨٦٥-١٩٤٧) منذ مطلع القرن العشرين، وذلك من خلال كتابيه " بحث في الأسلوبية الفرنسية " (١٩٠٢) و " المجمل في الأسلوبية الفرنسية " (١٩٠٦) اللذين أسسهما على وجدانية وتعبيرية اللغة، فاعتبرت محاولته اللبنة الأولى في صرح الأسلوبية العلمية، وقد بنى شارل بالي Charles Bally أسلوبيته على أفكار أستاذه " دوسوسير de Saussure " ، فاتجه إلى البحث عن الأسلوب الفردي مستثمرا معطيات وقوانين النظام اللغوي العام^(١٧).

(١٥) المرجع السابق، ص١٦

(١٦) عدنان بن ذريل : اللغة والأسلوب، ، ص141

(١٧) لويزة بن ناصر : ملامح المنهج الأسلوبي في التراث النقدي ، ص٢٠

ثم تطورت الأسلوبية وصارت منهجا يستخدم في تحليل النصوص الأدبية، بفضل الجهود التي أعانت على ذلك، ومنها جهود " فلاديمير بروب Propp Vladimir " في دراسته مرفولوجيا الحكاية الشعبية، ومن بعدها أعمال الأنثروبولوجي " كلود ليفي شتراوس C. Levee Strauss " في "بنوية العلوم الاجتماعية"، ثم ما كان من جهود المدارس المختلفة التي ظهرت في أوروبا، ومنها مدرسة " براغ " التي تزعمها البولندي الأمريكي " جاكسون Jakobson " وقد اهتمت هذه المدرسة بخصوصية اللغة الشعرية على أساس مغايرتها للغة العادية وأكدت أن سماتها ليست مطردة فيها، بل إنها مرتبطة بوظائفها التي تلفت الانتباه إلى تركيبها الذاتي^(١٨).

إضافة إلى جهود المدرسة الفرنسية التي اهتمت بالنواحي الوظيفية للغة، وتعتبر جهود المدرسة الشكلية الروسية، والتي تعد حلقة "موسكو" نواة لها أبرز الجهود التي أعانت على تطوير البحث الأسلوبي، فقد اتجهت هذه المدرسة إلى دراسة فنية الشكل الأدبي، مركزة على الجوهر الداخلي للعمل الأدبي، وكانت الحقيقة الأدبية شاغلا بصرف النظر عن أي اعتبار يبتعد عن النص ذاته ، وقد كان لترجمة أعمالهم إلى الفرنسية من طرف " تودوروف Tzveton Todorov " أثر كبير في إثراء البحوث الأسلوبية، وقد أكد هو نفسه ما للشكلانيين من تأثير على الأسلوبيين بقوله ونحن مدينون للشكلانيين بنظرية الأدب التي وضعوها^(١٩).

ويمكن القول بأن تأثير الشكلانيين على الأسلوبيين فيما يتعلق بالتحليل الشعري قد تمثل في تغيير الأسئلة الموجهة إلى النصوص، فلم يعد السؤال يتعلق

(١٨) محمد عبد المطلب: البلاغة والأسلوبية، ص ٨٤
(١٩) عدنان حسين، قاسم، الاتجاه الأسلوبي البنيوي في نقد الشعر العربي، ص ١٢

بال"ما هو" أكثر ما أصبح يتمثل في الـ"كيف" الشيء الذي غير مجرى الأبحاث من بحث المادة إلى فحص الشكل^(٢٠).

ولم يتوقف تأثيرهم عند هذا الحد النظري، وإنما تجاوزه إلى مسائل معرفية وعلمية ومنهجية جد دقيقة، إذ كان لجاكسون الفضل مرة أخرى في استعمال مبكر للفونيم باعتباره أصغر وحدة لسانية دالة^(٢١).

ناهيك عن جهود المدرسة الألمانية التي تجلت لدى "كارل فوسلر Vossler Karl" الذي بنى دراسته التحليلية على المطابقة بين اللغة والفن، فأطلق على النظام الذي يدرس اللغة في علاقتها بالخلق النظري الفردي، اسم الأسلوبية أو النقد الأسلوبي .

وأعقت سنوات الازدهار التي عاشتها الأسلوبية بين ١٩٥٠-١٩٦٠ سنوات تقهقر بين ١٩٦٨-١٩٧٥ حتى ظن نقاد الأدب أن الأسلوبية زالت من الوجود حيث انطوت تحت لواء النقد الذي قصر جهوده على الكاتب وأصالته في استعمال المفردات وغيرها من العناصر اللغوية البيانية مما أدى إلى زوال الأسلوبية وتهميشها مؤقتا^(٢٢) .

ثم ازدادت تراجعا بين سنوات (١٩٧٥-١٩٨٥)، لكنها عادت إلى الظهور من جديد بتأثير تراكم الدراسات الحديثة، وكان للمدرسة الفرنسية الفضل في اتضاح الأسلوبية وبروزها كما وشكلا.

ثالثا : مستويات التحليل الأسلوبي

تنطلق الأسلوبية في مقاربتها للنص الأدبي من بنيته اللغوية، لهذا اعتمدت كمنهج علمي موضوعي على مستويات البحث اللغوي المعروفة، وهي:

(٢٠) لويزة بن ناصر: ملامح المنهج الأسلوبي في التراث النقدي، ص ٢٠

(٢١) المرجع السابق، ص ٢١

(٢٢) جورج مولينييه: الأسلوبية، ص ٩

- **المستوى الصوتي:** و يدرس فيه الإيقاع والعناصر التي تعمل على تشكيله، والأثر الجمالي الذي يحدثه، كما تدرس فيه تكرار الأصوات والدلالات الموحية التي تنتج عنه، ويدرس فيه الوزن، والقافية، والتنغيم، والنبر، والقطع، والتنغيم، وصفات الأصوات من همس وجهر وشدة ورخاوة وأثرها في المعنى (٣٣) .

- **المستوى الصرفي:** ويدرس فيه الصيغ الصرفية، والعناصر الصوتية وما ينتج عنها من معاني صرفية أو نحوية، وتأثير الصرف على المعاني النحوية.

- **المستوى التركيبي:** و يدرس فيه الجملة من حيث طولها أو قصرها، بنيتها السطحية والعميقة، عناصرها المكونة لها: الفعل والفاعل، المبتدأ والخبر، الروابط، والتقديم والتأخير، والإضافة، والتعريف والتنكير، والصفة والموصوف، والعدد والمعدود، والصلة والموصول، والتذكير والتأنيث، والروابط وما تشمله من حروف وأفعال وتراكيب مكانية وزمانية، والبنية العميقة والبنية السطحية، والمبني للمعلوم والمبني للمجهول، والقرائن اللفظية والمعنوية التي يستخدمها الكاتب، وطبيعة الضمائر، وغيره كثير، وما له من دور في المعنى.

- **المستوى الدلالي:** ويدرس فيه العتبات، والكلمات المفاتيح، والسياق الذي تقع فيه وعلاقتها الاستبدالية والمجاورة، الاختيار، والصيغ الاشتقاقية. وطبيعة المعجم اللغوي المستخدم في النص.

- **المستوى البلاغي:** ويدرس فيه الصور الفنية والاستعارات والمجازات، واستخدام المحسنات البيعية، وأساليب الإنشاء الطلبي وغير الطلبي؛ الاستفهام، والأمر، والنهي، والقسم، والتعجب، والنداء، والدعاء، وما تؤدّيه هذه الأساليب من معان.

(شاهد الفيديو)

(٢٣) لوزة بن ناصر : ملامح المنهج الأسلوبي في التراث النقدي ، ص ٣١

الفصل الأول : أقسام الكلام في العبرية الحديثة

5. לפניכם מספרים שונים. אחוים ושברים. שלבו אותם במשפטים וכתבו את המספרים במילים.
 29.54 , 31.72 , $27\frac{1}{2}\%$, 16% , $2\frac{3}{4}$, $\frac{5}{7}$
6. שכתבו את כל הכתוב במדעה הבאה - לקטע פרסומי רציף ומקושר. כתבו את כל המספרים במילים, כולל התאריכים ומספרי הטלפון.

סוליס גבול
 החברה המובילה -
 18 שנות ניסיון
 47 סדרים מעולים

24 מסלולים ביעדים ארתקים
24 ארצות
מלונות 3-4 כוכבים בכל טיול

5 מסלולים בלעדיים
 טיול מרתק ל-10 יום
 14 יום כולל טיסות + 7 לילות במלון
 9 ימי טיול ספארי
 17/11 יום כולל 4 ימי נפש
 34/24 יום

מסלולים לדוגמה:

- סקנדינביה
- אינדיה
- תאילנד - ברמה
- קניה ספארי
- תיכיה
- הודו שפאל

להזמנת מקומות צלצלו עכשיו: 177-022-843 ■ 24 שעות ביממה

4 מתונים:
 מרכז גמון תלמה
 או 4 תשלומים שקלילים שנים
 בנדשים אזוראי
 לגרשמים 3 תשלומים תראש

פרק ד: חלקי הדיבור

נהוג למיין את כל המילים בלשון לקבוצות, הסכומות: **חלקי דיבור** (או חלקי דיבור). לכל קבוצה כזאת, לכל חלק דיבור, יש מבנה משותף רחב הן במשמעות והן בצורה הדקדוקית.
 את כל חלקי הדיבור ניתן לחלק לשתי קבוצות-על: **מילות תוכן ומילות תפקוד**. את מילות התוכן ואת מילות התפקוד ניתן למיין מיון משני לקבוצות של חלקי דיבור. **יבולת חנטייה** של המילים, כלומר צורתן הדקדוקית, **עוזרת במיון המילים** לחלקי דיבור.

נתאר תחילה את מילות התוכן (פעלים, שמות עצם, תארים ותוארי פועל), ואחר כך את מילות התפקוד (מילות יחס, מילות קישור וכיוצא בזה).

ד.1 מילות תוכן

מילות התוכן הן מילים, כגון: עמד, קוד, נבון, היקב, כלומר - פעלים, שמות עצם, תארים ותוארי פעל. מילות התוכן הן אבני הבנייה של הלשון. הן מסמנות את כל המשמעות שהדברים מדברים או כותבים עליהן. הן מסמנות (מביעות) את כל מה שמצוי בעולם המציאותי, במחשבתו של האדם, בדמיונו וברגשותיו. הקבוצות של מילות התוכן הן גדולות, ובלשון חיה הן מתרחבות כל הומן ומילים נוספות וגם נעלמות כמעט מדי יום, לכן הן נקראות "קבוצות מתוחזות". רוב רובו של אוצר המילים מצוי בקבוצות אלה, וכך גם רוב המילים המתחדשות.

ד.2 פעלים

פעלים הם מילים, כגון: נץ, התחשב, סקנה, נקסק, לקשות, נקשיד, הקשיקו, והם הקבוצה השנייה בגודלה בין חלקי הדיבור השונים.

משמעות: פעלים עשויים להביע פעולות, אירועים, מצבים, תהליכים.

נטייה: ניתן להסות את הפעלים לפי זמן או לפי דרך (הקשיד, הקשיד, הקשיד, הקשיד, הקשיד, הקשיד) ולפי גופים (נקשיד, נקשיד, נקשיד). הנטייה לפי זמן או דרך - היא סימן החיבור החשוב ביותר של פעלים, תל פיה קל לזהות מהו פעל. צורני הנוף מביעים גם מין (הקשיד-הקשיקה) ומספר (נקשיד-נקשיד).

נזירה: כל הפעלים בעברית גוררים באופן מסורג משורש ומתבנית. רוב השורשים הם בני שלושה או ארבעה עיצורים והם עשויים להשתלב בתבניות הפעל, הנקראות בניינים. בעברית יש שבעה בנייני פעל בסיסיים.

ד.3 שמות עצם

שמות עצם הם מילים, כגון: ימים, נץ, סקשבות, הקסקה, סקסק, שאל. זאת קבוצת המילים הגדולה ביותר, בין חלקי הדיבור.

משמעות: שמות העצם מציינים חפצים, אנשים, חיות וצמחים, מקומות, תהליכים ומונחים משפטיים, ובהם שמות של פעולות.

נטייה: ניתן להסות שמות עצם לפי מספר, כלומר - יחיד/רבים (עמוד/עמודים, תמונה/תמונות). ניתן להגדיר כל עם עצם גם לפי מין (קיר - זכר; מגורה - נקבה), אך נטייה לפי מין אפשרית רק בשמות עצם שיש להם מין ביולוגי, אנשים ובעלי חיים. כלב/כלבה, מהנדס/מהנדסת לשמות העצם ניתן לחוסף ביסודי שייכות בצורת כינויים חברים לגופים השונים (סחברת, סחברתך) או בצורת המילה "שלי" והמחברת שלי, המחברת של טלה. מאפיינים נוספים: לשמות עצם ניתן להוסיף גם ייחוד, וניתן להעמיד בראש מילות יחס (המחברת, במחברת, על המחברת), וניתן לצרפם לשם עצם אחר בדרך הסמכות (מגורת שילחן, הפסקת איכל, זמדי פופ).

סימן קל לזהוי שמות עצם, היספת ביסודי שייכות, כלומר היספת המילה "שלי": הסיפור שלי, הסיפור שלך.

סימני החיבור האלה חשובים להבחנה יותר ממשמעותם של השמות, ובעיקר בשמות מופשטים ובנייהם - שמות פעולה (כתיבה, חשיבה, צילום, הרכבה, התנדבות, בקשת). אף כי הם שמות של פעולות, אלה הם שמות עצם ולא פעלים! הסימנים לכן: לא ניתן להסותם לפי זמן או דרך, ולעומת זאת, ניתן לחוסף להם ביסודי שייכות וחי ייחוד. (המתיבה שלי, חשיבתו, הצילום, ההרכבה שלהם) יכולת הנטייה היא שכיבשת את שיוכם לקבוצת חלקי הדיבור, ולא המשמעות!

גזירה: שמות העצם נגזרים בשתי דרכים: באופן מסורג (מאודש ומתבנית) או באופן קווי. במירה המסורגת (שמות, כגון: ששד, נקשיד, סקנה, סקר, פרסום, בלבלה) רוב האורשים הם בני שלושה או ארבעה עיצורים, והם משתלבים בתבניות השם, הנקראות גם משקלים. יש בעברית כמה עשרות משקלי שם. במירה הקווית (שמות, כגון: סקשבון, שקית, בלבלון, פרסופאי, וכן אי־בלבל, פת־בלבל) מתקשרים צורן גזירה או בסיס אל בסיס של מילה כלשהו ויוצרים יחד מילה אחרת, שרף מילוני אחר. ההתחברות אל הבסיס היא קווית, אל תחילתו של הבסיס או אל סופו.

4.7 תארים

התארים הם מילים, כגון: קנשה, קאצקת, עקני, ציז, מקובל לכנותם גם, שם תואר או תואר השם.
משמעות: הם מסוימים תכונות, תוארו כלשהו לזכרים המובנים בשמות העצם.
נטייה: ניתן להטותם לפי מין ולפי מספר (חדש/חדשה/חדשים/חדשות), מאבק/מאבקות/מאובקים/
מאובקות; עניינה/עניינות/ענייניים/ענייניות), כדאי לשים לב להבדל: לעומת שמות העצם שניתן להטות
בהם את המין רק אם מדובר באנשים או בבעלי חיים, **לתארים יש תמיד נטייה של מין**, כלומר - ניתן
לשנותם תמיד מיצר לנקבה ולהפך. בתוך הקשר של צירוף או של משפט המין והמספר של התארים
משתנים בהתאם לשם-העצם שהם מתקשרים אליו (דיון ענייני, שיחה עניינית).
מאפיינים נוספים: ניתן להוסיף להם את ה' הייחודי. רוב התארים הם דו-גונים, כלומר, ניתן להוסיף להם
את המילים: מאור, יותר, ביותר וכדומה.
גיזרה: כמו שמות העצם, כך גם התארים נאורים בשני דרכים: בגיזרה מסורגת של שורש ועל תבנית
(מסקל). יש משקלים אופייניים לתארים, כמו: [קבע], [קיים] (צריף), בגיזרה קווית, מיקר על ידי
הוספת סופית הגייה - כי לבסיס כלשהו, כמו: קסאית, קסיקי, נביאי ועוד.

הבינוני

מילים, כגון: בוצה, סגור, סבקר, ששקבל מתלפת, הן צורות בינוני. הבינוני אינו נחשב קבוצה של
חלקי דבור, אבל דאוי לשים לב לתכונותיו הייחודיות, המאפשרות לו להתמקם בכל אחת משלוש
הקבוצות של חלקי הדבור שהבדלו. הוא **פועל בחיות**, וגם עשוי לשמש שם-עצם או תואר.

אוקד פרץ למרחש באמצע המשחק. (שם עצם)
הוא **אוקד** את קבוצת הכדורסל. (פועל)
הקבוצה זכתה ליחס **אוקד** מצד השופט. (תואר)

נטיית הבינוני מתאימה לשלוש הקבוצות האלה מצד אחד אפשר לשנות את זמן של מילים כאלה
(מבקר/ביקר/יבקר), וחז מביח שכן חלק ממערכת הפועל מצד אחר יש להן נטייה של מין ומספר,
המסבירה את נטיית השמות, שיש להם מין ביחודי (מבקר/מבקרית/מבקריות/מבקריות), אפשר
להוסיף להן יידוע (המבקר), ביטוי שייכות (המבקר שלו) או סוסד (מבקר המדינה).

5.7 תוארי פועל

תוארי פועל הם מילים, כמו: סקר, היקט, נשחחרו; ישירות, (הודיע) תניית, באטיות, במסרה. אהי
הקבוצה הקטנה ביותר בין מילות התוכן.

משמעות: הם מתארים את הפעולות או את המבנים המובנים בפועל והתואר.

נטייה: לתוארי פועל אין כל נטייה - לא לפי מין או לפי מספר ולא לפי זמן, דרך או נוף.
דוגמאות: מרכה מסיבה חגיגית - במשפט זה את המילה 'חגיגית' ניתן להטות (נסקס חגיגי, ולכן זהו תואר.
המורה הודיעה חגיגית על הזכייה - במשפט זה את המילה 'חגיגית' לא ניתן להטות, זהו תואר הפועל.
גיזרתו עשויה להיות משני סוגים: מסורגת או קווית. כלשון ימינו מתחדשות צורות רבות בגיזרה הקווית,
למשל, על ידי הוספת צורני גיזרה - קית, -ות לבסיס כלשהו: חגיגית, סנדית, אחרנית, נואשות, עמוקות

6.7 מילות התקור

מילים, כגון: על, לפני, אָפֵר, אָס, אָס, הוא, אָקס, אָה, אָקָה, הן מילות התקור. בקבוצה זו נמצא את מילות היחס, את מילות הקישור ואת הכינויים. מילות התקור הן הדבק הלשוני, שבעזרתן מילות התוכן מתקשרות זו אל זו ויוצרות צירופים, משפטים ומבנים. במד שמילות התוכן מסמנות דברים שטעוים בעולם, מחוץ ללשון עצמה, מילות התקור מביעות את הקשרים במערכת הלשונית.

מילות התקור הן קבוצה קטנה, הן מאות חלק קטן מן המילון של השפה, ולא נוספות להן מילים חדשות מדי יום, אלא בפרקי זמן ארוכים על ידי הלשון, לפיכך הן נקראות "קבוצות סגורות". למרות שמילות התקור מעטות יחסית בלשון, אי אפשר בלעדיו, הן שכוחות מאוד, והשימוש בהן רב מאוד בכל מבע לשוני.

7.7 מילות יחס

מילות היחס הן מילים, כגון: על, פֶּל, אָ, אָל, אָה, אָלֵיךְ, אָקָל, והן אחד מסוגי מילות התקור. הן מקשרות בעיקר בין פעלים לשמות וגם בין שמות לשמות אחרים, הן מביעות יחסי מרחב, זמן, סיבה ויחסים תחביריים שונים.

חלק ממילות היחס נכתבות כתיבות נפרדות (על, אָל, אָלֵיךְ, אָקָל, וחלק נאותיות היחס) הבורות לשיטה שאחריהן - ביחסי (הוא התהלך מצד לצד כגמר בכלובו). למילות היחס יש נטייה לפי סף (על-עלֵיךְ, אָל-עָלֵי, אָ-עַל, אָלֵי, אָ-עַל, אָל-עַלֵיךְ, ולפי נטייה זאת קל לזהותן ולהבחין ביניהן לבין מילות הקישור.

8.7 מילות קישור

מילות הקישור הן מילים, כגון: אָפֵר, אָ, אָקָל, אָה, אָלֵיךְ, אָקָל, אָה, אָלֵיךְ, והן אחד מסוגי מילות התקור. הן מקשרות בין משפטים או בין חלקים בתוך משפט (מילים או צירופים) וגם בין חלקי טקסט גדולים יותר שמשפט. מילות הקישור מציגות יחסים של הספה, נשד, פידוט, ברה, ועוד. למילות הקישור אין נטייה, ולפי תבונה ואת קל להבחין ביניהן לבין מילות היחס.

9.7 כינויים

בין מילות התקור יש גם טעוים שונים של כינויים. כינוי הוא רכיב לשוני שמהלף אחת ממילות התוכן. למשל, במשפטים הבאים שמות-העצם 'רוני' ו'ענבנייה' והתואר 'ירוקה' הוחלפו בכינויים שונים.

רוני אכלה לאט את הענבנייה הירוקה.
היא אכלה לאט את הענבנייה הזאת.
מי אכל את זה?
המילים המודגשות הן כולן כינויים.

כינוי טף כתיבים

קבוצת הכינויים הן:

- כינויי טף פרודים וחבירים: אני, אנה, הוא, סנדך, מלנז
- כינויי רמה: זה, זאת, אלה, אלו
- כינויי שאלה: מי, מה, איזה, איך
- כינויי שתמיות: מישח, משהו
- כינויי כמות (כמתים): כל, רוב

10.7 מכניס הג'ינס הראשונים

איך נוצרו מכניס הג'ינס הראשונים?
קראו על כך בקטע, קטע הסידור מופיע 6 פעמים ובכל פעם מדרגש חלק דיבור אחר.
איילו חלקי דיבור שכיחים יותר? איילו נדירים?

שמות עצם	מכניס הג'ינס הוסצאו בארצות הברית באמצע המאה ה-19 בתקופת 'הבהלה לזהב'. סוחר יהודי ושמו לוי שטראוס בא לקליפורניה עם מטען של בד אוהלים עבה וחזק. כשהבחין כי מכניסיהם של כורי הזהב מתבלים במהירות, החליט לתפור להם מכניסים מן הבד שהביא. כך נוצרו ג'ינס 'ליווייס' הראשונים בעולם, הנקראים על שמו.
פעלים	מכניס הג'ינס הוסצאו בארצות הברית באמצע המאה ה-19 בתקופת 'הבהלה לזהב'. סוחר יהודי ושמו לוי שטראוס בא לקליפורניה עם מטען של בד אוהלים עבה וחזק. כשהבחין כי מכניסיהם של כורי הזהב מתבלים במהירות, החליט לתפור להם מכניסים מן הבד שהביא. כך נוצרו ג'ינס 'ליווייס' הראשונים בעולם, הנקראים על שמו.
תואים	מכניס הג'ינס הוסצאו בארצות הברית באמצע המאה ה-19 בתקופת 'הבהלה לזהב'. סוחר יהודי ושמו לוי שטראוס בא לקליפורניה עם מטען של בד אוהלים עבה וחזק. כשהבחין כי מכניסיהם של כורי הזהב מתבלים במהירות, החליט לתפור להם מכניסים מן הבד שהביא. כך נוצרו ג'ינס 'ליווייס' הראשונים בעולם, הנקראים על שמו.
תואי פועל	מכניס הג'ינס הוסצאו בארצות הברית באמצע המאה ה-19 בתקופת 'הבהלה לזהב'. סוחר יהודי ושמו לוי שטראוס בא לקליפורניה עם מטען של בד אוהלים עבה וחזק. כשהבחין כי מכניסיהם של כורי הזהב מתבלים במהירות, החליט לתפור להם מכניסים מן הבד שהביא. כך נוצרו ג'ינס 'ליווייס' הראשונים בעולם, הנקראים על שמו.
שמות קישור	מכניס הג'ינס הוסצאו בארצות הברית באמצע המאה ה-19 בתקופת 'הבהלה לזהב'. סוחר יהודי ושמו לוי שטראוס בא לקליפורניה עם מטען של בד אוהלים עבה וחזק. כשהבחין כי מכניסיהם של כורי הזהב מתבלים במהירות, החליט לתפור להם מכניסים מן הבד שהביא. כך נוצרו ג'ינס 'ליווייס' הראשונים בעולם, הנקראים על שמו.
שמות יחס	מכניס הג'ינס הוסצאו בארצות הברית באמצע המאה ה-19 בתקופת 'הבהלה לזהב'. סוחר יהודי ושמו לוי שטראוס בא לקליפורניה עם מטען של בד אוהלים עבה וחזק. כשהבחין כי מכניסיהם של כורי הזהב מתבלים במהירות, החליט לתפור להם מכניסים מן הבד שהביא. כך נוצרו ג'ינס 'ליווייס' הראשונים בעולם, הנקראים על שמו.

● סרטון 27 שילוב המסד

ד.11 סיכום: חלקי הדיבור

יש שתי קבוצות יעיל של מילים: **מילות תוכן ומילות תפקוד**. מילות התוכן מסמנות דברים שמצויים בעולם, במחשבה, בדגש וכדומה, מילות התפקוד מסמנות קשרים שונים במערכת הלשונית.

מילות התוכן הן קבוצות גדולות ומגוונות ("מתורבתות"), ומילות התפקוד הן קבוצות קטנות ("סגורות"), ושיטתיות לא חלום בהן אלא לשניים רחוקות. הכרנו את הקבוצות השונות של חלקי הדיבור, את המאפיינים הסמנטיים (של משמעות) והתפקודיים שלהם, ובעיקר את סימני הוויזואל שלהם, על פי יכולת הנטייה שלהם.

סיכום סימני הוויזואל:

ארבע קבוצות של מילות תוכן:

פעלים (שִׁבְחָה, תְּקַדְּשֶׁנּוּ, תִּתְקַבֵּל, שִׁבְחָה, לְקַדֵּשׁ) - ניתן להסות אותם לפי זמן (עבר, הווה, עתיד) או לפי דרך (ביחוד, מקור).

שמות עצם (מְסַפֵּר, חֶבֶד, מְשַׁבֵּחַ, מְשַׁבְּחֵי, מְשַׁבְּחֵי, מְשַׁבְּחֵי) - יש להם נטייה של מספר ושל מין ורק לחלק מהם, וניתן להוסיף להם כינויי שייכות חבורים או פרודים (שָׁלֵל, שֶׁלֵךְ).

תארים (טוֹב, גָּדוֹל, קָטָן, נָיִל, קְלוּרִי, מְשַׁבֵּחַ) - הם מתקשרים לשמות עצם, ניתן להסות אותם תמיד לפי מין ומספר, ולחלק מהם ניתן להוסיף את המילים: מאוד, יותר, ביותר.

תוארי-פעל (לֹאֵס, מְשַׁבְּחֵי, קְדוּשָׁה, נְטָיִת) - מתקשרים בעיקר לפועל ולא ניתן להסות אותם כלל.

שלוש קבוצות עיקריות של מילות תפקוד:

מילות יחס (עַל, בְּגִלְגַל, עַל, עַד, בְּשִׁבְלֵי) - ניתן להסות אותן לפי מין.

מילות עישור (ו', וְ, אֵה, אֵכֵל, אֵיכֵל, אֵב, אֵבֵנִי עַל, קָשָׁה, קָשָׁה) - לא ניתן להסות אותן כלל.

כינויים נחם, זה, כְּוֹתֵר, מִי, מִה, אֵיךְ, קֵצֵת, רַב - מחליפים את מילות התוכן. יש כינויים שונים: כינויי טון, כינויים רומזים, כינויי שאלה ועוד.

פעילויות תרגול: חלקי דיבור

פעילויות בנושא: מילות תוכן - פעלים, שמות עצם (חובה: 1, 2, 5)

1. חלקי דיבור בהמשכים: פעלים, שמות עצם - למי לא צלצלו הטלפונים? קראו את קטע המידע הבא.

אלכסנדר גראהם בל

הסלפון השימושי הראשון נבנה על-ידי הממציא, אלכסנדר גראהם בל. בל נולד במקסילנד תדל בקנדה, וכשנבגר עבר לארצות-הברית ושימש מורה לחירשים-אילמים. הוא הקדיש זמן רב לפיתוח מכשיר שיאפשר העברת קולות בחוטי חשמל וניהול שיחות ממרחקים, ובשנת 1876 הצליח לשווח לראשונה עם עוזרו ורץ קו טלפון קצר; בכך פתח עידן חדש בעולם המודרני. בל נפטר בשנת 1922, ובשנת הולדתו חזמו כל המלפונים בצפון

אמריקה לאות כבוד והערצה. ■ סוף דג מילים ומעיל

א. סמנו את כל הפעלים בקטע. וכו' שגם צורות מקור וכו' הן פעלים.

ב. המאפיין את הפעלים הוא היכולת שלהם לנסות במנים שונים. בדקו אם המילים שסימנתם ניתנות לנטייה. כתבו עוד צורה נטייה ליד כל פועל.

- ג. בסקסט מידע (בסקסט עיוני בכלל) יש לא מעט פעלים בצורת סביל. האם גם כאן מצאתם פעלים כאלה?
- ד. סמנו באופן אחר (רצוי בצבע שונה) את כל שמות העצם בסקסט. כיוון שזה סקסט מידע המצאנו בו שמות עצם רבים. מיינו לחד את שמות העצם הפריטים.
- ה. האם יש בקטע שמות פעולה ציינו אותם ואת המעל המקביל
- ו. המאפיין שמות עצם ולא שמות העצם הפריטים) הוא היכולת לנטיות ביחיד/רבים והיכולת לקבל יידוע. כתבו ליד כל שם עצם את נטיית המספר ואת צורת היידוע.
2. **המעל בסוגות** - הסקסט העיוני הוא מעל אופי שטני, ואילו הסקסט הסיפורי הוא מעל אופי פועלי. לכן בסופר ומצאנו הרבה יותר פעלים מאשר בסקסט עיוני.
- א. השוו שני קטעים בעלי היקף דומה. למשל, הידיעה הסיפורית "רכב הלוחית" בעמ' 71, וקטע עיוני (מידע) על החלום ("חדעת הרווחת"...) בעמ' 43.
- ב. סמנו את הפעלים בכל קטע, השוו מבחינה מספרית והסיקו מסקנות.
3. **שמות פעולה הם שמות עצם**, כיג של שמות מופשטים.
- א. השלימו את הטבלה לפי הנתונים.
- ב. כתבו מעל לכל טור את הכותרת המתאימה: שם פעולה, צורת מקור, צורה נסויה, צורת יסוד.
- ג. אילו צורות בטבלה הן שמות עצם ואילו צורות שייכות לפועל?

תחדישו	חדש	לחדש	חדוש
			התפקדות
		לעשו	
	נדד		
יעלצל			
			תנח
			ספקקה
		לסעד	
	התפרץ		
			התקדות

4. **שם פעולה** - שחברו את המטפטים. שנו את המעל לצורת מקור או לשם פעולה.
1. פועל: אנהו נחדש את חקטור; מקור: עליט לחודש את חקטור; שם פעולה: נתמוך בחידוש חקטור.
 2. הם אימו שיתפסרו.
 3. אסור שיעשנו כאן.
 4. ביקשו שלא נדרוך על הדשא.
 5. השען יעלצל מוקדם.
 6. כולם מסכימים שנחזור.
 7. הורלט שיפסיקו לתמוך במסדר.
 8. היישוב נערך לקראת שינוי.
 9. אל נתמרצו!

5. שם פעולה

- א. סמנו את כל שמות הפעולה במדעה ובדקו שהם אכן שמות עצם. הוסיפו חי' הידוע וכינוי שייכות.
 ב. שכתבו את המדעה לקטע מידע על מאלפי כלבים: אך במקום שמות עצם כתבו פעלים. דוגמה:
 חוות הכלבים **מנוהלת** על ידי...
 ג. סמנו את כל צורות הבינוני במדעה. מהו חלק הדיבור של כל ביטוי?

חוות הכלבים
 בהנהלת
 מאגנו כלבי הצלה ומדריך מוסמך

- אילוף כלבים - למשמעת, לעמידה ולהגנה
- אגון כלב הצלה ולכיד נתיב לעיוורים
- כלבים מאולפים להטעות בדולגה, גמלוודיה
- הסבה כלבי שמירה ליוני
- פנסון מרומם בתעמולה תמידית
- מניחה אורים ובערים
- יעיל מחנך אהובתי
- סימון אפקטורני לכלבים
- גישות נמר תקיפת כלבים
- אספקה מתוצרת

טל" 06-47904 איתורית 06-7777394 25/03

פעילויות בנושא: תארים, תבונות, תוארי פועל (חובה: 7, 12)

6. חלקי דיבור בהמשכים - תארים ותוארי פועל

- א. סמנו באיפן שונה ורצו בצבע שונה את כל התארים בקטע במעלות 1 (עמ' 191).
 ב. הסאפיין תארים הוא היכולת שלהם לנטות בארבע צורות: חייד/רבים ור/נקבה. הסו כל תואר בצורות השונות.
 ג. לתארים לא ניתן להוסיף 'של', אך ניתן להוסיף חי' ידוע - בדקו אם הדבר אפשרי בתארים שסיסמתם.
 ד. תוארי פועל הם קבוצה קטנה בלשון. כמה תוארי פועל יש בקטע? סמנו:
 7. לפניכם צירופים שונים ובהם מילים מודגשות שראות זהות. מה ההבדל ביניהן בחלק הדיבור? נסו לקבוע אם הסופית היא צורת נידה או נטייה.
 דוגמה: דיברתי **אנגלית** - שם עצם - **אנגלית** + סוף, סופית נידה לציין שפות.
 סדרה **אנגלית** - תואר - **אנגלית** + ת, סופית נטייה לציין נקבה.

גבינה אֶפִּילָה / אֶפִּילָה הסופה	עֲרִיבֵית ספרותית / רקמה עֲרִיבֵית
עֲטִיבָה בתור / עֲרִיבָה עֲטִיבָה	עֲרִיבֵית עתיקה / אסנות עֲרִיבֵית
עֲרִיבָה של מסכמות / מצגת עֲרִיבָה	שיחה אִישִׁית / לשוחח אִישִׁית
עֲרִיבָה מוגברת / את עֲרִיבָה משהו	עובדת עֲרִיבָה / לעבוד עֲרִיבָה
הכילה עֲרִיבָה / עֲרִיבָה של נוסמן	חולצה עֲרִיבָה / כנאום עֲרִיבָה
עֲרִיבָה באפריקה / עֲרִיבָה שמתנה היסב	מכונה אוטומטית / למעול אוטומטית
בעיה עֲרִיבָה / להתמודד עֲרִיבָה	תשובה עֲרִיבָה / לנטות עֲרִיבָה

8. **הקספיות** במרחם עלתה /המפעל במצוקה **קספיות** / הדבר לא התאשר **קספיות**
המילה 'קספית' מופיעה 3 פעמים בעורה זהה, ובכל זאת יש הבדל. מה ההבדל בחלק הדיבורי מה
ההבדל במבנה (בגויחה) של המילה?
9. תוארי פעל, סדר, לאם, אתמול, סדר, עכשיו, לחלופין, במקרה, במהירות. חברו משפטים ושבו בחם
את תוארי הפעל הללו.
10. **עזרות בינוני** - עזרות הבינוני יכולות לשמש כשמות עצם, כשמות תואר או כפעלים.
במשפטים הבאים עזרות הבינוני מודגשות.
הבחינו לפי ההקשר מהו חלק הדיבור של כל עזרת בינוני.
1. **הסוקרת העסקליקה** נסעה לר"ל לפרסום סגרה החדש.
2. **הרדיו משדר** עתה את **דבר הטקסטים**.
3. אני **קספית** להבין שיעודים, אבל אין לי זמן **קספיק** לביטויים.
4. לאירוטה, התגמורת מינתה **קנפת** חדש, והוא **קנפת** עליה הטרב.
5. **הקנקלת** החדשה **קנקלת** את בית הספר כיר רמה.
6. בסופו השתתפו מספר **קוקקים**, שביצע קסמים **קקנקקים**.
7. **הקקנקקים** על הבטחת בצבא **קקנקקים** על כלי בשר וחלב **קקנקקים**.
8. **הקקנקי** המטמרה דיווחו לגיתתאי **שחוקר** את הפרשה.
11. **בינוני, סופר ומתרגם** - אדם הולך ברחוב ומגלגל לעצמו: "אחת - שנה, שתיים - שנה, שלוש -
three". שואלים אותו אנשים: "מה אתה עשה?"
"אני" - שנה האיש בחיך - "אני סופר ומתרגם..."
א. הברחה נעשת על דו-משמעות. למילים סופר ומתרגם יש שתי משמעויות. מהן מהם חלקי הדיבור
של משמעותי אלה?
ב. גם השאלה "מה אתה עשה?" היא דו-משמעית. מהן משמעויותיה?
ג. מצאו עוד מילים בבינוני (כמו סופר ומתרגם) שיש להן משמעות כפולות (של פעל ושל בעל מקצוע).
12. **מילות תוכן** - לפניכם 3 שורשים ומילות תוכן שנבדלו מהם. מייני את המילים לפי חלקי הדיבור:
שמות עצם, תארים, פעלים
ח'שיב' - התמשב, השיב, שחשבה, השיכה, קחשבו, קחשבו, קחשבו, השיכות, השיב, השיב
שי'שי' - שופט נבבית משפט, מעקט, שופט, שקיקה, שקיקה, שקיקה, שקיקה, שקיקה, שקיקה, שקיקה, שקיקה
פירסי'שי' - פירסוקאי, פירסום, הקפיקס, פירסוקאי, פירסוקה, פירסוקה, פירסוקה, פירסוקה, פירסוקה, פירסוקה
- פעילויות בנושא: מילות תפקוד - מילות יחס, מילות קישור (חובה: 13)**
13. **חלקי דיבור בהמשכים - מילות תפקוד**
א. בקטע שבגנל 191 סיטתם כבר כל מילות התוכן. אתרו את מילות התפקוד שעשאו. שימו כב
שמילות הקישור, מילות היחס וגם הכינויים יכולים להיות חסורים למילת תוכן, למשל בקנה.
מיינו את מילות התפקוד למילות קישור ולמילות יחס.
ב. הביאו דוגמות לכינויים שמצאתם בקטע.
ג. למילות היחס יש נטייה ולמילות הקישור אין נטייה, וכך קל להבחין ביניהן. נשו לחסות את מילות
היחס ואל מילות הקישור ובדקו את המיון.
14. **מילות קישור** - פעילויות נוספות בנושא זה המצאו ב"סקסט עיוני", בפרק "מבנים לשוניים", פעילויות
2, 3, 8, 9, עמ' 53, 54 את טבלת מילות הקישור המצאו בעמ' 47.

شكل رقم (١)

(شاهد الفيديو)

**الفصل الثاني : مصطلحات أساسية في علم التراكيب في العبرية
الحديثة**

פרק א: מושגי יסוד

1. מהו תחביר?

בתורת ההגה ובתורת הצורות עסקנו ביחידות הלשוניות הקטנות: הניגים, צורנים, מילים. כל אלה מצטרפים יחד ליחידות גדולות יותר, כאשר מדברים, כותבים, מאזינים או קוראים. אך נעשית סלאכת הצירוף הוואת? אף מתחברות המילים למבנים גדולים יותר: כשאלות אלה עוסק התחביר, ובמרכז התעניינותו נמצא המשפט. החוקיות של מבנה המשפט, תפקידי החלקים שבו, דרך התחברות החלקים השונים זה אל זה - היחסים התחביריים ביניהם, סדר הופעתם ועוד.

הידע התחבירי הוא מערכת סוכנית של חוקי צירוף היחידות הלשוניות למבנה סדור ובעל משמעות. ידע זה נמצא במדח, והוא מאפשר לנו להבין ולהביע דברים בלשוננו, תוך שימוש בחוקיות המאפיינת אותה. הצוברת שאנו מבינים, מדברים, קוראים וכותבים מוכיחה, שידע תחבירי זה כבר מצוי במדח, אלא שבדרך כלל הידע הזה אינו מודע, כדי לעשותו מודע יותר, צריך ללמוד אותו בצורה מפורשת. שתי פנים לידיע התחבירי: הבנה ויצירה. ביחידה זו הסוג "תחביר" מתקשר לתהליכי התבנת, וחמונת "שחבור" - לתהליכי ההפקה והיצירה.

למי העיסוק במשפטים, שהם עיקר עניינו של התחביר, נבחר שלשה מושגים: חלקי דיבור, צירופים והתבדל בינם לבין המשפט.

2. חלקי הדיבור

בתורת הצורות עמדה במקדק ההתעניינות המילה, ואילו בתחביר מתבוננים בה כייחידה בתוך מבנה גדול יותר. כדי ליצור משפט או משתמשים במילים המאורחנות באוצר המילים שלנו. כל המילים בשפה נחלקות לשני סוגים עיקריים על חלקי דיבור: מילות תוכן ומילות תפקוד.

מילות תוכן:

מילות התוכן משארות את התוכן העיקרי של המשפט. קבוצה זו כוללת שמות עצם, פעלים, תארים ותוארי פעל. קבוצות מילים אלה הן גדולות ומתרחבות: יש בהן מילים רבות, נוספות להן מילים חדשות כל הזמן.

שמות עצם - מילים, כגון: צחוק, צלחת, ארסה, שיען, נשינה. כדי לזהות שמות עצם מסייפים להם ביטוי שיוביל (נצחוק שלכם).

פעלים - מילים, כגון: הצחיק, אכלתם, ילמדו, שמתו, לשנוו. כדי לזהות פעלים מסיים אותם בזמנים: עבר, הווה, עתיד, ובדרכים: ציור, מקור (הקד, מודה, יתה, והואקחהח).

תארים - מילים, כגון: נמו, מאגנט, דחיתת. התארים מתארים שמות עצם, והם ניטים במין ובמספר (נשות, קצחה, קצחים, קצוחות). חלק גדול מהם הם דרינים, כלומר - אפשר להסיף להם מילים, כגון: מאוד או יותר (שמות מאוד).

תוארי פועל - מילים, כגון: מרה, הישב. הם מתארים בעיקר פעלים, ולרוב אין להם כל נטייה.

מילות התפקוד:

מילות התפקוד מקשרות בין מילות התוכן, מתייחסות אליהן או מחליפות אותן, והן כוללות: מילות יחס, מילות קישור, כמתים, שמות מספר, כינויים המילות שאלה. מילות התפקוד החשובות ביותר הן משני סוגים:

מילות יחס - כגון: על, ב, ס, מ, א, ל, ר, לזוי. הן מקשרות בין פעלים לבין שמות עצם (השמשו בעט) או בין שמות עצם לשמות עצם אחרים (למחשב 21 אימא). מילות היחס ניטות בזמנים השונים (על, עתיד, עבר);

ב - ו, ג, ברו, ב.

מילות קישור - כגון: ו' החיבור, אשר, לכן, לפיכך, כי, ו... מפני ש... אם. הן מקשרות בין צירופים, בין משפטים או בין יחידות תחביריות גדולות יותר, והן אינן נוסות בעצמם השונים.

ה' היידוע היא רכיב תפקודי, אך היא אינה מילת יחס וגם לא מילת קישור. תפקודה ליידוע כלומר - לזהות שם עצם מסוים ומסומים. גם **מילות שאלה**, כגון: **דו, מתי, וגם כמותיים**, כגון: **כל, חב, שייכים** למילות התפקוד.

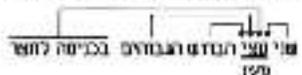
הקבוצות של מילות התפקוד הן קטנות יחסית ובלתי משתנות - מילים כמעט לא מתחדשות בהן.

איד מזהים לאיזה חלק דיבור המילה שייכת!

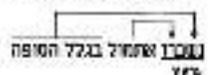
לרוב, ניתן לקבוע את חלק הדיבור גם בלי לשכך את המילה בתוך משפט, וזה נכון בעיקר לגבי שמות עצם ופעלים. המבטחה נעשית בעיקר לפי יכולת הנטייה של המילה. למשל, אם ניתן להטות את המילה לפי זמנים, הרי ברור שהיא פעל. ביעשתי, מבקש, מבקש, אם ניתן להוסיף שייכות (שלי, שלך) המילה היא שם עצם. אך לא תמיד הבדיקה לפי נטייה מספיקה, כדי להיות בטוחים יש לבדוק הכול גם במשפט.

3.3 הצירופים

המילה היא היחידה הקטנה שהתחביר עוסק בה, אבל במבט התחבירי המילים נעזרות בתוך מבנים גדולים יותר - **צירופים**. המשפט מורכב מצירופים והצירוף מורכב ממילים. אחדות ואפילו **מילה אחת**. בצירוף יש מילה או קבוצת מילים, שיש להן מוקד אחד - דעין אחד ששאר היחידות בו מתחברות אליו. למשל, במשפט: **שני שני הכדור הנבחרים בכיתה לחצו ושברו אתחול בגלל הסיפה יש שני צירופים גדולים - הצירוף: שני שני הכדור והנבחרים בכיתה לחצו, והצירוף: ושברו אתחול בגלל הסיפה. לכל אחד משני הצירופים יש דעין אחד, שכל המילים האחרות מתקשרות אליו. בצירוף הראשון כל המילים מתקשרות למילה שני:**

בצירוף השני כל המילים מתקשרות למילה ושברו:

בצירוף תבא מתקשרות כל המילים למילה חמומים: **דוב החלמדיע במנה ציחוס**

ובצירוף תבא מתקשרות כל המילים למילה ייגעו: **ייגעו לבחירת הבחנות בסוף הענה.**

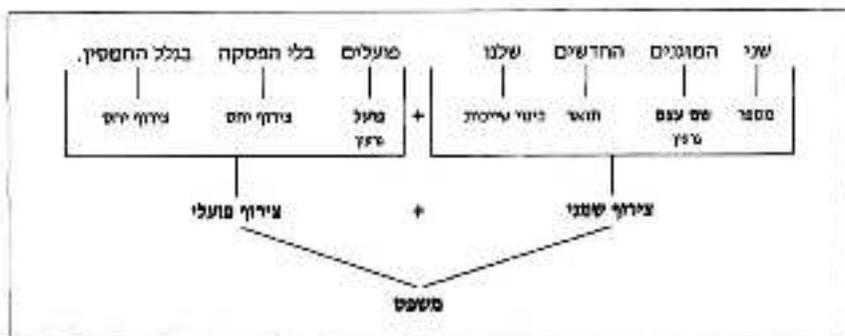
הצירוף אינו משפט. כאשר, בכל צירוף יש דעין, אך השים שאין בצירוף משר שלם, ולכן גם אין מסוור נקודה. אולם אם מצרפים את שני הצירופים יחד, נוכל לקבל משפט:

דוב החלמדיע בתנת ציחוס ייגעו לבחירת הבחנות בסוף הענה.

במשפט זה יש שני צירופים, ולכל אחד מהם יש דעין והמודש בקו. ואכן - במשפט יש בדרך כלל שני מוקדים, שני דעניים לפחות, ששאר המילים מתחברות אליהם.

לאיזה חלק דיבור שייך כל דעין בצירופים שראינו?

בדעניים הצירופים האלה יש שתי אפשרויות: הדעין הוא שם עצם (שני החלמדיע) או שהדעין הוא פעל (ייגעו). שתי האפשרויות האלה הן כן הנמצות והחשובות ביותר בצירופים.

הצירוף שמני-עם נקרא **צירוף שמני (צ"ש)**, והצירוף שמני-עם נקרא **צירוף מעלי (צ"מ)**. אם כן, ההבחנה בין צירוף מעלי לבין צירוף שמני נעשית לפי נרעין הצירוף. יש גם צירוף שמני-עם, והוא נקרא **צירוף תוארי (צ"ת)** כמו: **החכם בוחן, ילד מאד, הבן גמול**.

צירוף ניסף שמשבח להבדיר הוא **צירוף היחס**. שם של צירוף זה אינו מתייחס אל נרעין הצירוף אלא אל מה שעומד בראשו. בראשו של צירוף היחס עומדת תמיד מילת יחס ללא תחוב. בהתחלה לפניהם. צירוף יחס יכול לחופף בצירוף שמני שבראשו מילת יחס, כגון: **בערב ראש הנגה: על כפים אלה; למצאת החושמת והאשונה; או כמילת יחס נטויה, כגון: מלך, בן, לראחם, בגללה, בעבירה, נשני**.

4.4 תפקיד תחבירי וחלקי דיבור

כשהמילים מתחברות למשפט, הן ממלאות תפקידים תחביריים שונים, כגון: נושא, נשוא, לוחץ. תפקיד זה של המילה ניתן לקבוע רק בתוך משפט כלשהו. התפקידים האלה נקראים גם **חלקי המשפט**.

אפשר לקבוע לאיזה חלק דיבור מילה שייכת, גם בלי לשבץ אותה בתוך משפט, אך בלי משפט אין למילה תפקיד תחבירי. למשל, המילה שולחן היא תמיד שם עצם, אך כשהיא אינה משוייכת במשפט, אין לה תפקיד תחבירי, ובמשפטים שונים המילה עשויה למלא תפקידים תחביריים שונים. דוגמות:

השם: **המלכה** / המעצרת: **המלכה** / המלכה: **המלכה** / המלכה: **המלכה** / המלכה: **המלכה**

השייך של מילה לחלק דיבור הוא תכונה קבועה של המילה שנקבעת על-פי מיקומה. לעומת זאת, שייך של מילה לחלק משפט תלוי במקומה ובתפקודה במשפט, והוא יכול להשתנות ממשפט אחד לאחר. לכן, במילון, למשל, אפשר למצוא את חלק הדיבור של המילה, אך אין ציון של תפקודה במשפט.

גם ביהיו צירופים, מדברים במגוונים של חלקי דיבור ומעל, שם-עצם, שם-תואר מילת יחס, כי הצירופים עשויים למלא תפקידים תחביריים שונים.

חלק מהלחץ התחבירי שלנו הוא מילה.

5.א המשפט ומאפייניו

למשפט שלשה מאפיינים חשובים: מבנה, משמעות וסמן. המשפט יש מבנה ויש לו משמעות, ושניהם קשורים זה בזה - שניהם יוצרים יחד את היחסים התחביריים. המשפט בנוי מהיחידות לשוניות, המצטרפות זו לזו באופן מדורג, עד שוך יוצרות את החלקים הבסיסיים של המשפט. ההצטרפות, ההתקשרות המדורגת הזאת של החלקים היא שהופכת מילים למשפט. המילים יוצרות צירופים, והצירופים בנויים משפטים.

יחסי המשמעות הבסיסיים במשפט הם יחסים בין מידע נתון, ודוע, לבין מידע חדש, שמיסיים על הידוע. הידוע והמתחדש - יוצרים שני קטבים, שני חלקים בסיסיים של משפט. למשל, בשני המקרים בכל אחד משלושת המשפטים מת האחד הוא החלק הידוע למשתתפים בשית, ואילו השני הוא הידוע במשפט:

נתן ארז יפה היום. ומה יהיה עם הילד מחר? נתן ארז ימנה מחר

בלשון הכתובה קל להבחין בגבולותיו של משפט, כי סוגו לסוגו בסימני פיסוק. הסימן המובהק ביותר העומד בסוף משפט הוא הנקודה (.), אבל גם סימן השאלה (?), סימן הקריאה (!) ונקודה ופסיק (;) מסמנים סוף משפט. גם פסיקים מסמנים גבולות בין משפטים. בלשון הדבורה מבחינים לעתים בגבולות המשפט, בעיקר בעזרת ההצגה אולם בשיתוף - בלשון הדבורה ובלשון הכתובה - אנו חשים מרח משפט ומה אינו משפט, כיוון שאנו יודעים את החוקיות של מבנה המשפט. בלי ידע זה לא היינו מסוגלים לדבר ולכתוב או להבין דיבור וילקרא.

התבונה החשובה ביותר של המשפט היא תכונת הזמן. במשפט יש יסוד של זמן, וניתן גם לשנותו, למשל - לשנותו או לעברו. לפעמים השינוי הוא טעמו לנו להבחין בקיומו של יסוד הזמן. תכונה זאת מסייעת להבחין בין מבע שהוא משפט לבין מבע שאינו משפט. למשל, במבע ההתבטאות של המורה על חוקי החשבון - אין יסוד של זמן, ולכן לא ניתן לשנות את הזמן שלו ולעברו או לעתידו, ולכן אין זה משפט. כיוון שכל המילים מתקשרות לזרעין אחד ודחבטאותו שהוא עם-עצם, והו צירוף שמני לעומת זאת, המבע ההתבטאות של המורה על חוקי החשבון הניחה אותו, הוא משפט, וניתן לשנות את זמנו: ההתבטאות של המורה על חוקי החשבון הדגימטריה אותו.

אם ניתן להפוך את המבע למניס עבר או עתיד - הרי זהו משפט. בדקו זאת לכבי המכונים הכאים - איזה מהם הוא משפט? וסימני הפיסוק לא סומנו.

כתות ואם מחולקים מרים ימים בודדים
המורכב

תפוחה מדוניה עם הרבה צבאים
אני הולכים סגל לים
בזמנו סגל בוליה מדוניה

6.א פעילות הכנה

לא תמיד המשפטים הם קצרים כל-כך כמו בדוגמות לעיל. הנה מבע קצר, המתאר התרחשות במסדר-היחידה הנמצא חדרו בלחש, ומתחלה השאל בקול מוחל: האם יהיה רוב להצעתך?
א. שני את זמנו של המבע כולו לעבר, כאילו הוא מתאר התרחשות שכבר קרתה.
ב. הדגיש את המילים שהשתנו.
ג. כמה מילים השתנו אחרי שינוי זמנו של המבע?
ד. חלקו את כל המבע לשני חלקים, סמנו את הכולל ביניהם - איפה הוא יעבור?
ה. האם תוכלו לפרק אחד משני החלקים שוב לשניים?

ודאי קיבלתם חלוקה כזאת:

האיברה הנמצא בחדר, // והנמצא במקום בקול חזק: / האם רוב להצעתך
בכל חלק - יש רק מילה אחת שמסנה שונה.

7.א משפט ומסוקית

כל המשפט שלעיל הוא משפט. אפשר לחוש שזאת חידה טבע שלמה, שיש לה משמעות ומבנה, ובכתב - מסומנת בסופה נקודה. היכולת לשנות את זמנה אף היא מוכיחה שזהו משפט כשמחלקים לפי התחושות הלשוניות את המשפט לתנון חות, מקבלים שלוש חידות, ובכל אחת מהן שינוי את הזמן במילה אחת. תו"ב/רמות; העצמ/שאלה; ירה/עויה. כלומר, כל חידה כזאת בתוך המשפט, גם היא משפט בתוך המשפט הנדון, כי בכל חידה כזאת יש יסוד של זמן. חידה כזו נקראת **מסוקית**. אם כן, במשפט זה יש שלוש מסוקיות:

המאכילה הנודעת מבנה בלחם.	והנהחמ מבנה בעול חתול.	האם יבנה דוב לחמטחי?
מסוקית	מסוקית	מסוקית

משפט

משפט בתוך משפט נקרא "מסוקית".

נני לבדוק באופן דומה את המשפט הבא. שני בכל מקום אפשרי את הזמן לעוויה, האחד-כך חלקו את המשפט, עד שתקבלו חידות, שבכל אחת מהן תהיה רק מילה אחת שומגה שונה.

כל אחד מהם פגע דואי כיוו במרצה נחין. טפחה את הרצאחו במילים נדעגוח אודות הכפלת הדידע. ירהדיט **מבנה** כל חמט ענים, ולאחר כמה ענים אחט מרעיעט מחוץ לעניינים באופן מוחלט.

לאחר החלוקה החידות שקיבלתם הן מסוקיות בתוך המשפט הנדון. כמה מסוקיות כאלה קיבלתם? בדקו האם באמת בכל אחת מהן יש רק מילה אחת שומגה שונה. שימו לב גם למילות הקישור - האם יש מילות קישור המחברות בין המסוקיות!

- כל אחד מהם **פגע** דואי כיוו במרצה נחין. - פגע (רעגוע)
- טפחה** את הרצאחו במילים נדעגוח אודות הכפלת הדידע. - טפח (יפתח)
- יריהדיט **מבנה** כל חמט ענים, - מוכפל (יוכפל)
- ולאחר כמה ענים אחט **מרעיעט** מחוץ לעניינים באופן מוחלט. - מרעיעט (מרעיע)

8.א שחבור

בשתי הדוגמאות שכתבו מיקטנו את המשפטים וניתחנו אותם. ראינו גם שבין המסוקיות עשויה לקוד מילות קישור, כמו "ו", "אם", "אך", "אלו", "כי", "ועוד רבות. נתמסה עכשו במעולה המוכה - מעולה של שחבור משפט אחד, שיתקבל אחרי שנקשר זה אל זה כמה משפטים. בעזרת השחבור נבנה חלופות שונות של משפט. שיכלול את שני המשפטים, תוך הוספת מילות קישור שונות לפי הצורך.

- המשפטים:** בבוקר ירד גשם. בצוהריים זרחה השמש.
- שחבור:**
- בבוקר ירד גשם, ובצוהריים זרחה השמש.
 - בבוקר ירד גשם, אך בצוהריים זרחה השמש.
 - בצוהריים זרחה השמש, אך בבוקר ירד גשם.
 - אחרי שבבוקר ירד גשם, בצוהריים זרחה השמש.
 - בצוהריים זרחה השמש, אחרי שבבוקר ירד גשם.
 - של אי שבבוקר ירד גשם, בצוהריים זרחה השמש.

9.א משפט מועיל, נשוא מועיל

בתוך המשפט יכולות להיות כמה מסוקיות, ובכל אחת מהן מילה אחת שמצביעה על זמנו של המשפט. למשל, במשפט כל אחד מהם... המילים המצביעות על הזמן הן: **עגט**, **טפחה**, **מוכפל**, **מרעיעט**. המילה המצביעה של הזמן במשפט היא **מועיל**, כי רק למתל יש נביאה של זמן. לכן הימצאותו של מועיל היא סימן מובהק לקיומו של משפט. החפיקד המרכזי שהמועיל מסלח במשפט נקרא: **נשוא**.

המילים השייכות לחלקי הדיבור השונים, מתחברות לצירופים והצירופים בונים משפטים. יש משפטים הבנויים מכמה משפטים הנקראים "פסקיות". התחברויות אלה הן מדרגות (היררכיות). במשפט יש יסוד של יסוד וייתן לשנתו. כשיש פעל במשפט הוא בעל יסוד הוסף, והוא ממלא תמיד את תפקיד הנשוא (נני' החוצבן/החוצבן/החוצבן). משפטים כאלה מכונים משפטים פעילים.

במקרים כ-ה נהגים את כל התוספות התחביריות במרות משפטים פעילים, שהם הרוב בלשון, ובפרק ו בירר גם משפטים לא-פעילים.

פעילויות תרגול: מושגי יסוד

פעילויות בנושא: חלקי הדיבור (חובה: 2, 5)

1. פעילויות סיון של חלקי הדיבור ראו בפעילויות של היורה 1, עמוד, עמ' 191.

2. סיפור מספרטים - לפניכם שמת של סוכי קילצע. נתרו את חלקי הדיבור בכל שם של סרט.

סיפור ארבה	סיפור	גברים תמיד מנקרים
המטבח של וחי	מזרח אפלים	גירח על קולה
שעה בסדה	ספידו על זייל האנסיוג	החזיקות שאחרי
מתח גבוה	האקרוס מת מבוזק	אנעז חיל מי ימצא
לכ חצוי	הצילו, שכבר בבית	פיר על חלאכים
6 ימים ו-7 לילות	סגרה על ארבה	החיים הם סיד
המזרח והילה	לפרק את הארי	שחקן ראשי
עשולש שרא	צנני העלמן	הלחוש למסיים
גודילה	העוקף הספרדי	ללכת עד הסוף
נעק סמני	אבא מחאוס	דיקעה של נחת
חלילית העוקף בעיר המאחות	הענט העודי	וחחורות

3. כתבו משפטים שחלקי הדיבור בהם הם לפי הסדר הבא:

- א. שם עצם, תואר, פעל, דוגמה: הגשר החדש נתון.
- ב. כינוי נוף, פעל, תואר הפועל
- ג. שם עצם, כינוי רומן, פעל, מילת יחס, שם עצם
- ד. שם מספר, שם עצם, מילת יחס, שם עצם, פעל
- ה. פעל, מילת יחס, שם עצם, תואר

6. לפניכם חלקי דיבור שונים.

בירה, צה, חקון, גמח, קפד, פח, נעון, הוא, לאחזנה, לפי, אודילל, חסוד.

- א. בני מסילים אלה 6 משפטים. תוכלו להשתמש באותה המילה יותר מפעם אחת וגם להוסיף את ה' היודע.
- ב. נתרו את חלקי הדיבור בכל משפט.

5. הסיפור עוקף בהתרחשויות, ולכן פעמים רבות מספר הפעלים בו גדול יותר מספר הפעלים בטקסט העיתון. בחרו שני קטעים בני כ-10 עורות: קטע סיפורי (מיחידה 3: שיה סיפור) וקטע עיוני (מיחידה 2: קסקט עיוני). סמנו את הפעלים בכל קטע והשוו את מספרם.

פעילויות בנושא: הצירופים (חובה: 6, 11)

6. חזרו אל שמת הסרטים בפעילות 2.

- א. קבעו אם שם הסרט הוא צירוף או משפט. סמנו בצורה מיוחדת את המשפטים.
- ב. בכל צירוף קבעו את סוגו, וסמנו את הרעיון.

7. במשפטים הבאים יש צירופים מפעילים. מצאו אותם וסמנו אותם. תחילה ארו את הפועל ואחר כך את משולביו (אם יש).

1. המחזרים שלים ללא הפסקה.
2. נאתן פיענה לחברה.
3. נקיעה אדמה קוערת כדמים להאשי הררים.
4. החצוקה החזירה.
5. הליטנים הצרבו בפרדס בגלל השרב.
6. על טף חמר רועל על חופי הכינרת.
7. כל מנעוזה חנניה ונאמו כור במוקר.
8. החמוזה החרנה על-ידי סמול.

8. א. סמנו במשפטים הבאים את שני הצירופים התחביריים העיקריים.

ב. ציינו את סוגו של כל צירוף.

1. והלאה הירושנה	חונג בועל השרב.
צירוף שמו	צירוף פעול

2. הוא מקפיד לנסוע לחופשות בחודשי הקיץ.
3. ידודו התנועה נשורים כל בוקר לנענים בכבישים.
4. העמנה החדשה תיבנה ליד החנים.

9. סיינו את הצירופים לפי הסוגים השונים: צירוף שמו, צירוף פעול, צירוף יחס.

סאר חרוב ומאירי; החאאי עבת הקרובה; מחאמים את הפועלות; על חנין; הסבימי כסף מעוצבים בחן; לילדים הלעזר; חוננים; ויהל כחול; לפוק; אילן יחסין מפעלתי על חרות; צירוף; בהנחה; עד דדת החטבת; שישמן צמנוני; טף במסנים; ביקור פחט.

10. חפשו צירופים שונים בקטע במעילת 14.

- א. מצאו בקטע 5 דוגמות לכל סוג של צירוף: לצירוף שמו ולצירוף פעול.
- ב. מצאו בקטע את צירופי היחס.
- ג. כל צירוף יחס מביל תמיד צירוף שמו. מרקו כל צירוף יחס למינת היחס ולצירוף. דוגמה: לשפידה - ליהספירה, לפנייה - לפני-הוא.

הערה: צורת המקור אינה צירוף-יחס, ולכן אין לפרקה.

11. צירופים מבילים צירופים: בתוך צירוף יחס יש תמיד צירוף שמו; צירוף פעול יכול להכיל צירוף שמו

וגם צירוף יחס; צירוף שמו יכול להכיל צירוף יחס; וכן הלאה. דוגמה:

הליית הבילוח	בטיד הנדולה	יצאה לפועל.
צירוף	צירוף	צירוף
	צירוף שמו	צירוף פעול
	צירוף יחס	
		צירוף שמו

- נסו לפרוק את הצירופים במשפטים הבאים עד לצירופים הקטנים ביותר באופן הבא:
 - א. וזה בכל משפט את הצירופים השמניים.
 - ב. וזה בכל משפט את הצירופים הפעילים.
 - ג. מצאו צירופי יחס בצירופים השמניים.
 - ד. מצאו צירופי יחס בצירופים הפעילים.

1. הספר יתפרסם בהוצאה מסוימת בכלייה עד סוף העונה.
2. כוכבת הסדרה הסכימה לשאולתם על עקרונות עבודתה.
3. הכוכבת המוכשרת הייתה במצב (פני קשה).
4. דיאן אישי עם חכה פרום ונגל נעוץ בביתו בקליפורניה.
5. הולך במחנק העומס הולך רק צעד אחד.

פעילויות בנושא המשפט והאפיון (חוכה: 12, 16)

12. חזרו לפעילות 2 ובדקו רק את השמות שקבעתם שהם משפטים: האם יש בהם מרכיב זמין איוו מילה משתנה בכל משפט כשמשנים את זמנו?

13. בחרו משפט הסרטים (בפעילות 2) 10 שמות שהם צירוף שמני, הוסיפו להם צירוף פעולי כדי לשלום אותם למשפט. דוגמה: רוממו ויוליה התאהבו זה בזה.

14. בלשון הכתובה מסמנים את גבולות המשפט על ידי סימני פיסוק (נקודה, סימן שאלה, סימן קריאה וגם פסיק). קראו את הקטע הבא, ופסקו אותו לפי הבנתכם. תוכלו אחר-כך להשוות עבודתכם לקטע המקורי בעמ' 44.

בענת 1085 לספירה דוא האפיפוד לאכורים במערב לצאת למסע צבאי במסרה להפיל את ירושלים ואת קונסטנטינופול מידי המוסלמים להחזרת הכל ובכלל זה האפיפוד עצמו נענו במהרה לבשנתו לא רק הלוחמים והאגידים שוקראו לצאת למסע אלא גם המוני איכרים חדות נענו בה רבים לקראת האפיפוד אכורים נרצאו למסעה הצלב במרחק קרו להעניג אותם איכרים שאפו לזכות בחייה ובאמותיה ומתחים היו מעוריינים למצוא במסרה שוקים לשאורחיהם ולהביא את חמורות המדת לארופה אך הערם העיזרי נחרס להחלשתם של נוצרים לצאת למסע היה הקנר החוק נעמנו לעקבות המקדשים למ בארץ-ישראל ומיזרי הנוץ והבית החדשה עממנו כל נוצרי כילדותו הם ידשו על מקומות בארץ-ישראל העשירים בחיי יצו כשו ברו להם הצדה אליינים (שולי הגל) סיפרו על כשיית הגבר הקדוש בירועלים ואף הביאו אדם מוכרות כלים סגנים ובהם מי ירוך הקודשם לנצרים וכן צלבים. ■ ספר: הייתה "הקטע פעל", עמ' 44.

15. שלטים יכולים להכיל משפטים או צירופים. אתרו את המשפטים בשלטים שבפעילות "שלטים בכביש" (עמ' 482).

16. לנתים קרובות כותרת של ידיעה בעיתון היא צירוף שמני, גאילו הפתיה הוא משפט:

- א. לפניכם כותרת של ידיעות בעיתון. ברו את משפט הפתיה הראשון בידיעה לפי הכותרת.
 - כותרת: טקס עם איראן
 - משפט פתיה: בחודשים האחרונים נהדו שגרי טקס עם איראן.
 - כותרת: התאחדות הערביים נגד המור; תאונה גרעינית בפיאן; צליח הקרידה של חכי האינדונזי; מאבק צמד אטש באפגנין; מכירת חבדה מארם-אפ ישראלית למיזוסוסוס; עלייה במחירי הדלק; מחדר מעבר פתח בצפון.
- ב. עתה היו אתם עורכי העיתון וקבעו לפי משפט הפתיה כותרת שתהיה צירוף שמני:
 - משפט פתיה: שתי צוערות בקורס פיס עברו בהצלחה את המבחנים במסוס הרוב "צוערות".
 - כותרת: צוערות במסוס הרוב.

17. פעילויות טיסות בנושא משפט וצירוף, ראו ביחידה "שיר", פעילויות 1, 2, עמ' 150.

פעילויות בנושא: משפט ומסקיות, שחזור (חובה: 20, 21)

18. על איך נשמר החוק מנעו כי חרות דימוי לא נכנסה ללחץ הערבי, וכי ידועים נמצאת במרכז החשופים,

המבטרים מתרגמים אחרת.

- א. שנו את זמנם של כל חלקי המשפט לעבר.
- ב. סמנו את המילים שהשתנו (הפעלים).
- ג. חלקו את המשפט לשני חלקים, ובדקו אם ניתן לחלק כל חלק לחלקים נוספים.
- ד. כמה משפטים (מסקיות) קיבלתם? כמה מילים חשתנו? בוכן חרדוקין? האם חסספר וחת? אם לא - בדקו שוב את פעולותיכם.

19. א. סמנו במעגל את מילות הקישור במשפט שבפעילות הקודמת.

ב. שנו את סדר המסקיות בתוך המשפט, ושנו את מילות הקישור בהתאם (כדי לקבל משפט הגיוני).
הכינו 3 צורות שונות לכתיבת המשפט. הקפידו שהמשפטים יהיו הגיוניים והמשמעות הכספית תישאר.

20. עשרים שתי כ"בי עמדו אהמל במשך עטות על כ"בי 24 דליות, שפרצו נרחבי הגליל הערבי, ובחלקו

א"זה האט להחפצט לעבר הבתים.

- א. אתרו את הפעלים במשפט על ידי שינוי זמנו לעתיד.
- ב. חלקו את המשפט למסקיות. כמה קיבלתם? האם מספיק? זהה למספר הפעלים?
- ג. בדקו את המשפט ל-3 משפטים נפרדים. שימו לב: בכל משפט יש שואו אחד בלבד. הכינו את השינויים הנדרשים.

21. לפניכם ארבעה משפטים קצרים על פיטוקיו. חברו אותם למשפט ארוך אחד, על-ידי הפיכת המשפטים

למסקיות. קטרו בין המסקיות באמצעות מילות קישור, לפי הצורך. תוכלו לסדר את המסקיות לפי

ראות עיניכם, להוסיף או להחסיר מילה לפי הצורך.

1. הישיר על פיטוקיו (סבב כבד לפני מאה שנים).
2. הישיר חתין לטענתו את הילדים בכל העולם.
3. הילדים רגים מאנו על פיטוקיו.
4. אנו חואיר כשנו שנו.

פעילויות בנושא: משפט פועלי, שואו פועלי (חובה: 24, 26)

22. סמנו במשפט שכתבתם בפעילות 21 את כל הפעלים (הנשואים) ואת כל המסקיות.

23. א. סמנו את הנשואים בכל המשפטים הבאים.

ב. סמנו בכל משפט את המסקיות (משפטים).

1. ספרו כמה פעולות הכנה מוראים מצאתם בכל משפט. האם המספר זהה?
 1. החתרים חצאו כי ילדים יודעים לשנו פיסור מגיל צעיר.
 2. אם פילאתם נסין את הדיאלקט, נלחו את הסופס למערד הסוכרי, כדי שהסופס ישתחף בהתלה.
 3. הכסחור לכחוב כשששש, ולא כחבחי סוסן.
 4. היחלים תלו בהשקופיה כבד במאה ה-1976, ובאחוזתו הוענקו הוללסחוריים באשפוט סט, טורחכבו בה כל האורחים.
 5. החולסות מצ"וח הווקוסית חתקבלות כל-ידי נציגיהם על האורחים, לאחד מהם כחור בהם בבחיחת ארציות.
 6. שובדים כמאפל לטיסד ארונים ערמו כשעות לכ"קוע ערעני, וכשצפאה סכך אדמה דליפה דריאשטיכית, ריכים נחשפו לארצית.
 7. סחור ייסרן בתל-אביב יספצד האהבה, אשר יחל כצורדיים בחוף פרישמן ויעבד לאורך הסיילת.
 8. במורת חרובלי עיניים מחוקים את רז אייה, חורקים את החטקטיים והאיים טט-טט.
 9. בשרב זה נבוא בפניך מספר נישמות אכחון, נשמות מרן חחיה כארץ אינו, האם רחור חוכל להכיר במשפטים נוספים.

24. סטנו בקטע הבא את כל הפעלים האמיתיים (הנשואים).

המצאת הדפוס

מייסדיו את המצאת הדפוס לגרמני יוהאן גוטנברג בשנת 1440. למעשה, גוטנברג רק שכלל שיטות נהוגות לייצור כתביו על בסיס הטבעת חוזמת, והמציא אוליית יצוקות פיסלפלות, שמהן ניתן לסדר גליונות דקים. כמו כן הוא המציא את הכבש הדפוס. הדברים הראשונים שהדפיס היו עיר ולוח שנה, והמטות מהם התחזרו עד היום. בעקבות המצאת הדפוס נשאו הספרים מצדך. שורה לכל נפש. ■ מקור: י. יסקין, רב סילס המערב.

25. קראו את הקטע שלפניכם, והוּו בכל משפט את הנשוא.

10 דברים שלא ידעת על זיקוקין דינור

1. האם זיקוקין לקוח מהמקורות (עיר הערים רבה) ישני זיקוקין של אש יוצאין מבין עני בד הארץ, אבל העם המלא זיקוקין דינור בא מארצות (עיר אש).
2. הזיקוקין המצאו על ידי הרנים הקדמונים לפני כאלף שנה.
3. גייגיים חאן המצאנו בוויקטין לצורכי מלחמה.
4. הזיקוקין הראשונים היו עשויים העורבת על אשלגן רפחם.
5. הזיקוקין האיטו לא ידועה דה 200 שנה אחרי המצאתם.
6. לוצי ה-14 המטיק את האוויר והידי מבלונה כדי שיפתחו את הנושא.
7. האוויר הצליחו לגלות את הטיסה לצבע את הזיקוקין. באמצעות מלחי ליתיום צבשו זיקוקין לצבע אדום, באמצעות מלחי באריום - לצבע ירוק, ובאמצעות מלחי נחושת - לצבע כחול.
8. שיפול עוגי במערכת הזיקוקין עלול להסתיים בכך, שאחיקוקין יחפצצו במקום או יושפו לכיוונים לא מהוכנים ויגרמו לפגיעה בנפשות.
9. עד היום לא נמצא אף אדם בישראל מהפחת זיקוקין.
10. לאחר מאתי שנים שיצרו זיקוקין נעשה באירופה ובארצ"ב, חור מרכז הייצור למחיר הרחוק, והחשב למעצמה בתחום.

26. שם פעולה תורת טקור אינם פועל אמיתי. אתרו את הפועל האמיתי, תציגו את זמנו (אי את הדרך).

1. לזיקוק החקלה פנו אך ורק לתחנות העירוח המוסמכות.
2. במצאי שבה האחרונה היחה הפגנה גדולה במשפחות צעירים רבים.
3. כבר בחקופות קדומות ידעו בני האדם להפיק נחמים והשתמשו בהם לדיפוי ולייצור חמרוקים.
4. פעילות גופנית במקור חשאית את ההולגעה כמען כל היום.
5. ככלכלה העכוניתית מתקיימים עיונודי שחיה סמניים בשטח.
6. נשו לרשף את הציוור העליון כחוקים יציאת המים מהמכתה, ושפשו אותו כדי לעזור ללכלוך לצאת.
7. שינוי תכנית הלימודים בבתי הספר ירשם לעיוני תנאי הקבלה לאוניברסיטאות.
8. מכירת סוף הטונה תחל בסוף החודש.
9. הצלחתו בתפקיד תבטיח את התקדמותו המהירה בחפול.
10. השתלשלות האירועים גרסה להידוק העשור בין שתי הקבוצות.
11. קידום המכירת הפך למצאנו פואלארי בעלים האחרונות.
12. מתחו חום ברוקף העלוי, וכעת המתיחה המחולקו לא ליצור כיוסף של הקורות.
13. החלפת החוללה המתישה את כל המורים.
14. שונכיס את המקפא לקטה עמוקה, וכדי לקרר, סוכלים את האגודה בקרח.
15. התגולה העממית של הלמוס נערכת בכל יום שלישי.

27. בחרו נך המשפטים שלעיל 10 משפטים שיש בהם שמות פעולה.

א. שיחברו כל שם פעולה לפועל, דוגמה:

החלפת ההנהלה הפתישה את כל המורים → זה הפעולה ההנהלה הפתישה.

ב. מהו ההבדל בין צירוף שהתקין שלו הוא שם הפעולה לבין צירוף שהתקין שלו הוא פועל?

	חלקי הדיבור	חלקי המשפט
דוגמה	מילות יחס שם עצם תואר הפועל שם מספר פעל	תואר מקום שם לואי הספר המורה
הקביעה לפי...	ניתוח מילים תכונות נסייה של המילה	ניתוח משפטים תפקיד המילה במשפט
אופי הקביעה	תכונה קבועה: שולחן - שם עצם	תפקיד משתנה לפי המשפט השולחן התפרק. למניחת השולחן יש ידיות מעץ. עשרתי לך <u>שולחן</u> .
ניתוח	חלקי דיבור שם עצם תואר הגזר קנה שולחן	חלקי משפט שם עצם שם תואר הגזר קנה שולחן

התלמיד מראה את ההבדל בין חלקי הדיבור לבין חלקי המשפט. אפשר לקבוע לאיזה חלק דיבור מילה שייכת גם בלי לשבח אותה בתוך משפט. את חלק הדיבור אפשר לזהות לפי תכונות קבועות של המילה, אך בלי משפט אי-אפשר לקבוע לפילה את התפקיד התחבירי.

"נחשאי", "נשוא", "מושא" קיימים רק אם יש משפט. הסביבה של המשפט דוגמת תפקיד התחבירי. הדבר דומה ליחס בין השם והפרטי של האדם לבין תפקידיו. לדוגמה: לבחורה בשם "מיכל", יש תכונות קבועות כמו נובה, מבנה גוף, צבע עור וכדו' חלקי הדיבור שיש להם תכונות קבועות. במילים שונים מוכל יכולה למלא תפקידים שונים לפי הסביבה המשתנה: חברה, אב, מורה, בת, דעיה, זמרת ועוד (כמו חלקי המשפט). השם והתכונות הקבועות הם כמו חלקי הדיבור אינם משתנים, אך התפקידים משתנים בהתאם לסביבה.

לכן, יש להבדיל בין חלקי הדיבור לבין התפקידים בניתוח התחבירי.

الفصل الثالث : أنواع الجملة في العبرية الحديثة

פרק ב: סוגי משפטים

במשפט הפעיל ייחבנו מועל אחד או מעלים אחדים, כלומר - המשפט יכול להיות מורכב מפסוקית אחת או מפסוקיות אחדות, המקושרות זו לזו באיברים שונים. כמות הפסוקיות ואופן התקשרותן זו לזו יוצרים סוגים שונים של משפטים. משפט, כולל, מאוחד ומורכב. בין הפסוקיות מקושרות לעתים קרובות מילות קישור שונות. מבחינה בין שני סוגים של מילות קישור - מילות קישור שמבטאות קשר של איחוד: ו, גם, א, אך, אבל. מילות קישור שמבטאות קשר של שעמום: ו... וכל ההרכבים הכוללים אותה, כגון: מפני ש... כדי ש... במשך ש... וכן: כי, אם, אילו.

ב.1 משפט פשוט

אם במשפט יש נשוא אחד בלבד, כלומר יש פסוקית אחת בלבד, המשפט הוא פשוט. המשפט הפשוט יכול להיות קצר מאוד או ארוך מאוד. מה שקובע את המשפט פשוט הוא אם יש בו נשוא אחד. בדוגמת הכתובת המשפטים פשוטים, נסומו כיום המשפטים:

1. היא התחילה לרקוד קלאסיקה רומנטית.
2. התחממת.
3. הפקודה הייתה נהדר סיועלוגי.
4. מתח את היערה נמצא האקדמיה, פרופ' חנה בראונר.
5. בבית באייר השנינו באקדמיה ישיבת מליאה דגיגין לריון שנת חיובל למדינה בהשתתפות שר החינוך החברות והפורום.

ב.2 משפט כולל

אם המשפט הוא פשוט, אך יש בו חלקי משפט מקבילים, כלומר, חלקים חוזרים שמתקשרים לאותו חלק במשפט - זהו משפט כולל. החלקים המקבילים ממלאים אותו תפקיד במשפט. המשפט הכולל הוא בעצם רק חלופה אחת של המשפט המשום, אולם יש בו "חלקים כוללים" והם מתקשרים לאותו חלק במשפט. בדוגמת הכתובת שמונו החלקים הכוללים:

1. קראתי יומן פנטזיה.
2. גבר בנות אצלנו ימנו בחלליות.
3. כפקק הארץ הישנים אנטיביוטיקה, מבנייה פריחה, אופטיקה המשיכה המנוח הכולל.
4. לא נחמד היום חחחחח אלא טוב.
5. האכתי פסנתר עפרון כחוקה ותבוא בכלי.
6. בראשית דברי הוא שבר את פעולה האקדמיה ללשונו עצמו את רוחה המוסר המרכזי באיש במשפט לחנה הרמן העברית.

במשפט המאוחה כל אחד מן האיברים יכול להיות משפט יסודי וצמא, והם מתחברים למשפט אחד באמצעות קשרי התוכן ביניהם. קשרי תוכן אלה עשויים למטא יחסים לוגיים שונים, כגון: הוספה, ניגוד וצמצום. יחסים אלה דומים ליחסים בין החלקים הכוללים, אולם ההבדל הוא שכאן אלה קשרים בין משפטים, ואילו במשפט הכולל הקשרים הם בין חלקים שאינם משפטים. כיוון שהקשרים הלוגיים דומים לאלה שבין החלקים הכוללים, גם מילות הקישור דומות. האיברים עשויים להתקשר בצורת מילות אחוז וגם ללא כל מילת קישור. אם אין מילת קישור, ניתן להוסיף את ו' החיבור לשם בדיקה, כדי לוודא אם אלה איברים מחוברים.

להלן דוגמת של מילות קישור ואיחוי והיחסים הלוגיים שבהן מבטאות מילות קישור אלה אצפיניות למשפט מאוחה, כשהן מקשרות בין איברים ובין ימשפטיםיו:

מילות קישור של אחוי - משפט מאוחה

הוספה: ו', גם, אף, וכן, כמו כן, נוסף על כך, מלבד זאת, לא רק... אלא גם
 ניגוד: אבל, אך, אולם, ואילו, בניגוד לכך, לעומת זאת, מצד אחד...ומצד אחר
 חיבור: ומילות זאת, ובכל זאת, אך-על-פי-כן
 בדיקה: או ובלשון הדיבור: או ש...
 מירוס, הבחנה, הדגשה: כלומר, למשל, זאת אומרת, דהיינו, הוצא למר, משמע
 סיבה/תוצאה: לכן, לפיכך, משום כך, בעקבות זאת

פירוט: בין האיברים במשפט המאוחה יבוא פסיק גם לפני ו' החיבור (שלא כמו בחלקים הכוללים). אפשר לומר על הפסיק, כשהיאבדים הם קצרים ביותר.

4.2 בין משפט מאוחה למשפט כולל

בעני סוגי המשפטים - מאוחה וכולל - יש קשר של אחוי, כלומר עשויות להופיע אותן מילות קישור. ו החיבור, גם לא. אלא וכדומה, חשוב לשים לב מה הן מקשרות: אם הן מקשרות בין מילים, בין צירופים - המשפט הוא כולל. אם הן מקשרות בין איברים וכלימר - בין משפטים, המשפט הוא מאוחה:

משפט מאוחה: [הניסוד הראשי שייק מצוי,] [וגם ניסודי המצגה שצו מלאכה טובה.]
אחי אחי

משפט כולל: הניסוד הראשי וניסודי המצגה שיוקו מצוי.

כאשר במשפט יש נשואים כוללים אפשר לנתח את המשפט בשתי דרכים: אפשר לומר שאלה נשואים כוללים, לכן המשפט כולו הוא משפט כולל.

משפט כולל: ישא התורה נאם ארוכות והציג את התכניות לענה הכאה.

אפשר לומר, שיש כאן שני איברים, כי יש נשוא בכל איבר, ולכן זהו משפט מחובר.

משפט מאיחוי: [ישא התורה נאם ארוכות] [והציג את התכניות לענה הכאה].
אחי אחי

שתי צורות הניתוח אפשריות.

5.2 משפט מורכב

אם במשפט יש שני נשואים או יותר, כלומר יש בו שתי פסוקיות או יותר, והן מקושרות זו לזו בקשר של **שעבוד, המשפט הוא מורכב.**

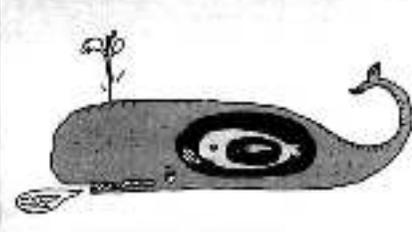
מעמדם של המשפטים במשפט המורכב אינו זהה יש **משפט יסודי**, שאין בראשו סילת שעבוד, ויש משפטים, שיש בראשם סילת שעבוד והם נקראים **פסוקיות**. הפסוקיות ממלאות תפקיד כלשהו במשפט היסודי או בפסוקית אחרת, כלומר: יש לפסוקית תפקיד של אחד מחלקי המשפט (נשוא, נשוא, מושא, לוחא וכדומה). ניתן לזהות את הפסוקיות על פי מילות השעבוד המיוחדות בראשן. דוגמות:

4. יָלֵה, מְשַׁעֲרֵל לֹא רָבָה בְּמִיָּבֹחַ הַיָּתֵה, הַעֲלִיָּא בְּתוֹמְתָיָה הַגְּמִישָׁה עַל הַבַּת.
5. כִּיִּי נִחְוִי בְּרַצְוֹת הַבִּית לַעֲדֵי לְהַקְדִּי אֶת הַחֲזוֹת הָאֲשֻׁמְדִית, אֵי-עַל-יִי עֲלָא חֲזוֹי בְּהַא הַמַּסַּס הַמְּיֻחָד עַל יוֹחַ מִסְרָד עַל בֵּית אַבָּא.
6. מְחֻרָל חֲטָא וְחָוָה, מְחֻרָו וְעֲשָׂלָה וְעֻמִּית, לְדַכְשֵׁת חֲבֵרַת הַחֻכְמָה יִסְרָאֵל, שְׂפִיתָהּ מְחַר חֲגֵבָה מְחַר יִדְוִיָּים.
7. מְשַׁעֲרֵי אֵת דִּינָה אֵיךְ חִיָּה חֲרִישָׁה, אַחֲרֵי מְשַׁעֲרָהּ מִבֵּית-הַחֻלְדִים.
8. דִּינָה עָשָׂה לִי יִיִּף מַסַּס לֹא הַרְגָּשִׁי מִבַּיִת יוֹחֲרִי.

במשפט המורכב, יכולות להיות פסוקיות אחת, שתיים או יותר. גם הסדר אינו קבוע. פסוקית עשויה לעמוד אחרי המשפט היסודי (דוגמה 1) וגם לפניו (דוגמה 2), ואף להשתבץ בין חלקי המשפט היסודי (דוגמה 4, 6). התקשרות הפסוקיות למשפט היסודי עשויה להיות מזוהת (דוגמה 3). הפסוקיות ממלאות תפקיד במשפט היסודי, היא נשוא בתוכו, היא תלויה בו. אם יש יותר מפסוקיות אחת במשפט המורכב, ייתכן שאחת מהן נשענת בפסוקיות אחרת ולא במשפט היסודי, כמו בדוגמה 7. הפסוקיות האחרונות מתפצלות לפסוקיות שלפניהן, ורק יחד אלה אינן מתקשרות אל המשפט היסודי. כך נוצרת למעשה היררכיה של התקשרויות, כלומר - פסוקיות בתוך פסוקיות בתוך פסוקיות... היררכיה שמעטת כזו נמצאת בעיקר בלשון המתנבא, כי בדיבור שבעל-פה קשה להביע וקשה לקלוט משפטים מורכבים מאוד, שיש בהם פסוקיות רבות.

סילת השעבוד הן סימן מובהק להיחלפה של פסוקית, הן משפטים שלפניהם משפט מורכב לחץ דוגמת למילות שעבוד, האופייניות לפסוקיות במשפט המורכב.

מילות קישור של שעבוד - משפט מורכב

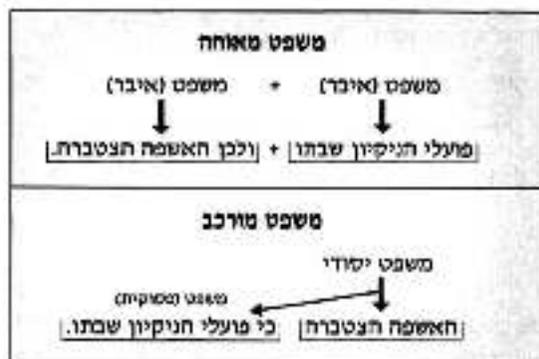
- א... (מילות השעבוד הישירות) והדרכים:
- כש... בזמן ש... לפני ש... אחרי ש...
- במקום ש... ממני ש... כדי ש... כיוון ש...
- אי-על-פי ש... למרות ש... בזמני ש...
- אשר, כאשר, כאשר
- כי
- אם, לו, אילו, לולא, אילוֹלָה

משפט מורכב: משפט חָרָה חֲשׂוֹנֵנוּ מִיָּד חֲדָדִים.

ה' **חזיקה** - גם ה' עשויה לשמש מילת שעבוד, אך יש להיזהר שלא לכלכל אותה עם ה' הידועה, אם ניתן להעמיד במקומה את ע... או את **אגור**, וזו היא מילת שעבוד: המעבדה העוסקת בחקר הימים נטרה / המעבדה שעוסקת בחקר הימים נטרה, אם כן ה' במילה העוסקת היא ה' השעבוד.

לא תמיד יש מילת שעבוד בראש הפסוקיות: קורה שבמקום מילת שעבוד נמצאת בראש הפסוקית **מילת שאלה**, בעיקר אחרי פעלים שמביעים סוג של שאלה, כגון: שאל, תשא, חנה, והעומם וכדומה (דוגמה 7). לעתים הפסוקיות מייצגות ציטוט **בדיבור ישיר** של דברים שנאמרו או נכתבו, וגם אז לא תהיה בראשה מילת שעבוד (דוגמה 48).

מיסוק: המשפט היסודי והפסוקיות השונות מופרדים זה מזה בסימני מיסוק, לרוב בפקוק.

במשפט המאחה יש עסי אחיו בין המשפטים. במשפט המורכב יש יחסי שעבוד. הפסוקיות משאנכות למשפט היסודי.

דיבור ישיר נמצא הרבה מאוד בשיח הסיפור. בקטע הבא מצוי דיבור ישיר של הדמויות. שימו לב לפעלי האמירה ולמקומם ביחס לדברים שאמרום בדיבור ישיר. פרעל האמירה (קרא, נאמרו, ענה, סיפר) יכול לעמוד במקומות שונים ביחס לפסוקיות הסוקרות דברים בדיבור ישיר: לפניו, בתוכו, או בסופו.

אבנ, נעתי, הודד נגד הבל, **המפץ** באחת האסיפות: "שהילדים שלכם יעבדו כובל",
 יתחזקו על התעורה למה של הקיבוץ, **המורה-המורה** אחריו בחנלו.

סוניה החזירה: "אחננו נלקק מהקמין את כל סרבי העבודה", **אברהם** מלמן נשאלה תעמדתו לעוזי גוים,
 "אני מתנדב לנול", **אנצוב** ויחי הצעורה, טיניהם של חמרי היו הוכחה שאכן יט לי של מה להצטרף.

"אתה אתה מובל באמת אתה וכלי **הפיה** בן אבנ,

למיואס", **בצב** כוזנלו, "מהה משמסמר

יחזר", **אנצוב** ליד.

■ פרק 6: ענין, חנינו, ענין

6.6 קטר לוגי ברמות שונות

בין החלקים התחביריים השונים יש קשרים לוגיים מסוגים שונים: קשר של הוספה, ניגוד, פירוס, סיבה וכדומה.

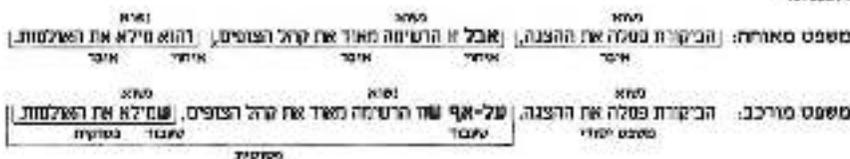
הקטר הלוגי והביטוי הלשוני שלו עשויים להופיע ברמות שונות: בתוך משפט, בפסוקיות או איברים, בין משפטים, בין פסקות ואפילו בין קטעי טקסט ארוכים יותר. במסכלה הבאה ניתן לראות כיצד אותו קטר לוגי (סיבה ותוצאה) מופע בעזרת מילות קישור שונות ברמות שונות - בקישור בין פסקות ובקישור בין חלקי משפט במשפטים מסוגים שונים: מורכב, סאורה ופשוט.

קט"ו 131		למת מבנה
תוצאה	סיבה	בין מסקות
 <p>לפיכך מעדיפים לייחד את המזון "חלוצי" לאחים מקי"ם, עבהם חתומד התהליך החלוצי בדידת-האף.</p>	<p>מפסת היא סמלה מדבבת חריפה של דרכי הנשימה הנושמים יעבטתי ויחלתי משתגים לעתים כשחובות, אכן גודש בדידת-האף הוא מסימניה העיקריים של דגשסת, חילום, נולת טעוויה לכמא כניעה בדידת-האף בלבד ללא העד לשפסת.</p>	
מכלבליים בין טפסת לנולת.	ביתו ערש דמיון כסימנים,	במטפט מורכב
לבן מכלבליים כדיתו.	סימני הטפסת הנולת דחיתו.	במטפט מאוחה
מכלבליים בין טפסת לנולת.	2212 הדמיון כסימנים	במטפט פשוט

אוח קשר חמי עשו להופע בין מסקות, בין מטפטים (איורים ומסקות) ובתוך המטפט.

7.7 איברים ומסקות באותו מטפט

כדי לדעת כמה מסקות יש במטפט נתון, כדוקים את מספר המשאים. וכדי לדעת את סוג המטפט ומאוחה/מורכב יש לבדוק את סוג הקשר ביניהם: האם אלה איברים המחוברים בקשר של אחוז או טאלה מסקות המקושרות בקשר של שעבוד קשרים של אחוז בין איברים מעמידים מטפט מאוחה, וקשרים של שעבוד מעמידים מטפט מורכב. דוגמות:

המטפטים "חטכניים" שאנו משתמשים בהם, בעיקר בלשון המתואה, אינם אחידים כל-כך, כמו שתי הדוגמות שלפני. לעתים קרובות באותו מטפט נתון יש גם איברים מאחים וגם מסקות משועבדות. כיצד קובעים את סוגו? לשם כך חשוב לחפש את **מקום הקישור המרכזי** של המטפט כולו: אם יש בו קישור של אחוז, המטפט כולו ייחשב למאוחה, אם יש בו קישור של שעבוד - המטפט כולו ייחשב למורכב. דוגמה: טנד את המעבדה, טמסקה בתוך ימים, // והעובדים פסחו.

במטפט זה המסקות טמטק בתוך ימים מתקשרות לשעבוד, ואילו ה' החיבור מחברת איבר נוסף. החלוקה הראשית של המטפט תבוא בין שני האיברים (כדי החיבור), לפיכך זהו מטפט מאוחה. דוגמת טמטת:

2005	2006	קישור מרכזי	1998
על אף שהמחשבות עולות		העמים והארכים	מספט מרכב: ענין הקיץ ייגד כבר הזכות.
איבר		איבר	מאמצי ימיה
פסוקים (מאמצי)			

קביעת מקום הקישור המרכזי היא לפעמים עניין של הבנת המשפט ואפילו של כירושן. במספט הבא ייתכנו שתי אפשרויות.

הקהל מילא את האלמנט, וההצגה רצה עד חודשים רבים. // על-אף שהביקורת פסלה אותה, האם הפסקות על-אף שהביקורת פסלה אותה מתייחסת רק לעובדה, שההצגה רצה עוד חודשים רבים, או גם לכך שהקהל מילא את האלמנט? אם מבינים שענין הדברים קרו למרות הפסילה של הביקורת, מקום הקישור המרכזי הוא לפני הפסקות, והמשפט הוא מרכב אולם אם הפרשנות היא אחרת (ההצגה רצה למרות הביקורת), מקום הקישור המרכזי יהיה בין שני האיברים, ואז המשפט הוא מאוחד. הקהל מילא את האלמנט, // וההצגה רצה עוד חודשים רבים, על-אף שהביקורת פסלה אותה.

זו-משמעות כזאת בהיררכיה של התקשרות האיברים ו/או הפסקות במשפט נתון היא עניין של פרשנות הסקסט, לכן שתי צורות הניתוח מתקבלות ועשויות להיות הנוניות. אך מקרים כאלה אינם רבים, ולרוב יש במשפט רק מקום קישור מרכזי אחד ברור.

8.3 סיכום: סוגי משפטים

לפני שקובעים את סוגו של משפט, חשוב לזהות נשואים ולהבחין בין שני סוגים של מילות קישור: קשר של איחוי (ו, אצל, אולם...) וקשר של שעבוד (כי, אם, אם...אם...). כמות הפסקות, ההיררכיה ביניהן ואופן התקשרותן הם שיוצרים את הסוגים של המשפטים:

1. **משפט פשוט** - בני משפט יסודי אחד בלבד (מחשב חתם דוד ומר עכניו בחתימתו).
2. **משפט כולל** - ביסודו משפט פשוט, שיש בו חלקים כוללים (מחשב חתם חדר ומתחכם נסר מסוד בחתימתו ובחתימתו).

משפט פשוט

3. **משפט מאוחד** (מחובר) - בני משני איברים או יותר, המתחברים משותף מילת איחוי או ללא כל מילת קישור (מחשב חתם ודרו נמר עכניו בחתימתו, אבל רוב האנשים מחשבים עדיין במחשב חתם קודם).

משפט מאוחד

4. **משפט מרכב** - בניו ממשפט יסודי ומפסקות משועבדות אחת או יותר. הפסקות המשועבדות מתחוות במילות שעבוד (כי נמסרו מחשבים רבים מהתם חתמו, לפני עורב האנשים מחשבים עדיין במחשב חתם קודם).

משפט מרכב

במשפט נתון יכולים להיות גם איברים מאוחדים וגם פסקות משועבדות. במקרים כאלה צריך לקבוע את ההיררכיה ולהיות את מקום הקישור המרכזי: אם יש בו קישור של איחוי - המשפט הוא מאוחד; אם יש בו קישור של שעבוד - המשפט מרכב.

([شاهد الفيديو](#))

الفصل الرابع: المسند إليه والمسند في الجملة البسيطة في العبرية
الحديثة

פרק ג: נשוא ונושא

למילים ולצירופים בכל משפט סבל שני (פשוט, מאוחד או מורכב) יש תפקידים תחביריים, הנקראים **חלקי המשפט**.

חלקי המשפט הבסיסיים הם: נשוא, נושא, לוחאים, מושאים ותיאורים. נסקור בקצרה את אגונוי החלקים האלה ואת דרך זיהוים. בשלב זה יודגש חלקי המשפט במשפטים מעליים בלבד.

1.1 הנושא

הנשוא הוא החלק המרכזי במשפט והוא מכיל את יסוד הזמן. כל שאר החלקים במשפט תלויים בו. לכן זיהוי הנושא חשוב בנקודת התחלה לזיהוי שאר התפקידים.

אם יש במשפט מועל "אמיתי" (מועל נטוי, מועל מפורש במונים עבר, הווה, עתיד או בדרך הציווי) - הרי הוא הנושא. כדי להיות במונים, שזה מועל "אמיתי", רצוי לבדוק אם אפשר לשנות את זמנו. אם יש במשפט מספר פעלים כאלה, כל אחד מהם הוא נשוא, האת החוכחה שיש במשפט הנתון מספר פסקיות או איברים.

דוגמות לפעלים "אמיתיים":

1. **רצנו** במדורות הביתה כמו אלה רק המפער.
2. **כשנפגשנו** לי במלפון, **הוא** **נחמנו** **אנחנו** במהירות הכחה.
3. החדשה **המאורה** **פנינו** **ההמבלה** **למי** **ענת**.
4. גידי **אנחנו** **רצנו** במהירות הכחה.
5. הריצה המהירה **עלך** לא **תעלה**, כי עוד **תתבצר** הוא כבר **יבד**.

שימו לב, שורות ביטויי זקוקות לבדיקה: במשפט 1 רק רצנו היא מועל אמיתי, והוא הנשוא היחיד במשפט. ביטויי זמנו של המשפט לעתיד רק מילה זאת תשתנה, ואילו רץ תישאר בעזרת הביטוי, מה שמוכיח שרץ מתפקדות כאן כשם-צגם ולא כמועל. מילים, כגון: ריצה, הודעה (משפטים 5,3) הן שמת פעולה, וכל עם פעולה הוא שם עצם מבחינה דקדוקית. חשוב לשים לב שבמילים אלה אין יסוד זמן ואין להתייחס אליהן כאל מועל, גם אם הן מסמנות במשמען פעולות. אחרי זיהוי הנשאים אפשר לקבוע את סוגם של המשפטים.

2.1 נשוא מורחב

בנשוא המורחב יש מספר מילים, אך הוא נשוא אחד - הוא מציין אירוע או מצב אחד. יש שלוש חלופות עיקריות של נשוא מורחב: מועל נטוי עם מועל במקור, שני פעלים נטויים וצירוף כבול.

מועל נטוי עם מועל במקור, כגון: הצליח לדגים, יכול ללמוד, דברג לאכול, נהג לעגם. שני הפעלים מתפקדים כחלק משפט אחד, וחד הם מהווים נשוא מורחב. מבחינת המשמעות דווקא המועל השני (המקור) הוא העיקר, ואילו המועל הנטוי הוא רק מועל עזר שלו, כגון תוספת, שמוסיפה מידע על אותה הפעולה. למשל: הצליח לדגים - היגע מהצלחה נדונה לאכול - אוכל הרבה, ונהג לעגם - מעלם תעשה זאת כנהג, מבחינת הדקדוק רק המועל הראשון יכול לנטות בזמן - "צליח לדגים, הרבה לאכול, נהג לעגם. הפעלים "צליח, נהג, ונהג הם פעלים "אמיתיים". שני הפעלים - האמיתי והמקור - מחלפים ביניהם את תפקיד הנושא והאשון, המועל האמיתי, מקבל את עיקר התפקיד הדקדוקי והשני, המקור - את עיקר התפקיד המשמעי, וחד הם נקראים "נשוא מורחב".

שני פעלים נטויים המציגים יחד אירוע או מצב אחד, כגון: שב הדגים, חזר להסביר, מידר הציב, וזה מבנה טיפו של נשוא מורחב. אין כאן שתי פעילות, הקשורות ביניהן בקשר של תוספת, כמו בנשוא חסולל. זאת חלופה טבעית לשוני הקודם של הנשוא המורחב, ובקלות ניכל להמיר כל צמד כזה למבנה של מועל נטוי עם מועל במקור - שב להדגיש, חזר להסביר, מידר להטיב.

צירופים כבולים נובעים בכללם עשויים אף הם לשמש נשוא מורחב. למשל, כל אחד מן הצירופים המודגשים במשפטים הבאים הוא נשוא מורחב:

המטבח המבוגר סימן מסוים.

החשכל העמוק את הדגל.

מה, הוא נפל על הראש?

ההצלחה העצומה אחרי על דעתו.

כל צירוף מן הצירופים המסומנים כאן הוא "ערך סילוני", משג אחד, צירוף כבול. כלומר - צירוף כבול הוא יחידה סילונית אחת ומשמעה אחד, ואין הוא סכום המשמעויות של המילים בתוכה. למשל הצירוף נפל על הראש - אין פירושו שהוא נפל כשראש כלפי מטה, או הצירוף עמוק את הדגל - אין הכוונה שהמפעל הטיט את הדגל בדרך כלל, אין אפשרות לשית את רכיבי הצירוף הכבול את סדרם או את צורתם הדקדוקית למשל, או אפשר לומר- הוא על הראש נפל, הם נמכו על ראשם, הוא מעד על הראש. וכיוון שצירוף כזה הוא יחידה אחת שלמה, אין מפריקים אותה גם בקביעת תפקידה התחבירי, כלומר - כל הצירוף מסלא את התפקיד על הגרעין. בצירופים אלה הגרעין הוא מועל, ולכן כל הצירוף הכבול הוא נשוא. הוא נקרא נשוא מורחב, כי יש בו יותר מסיילה אחת. כל זה נכון, גם כשחלקי הניב מסודרים מרבי המשפט, כגון במשפט: ההצלחה העצומה את האיש הזה על דעתו.

חשוב להבחין בין **נשואים כוללים**, שכל אחד מהם מציין אידוע אחד או מצב אחד, לבין **נשוא מורחב**. אם יש במשפט יותר מנשוא אחד, דגם מקבילים זה לזה, כלומר - קשורים לאותו חלק במשפט, והו נשוא כולל דוגמיות:

המנכ"ל הנציג ברמג האחרון ויחלל את חישיבה.

המנכ"ל העלילת להנציג ברמג האחרון.

הנשואים הכוללים במשפט מציגים אידועים שונים או מצבים שונים (הנציג... ויהק) ולפעמים אף מצגדים, ואילו הנשוא המורחב מציין רק אידוע/מצב אחד.

3.3 הנושא

לנשוא יש תפקיד מרכזי במשפט. קל לזהותו אחרי שסוהים את הנשוא, ולכן **את ניתוח המשפט יש להתחיל תמיד באיתור הנשוא**. והוא הנשוא יעשה לפי ההתאם הדקדוקי ולפי המשמעות.

לפי ההתאם דקדוקי: הנשוא הוא שם עצם או תחילתי (כגון: כינוי טוף או כינוי רמז). כשהנשוא הוא מועל, הנשוא מותאם לו כמין, במספר ובגוף. חשוב לבדוק שיהיה את הנשוא המותאם לכל נשוא, בכל משפט, בכל איבר, בכל פסקית. סימן חשוב נוסף לזהוי הנשוא: **לפני הנושא אין מילת יחס**.

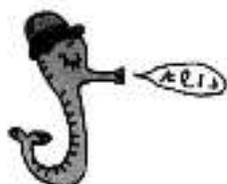
לפי משמעות: יחסי המשמעות הבסיסיים במשפט הם בין מידע נתון, ידוע, לבין מידע חדש, שמשויפים על הידוע. המידע החדש הוא הנשוא והמידע הידוע, זה שמקדימים עליו משהו - הוא הנושא. הנשוא יכול לבין אדם, בעל-חיים, צמח, חפץ, או מושג מופשט. לכן אחת השיטות לזהות את הנשוא לפי המשמעות היא לשאול מי יחד עם הנשוא. למשל במשפטים בעמוד הבא זו ראשון (הרס=נשוא), זו שמרדית (המורים) ואתם ינשאו וכדומה. ואם השאלה "מי?" נשמעת מורה עם נשוא מסוים, אפשר להמירה במילת "מי", כגון: מה לא הועילו מה לא חולקו (התחמט).

בכל מקרה רצוי לחסוף ולבדוק גם לפי ההתאם הדקדוקי, כי זאת בדיקה מרוקנת יותר.

בדוגמת שלחן סעודת הנשוא (רק מיעוט הצירוף השמחן והנשוא הפועל. שימו לב שכל נשוא מתחמם לנשוא מבחינה דקדוקית (כמוך, במספר ובנוף).

ש"ת

1. **הם באמת אהובים זה את זה.**

2. **הוא המהיר מכל המהירים במסלול נופשיו.**

ש"ת

3. **הוא נפל על הראש.**

ש"ת

4. **היציג המהירה שלך לא חמישי.**

ש"ת

5. **המכיל העץ בוגר האחרון ויהיה את הישיבה.**

ש"ת

6. **הנה בית-החולים צר, כי המספח לא החליף את בית-החולים המספח.**

ש"ת

7. **לב אשף, לי, שאמרת לטון הקודש נחליצו עלי.**

אם יש כמה נושאים מקבילים, המתקשרים לאותו נושא - הם נושא כולל, למשל: החרוץ הוא קשורים שיהיה לנשוא אחד - חסידים (משפט 2), לעומת זאת, משאים כוללים מתקשרים לאותו הנושא, למשל: המכיל (משפט 5).

4.1 נושא נסתר

לעיתים הנושא אינו מילה מפורשת אלא הוא נסתר בכינוי החבור של הפועל. במשפט: ובחזרי הנוף ברוסמורח - המילה ובחזרי היא קודם כול נושא, כי היא פועל אפיקי. הנושא הוא 'אני', אך במקום המילה אני נמצא כינוי הנוף החבור לפועל: תי. גם במשפטים הבאים יש נושא נסתר:

ש"ת
בגלל את נוסחי הביתו הנושא את

ש"ת
חתי מסא אליו הנושא את

ש"ת
נמסר כעמל לכיתה. הנושא אחרו

במשפטים מורכבים חשוב לזהות את הנושא בהתאמה לכל נושא בכל פסוקית בנפרד, ולא להצמיד נושא למילה החזרה בתוך פסוקית אחת. שימו לב למילה חזרה ולצירוף קול הנושאים בשני המשפטים הבאים. חלקי משמם אלה אינם הנושא:

ש"ת

קובלתי חזרה, נעשיתה אחי מאד.

ש"ת

הביקורת סלה את הרצנה על-אף שזו הרחיבה מאד את קהל הצופים. שפילא את האולמות.

הנושא הנסתר מופיע בעיקר, כשהפועל נתון בגוף ראשון או בגוף שני, אך במקורות של המשפט המורכב הנושא נסתר גם בפועל בגוף שלישי, כמו במשפט: ... שפילא את האולמות והנושא: הוא.

כאשר אותו נושא נסתר בכמה פעלים מקבילים, תיתכן התלכדות בקביעת סוגו של המשפט. מאורה או כוללה למשל. במשפט: הלכתי כל הדרך הביתה ועודתי חוזב נעשה. האם יש כאן שני איברים של משפט מאורה או שני נושאים כוללים? במילים אחרות - מהי התבנית הכספית של המשפט?

משפט מאוחד: $\frac{\text{הקטני כל הדרך הניסו}}{\text{אשר}} \left| \frac{\text{וגדתי מזהב משהו}}{\text{איני}} \right.$

משפט כולל: $\frac{\text{יהי מה שילל}}{\text{שאיננו}} \left| \frac{\text{הקטני כל הדרך הביתה ונרתי מרוב שמחה}}{\text{אשר}} \right.$

שתי דרכי הציתוח אפשריות ונכונות.

5.3 נושא סתמי

יש משפטים שהנושא בהם אינו מפורש ואף אינו נסתר בפועל. זה קורה, כשהדובר אינו מעוניין לפרש מי בדיוק קשור לאיתו הפועל, כלומר הנושא הוא "מישהו" או "מישהו" סתמי. הצורה הנמצאת ביותר לבטא "סתמיות" כזאת של נושא היא באמצעות הפועל בבינוני, זכר, רבים, אבל למעטים גם באמצעות פועל בעבר או בעתיד בגוף שלישי.

מבנים אלה נכתבו כאן: $\frac{\text{הקטני הביתה}}{\text{אשר}} \left| \frac{\text{כל יום נאני}}{\text{אשר}} \right.$ את הפסוקה הזאת במסורת / $\frac{\text{הקטני הביתה}}{\text{אשר}} \left| \frac{\text{הקטני הביתה}}{\text{אשר}} \right.$ / $\frac{\text{הקטני הביתה}}{\text{אשר}} \left| \frac{\text{הקטני הביתה}}{\text{אשר}} \right.$

בכל המשפטים האלה מיוצג נושא סתמי.

6.1 הנושא והנושא כנושא

עד כה ביהי הנושא והנושא סימנה מילה אחת כנושא ומילה אחת כנושא. אולם, מילה כזאת היא בעצם גרעין של צירוף. הנושא (הפועל) הוא גרעין של צירוף פועלי (צ"פ) והנושא, (שהוא, לדוג, עם-עצם או כינוי גוף) הוא גרעין של צירוף שמני (צ"ש). הצירוף כולו ממלא את התפקיד של גרעין.

משפט פועלי: $\frac{\text{שני הזוגים החדשים עלו}}{\text{הצף}} \left| \frac{\text{פועלים בני הפסוקה בגלל הנושא}}{\text{הצף}} \right.$

יש הבדל חשוב בין הצירוף הפועלי לבין הצירוף השמני - צירוף פועלי הוא תמיד נושא, ואילו צירוף שמני עשוי למלא תפקידים שונים.

גרעין של כל צירוף פועלי הוא פועל. וכיון שכל פועל "אמיתי" ממלא תפקיד של נושא, הרי הסוד **תפקידו של כל צירוף פועלי הוא נושא.**

גרעין של כל צירוף שמני הוא עם-עצם. ובתפקיד הנושא אכן נמצא, בדרך כלל, צירוף שמני, אולם **לא כל עם-עצם במשפט ממלא תפקיד של נושא!** כי צירוף שמני עשוי למלא תפקידים שונים.

רק אחרי שמזהים במשפט את הנושא ואת הנושא בכל איבר ובכל פסוקית ניתן לבדוק את תפקידהם של שאר החלקים. תחילה, נבדוק מהם התפקידים בתוך הצירוף הפועלי, אחר-כך - נבדוק מהם התפקידים של החלקים בתוך הצירוף השמני.

7.1 סיכום: נושא ונושא

את ניתוח המשפט מתחילים ביהי הנושא. אם יש פועל נטוי במשפט (או בפסוקית), הוא הנושא, כלומר הוא גרעין של הצירוף הפועלי המשמש כנושא.

נושא מורחב הוא נושא אחד, שיש בו יותר ממילה אחת. פועל נטוי עם פועל במקור (זכר ללסוף) שני פעלים נטוים שמציינים אירוע אחד או מצב אחד (וזהו הצ"פ); צירוף פועלי ככול (נשק על הראש).

הנושא הוא עם-עצם או תחילתו, והוא מתאם לנושא הפועלי במקו, במספר ובגוף. אין לפניו מילה יחס. נושא זה הוא גרעין של צירוף שמני.

הכתוב בנושא **נסתר**, החבוי בפועל הנסוי (הלסזי - אני הכתוב) ובנושא **סתמי**. יש לזהות את הנסוא ואת הנישא המתאים לו בכל משפט, בכל איבר ובכל פסוקית. רק אירוי ויתורים - בודקים את שאר תפקידי המשפט.

פעילויות תרגול: נשוא ונושא

פעילויות בנושא: הנשוא (חובה: 3)

1. למיכס ידיעה עיתונאית. מצאו את הפעלים (הנשואים) בכל משפט.

רכב הלוויות נגרר והארון נשאר ברחוב

כתב "הדיסרסי" בפרינקטון

במקום אסור, הם נשארו על הדרכה, כשליים הארון. רק שפתיים מאוחר יותר הוציאו השומרים את סביניו הקטנים, ומטע הלוויה יצא לדרך. לאחר סבן התגבלה המסעדה ואף פסדה את הקטנים שחשלום עמד סריות הרכב. עם זאת, הם יצרכו לשלם קנס עמד תניה במקום אסור.

שני קטנים במרפיה גילו שהמסעדה יכולה, לשנים, ללכת עירומה יחד. הפגיים קיבלו חסנה לבוא ולקחת את מטעו של הישב העירי הסבארן, כדי להביא לקסדה. הם הדנו את סביניום ליד בית המנוח, ונכנפו כדי להוציא את הארון. להפתעתם גילו הנשיים, כי בשת שיטנו בבית המסעדה גררה המסערת את סביניום, שהתה

8. סמוך הייתה "היה ספור", 2011 © מוציאה לאור: הוצאת ספרים

2. **שם פעולה אינו פועל** - שם הפעולה הוא שם עצם ולא פועל. במשפטים הבאים יש שמות פעולות.

א. מצאו את הפעלים האמיתיים וסמנו אותם בנושא.
ב. נתחו את סוגי המשפטים.

ג. מצאו את כל שמות הפעולה וציינו לידם פועל אמיתי מתאים ואת הבניין.

ד. שחברו באופנים שונים את המשפטים תוך הפיכת שם הפעולה לפועל. איזה משפט קיבלתם?

נשא

- החלמה התואלה **במשפט** את כל המורים. משפט משום, חולמה - החלימו שויכור: התנהלה החליטה זה הפטיע את כל המורים. משפט מאוחר
- המתחממות על צניפים באירוע העפיתה של האוירה.
- התנהלה הצבועית על הלסוז נערכה בכל יום שלישי.
- פעילות נרפית בבוקר משפחה את התנהלה במונך כל היום.
- בברכה המסנתחה חוקיישים שישרו עוהיה פטיים כגנבות.
- הפיהח המסום בשמי רודו הסניחה בהשתלשלות יחידה פיוחת על החוספים.
- כענים האחרונות מקוטה עבודה רבים מניישים אנשים לקידום מכירת.
- עיוני מבחני הלימודים בבתי הספר ירום לעיוני תנאי הקבלה לאוניברסיטאות.
- מכירת סוף רשנת חילל בסוף החודש.
- המערב חלקק מצות 2000 הציר על הישרכות נכונה לקראתו.
- הצלחתו בתפקיד המביח את התקדמותו המהירה במפעל.
- השתלשלות האירועים נרטה להידוק הקשר בין ענדי הקמפנות.
- במונצי עבת האחרונה הייתה הסנה נחולה בהשתלשלות אצידים רבים.

3. בקטט עיזי מרכיב להשתמש בשמות פעולה. לפניכם קטע מידע המכיל שמות פעולה רבים.
- א. מצאו בקטע את הנשואים. כמה מצאתם?
 - ב. אתרו את כל שמות הפעולה בקטע.
- אומלטיית הנשרים בישראל אינה זוכה לעדוה רבה מאז קום המדינה. הפרשות בבית המידול, לידה במינות המון, רגילות מעינות והתחמלות, כגון באוכלוסייה עד כדי התמסכות חתום החפוצה בישראל וידידת מספר הנזילים הפחיתים בהצלחה לעצרות בודדות. ■ מתוך: הייתה-עשיתי, 1998, עמ' 31.
4. במודעה הבאה יש שפע של שמות פעולה.
- א. אתרו במודעה את כל שמות הפעולה.
 - ב. כתבו קטע סקוור המבוסס על ההצעות במודעה.
 - ג. יתה הפכו את שמות הפעולה לפעלים, וכתבו קטע אחר שבו משוברים הפעלים. מה התכלול בין הקטעים: מה "נבוה" יותר? מה ארוך יותר?
 - ד. תלרו את המשפטים הפועליים שתבתם בסעיף ג. מצאו בכל משפט את הנשא.

חיות הכלבים

בהנחלת
מאמן כלבי הנלה ומדריך מוסמך

- נהלך כלבים - למשמעית. לפעורה ולהנהגה
- אמן כלבי הנלה כלבי נהיה ליעורם
- כלבים מאופקים להפעות. בולנגז ובאלוזה
- הסכרה כלבי שמירה אלוז
- פנטסן מרגש בושאנה תמידית
- מכלית אורים ונארים
- יפוז מלמפי ותאמתי
- סמון אלתורתי לכלבים
- לשיה גנני תקופה כלבים
- אסמיה מזק וליד

טל: 4404-05 איתוריות 777354 05-1111 5593

- פעילות בושא: נשוא מורחב (חובה: 5)
5. המשפטים הבאים לקוחים מטקסטים עיוניים, יש בהם - נשואים רגילים, ונשואים מורחבים משונים שונים. סומו את הנשוא בכל משפט.
1. רגולטיוו רגולטיוו להצליח בפרויקט.
 2. שר השיצר חדר יהתיש את שורתו לעבי רחובות הכלכלית החדשה.
 3. ההנהגה נטו אח מסאר קל קרן רפכי כולל כישלונו של הקבוצה.
 4. שני החללידים זריטו לשמח השמחה אחוזי ויכות משנה.
 5. החללידים נתבקשו להגיש ביוון להוצאה.
 6. רועי הכחיל להצטרף לקראת המייל באירופה.
 7. הם רוצים להצטרף פשוטים באיכות בתחנת מנ-דוד-אדום באזור מנהלים.
 8. הוא רוצה להקדיש את זמנו הפנוי לכתיבת מסה.
 9. ביוון הריכות רתג לא מסן יוד בצלחת.

10. הסמטה עכה ומתחה לציבד לאחד חדשים של טרופים.
11. חזון מילא פיו חים בטת הבירוד עם התחלה.
12. הוא סיים להתחמת בפחות מוצרים למינקות.
13. המטיל עם והסכיד את חרבות שחוף הפטולה בין כל המולקות.
14. ניסיון לבדו מה קרה לה, אך לבסוף התנו לה לפנות.
15. למחרת בבוקר מצאו שאבדו מקבוצה.
16. הפנאי זרפן בחוב סכנית חרמות, שמורגי השחיר ייתנו את הדעת עליהם.
17. במבדיה שמדון של הנשים בחברה ואלקות התאקרוים המסורתיות בין גברים לנשים הולכים ומשתנים.
18. מבית הנשים יצאות לשמרה ומסתחות קייירה עצמאית, כדי שיוכלו ליהנות מרות חיים גבוהה.
19. למטלה מ-80% מהאמהות המבדיה שבדוח מחזק לבית, האמית מביים להעמדת בניזול הילדים ולעסקה במבדחת הבית.
20. מספרם של חוטבי העולם חולק ונדל מאז חוסטנו על המין האנושי על פני כדור הארץ.
21. הטכנולוגיות הולכות ומתאכללות כל התנן ומקטינות את ההזדקקות ליד אדם.
22. יקן ויגדל הפער בין האנשים היחידים לנצל את הפנאי לבין האנשים העודפים מול הטלוויזיה.

פעילויות בנושא: נושא, נושא נסתר, נושא סתמי (חובה: 6)

6. חזרו לפעילות הקודמת (פעילות 5). לארוך שמצאתם במשפטים את הנשוא, מצאו את הנושא:
 - א. שאכל: מי הנשוא? מי השתדלו? מי חזר והדגיש? וכן הלאה.
 - ב. בדקו אם קביעתכם נכונה. האם יש התאם דקדוקי בין כל נושא לנשוא?
 - ג. בדקו האם לפני הנושא אין מילת יחס.
7. חזרו 5 משפטים מפעילות 5. שנו בכל משפט את הנושא (במין, במספר או בגוף), ובדקו כיצד הדבר משפיע על ההתאם לנשוא.
8. נושא נסתר - ארוך בפעילות 5 את המשפטים שיש בהם נושא נסתר, וביינו את הנושא. דוגמה:

השתדלום - נושא נסתר: אדם.
9. פעילות בנושא "נושא נסתר" בשיח סיפור, ראו בעמ' 78 פעילות 6.
10. נושא סתמי - איך נוצרו החפצים הקטנים, המשרתים אותנו מדי יום, כמו, למשל, המולגו?
 - א. קראו את הקטע הבא וסמנו בו פעלים אמתיים - נשואים.
 - ב. מצאו את הנושא לכל נשוא.
 - ג. מדוע במשפטים רבים בקטע זה הנושא הוא סתמי?

סכין עם ארבע שיניים

מובן על צירו. הציר הראשון היה אישוא סכין בעל שני להבים מתודים. בשיניות הלהבים במורה החיכוך התחילו להשתמש בו כבר במאה השיבית לפני הספירה, אבל רק במאה ה-14 לספירה התפתח השימוש בסכין כזה, שהוא כבר התחלה של מולג. במאה ה-16 אוספו המולגות בצרפת, ובמאה ה-17 הם כבשו את אנגליה.

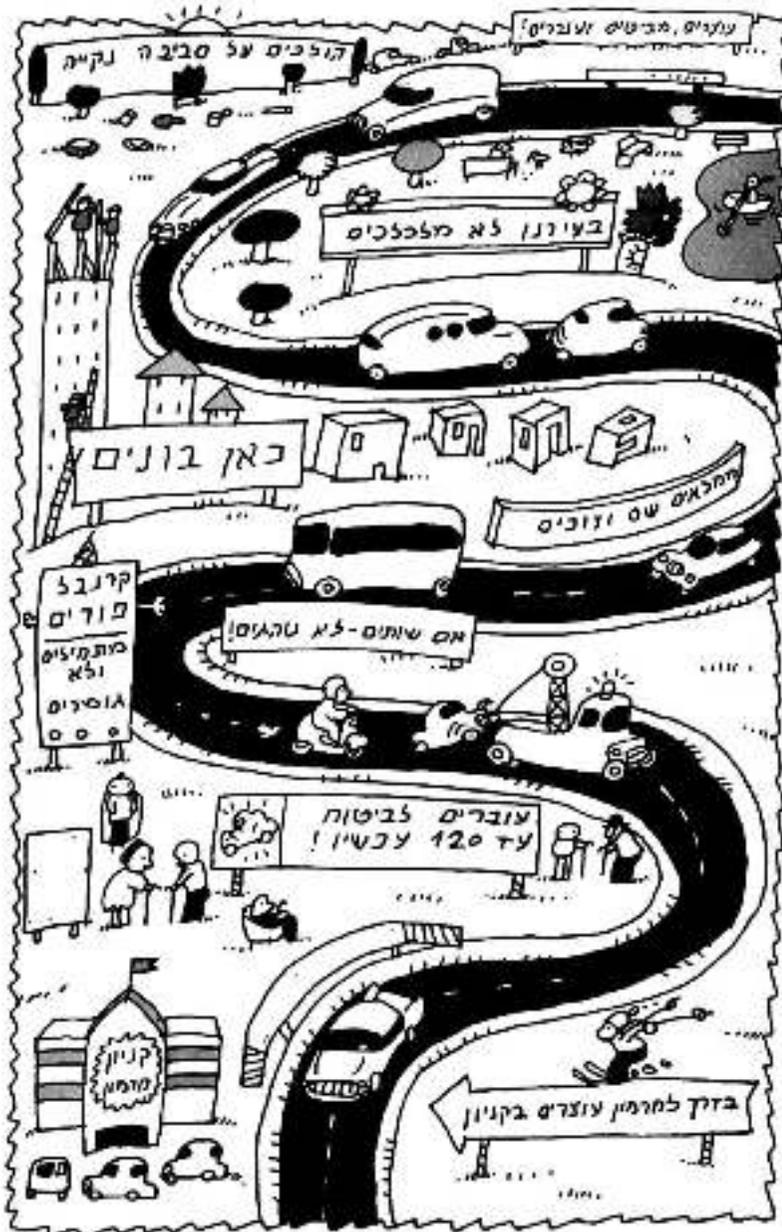
כמה שיניים נחצות למולג וכי מובן את התשובה הנכונה אפשר ללמד מהמולג המודרני, בעל ארבע השיניים. אבל אל הוטרות זהו. משחר פמליטיק, היטה האנושות רק במדרגה. גם כאן התרחשה אבולוציה.

לפני היות המולג אכלו בסכין בלבד; בזמן החיתוך ייצב את המזון בעזרת האצבעות, ובעזרת האצבעות גם הובילו את המזון אל המה. במסר ניסוחים משנת 1530 נכתב, שהאכילה באצבעות מנומסת כל עוד אין משתמשים ביותר מפילוש מין, וכל עוד סבגיים לפה את החתיכה הראשונה שנוגעים בה.

כשלב הבא אכלו בשני סכיתים. האחד שימש לייצוב הבשר, השני לחיתוכו. על חדר הסכין היו מובילים את המזון לפה. המולג התפתח מסכין חיישוב, שלא מילא את המקורו בפעילות. התברר שגם כאשר נרצפים בבשר סכין חד, הנחת לא בשאר יציב ובשפת החיתוך הוא

■ סכין: אישים מילג, "סלמה, אין פתחים את לוי"ץ וזו"ר "הארץ", ■ כל הכינות שמורות לטובן "הארץ" כ"מ

11. א. הנישא החתמי נמצי בעלמסו ובפרסומות. מכאן את המסמכים וצינון מלך המשא והנישא בהם ב. הצינון 4 פרסומות מנוסחות בנושא חתמי.

(شاهد الفيديو)

الفصل الخامس: مكملات الفعل في الجملة العبرية الحديثة

12. הנושא **הסתמי** נפוץ בסקסט הפעלה (הוראות). מצאו ביחידה "סקסט הפעלה" הוראות שיש בהן נושא סתמי.

13. הנושא הוא **צירוף שמני** - לפניכם נשואים שונים. התאימו לנשואים צירופים שימשו נשואים, כך שיתקבל משפט.

נשואים: החתוב, מאיעים, עמד ללסת, ותשודח, הוזמן, ישליש, מתכניש לראשך, מתבקשים, נשאו, בסמו.

דוגמה: נושא (ברעיון) נשוא משפט

הצגה הכבד החתוב החורג הכבד החתוב בעוברך.

14. לפניכם היגדים. אילו מהם נכונים!

• הנושא הוא (בסעט) תמיד צירוף שמני.

• צירוף שמני הוא תמיד נושא.

• צירוף שמני יכול להיות נושא.

• נדעין הצירוף המעלי הוא תמיד פועל.

15. הנושאים בסקסט העיוני הם בדרך כלל פועלים ותוספות. הנושאים במישור הסיפור הם בדרך כלל אנשים ודיות. חברו מתוך סקסט עיוני 10 משפטים (שיש בהם פועל) ואחריהם את הנושא. עשו כן גם במישור סיפור. מה עולה מבדיקתכם?

פרק ד: משלימי הפועל

כל מה שנמצא בצירוף הפועלי חוץ מהנרעין (הפועל), שייך ל**משלימי הפועל**. משלימי הפועל מסיימים עוד מידע הקשור לפועל. כשמתחילים מסיים, אחרי יחידו הנשוא והנושא השוכן לברוק מה מתקשר לכל פועל למשל, במשפטים הבאים הודגשו החלקים המתקשרים לפועל ומשלימים אותו. בדקו לאיזה פועל מתקשר כל חלק:

1. ראש-המשללה הרכיב **משלימי הפועל**.

2. פחה **את היציבה** נשיא האקדמיה, פרופ' משה בר-אשר.

3. המכניח נשאו, צמד **בחוקה** ודדו **במלחמה**.

4. הנחש בעוזו **על-גבי המעלות החוליים**, ציפיד לא וראחו **במעינים**.

5. אם תבוא **עליו רעב**, וישמע **ניסוח חודרים**, **עקום** שיעה **כחודו**.

6. נהגה בית-החולים ציין כי הוסיפה לא תולץ **את בית-החולים שהמטבח**, אך **בעתהם** יקמה החולים **את**.

הצירופים נחשו **עטע אחד מסו**.

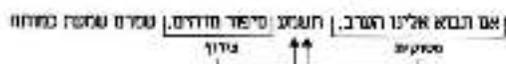
7. **ללדעת** הכפידות חגיגשו הפולטיקאים **סאמיים רבים** כדי **למינבט**.

כפי שניתן לראות בדוגמות, סדר הרכיבים בצירוף הפועלי אינו קבוע. במשפטים 1-4 עומדים המשלימים אחרי הפועל, שהם מתקשרים אליו. זה הסדר הנגיל, חוץ המצב במקרים רבים, אך לא תמיד זה כך: המשלים פרס (משפט 5) עומד דווקא לפני הפועל נחשה, המשלים בעוזוה (משפט 6) מתקשר לפועל יקבלו תמיד לפני המשלים זה השדרותים המשלים במשך עטע אחד וחוף (משפט 6) אינם צמודים לפועל, כי בינם לבין הפועל עומד הנושא (החוליים). אם כך, משלימי הפועל לא תמיד צמודים אליו, ואין לסמוך על סדר המילים בהתקשרות המשלימים לפועל. לכן כדי לבדוק מה מתקשר למה יש להיעזר בהיגיון. למשל, אם אין במילים מה מתקשר הצירוף או הניחוחים, מסכים את שתי האפשרויות: יקבלו את העדויות או יחוללים את השדרותים. האפשרות השנייה אינה סבירה, לכן נבחר את הראשונה, כלומר - צירוף זה הוא משלים פועל.

ד.1 המשלים - צירוף או פסקית

גרמין הצירוף המעלי הוא פועל. משלים הפועל עשוי להיות צירוף שמני כלא מילת יחס בראשו, כמו בדוגמות שלעיל: קאליציה חובה (1), סיפור מדהים (5), או עם מילת יחס בראשו, כלומר - צירוף יחס: במעך עבט אחד נחף (6).

את תפקיד המשלים עשויה למלא גם פסקית משועבדת, אשר מתקשרת כולה לפועל, כמו הפסקית אם תביא אלינו השרה. המתקשרת לפועל תגשע (5), או כמו הפסקית הארוכה כי התוספת לא חולץ את ביות-החולים מהמספר. אך בעזרתה יגבול החולים את הטריותם במעך עבט אחד נחף, המתקשרת לפועל צ"ן (6).

חנה בית החולים צ"ן, כי רשומת לא חולץ את בית החולים מהמספר, אך...

פסקית

משלים הפועל מתקשרים אל הפועל. הם יכולים להיות צירוף או פסקית.

משלים הפועל הם חלקי משפטים המתקשרים לפועל. את תפקיד משלים הפועל עשויים למלא: צירוף או פסקית. בשני המקרים מבחינים בין שני סוגים של משלים פועל: **תיאורים ומוטאים**.

ד.2 תיאורים

חלק ניכר ממשלמי הפועל מרחיב את המידע על התרחשות או על הסובב המצוין בפועל. הרחבה זאת נעשית בקצת התיאורים. הרחבה בעזרת התיאורים חשובה מבחינת כמות המידע הנמסר, אך אין היא הכרחית מבחינת מבנה המשפט, כפי שהכרחיים העשוא והעשוא. הרחבה לכך היא שיש משפטים שאין בהם תיאורים כלל.

בדוגמות הבאות סומנו משלמי הפועל שהם תיאורים. בדקו לאזה פועל מתקשר כל תיאור. אזה תיאור הוא פסקית:

שחקן הרובי יתקיים הערב באמצעות:

בגלל החום בעיר נשכו כוחות משטרה גדולים לקבוצת המעשה

הקבוצה עלו שיחקה ביום הרבי, אך הקבוצה הריבה פלחה עליה בשידה ריבה

מעשה פלחו חברי הקבוצה, כי ידיהם שיחקו במעשה עד לניצחון

האורחים, שחשדו בזה באזה, לא נש במעך כל המעשה

החזה לא פ, למרות המעש, ערתיחיל לפי פיוס המעשיהו המאמנה

החאבובי בגלל המעשה, אבל כולם ערדו את החוקים, כי הם ערדנס מניו

ד.3 משמעות התיאורים

התיאורים משלמים פעלים ומתארים אותם בקצת רחבה של משמעות. מקובל לסיין את התיאורים לקבוצות שמגטייה שונות, כלומר - לקבוצות בעלות מבנה משותף של משמעות. מנוון המשמעותיות הוא רב. אפשר לדיוק יותר במיון כזה ולקבל קבוצות וקבוצות משנה רבות, ואפשר גם לדיוק פחות ולקבל קבוצות משמות. כמובל הבאה חובא מיון של משמעותיות התיאורים לפי קבוצות של תיאורים, ובהוכן - מיווט של סוגי התיאורים בכל קבוצה.

חלקת התיאורים היא סמנטית, ולכן ליהאי סוג התיאור אפשר להיעור גם בשאלות. השאלה, כמו התשובה עליה, שיוכות לזתה קבוצת משמעות. לשלול מניה לתיאור זמן, מדוע: לתיאור סיבה, לשם מהו לתיאור תכלית, באזה אפנו לתיאור אופן וכדומה. אך לפני השאלה המיד צריך לבדוק אם חלק המשפט אכן מתקשר לעשוא הפועלי.

התיאורים מתארים את הפועל בקשת רחבה של סמנטיקה.

ד.4 מבנה התיאורים

התיאורים, כמו כל משלימו הפועל, מתקשרים לפועל, אך הם אינם הכרחיים, כלומר - הם אינם חלק מסבנה הפועל. הם תוספת חופשית, שאפשר אך אין הכרח להוסיפה. לפני זיהוי התיאור חשוב לבדוק אם הוא מתקשר לפועל, כי רק חלקי משפט המתקשרים לפועל עשויים להיות תיאורים. את תפקיד התיאור עשויים לסלוא תואר פועל, צירוף או פסוקית משועבדת. משלימו פועל נפוצים במיוחד הם צירופי היחס, מילות היחס שבצירופיהם האלה "מסגירות" במשמען את סוג התיאור: בנגד מרמזת שזהו תיאור סיבה, בשביל מרמזת על תיאור תכלית ומטרה וכדומה.

אם פסוקית שלמה ממלאת תפקיד של תיאור, משמעה של מילת השעבוד יעורר לנו, לעתים קרובות, לקבוע את סוג התיאור. למשל, מילת השעבוד כגון... כאשר, בזמן... - מצביעות על פסוקיות של תיאור זמן. מפני... כיוון... טעם... הואיל... - מצביעות על פסוקיות סיבה.

תיאור האופן טובע לעמים בצורה מיוחדת, כגון: ון צוה צוה צוה; העולם היה מביה שמעו; הם רבו אחר מכת ומרבות. יש כאן צירוף שמני, שגרעיט טור מן השורש של הפועל, צוה - צוה; טרה - טרה; הכי - מחו. הצירופים המודגשים מאפיינים את הפעולה, ואפשר להחליטם בתיאור אופן ונילים, כגון: צוה בראש; טרה בתפוח; רבו אחר באופן נכבד. לפיכך אפשר לראות בהם תיאור אופן. באופן מסורתי הם נקראים גם בשם "פושא פנימי", כיוון שהמבנה שלהם נראה דומה למישא ישר לפועל + עם עצם ללא מילת יחס בראש, והוא "פנימי" כי הוא נגזר מהשורש של הפועל.

תיאור המצב מתאר את מצבו של ציורף שסגו במשפט ולרוב הנשוא. למשל החוקים חזרו הביתה **עייפות**. תיאור המצב עשוי מתאר את מצב השחקנים בשחם חזרו הכיתה. שלא כמו התיאורים האחרים, אילו הנושא היה בייחוד או מנקבה - תיאור המצב היה מתאם אליה. והחוקן חזר **עייף**. הקבוצה חזרה **עייפה**. תיאור המצב שונה מהיאודי האופן במבנה: הוא מתקשר אמנם לנושא הפועל, כמו שאר התיאורים, אבל הוא מתאם דקדוקית גם לעם-המסב ולרוב - לנושא, שאת מצבו הוא מתאר. כלומר, לתיאור המצב יש נטייה של סין ומספר, ובכך הוא שונה מכל התיאורים האחרים, שאינם משתנים. החוקן חזר **עייף**. הקבוצה חזרה **עייפה**. החוקים חזרו **עייפים**.

בנופיקוד **תיאור תכלית** ומטרה) מצוי לפעמים מקור, עם או בלי המילית כדי לפגוע: שידקעו כדי **לצב**. הם באו למסיבה **המפוארת** ולא **לצב**. תיאור תכלית כולל. כיוון שהמקור עשוי למלא תפקידים שונים במשפט, חשוב לדקוק. אם הוא מתקשר לפועל ואם ניתן להוסיף לפניו את המילית כדי - זהו תיאור תכלית לראו גם "תפקידי המקור", עמ' 1396.

5.7 מושאים

הוא כבר חזאו **המטבח היפה**
 אני עוד לא כתבתי **את הכתובת**
 דימתיך ולא **מאשרת**.
 או תואלי **כבודך**. האמן **כי** דוא **על** תיקול **את העול**.
 והנורה החליפה **עלמסכה המעייפת** **ביום שני**.
 אני רוצה **לחגוג** **על** **הסעוד**.

המושאים, כמו התיאורים, הם משלימי הפועל, כלומר הם מתקשרים לנושא הפועל. כל מה שמשלים פועל ואינו תיאור הוא מושא. לכן כדי לזהות מושאים - בדקו אם אלה משלימי פועל, וקובעים תחילה את התיאורים. המשלימים האחרים הם מושאים.

6.7 המושאים - משתתפים הכרחיים

חובנו של הפועל מביע הדרושות או מצבים שונים. בסוגים שונים של מצב או של התרחשות - יש מספר שינה של **משתתפים הכרחיים** (יש המכנים אותם "מערבים", או "שחקנים"). דוגמה: כשמתואר מצב - כגון: ואנצ'י ירבו חת נשחה. די במשתתף אחד, זה שמצבו מתואר העשב הריח - כל אחד מהם הוא משתתף הכרחי יחיד במשפט. אולם אם מצבים אלה נרמזים למישרו או למשהו, כגון: החתין ירבו אז העשב גילי העיב את דחו - יסייעו שני משתתפים הכרחיים: זה שגורם את המצב וזה שהמצב נרמז לו. לפעמים יש אף יותר משני משתתפים הכרחיים.

המשתתפים הכרחיים הם תמיד הנשא והמושאים. אם יש רק משתתף אחד, ראי הוא מלא את תפקיד הנושא בלבד. למשל: העשב ^{הוא} ירבו.

אם יש שני משתתפים הכרחיים - אחד מהם יהיה הנושא והשני - יהיה מושא. למשל: החתין ^{הוא} ירבו ^{את} העשב.

אם יש שלושה - אחד מהם הוא הנושא ושני האחרים הם מושאים. כלומר, ביוצוי המושאים צריך להשיב על הפועל ועל תוכנו: כמה משתתפים הכרחיים יש לפועל הססודים במשפטו אחד מהם הוא הנושא, ואם יש עוד משתתף הכרחי חרו זה הנושא.

יש קשר בין מספר המשתתפים הכרחיים לבין **משמעותו** של הפועל. בפעלים שסציניים קיים או תכונה ומצב - יש רק משתתף אחד. אם יש רק משתתף אחד, הוא ממלא את תפקיד הנושא ובמשפט כזה אין מושאים. למשל:

הוא ^{הוא} ^{הוא} ^{הוא}
 ירבו / ירבו / ירבו / ירבו / ירבו / ירבו.

בפעלים שמצויינים **שייכות**, **רומח** או **יצירה** יש שני משתתפים הכרחיים - אחד הוא הנושא, והאחר - מושא. אם הדבר הנוצר הוא תוכן, כמו אחריו הפועל חשב, הרי המושא הוא פסוקית. דוגמת:

טוּטא
המפר שיד לזכרה / הכנא ביה ביה / המעט וכביש יוצר בעיה / יעב העיב את גילה / יב חשב שהעשיר המזיז.

בפעלים המביעים **תנועה** או **העברה** יש שלושה משתתפים הכרחיים אחד הוא הנושא ושני האחרים הם מושאים, דוגמת:

טוּטא
יעב ודיבל מילת חזנה יפה / יעב אמר לגילה שחמא אהב אותה

בדוגמת ניתן לראות שניתן להעביר רבים שונים. בני אדם, הפנים וגם תכנים, כגון תוכן של דיבור - אלה הם המושאים. אם מצבירים תוכן, כמו שקורה בפועל של דיבור, "הדבר המוצג" מובע בפסוקית מוטא.

הנושא והמושאים הם המשתתפים ההכרחיים, אך בכל משפט עשויים להופיע גם חלקי משפט אחרים, שאינם הכרחיים. כגון הצירוף הפועלי עשויים להופיע גם תיאורים, למשל **בברב** קיבל יזי מחנה יפה נחילה. המילה נכוד אינה משתתף הכרחי של הפועל קיבל, והיא תוספת מידע חופשית, כלומר - תיאור.

ייתכן, שלא כל המשתתפים הכרחיים של הפועל יופיעו במשפט. אפשר לומר: יזי קיבל מחנה יפה כלי לפרט ממי הוא קיבל אותה, אך אין זה אומר שבהתרחשות עצמה יש פחות משתתפים (כי ברור שיוזי קיבל את המחנה ממישהו).

7.7 הצרחה

התיאורים מרחיבים את המידע על האשליה, אך האשליה במשפט אינה מחייבת. יש ששייפים תיאורים רבים ויש שלא מסייפים אותם כלל. לשמת זאת **המושאים** - הם משלימי פועל **מוצרכים**, כלומר - הפועל "צריך" אותם. דוברי הלשון, המכירים פועל כלשהו, יודעים אילו צירופים מתקשרים אליו בדרך כלל, כלומר - אילו צירופים "מוצרכים" על ידי הפועל הזה. מילת היחס שבראש המשלים המוצרך היא מוצרכת - היא חלק מהערך המילוני של הפועל. לניכר, אני יודעים שהמבנה הסבני של חלק מן הפעלים בא עם מילת יחס מוצרכת, השמדות בראש המשלים. דוגמת: כנה את... הרכיב את... הכיין ב... דאח את... **התבנ** ב... האמין ב... האמין ל... דאג ל... נחם ב... נחם גד... ביקט את... טלה... את... ל... קנה את... ט... אור ל... ג... (פסוקית).

לפעמים, כשמשיים את מילת היחס, משתנה כשמעתו של הפועל עצמו. חטט ל... ביקר את... / כיך ב... הצליח עם... / השלים את... ועוד.

פעלים כאלה, שהמבנה הרגיל שלהם מצריך משלים (כלומר מושא), נקראים **פעלים יחסיים**. לעומתם, פעלים שהמבנה הרגיל שלהם אינו מצריך משלים, נקראים **פעלים עומדים**. לפעלים היוצאים יש משלים מוצרך, ואם נוחה אותו במשפט, נדע שתפקידו הוא מוטא. לפעלים העומדים אין כלל משלים מוצרך, ולכן לא יתקשרו אליהם מושאים.

הפעלים העומדים הם אלה שבהתרחשותם יש רק משתתף הכרחי אחד (הנושא), ואילו הפעלים היוצאים הם אלה שבהתרחשותם יש שניים או שלושה משתתפים הכרחיים (אחד מהם - הנושא, והאחרים - מושאים). מספר המשתתפים ההכרחיים מנתה **בשיטעות** הבסיסית של הפועל:

1. פעלים (גם שישת הוואר) המביעים **קיום**, **תכונה** או **מצב** (נחוח, טויז, גנה, יעב, הכויל, גדל) הם **פעלים עומדים**, והמשתתף האחד ממלא תפקיד של נושא.

2. פעלים המביעים **גרימה, שייכות, מיקום, יצירה** של חפץ או של תוכן (נער, שיחה, הצניח, הנבד, הדדים, טיף, נמצא, נר, עשה, בנה, יצר, החליף, הפציא, חשב, שינה, החליט) הם **פעלים יוצאים**. שני המשתתפים ההסבריים ממלאים תפקידים של נושא ושל מושא. כשהדבר הנוצר הוא תוכן, כמו בפעילי חשיבה, המושא הוא פסוקית, בדרך כלל.

3. פעלים המביעים **תנועה** ממקום למקום או **העברה** של הפנים או של רעיונות ושל תכנים (נעם, הלך, נס, חוד, עבר, עלה, ירד, נחן, קיבל, לקח, מסר, העביר, קנה, מסר, אשר, ציין, התניע) הם **פעלים יוצאים**, שיש להם שלושה משתתפים הסבריים, הממלאים תפקידים של נושא ושל שני מושאים. כשהדבר המועבר הוא תוכן, כמו בפועלי אמירה, אחד המושאים הוא פסוקית, בדרך-כלל.

במשפטים הבאים המושאים מופרדים מן התיאורים. החלק המוצף סומן בקו. שימו לב למילת היחס שבראש החלק המוצף (המושא), לעופת מילות היחס השונות שבראש התיאורים, כלומר - משלימי הפועל שאינם מוצרכים.

המושאים מוצרכים	התיאורים בלתי מוצרכים
הפקיד מירל <u>במסכתו</u> .	במעמד/בערב/לפני עשה/במהירות/למרות השעה המאוחרת.
נחתי <u>את המסמך לפניך</u> .	בארוחת הבוקר/אחרי הצהריים/לפי הדין.
האיתי <u>את צלילתה</u> .	לפני שבעה/בחמף/הדך שלן המכניז/תוך כדי נשימה.
חשטט <u>לבריאות</u> .	בצעה (ענדה/בגלל הגנפה

מה נובע משיקוף הילוס במסורה?

ד.6 מושא ישיר ועקיף

מילת היחס שבראש המושא היא מוצרכת. **מושא ישיר** הוא מושא שבראשו מילת היחס "את" או שניתן להוסיפה. "את" היא אחת ממילות היחס המוצרכות הנפוצות ביותר. למילית "את" יש כמה תכונות מיוחדות:

1. היא באה רק לפני מושאים ולא לפני תיאורים. דוגמות: עיצבתי את המסמך רציתי את דמך כתבתי את המסמך.
2. כאשר המושא אינו מידוע, "את" נשמעת. קיבלתי את המסמך. רציתי את המסמך מאתך.
3. אפשר לקשר את המושא (הישיר) בכינוי חברו לפועל וכינוי זה ייחשב אף הוא מושא. קיבלתי את המסמך. רציתי את המסמך. צורה זאת הייתה מקובלת מאוד בלשון הסקרא, אך בימינו משתמשים בה מעט, ורק במשלב נבון. המושא הישיר, נקרא כך כי הוא עשוי להתקשר אל הפועל ישירות, ללא תיווך של מילת היחס.

אחד המושאים, שיש בראשם מילת יחס מוצרכת אחרת (ולא "את") נקראים: **מושא עקיף**. את מילת היחס של המושא העקיף לא ניתן להשמיט, בדרך כלל. דוגמות: רביתני את המסמך. הורפא הבחין בצלעת: חתבני בגוף ורציתי להפיק. אם בראש המשלים נמצאת "את", או שניתן להוסיפה - אין ספק שלמנינו מושא ישיר. אולם אם יש בראש המשלים מילת יחס שונה, יש לבדוק בשאר הדרכים שהצגנו עליהן, שאין כאן תיאור. יש להיזהר כדי לא להחליף מושא בתיאור או להפך, כי מילות יחס אלה עשויות לעמוד גם לפני תיאורים.

אל מפעל השיבה ורצון עשויות להתקשר גם צורות מקור בתפקיד של מושא. דוגמת:

רציתי להצטיב לזריא

ושנתי לנסוע לחודו

ניסיתי להדגיש לאוניברסיטה, אבל התעוררים עם מגורים עד נזר החג.

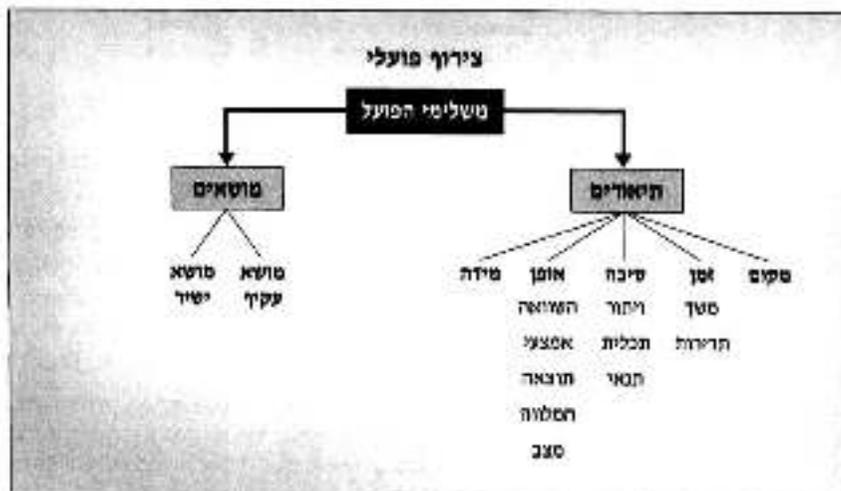
11.7 סיכום: משלימי הפועל

כל החלקים בעירוף הפועל חוץ מן המועין עצמו (המועל), הם משלימי הפועל. משלים הפועל עשוי להיות צירוף (צירוף שפני או צירוף יחס) או פסקית משועברת. כל משלימי הפועל נחלקים לשני סוגים: תיאורים ומוטאים.

התיאורים הם תוספת חופשית לפועל, הם מרחיבים את המידע על ההתרחשות או על הסובב בקשת רחבה של משפיעיות, כגון: מקום, זמן, סיבה, אופן. מיון התיאורים הוא טכני בעיקרו, ניתן לשייכם לארבע הקבוצות הראשיות האלה, או לדיוק יותר ולשייכם גם לקבוצות משנה (משך הזמן, תדירות, ויחוד, תנאי, השוואה, תבואה וכו').

המוטאים הם משלימי פועל שאינם תיאורים. בניגוד לתיאורים המוטאים הם משלימים מוצרכים, כלומר הם משתתפים הכרחיים בהתרחשות, הם חלק הכרחי במבנה הצירוף הפועל. מושא המתקשר לפועל במורת מילת היחס "את", או ללא כל מילת יחס, הוא מושא ישיר (ישיר) או גילה, ראוי מדרג. מושא המתקשר לפועל בעזרת מילת יחס מוצרכות אחרות, הוא מושא עקיף (עקיף) בכוחות: העליוני עם המצב; נודחי מן העיבוד. אם המושא מבטא תוכן, הוא יופיע לרוב בפסקית מושא קדמנו נחלכת הבחנה. המשמעות הבסיסית של הפועל קובעת אם עשוי להתקשר אליו מושא כלשהו, וכן אם יהיה זה מושא אחד או שניים, או אם תהיה זאת פסקית מושא. למשל, פעלים שיש בהם משמעות של גרימה, שייכות, יצירה ורצון, טיף, בנה, מצריכים מושא אחד, פעלים בעלי משמעות של העברת, תנועה (נתן, קיבל, נסב) מצריכים שני מוטאים, מפעל השיבה או דיבור מצריכים פסקית מושא וכדומה.

בפרק הבאנו מילות העעבוד העומדות בראש פסקיות המושא וההבדל בין דיבור ישיר לעקיף.

קטלוגי הפועל הם תיאורים או מוטאים. התיאורים והמוטאים יכולים להיות צירופים או פסקיות.

טבלת המשמעויות של משלימי הפועל

משמעות	שאלות	מילות	דוגמאות
מקום	היכן מאיזו לאיזו		אכלנו <u>במסעדה</u> .
זמן	מתי? מתי? עד מתי?		<u>מחב</u> אסתפר. המבצע ימשך <u>עד מחב</u> . אכלתי לפני <u>שעה</u> .
סיבה	מדוע? מפני מה? בשל מה?	בשל, עקב, בגלל, מפאת, מחמת, הודות ל...	הוא התפטר <u>בגלל הלחץ</u> . המסעדה נסגרה <u>בעקבות האירוע</u> .
	לשם מה? לאיזו מטרה? לאיזו תכלית?	כדי, בשביל, למען, לקראת, לשם	רצתי <u>כדי להגיע</u> . הדפיסו הזמנות <u>לקראת החתונה</u> .
	למרות מה? על אף מה?	למרות, על אף, חרף	הם עזרו <u>למרות הקושי</u> . מרתה אש <u>על אף ההסכם</u> .
	באיוזה תנאי? באיוזה מקרה?	במקרה של, בלי	כבו את המחשב <u>במקרה של</u> <u>הפסקת חשמל</u> .
אופן	איך? כיצד? באיוזה אופן?	באמצעות, ב...	אמרתי זאת <u>בכוונה</u> . דברו <u>לאט-לאט</u> .
	באמצעות מה?		שברתי בעזרת <u>פטיש</u> . אנו תופסים <u>בחושבים</u> .
			הוא הולך <u>כמו גדול</u> . אכלתי <u>פחות ממב</u> .
			הואמצעותם <u>לשונא</u> . הוא התרגז <u>עד כדי</u> .
	בלווי מיו	בלוויית	סיילנו <u>עם חברים</u> . כתבתי עבודה <u>בעזרת המורה</u> .

פעילויות תרגול: משלימי הפועל

פעילויות בנושא: המשלים - צירוף או מסוקית

1. בפעילות 5 במרק הקודם (עמ' 365) איתרתם את הנשואים במשפט.
 - א. סמנו עתה את משלימי הפועל בכל משפט.
 - ב. בדקו האם המשלים שסימנתם אכן שייך לצירוף הפועלי או לצירוף אחר. דוגמה: במשפט 1 האם בפריקס שייך לצירוף המהולדו להצליח בפריקס או לצירוף התגמד בפריקס?
 - ג. האם מצאתם גם משלים פועל שהם מסוקיותו כאילו משפטים?

פעילויות בנושא: מסמעותיות התיאורים (חובה: 3, 9, 10)

- א. מצאו את הנשוא ואת הנשוא במשפטים הבאים.
- ב. מצאו את התיאורים, ובדקו אם הם מתקשרים לנשוא.
- ג. קבעו את סוג התיאור.
 1. תאריכי ימי ההולדת של כל נכדיה נמצאים אצלה בראש.
 2. הודות לטיפול נקוני הלייזר חל שיפור בראייתה.
 3. חשד נערך באמצעות טעאל סלפוני.
 4. לשעמים אהה חתנה כמו ילד.
 5. אלפי חוגנים נהרו לדר מידן בליג בשער.
 6. חרש החכנית הקטיב לפרואריוו במבלעות ובגניעות.
 7. היכן אתם נמאכונים לעצור?
 8. החלו להקדין סרטי קולנוע אחרי חצות.
 9. בגללו נמבחי את קיום הצלילה.
 10. לחיות השניים הארבעניים הרישו לבנם כל המסמעותיות.
 11. עד מתי יימנע המבצע של בנק?
 12. בזכות חיביון הדוגות על העדה עוזרו להסתרון על העודד.
 13. בעזרת מתרגמן הבהירו לצני המיני את כל בעגויותיו.
 14. לא נשמנו את דבריהם מתחז הרעש על הסמסטים.

3. בטקסט הפעלה מרכיב לשלב תיאורים כדי לדייק בהוראות לביצוע הפעולה.

מצאו את התיאורים במשפטים הבאים וקבעו את סוגם.

1. כדי להקליט הודעה מודיע חייגו 2.
2. תוך כדי גמישות החוליקה האישית חייגו סולמית.
3. חברו את קרית ורוחב על גבי קרית האורך, והקצרו כחוש את חיבור המדות בהצלבה.
4. שחרו במסמ קרית.
5. טט לאט.
6. יש לנקות את החסנן שבחזית המכונה לשתיים קרובות.
7. חששו את המיס ל-70 טעמות, ולאחר זמן מספר היסב.

4. על ריבוי תיאורים בטקסט הפעלה

דאו גם פעילויות 8, 9, בהיירה 4, עמ' 105.

התיאורים מתארים את הפועל מבחינת שגנוח: היכן החודשה הפעולה, סתי, סדוג, לטס מה, אך וכדומה

5. **שיח הסיפור משלב תיאורים רבים, המספקים לקורא מידע חשוב על התרחשויות. בתיאור של הסיפור מספקים התיאורים את הרקע - הזמן והמקום - שהעלילה מתרחשת בו. לפניכם חלקים מן התיאור בסיפור "העונת" (עמ' 62). מצאו בו את כל התיאורים וקבעו את סוגם.**

בקיץ 1950 פתח איש תורת סדרוב באילה 28. מיקר אחר בא אלי צייר שלטים, מהם בעיפרון עני קווים ישרים ומקבילים על מסקוף התנת, ושארם בניהם את שמה באותיות לבנות ואמירות עינים על רקע חום: "הסיל מתוק".

...הרוב באילה נמצא באחד שקט של מטרי הפועלים ותגויות נפתחו מו שלטים רחוקות...
...לפעמים אני חושב, שסתורילה הייתה השינה ובגללה הללים "הסיל מתוק" לפתוח תנות... כל גורה מקושטת מרחי קצפת ומייבטן סטופי ארום מכאן... וכמרחו שיבנת לבטח שיפנה בדלה וודדת מקים מוקשה". ■ סוגן: "העונת", בתיאור "היל סיפור", עמ' 62.

6. איך נציגים **תוארי הפועל** בעברית? ראו בתיאור "תורת הצורות", פעילויות 31, 32, עמ' 212, וכך פרק 7, פעילויות 9, 7 עמ' 193.

7. **פסוקיות תיאור** - השליטו את הפסוקיות לפי המשמטים היסודיים, ונתרו את הפסוקין.

1. ופלו עניאוח בסחבה על אף מ...	7. השייחתיס נפנעיס... כט...
2. השייחע בחרופה נאסר, כ...	8. עד מ... תוכלו לנמוד את כל הממכות.
3. נעסח להפעט, אס...	9. ל... לא הייחי ידע על כך.
4. התשוכה הייתה נפחת בזמן אילולא...	10. הפרדומיס טערו פרדומיס, מתוך כונה מ...
5. החחה ירחט, בתואר מ...	11. אתקער אלך, אחרי מ...
6. פיני את המעלס, כדי מ...	12. על אף מ... המבצעה נכוחה.

8. בטקסט סיפורי רבות מאוד פסוקיות התיאור, וכך גם במשמטים בסיפור "העונת" (עמ' 62).

- א. מצאו תחילה את הנשוא ואת הנושא, ונתרו את סוג המשפט.
- ב. תחמו את הפסוקיות.
- ג. ציינו את סוג הפסוקיות.

סיכום טעם

1. אם אין אלה כונה בעצמם, אלה יכול לתחזות על הן על יונון. (משפט מורכב, פסוקית תנאי).
2. "הכל מתוק" אומר לו, חוץ שהוא מרים את גבותיו כדי לעשותם כפי שהוא עשוי.
3. כשהיך קורים הוא מרעה לנו להביס בעתה מעבר לזכות.
4. הסיפור... לא רצה מחרוץ אלולא הופיעה בביתו בביטוי אחר של תופעת הרעף זדום ודולית...
5. כשנכנסו אל החנה נשח "הכל מתוק" אל מעבר לדלפת.
6. הנונה הוצאה בחיזות ולאם, כפי שמוציאים את סמל החרה מארן הקודש של בית הכנסת על בית ספר "גאלה".
7. כאילו ייכה כל עינים דגנו רחא, קעח "הכל מועי" פיסח ייך ציחון מדוגנת ופסח אותה על הדלפת.
8. אחר כך נשל סכין תזור בחריזות גידה מן העתה, וטך שהוא ספריד...
9. בעשתי את כל העונה רחא, נייסה אחי נייסה, ויון שאני מחסלל בייאוש...
10. התמכתי לבלוש עד נגמחתי את הכל, עד הפיודר האחרון, שלא יישאר סימן.

■ סוגן: "העונת", בתיאור "היל סיפור", עמ' 62.

9. **שחברו מפסוקיות לתיאור** - פסוקית תיאור היא הרחבה של תיאור רגיל למשפט. סוג הפסוקית זהה לסיג התיאור שהרחיב.

בחרו 10 משפטים משתי הפעילויות הקודמות, ושחברו אותם למשפטים משויים על ידי הפיכת הפסוקית לתיאור רגיל. הישירו **בשמות פעולה ובעזרת מקור** במקום הפועל הנמוי. שנו גם את מילות הקישור (הכניסו שיימים אחרים) לפי הצורך. דוגמה:

התייחש בחרופה נאסר, כי נחתה לתופעתו לנאץ משפט מורכב, פסוקית תיאור סיבה
התייחש בחרופה נאסר כשג נכחתיס התפעט לנאץ, משליס, תיאור סיבה

10. שחבר מתיאור למסוקות - חזרו למעילת 3. שחברו את התיאורים שסימנתם למסוקות, על ידי הכנסת פועל אמתי. דוגמה:

תיאור: כדי להעלים הודעה חתומה זיינו 2
 מסוקות תיאור: כדי להעלים הודעה חתומה זיינו 2
 מסוקות תיאור: כדי להעלים הודעה חתומה זיינו 2

פעילויות בושא: מבנה התיאורים

11. א. שבצו כתוך מספטים את תיאורי האופן הבאים, ואחר כך שחברו אותם לתיאורי מצב תיאורי אופן: בסמחה, בסמחה, כנסת, במהירות, בעקס, בעצב, בהפושט.
 דוגמה: תיאור אופן: יאצו מהחוד במפתח. תיאור מצב: יאצו מהחוד במפתח.
 ב. הסבירו מהו ההבדל בין תיאור מצב לתיאור אופן במשמעות ובמבנה.
 ג. שחברו את כל התיאורים למסוקות. ציינו את סוג המסוקות.

פעילויות בושא: מושאים, משתתפים הכרחיים, הצרכה

12. א. סמנו את הפועל בכל משפט.
 ב. אם יש מילות יחס שהפועל מצריך, הקיפו אותן במעגל.
 ג. סהו מבנה הפועלו. ציינו את המשתתפים הכרחיים של כל פועל.
 ד. סמנו את המושאים במשפטים ואחר-כך בדקו בהשוואה לפרק בעמ' 372.
 משה
 דוגמה: עוד לא בידל ¹ בן ² באמצע ³ החורבן. 2 משתתפים הכרחיים (אני, בית)
 1. האם כבר מצאו עתקני חיזוק?
 2. אני עוד לא כתבתי את הדיווחי.
 3. הישמתי ולא הצאד.
 4. אל תחלו בכבוד, האשן בו, דאג לו וחשמל את עולד.
 5. הוועדה החליטה לעצמיה החשיכה החשיכה ביום שני.
 6. אני רוצה לחת לך חתם.

13. שבצו כל פועל מן הרשימה הבאה במשפט קצרצר, וציינו כמה משתתפים הכרחיים יש לו. פעלים: קנה, הוציא, לקח, התפלא, בלע, חיכה, חתך, התחיל.

דוגמה: קנה - הוא קנה ¹ צעצועים. 2 משתתפים הכרחיים

14. לונות הפעלים הבאים נבדלים במילות היחס המצטרות וגם במשמעות. שבצו את הפעלים במשפטים שידגישו את ההבדלים במשמעות.

1. העלים את / העלים את
 הוא העלים את סבדוהיו לקראת קבמת חשודת חברות.
 העובדים העלימו את החלטה החתולה.
 2. צפה ב... / צפה את
 3. האמין ב... / האמין לו.
 4. נלחם על... / נלחם ב...
 5. עמד על / עמד ב...
 6. דדף את / דדף את
 7. הלוי ב... / הלוי על

15. למיכס מילות יחס שגויות, ופעלים המצריכים את מילות היחס הללו.

א. כתבו משפטים לפעלים אלה, וסמנו בהם את מילות היחס המצריכות.

ב. הוסיפו לכל מילת יחס שד פעל המצריך אותה.

1. את - חזק את, לקח את
2. כ... - דחפון כ... מט כ...
3. ל... - רוצה ל..., התקשר ל...
4. על - שחר על, סמך על
5. מן - החזק מ..., צחק מ...

סלפן אל...
הביט כ...
האזן ל...

פעילויות בנושא: מושא או תיאור? מושא ישיר ועקיף (חובה: 16)

16. בטקסט הפעלה יש מושאים רבים ותיאורים רבים, המסרים כיצד לעשות את הפעולה. בקטע הבא סמנו רוב משלימי הפעל. הכיזו בין המושאים לתיאורים.

הוראות גישתו - קדמונת חשמלי

אם תקפיד על הוראות המעשה, חיידה מהמעשה הענין שנים רבות

• לפי המעשה הראשון, ולא את המעשה בלום עד שתמו המעשים. חיידה את המעשים, ודע את המעשים
השונים ודע על פעולה זו כפעולה

• המודע את המעשים המתבט על מעשה יציב, ולא במעשים שיש מעל לעוף החישים, אך לא תחזר משימו
המכונה המסוימת. חסד הייב את המעשים השלבי על המעשים. כמציאת מובד הייבדים והשטחיים
ידע מוכנים באופן אמנותי. הקפד למנוע ריבוי את המעשים.

• חזר על המעשים את הכלל המעשה, וחיידה מהמעשים ליום המעשה.

• כדי להדגיש את המעשים, לחץ על כפתור הפעולה המעשה מכריתת הקוסקוס, ודא שמנוחה הבקרה
פועלת. כמציאת חיידה, וימנע המעשה האוטומטי המעשה. לאחר סגור גביות על חיידה הוא יתקן את
דרכי המעשה, ויחידה הבקרה חכמה. ■ סמנו הייבדים הקוסקוס השלבי. ע"פ 15

17. א. שחזרו את המושאים בטקסט הפעלה בפעילות קודמת: והכפו אותם למילות יחס נגדיות.

- ב. קראו את הטקסט עתה, האם ניתן להביטו מרדעו
- ג. מתרו את התפקיד התחבירי של מילות היחס בקטע המשובח.

דומה, או תקפיד על הוראות המעשה - עלינו.

18. א. סמנו בסיפור "פרה בבית קפה" ובעמ' 62, את כל המושאים ואת כל משלימי הפעל.

- ב. בדקו אם המשלים מתאים להיות תיאור. סמנו מעל כל משלים את סוגו - תיאור או מושא.
- ג. בדקו כל מושא - סמנו לאיזה פעל הוא מתקשר - האם הוא מוצרך והאם הוא משתתף הכרחי?
- ד. ציינו בכל מושא - ישיר או עקיף.

19. א. כתבו סקסט הפעלה בן 5 שורות. למשל הוראות לתיקון גדר (מנצ'ל) באופניים, לקליעת צמה או להכנת הביתה.

ב. האם בתיבת הוראות השתמשו בתיאורים? סמנו את כל משלימי הפעל בטקסט שכתבתם, והכיזו בין מושאים לבין תיאורים.

פעילויות בנושא: פעיל וסביל (חובה: 20)

20. א. ציינו ליד כל משפט אם הוא פעיל או סביל.

- ב. הסכו את המשפטים מפעיל לסביל ולהפך. אפשר לשנות את סדר המילים במשפט.
- ג. סמנו את הפועל הסביל ואת הפועל הפעיל המקביל לו.
- ד. בדקו בכל משפט מהו המשא, מהו הנושא ואם יש מושא.

1. בלתי בשומר **המקומות** מודעות הכות בכל דומי הארץ. פעיל
2. בלתי בשומר **המבנות** מודעות רמה בכל דומי הארץ. סביל
3. לפני היציאה לחגיגה הגדירו המדריכים את המטרה.
4. הוא הנערם את ילמנו להיות סבנו סקצוטי.
5. הובקוטי את הקלטים בחוכות "העולם המופלא".
6. התסרה הזאת מייצגת רחן קפרא.
7. חוצאות הניסוי פרטמו על-ידי ה"הוקרים".
8. ראימה החזותית לתוצרם זה מטרה.
9. בית המלון העקיע חתובה רכה בהמות חכות קרן לילדים כחפשות.
10. מי הדולף את הריזת חות.
11. הוא פידע את דמריך כמטומם.
12. בגלל עבירות העובדים על חבות יזוקי נחשק שלפונים רבים בעיד.
13. הצי יכסלו את הנישום הסרב.
14. רעיונות עובדי למאד כותב.

21. צורת הסביל נמצה בטקסטים עיוניים, וכצורך בטקסט מודע.

- א. קראו את הקטע בעמ' 51 (החלקים הוא חופשה...). שימו לב לצורות הסביל המורגשות.
- ב. שכתבו את המשפטים הסבילים לפעילים.
- ג. מודיע מגדילים בקטע זה (בטקסט עיוני בכלל) את צורות הסביל.

22. לפניכם טקסט, המתאר ניסוי שנעשה בבתי ספר. שנו את הטקסט כך שיתאים יותר לסוגה העיונית. הסבו את הפעלים מפעיל לסביל, במידת האפשר. ניתן להוסיף או להחסיר מילים, ולשנות את סדרן.

ניסוי

בחומר בתי ספר הפעלנו ניסוי על המור החדש. חסרנו לשוחים הסבר כללי על הניסוי, על מרכיביו ועל שמותיו. כאשר החלמורים סיירו את הליסוד, הם קיבלו את הנאלונים. החלמורים והמורים החזירו את הנאלונים, ואז החלמו בריכת החמונים. החילה ריכוזו את הנמונים לכל כיתה בפרד, ולאחר זמן פיקונו את החוצאות הכלליות. במאלוני החלמורים היו 7 פעלות מורות. כך שהיה על לבנח את החוצאות. בכל שאלה חיסכו את אלוני החלמורים חתוך כלל הנאלונים שהתכלכו. הנאלנה האחרונה בלבד היא שאלה פחותה. במאלה זו אספנו את ההצגות לפי סיבן) - משוב חיובי על החוכית, משוב שלילי על התכנית, החפשות לרפור לניסוי או להתחבר, מליכמו איתן חתה העם "הפשות לסדר".

חתוך 9 שאלונים לסדרים קיבלנו 7, ועל כן בסיטום החוצאות שאלוני החורים לא חידענו אחוזים אלא בכל פעם ציינו את מספר המורים חותוך ה-7.

פעילויות בנושא: מסוקית מוסא

23. קראו את הקטע הבא מתוך הספר "תרגול כמות".
 - א. סמנו את כל פעולי המסירה (היגדור בדוגמת בעמ' 375).
 - ב. בחורו 4 משפטים שיש בהם פעולי אמירה ונתחו אותם. סוג המשפט וסוג הפסוקית (אם יש).
 - ג. כתבו את קטע הרו-שילח בדיבור עקיף. מה משתנה בסגנון הסיפור? מה משתנה מבחינה לשונית (בקישוריות, במילים, במיקוק)?
 - ד. בחורו 4 משפטים שכתבתם בדיבור עקיף ונתרו את סוג המשפט ואת סוג הפסוקית.

שכל רלמ (2)

([شاهد الفيديو](#))

الفصل السادس : مكملات الاسم في الجملة العبرية الحديثة

חבד, אפשר לעבוד בזבל?

ההיעדרויות והאיחודים לעבודה לא פסקו, מי בגלל הנהג תפילה ותפילה, מי מפני שהפיסה החמה קפחה לו יותר מהמצדד המאמץ ומי מפני שמדובר לעבוד. הנשים ברו מחלות ומחוסים שונים ומשונים ועלה על כולם יבאל נביעה, שביקש פסוד מהעבודה, אבל לשיא הגיעו הדברים כערושי על העבודה כובל.

סוגיה וישי לא השלישו עם סירובנו להשתלב בעבודה בשפף זה. אסקה רמה לנו שאם נעמד במרצו חתמוהו התביה יכולנו מוחד למעצמות. חרדתי לסדלי ולסדל חתמה רונשתי שעלי לעשות משהו. אבנר, מנציג המרד נבי רובל, החפץ בנחת האסיפות: "שדילרים שלכם יעבדו בזבל."

"שהחרא של העבודה לחרא של הקיבוץ", התנה-החויק ארריו מונלו. סוגיה הודיעה, "אנחנו נסלק מוקדם את כל סרבני העבודה", אפרה בלשון שאינה מטמטמת לשתי פנים.

"אני סתורב לזבל", אפרה: "ומיד העמשהו. ענינים של חסיי היו הוכחה שאכן יש לי על מה להצטער."

"אתה? אתה בזבל? באמת אתה זבל?" הטיח בי אבנר.

"מסמיסם", לחם מונלו, "במה מעושטמו"

"שש", אפרתי לישי.

■ מקור: איל שפיר, דוגמל כחיות.

24. מסוקית המושא מביעה תוכן: תוכן הדברים האמורים או תוכן הדברים שמישהו חושב.
א. מנצחו בסופר "הצוגה" (עמ' 82) טיעלי אמירה או חשיבה, המעטמים על-ידי מסוקית או בלעדית.
ב. המתיק את המשפטים ונתחו את סוגם.
ג. אם יש בהם מסוקית - צייט את סוגה.
25. מעיליות נוספות מעוסקות במסוקית מושא ראו ביחידה "שיח סיפוי", מעיליות 9, 10, 11, עמ' 78.

פרק ה: משלימי שם העצם

צירוף שמני הוא צירוף שמרעינו שם עצם. כל החלקים בצירוף כזה משלימים את שם העצם, שהוא טרעין הצירוף, הם נלווים אליו ומסתיימים עליו מידע. אל שם העצם נלווים תארים (כגון מנצח), שמות עצם נוספים כמסוכים (כגון עצב), פסחים ומספחים (כגון ובלגים, מנצח כלבים), כינויי רמז (כגון וונח), כינויי שייכות (כגון עץ, כלב), צירופי יחס (כגון מנעושה), מחשבה על כלב, מסוקית משועבדת (כגון מנצח מנעושה), חק צורה מסור (כגון לחמסק).

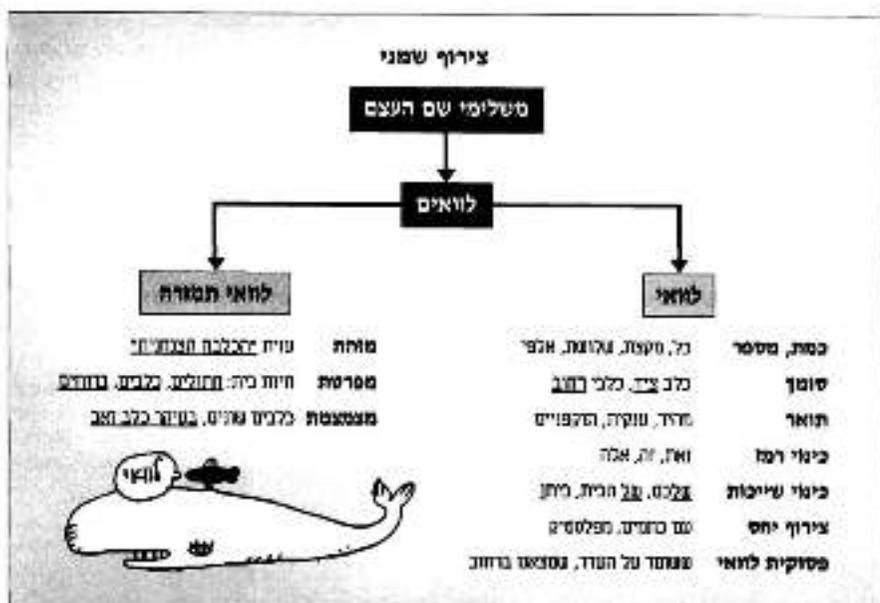
כל הצורות הדקדוקיות האלה - צירוף או מסוקית - ממלאות תפקיד של **לוחאי**, כשהן נלוות לשם עצם.

1.1 לוחאים

כל משלימי שם העצם **ממלאים תפקיד של לוחאי**. מספר הלוחאים, הנלווים לשם עצם אחד הוא בלתי מוגבל.

ההתקשרות של הלוחאים לשם עשויה להיות חירותית, כמו במשפט הבא:

ה.3. לואי או תיאור?

הלואים מתקשרים רק לשם עצם, ואילו התיאורים והמושאים מתקשרים רק לפועל. אתה מילת, אותו חלק דיבור, יכול לשמש בתפקידים שונים, לפי התקשרותו במשפט. שימו לב לתפקידים התחביריים של המילים וההאות.

<p>התקשרות לשם עצם: לואי</p> <p>לואי</p> <p>הכריכה <u>במשפט</u> הגלה על העובדה.</p> <p>לואי</p> <p>לא אצבת את המיל <u>בצלל</u>.</p> <p>לואי</p> <p>העובדים עבדו בגלל שחיקה <u>המשכורת</u>.</p>	<p>התקשרות לפועל: תיאור או מושא</p> <p>תיאור</p> <p>סתבתי את העבודה <u>במשפט</u>.</p> <p>תיאור</p> <p>טיילט <u>בצלל</u>.</p> <p>מושא</p> <p>האיתפלציה עזקה את <u>המשכורת</u>.</p>
---	--

ה.4. סיכום: משלומי שם העצם

כל החלקים בצירוף השמני, חוץ מן הנרצף עצמו, הם **לואים**. בתפקיד הלואי עשויים לבוא: תואר, שם עצם נוסף כסומך, כמתים ומספרים, כינוי רמז או שייכות, צירופי יחס, פסקיות משועבדות או צורות מקור.

סוג מיוחד של לואי הוא לואי התמורה - זהו שם עצם המתקשר לשם עצם אחר ולא בקשר של שייכות, והוא עשוי להמיר את הטיעון אני נר בעיד הנדולה, תל-אביב. הכתנו בין סוגי תמורות: תמורה משה, תמורה מסרית ותמורה ממצממת.

בתהליך הויהי של חלקי המשפט חשוב לאכזר את ההכללה: אחרי שמוציאים את הנשוא האת הנשוא - כל חלק, שמתקשר לשם עצם כלשהו במשפט, הוא לואי.

5. סיכום: תפקידי המסוקיות

בכל אחד מחלקי המשפט עשויה לתפקד גם מסוקית. כדי לקבוע את תפקידה של מסוקית, יש לבדוק תחילה למה היא מתקשרת: אם המסוקית מתקשרת לשם עצם כלשהו - תפקידה לזווא; אם המסוקית כולה מתקשרת לפועל, נרדף לבדוק אם היא מסוקית תיאור או מסוקית נושא.

בטשת השערה, מסוקית תורב, התבוננתי במסוקית בידה.
מס' מ"א

קדיין לא הוכיחה המעלה, כי יתחודד על המערה.
מס' מ"א

במסיבת האמה הנבזיל, כי אים אלו חסוניו בחריצ.
מס' מ"א

רן הלם חתיר, עבאחד הימים ישיב בארצות רחוקות.
מס' מ"א

במאמרים את הלימודים, אמילל בארצות רחוקות.
מס' מ"א

המסיון לי, אמילל בארצות רחוקות, עם אמילל את הלימודים במעלות.
מס' מ"א

מסוקית עשויה למלא גם את תפקיד הנושא וגם את תפקיד הנושא. המבנה של משפט כזה שונה מהמבנה הרגיל של משפט פועלי, ולכן במשפטים כאלה נרדף במרק על משפטים לא-פועלים.

6. סיכום: חלקי המשפט

התפקידים המרכזיים ביותר במשפט הם הנושא והנושא. במשפט זה הנושא הוא המועל (כמעט), הנושא הוא עם עצם, פעולת המעלה (באמצעות), המפעלים בצירוף השמני הם לזואים, המפעלים בצירוף הפועלי הם התיאורים או מושאים.

הנושא במשפט הפועלי הוא צירוף פועלי, שרצונו הוא מפעל אמצעי ופועל נטוי בעבר, הווה, עתיד או ציווי. מפעל כזה ממלא תמיד תפקיד של נושא במשפט.

שאר החלקים בצירוף הפועלי הם משלימי הפועל, והם נחלקים לתיאורים ולמושאים. את התיאורים נוהג למיין סיון שמנטי, לפי משמעותם, לקבוצות של תיאורים הקשורים לזמן, למיקום, לרצף סיבתי ולאופן.

המושאים מוצרכים על ידי פעלים מסוימים (פעלים ויצאיים) והם ביכוז למשתתפים ההכרחיים בהתרחשות. המושא מתקשר לפועל בעזרת סיבת יחס מוצרכת. כמושא הישיר סיבת היחס הוואת היא "את", והיא עשויה גם להצטרף. אם סיבת היחס היא אחרת - המושא הוא עקיף, הכולל את איו קיים, כשאת תפקיד המושא ממלאת מסוקית.

הנושא במשפט הפועל הוא צירוף שמו. היעני הוא שם עצם, המתואם לנושא (לפועל) במקו, במספר ובגוף. לפני הנושא אין סילת יחס.

שאר החלקים בצירוף השמו הם משלימי השם, וכולם לזואים.

לזואים כלום לכל שם עצם, שהוא דרעין של צירוף שמו, בין שהוא סמלא את הפקיד הנושא ובין שהוא סמלא תפקידים אחרים. במשפט, כמו נושא, תואר או לזואי אחר.

סבה המשפט הוא היררכי (מדורג). את התפקידים התחביריים שהוכרו (נושא, נושא, תוארים, משואים, לזואים) יכולים לסמלא הן צירוף והן פסוקית. אם באחד התפקידים האלה מצוי צירוף, צריך לבדוק גם את שאר חלקיו (חץ מן הדרעין), ולקבוע את התפקידים ביחס לדרעין. אם באחד התפקידים האלה יש פסוקית, צריך לקבוע גם מהם חלקי המשפט בתוכה. היררכיה זו מסועפת ומדורגת, ככל שהמשפט ארוך ומורכב יותר.

7. ניתוח המשפט בשלבים

1. מצאו במשפט את כל הנושאים - הפעלים "האמיתיים" (פעלים נכונים בעבר, הווה, עתיד או בציוד).

לא נמצאו מחשבים רבים מהתם החדג. מפני שרוב האנשים מחשבים נדיין במחשב מהתם קודם.

2. חלקו את המשפט לאיברים ו/או לפסוקיות (אם יש כאלה) - מתואם לנושאים, לזילית הקישור ולקשר הלזני ביניהם, וציינו את סוג המשפט.

לא נמצאו מחשבים רבים מהתם החדג. מפני שרוב האנשים מחשבים נדיין במחשב מהתם קודם.

סוג: משפט מורכב.

3. מצאו בכל איבר ו/או פסוקית את דרעין הנושא המתואם לנושא.

לא נמצאו מחשבים רבים מהתם החדג. מפני שרוב האנשים מחשבים נדיין במחשב מהתם קודם.

4. מצאו את כל משלימי הפועל והביאו בין תיאורים לזואים.

לא נמצאו מחשבים רבים מהתם החדג. מפני שרוב האנשים מחשבים נדיין במחשב מהתם קודם.

5. מצאו במשפט את כל משלימי השם וסמנו אותם כלזואים.

לא נמצאו מחשבים רבים מהתם החדג. מפני שרוב האנשים מחשבים נדיין במחשב מהתם קודם.

פעילויות תרגול: משלימי שם העצם

פעילויות נושא: לזואים (חובה: 3, 4, 7)

1. למיכם צירופים שמויים.

א. סמנו בכל צירוף שמו את נרעין הצירוף.

ב. סיינו את המשלימים לפי סוגם: תואר, סוסד, כמת או מספר, כינוי רמא, כינוי שייכות, צירוף יחס.

ג. סמנו את הלזואים בכל צירוף.

ד. חברו בחץ כל לואאי אל עם העצם שהוא משלים. דוגמות:

מטווח בדידת העיר: כל סיפורי המטווח

גודלם הכלכלי של מדינות תמימי	מטווח בדידת העיר
מאת שנים	כל סיפורי המטווח
היכולת האמנותית והמדעית והטכנולוגית	עמק חילי
שאר ימי השבוע	הקמת שכונת סאה
התחלשות מנהיג המסע בארץ	הכנת נפש האדם
הסקום היפה הזה	מבטוח העירייה בירוקה
החליטה לשונית אימות המפיכה בעירייה	מטווח אידום העירייה
90 ימים על צפייה	תקופות עם המלט המל-מבני
יכולת הסבולנות והצבאות	בעייתיות העירייה

2. **שחזור לואאים** - למיכסם 3 שמות עצם: תחנות, מקצונו, סדה.
 - א. תארו אותם והוסיפו לכל שם עצם 5 לואאים: כמות, שם תואר, צירוף יחס, כינוי רסג, סומך, דוגמה: כל הרעיונות, הרעיונות המצולזים, הרעיונות בספר...
 - ב. נסו להרכיב צירוף שמני כבר. גרפו לשם העצם כמה סך הלואאים, דוגמה: כל הרעיונות המצולזים בספר...
3. **במודעה "צוללת מחובת" יש לואאים מסוגים שונים.**
 - א. סמנו בקו את המדען בכל צירוף שמני.
 - ב. סמנו בכל צירוף את הלואאים.
 - ג. חברו לפי המידע שבמודעה שלושה משפטים: משפט כולל אחד, משפט מאוחד אחד ומשפט מורכב, יש בו מסוקות לואאי והוסיפו מילים לפי הצורך.

מוסדון הצליחה של

"צוללת צהורה"

כולל:
3 צלילות במדור חוגי
ארוחת בוקר וציוד צלילה

חופשה במים - חבילת נופש בסנין:
- הפלגות מודרכות לאורך חופי סנין
- 2 ימי צלילה מודרכים
- שנתקליג, שחייה וצלילה בלב ים

אפשרות לשילוב:
ספארי ג'יפים
קורס צלילה בכל הרמות

פרטים נוספים בטל': 07-6780467

4. פסוקיות לרואי - המשלים של צירוף שמנו יכול להיות גם פסוקית לרואי. יש פסוקיות לרואי הפותחות בה' שעבר.

- א. אתרו במשפטים הבאים את הלואים האת פסוקיות הלואי (בדקו את התקשרותם לשם עצם).
- ב. בדקו אם ה' שעבר אינה ה' הידוע: נסו להחליפה בש' שעבר.
- ג. שימו לב: אם יש ה' שעבר ואין פעל - אין כאן משפט (פסוקית) אלא לרואי בלבד.
 1. כדי להפיק את חרב החושלת מהמוצד שרמטום, קראו חובת זו בעין.
 2. עמפו את חבל המכונה מואבית, שהאמורה בחזונית.
 3. מיוו הפרחים, עמדם נאסף הצוף, משפטים של זמן ההתגבשות.
 4. הסיפור עשיר עמד לספר, לא דוידוש במציאות.
 5. כסוב לבס בקפה, בנידה וניין החלו לתמונים בכלייתם האחרים עטביבם.
 6. נקו את מסנן המים שבחזית המכונה.
 7. המבחר שבחנות, שרוכזב על-ידי חוקי הכלכלה החסרים, הלך והצטמצם.
 8. מדינית כוד ההיפוך, שאפיינה את עמדות הענים הראשונות של המדינה, נשמרתה הייתה לזוג את בני כל העדות ולצמד חרבות ישראלית אחידה, לא עמדה במבחן הזמן.
 9. אדם עמריש לגיל 50, חמס לפחות 57 אלף חלומות.
 10. רובנו נותנים ללחצים, למתחים נפשיים ולהפרשות ריגוריות, הגורמים לזמן עצבות גבוהה.
 11. על כל אלה מעלים בועט מויד גבול, המאיים על בריאותנו ולחצים גם על חיינו.

5. שחבר פסוקיות לרואי

- א. בחרו מן הפעילות הקודמת 3 משפטים שיש בהם פסוקית לרואי, והפכו את המשפטים המורכבים האלה למשפטים פשוטים. הסכו את הפסוקיות ללואי רגיל.
דוגמה: ההאבית שהעמדה במחנות — 4 ההאבית שבחנות / ההאבית בחנות.
- ב. בחרו 3 משפטים שיש בהם לרואי רגיל הפותח ב-ש' שעבר, והפכו את הלואי לפסוקית.
6. בעמ' 50 (שמורת הרי אילת) סומנו חלק מן הצירופים השמניים.
 - א. סמנו בצירופים אלה את הנרעין האת הלואים.
 - ב. סמנו את פסוקיות הלואי. למה הן מתקשרות?
7. צ"ש כפר - לטקסט עיוני יש אופי שמני, בדרך כלל, והוא מצטיין בצירופים שמניים רבים ו"כבדים". המשפטים הבאים לקוחים מטקסטים עיוניים, ויש בהם צירופים שמניים כבדים ביותר.
 - א. סמנו בכל משפט את הצירוף השמני הכבד ביותר.
 - ב. סמנו בכל צירוף שמני את הנרעין ואת משלימו הלואים.
 1. אדוד הביטויים של והלך החווה לערועים, העבר של יוצא כל הצוות, חונלה באחדותה מסק חזיתה.
 2. הקליטה של מאח אלפי העולים מארצות המרחק בעשור הראשון למדינה נעשתה בתנאים חסרים.
 3. בחקוקה את קבוצת נערים ומפוח, שהתגוררו חמוך לעיר גדולה, עבא אין הנערים שמתייכים לארעון מפלגתי חסרים, הכחירו החוקרים בתופעות מיוחדות.
 4. מנהל המרכז למידת האדם בפולמה לסדעי החברה באוניברסיטה הצבית העמקף לדיון הסלודרתי שנערך בארמון.
 5. ודודיה הבטיחה טויד בה התושבים בראשית האלף העני באירופה הייתה האחתה.
- ג. בחרו מפעילות 20 ועמ' 1380 4 משפטים פשוטים. סמנו בהם שמות עצם וחויסיו לחם פסוקיות לרואי.

פעילויות בנושא: לואיתתורה (חוכה: 8, 12)

8. סצנה או הונמרות במשפטים הבאים. ציאו את התפקיד התחבירי של החלק שהן ממירות.

טעם	הצורה (לחומר)
1. נציג נטוי הדרום, חי אילן נוח, נפגש עם ראשי ארבעי המדיים לקראת שנת הלימודים.	
2. והלידה, פורס על העיד לום אנגילס עבדל'פונתה, הפכה עם נדף לעמציית המרשים האמריקנית.	
3. המום 'הפצות האנגלי' וכה במספר פרטי אסקר.	
4. תבנו את זכיינו בארחה חגיגית במטבח המלום 'פליט חיס',	
5. כיואר 1989 המום העיתון הערפתי 'לארור' בכוחות העצית גדולה 'אני מאמינים'.	
6. תגית לידור, פגיעת תכנות בערוץ רילזים, זכות נמחות.	
7. קבוצת הנומל 'הפועל חל' אכירי חמק כעלה הכאה כדרכב חדט	
8. דום העליון למסע אל אחת הפסקות הגביחות בעולם, פמלת האומרט.	
9. יש המאמרים עסעב טרמי העמים: העשוע, דרת הרכובים, בעת לידוש על האדם קובט את אפיו ואת גודל.	
10. המלמידים חתי, יסר האידים, כילו את הבוקר כרביעת חומרי לימוד לבית הספר.	
11. נהגיו פאר מופיל ביום אמזיקה, כחיוד קחמט כיונגלים במדיל.	
12. ולסון מנדלה, נטרא דום אפריקה, עמט עם המורה האעמנה על מרעני העולם.	
13. גדל מספר המוכמלים בארץ, בעיקר באזור הדרום.	
14. ההומטה העשועמט על האמנים זוי סנדוסן תידי טב, זכעה לחמאות רבת.	
15. לזלל העשוע לידיה החודשה רכענו מספר מספר העמל חדעום. ממות כביס, חמרי כיוול העיקרול.	
16. מדיד יש חמט לקרה בכל הארץ, ובמיוחד במקומות העשועים.	
17. תחת הכותרת הופיע מסוב גלי מאט המורה הערפתי אדיל זילת	
18. היפורמט, הוא מיון העתיקה, חמט אבי הרפאה.	
19. עיירה על טמעה היפורמט, עמטת הרופאים, היא העתיקות למסר הרפאי.	
20. ער דום וסמכום סרבי שדט, כען: סמרי חורה, השילין חומות, מסוב יד על גבי קפץ.	
9. הוסיפו למשפטים הבאים תמורות ככל הניתן. תמורה פעה, תמורה מפרטת או תמורה מצמצמת.
1. החנים עסקיה כיום באמירות עמט.
 2. המסגולניות מקפיעות את ההזקקות ליד העמתי היצור.
 3. השילוש באפנת כחון נפץ כמון חו חו חו.
 4. כסיפר המקראי קיבל השילוש ששעמח על-מבעית.
10. כתבו על סמך המרעה של התיאטרון הלאומי 4 משפטים שיש בהם תמורה. פסקו וסמנו את התמורת.

התיאטרון הלאומי
הפני הלאומי לאמנות התיאטרון

ההצלחות המשיוכות:

<ul style="list-style-type: none"> * אגליבר - המחזור לכל המשפחה * מאנדלגליב - קתריה עסיסת * סיפור הפרברים - המחזור על כל הזמנים 	<ul style="list-style-type: none"> * אשרתם של עלי אדונים * התייל האחיץ שווייק * רוחות * אכזר חבל החלץ - דרמה לזיכרונות תריכה
--	--

11. **יכאילוֹ תיאורוֹם** - יש ביכאילים המציגים זמן או מקום, אך הם אינם תיאורים. קטע לאחת ציורף (פועל או שמו) מתקשרים הביטויים המודגשים, וסדר התפקיד המתבדל שלהם.

1. הליכה **במעטת הכובע** המוקדמת מודגשת אתי. (ציורף שמני, לואי)
2. **בחדש הבא** נבא לחופשה **בת 5 ימים**.
3. מילדנו של אלימור בן ידודה נסרוב **בתחילת השנה ה-20**.
4. הוא מתחנפת במיטתו **התמלול פטרייה בטכני**.
5. החשכה העננית **בתחילה** חושבת אליה מאית אלפי מכשירים **מכל העולם**.
6. הדיצאה **בית ספר** חושק סדואה מינד.
7. שתי אחי לומר **באוויריטיטי**.
8. יש לאפות את הלחם **בחתך ביעני בעמור 45 דקות**.
9. הם לסדו לבחירה **כל הלילה**.
10. מידחאיים **חבל בעלול** יאעמו בקודב **על בית המטבח**.
11. חדוד **העמתי** הופק **במסע עמור** לכל חברי הועדה.
12. השרות שרפי וקלמט **במעטת הכובע** חושבת אליה פטרייה רבים.

12. אותן המילים יכולות לחיות חלק מצירופים שונים ובתפקידים שונים.

- א. בודות המשפטים הבאים סומנו צירופי החוס. כתבו האם צירוף החוס הוא משלים בציורף שמני או בציורף פועל.
- ב. צייט את תפקיד הציורף המודגש.

1. יצאו לקסוף תודים **בביתם**. (ציורף פועל, ת' מקום)
הקסוף **בביתם** הוא תודי.
2. עד סוף המאה ה-19 לא היו **בארץ** כבישים מלולים כראוי.
התפתחת התחבורה הציבורית **בארץ** תחלה בחוש שלוחת השולם הראשונה.
3. קבענו את הישיבה **במסע** **הקצינים** **הממלכי** לשעות הבוקר.
המיי הוועדה דע **המסע הקצינים** **הממלכי** כחשך שעות לבת.
4. אנחנו מתחחים **במלפני** עלום פטרייה בים.
הישיבות **במלפני** לשוחות אירסת דוח **במסע** הערב.
5. עברו **למסע** **במלפני** לפני חודשיים.
החשך **למסע** **במלפני** לוחה בדגשות מעורבים.
6. ההתמשיית **במסע** זו הייתה מעבר לכל הציפיות.
התמשיית **במסע** זו בסוף העמט.
7. רק **במסע** **המסע** **המלפני** הראשונה היחידו הוועדכים את רשת הכבישים בארץ.
רק עליון הוועדכים **המסע** **המלפני** **הראשונה** היא להרחבת רשת הכבישים בארץ.
8. הוא ביקש **במסע** להשתתף בישיבת.
ראיתי את הקסוף **במסע**.
9. חקול **במסע** המשרף לומר בכל השריית.
צפיתי **במסע** של הומר ברנאה מרובה.

פעילויות סיכום: תקידי הפסוקיות (חובה: 14)

13. "הפסטיבל התקיים..." מתוך אירון למוזיאון אילת...

- א. השלימו את המשפט: הוסיפו פסוקיות למשפט היסודי בהתאם להוראות.
- ב. בנו משפט מורכב. הרכיבו למשפט היסודי שתי פסוקיות תיאור.

פסוקית סיכום	פסוקית תיאור	פסוקית מקום
פסוקית תכלית	הפסטיבל התקיים ...	פסוקית זמן
פסוקית סיבה	פסוקית אופן	פסוקית יחיד

14. שני הקטעים הבאים עוסקים בהרי אילת, אך כל סטג הוא מסוגל שונה.

- א. וזו את הסוגל של כל סטג.
- ב. מצאו את הפסוקיות בשני הקטעים וסמנו את החוכן.
- ג. בייש ליד כל פסוקית את תפקידה התחבירי (סיבה, אופן, לוגיק, מטא וכדומה).
- ד. אילו סוגי פסוקיות מצאתם בסוגל הראשונה, ואילו בשנייה? נסו למצוא קשר בין סוג הפסוקיות לסוגל.

■ לפני שנים רבות, מסעות האגדה, כאשר כדור הארץ היה חסר צבע ונוח, עבר אלהים עם מוחלול והחל לצבט אתו את הקוץ צבט מלכן, את ישרות הער וירוק טהור, את המדבריות בעהוב הארץ דרם בכחול. כשהגיע לישראל צבט אלהים את העליל בידו, את סלעי הנולד בשמור, את ים המלח והכנה בכחול ואת העגב כחול. לבסוף, בעקרה החזונית ביותר, לא נשאר לו מספר צבט, וכך נבטו הרי אילת בשרסביה של כל הצבעים שנשארו: טהור, אדום וצהוב, כשברקע הים הכחול.

■ בסוגל הרי אילת היא אמת מיוחדת הנוף המנוחט בישראל, זלמן האוהב ליאולוגי למגדן השלטים שמהם כור כדור הארץ, שחר נקיים שחורים וצרים נבכות בחירות של סלעי גיר, ברוך אבני חול אוזווח וברוק, באופק, מי הים הכחולים, סקר הצבטים המנוחים בתהליכים הגיאולוגיים שניצבו את העף של האוור. אין עוד כהנס מסוג בארץ עגב נראים התהליכים האלה בצורה כל כך מוחזית ובלמט לעין כפי שהם נראים בשמור הרי אילת, תהליכים בני מיליני שנים שחשפו סלעים עתיקים.

■ סוגל: הרי אילת - חלק 1, עמ' 108-109

15. שחבור - הוסיפו למשפטים הבאים שני המשכים שונים לפי ההנחיה: מעט תיאור במשפט משוט ופעם

פסוקית תיאור מקבילה לפי ההנחיה.

1. הטייטר התמקל.	תיאור זמן: אחרי כמה שנים
2. מדוכה ועיזון נטוה.	פסוקית זמן: אחרי נשירה אחת כמה שנים
3. הפטיכולוגים שובתים.	תיאור ויתור / פסוקית ויתור
4. הרכבת יצאה.	תיאור סיבה / פסוקית סיבה
5. החיילים החאטו כל הטבט.	תיאור מקום / פסוקית מקום
6. הם התארגנו.	תיאור תכלית / פסוקית תכלית
7. הן הנישו.	תיאור אופן / פסוקית אופן
	תיאור מצב / פסוקית מצב

פעילויות סיכום: חלקי המשפט (חובה: 19)

16. הטקסט העייתי מצטיין במשפטים ארוכים, המכילים משפטים פורכבים (יחסי שניבה) ומשפטים מאוחדים (יחסי איחוי).

קראו את הטקסט "ישראל לקראת תור הזהב" בעמ' 57, והוציאו מתוכו משפטים שיש בהם:

1. פסוקית לוחי
2. פסוקית נושא
3. פסוקית ופן
4. פסוקית תנאי
5. פסוקית תכלית

17. חזרו אל הטקסט "סכין עם ארבע שיניים" בעמ' 366, וחשבו לנתח בו את כל חלקי המשפט.

18. חברו משפטים למילים הבאות - בכל פעם תנו להן תפקיד אחר במשפט. נראו דוגמה בפעילויות סיכום הוויזיה "תחבירי", עמ' 420.

1. הפתעה - נושא, לוחי, נושא, תיאור אופן
2. אצטדיון - נושא, נושא, תמורה, פסוקית מקום
3. ילד - נושא, תיאור סיבה
4. פול - נושא, לוחי, נושא
5. נקשה - נושא, פסוקית ויתור

19. א. מהו המשפט היסודי במשפט הנתון הבא?

ב. מהן הפסוקיות במשפט והי סוגו את תחומן.

ג. לאיזה חלק מתקשרות כל פסוקיות: סמנו בקו את הקשר וציינו את תפקיד התחבירי.

ד. נתנו את התפקיד התחבירי של הפילים המסומנות.

ה. מהו סוג המשפט הנתון - מאוחד או פורכבו?

כ-800 **מטרים** נחשבו להזם במזל לאחר שצוי הנדעה **בפני** החורף למערי התחמיה את כל המבצעים **בתחום** של ההחזרה **במסגרת**.

20. חזרו אל הדיקטא "רכב הקוויות נדר" בעמ' 344.

א. ציינו את סוגו של כל משפט.

ב. אם יש פסוקית מסומנת - סמנו את תחומה וציינו את תפקידה.

ג. ציינו את תפקידם התחבירי של החלקים האים: מרומיה, כדי להוציא במקום אסור, מתעלזים, נדידת הרכב בתחום אסור.

شكل رقم (٣)

(شاهد الفيديو)

الفصل السابع : الجملة الاسمية في العبرية الحديثة

פרק ו: משפטים לא-פועליים

אתה הבמאי
 החוק הזה יפה
 אחוזי בבית
 העלילים האלה עלי
 יש לנו הסקה
 נעים לשוחח בברכה

במשפטים אלה אין פועל, והם משפטים לא-פועליים. עד כאן עסקנו רק במשפטים פועליים, כלומר במשפטים שתגשור עליהם הוא צידוף פועלי, וגרעינו של הצידוף הזה - הוא פועל אמיתי (נטוי, מפורט). במשפטים לא פועליים הגשור אינו פועל אמיתי, והם אין הוא פועל - איך יודעים בכלל, שזה משפט? ומהו הגשור?

במשפטים פועליים ציינו את תכונת הזמן כתכונה חשובה של משפט. מה יקורה במשפטים לא-פועליים, אם נחליט להוסיף בראשם את המילים אנומול או מחר, כלומר - להוסיף אותם לעבר או לעתיד? האם זה אפשרי? הרי ישוד הזמן מצוי רק בפועלים, והאן אין כלל פועל? איך נוכל לשוטת כאן את הזמן?

(משוד) אתה תהיה הבמאי	(אנומול) אתה היית הבמאי
(משוד) החוק הזה יהיה יפה.	(אנומול) החוק הזה היה יפה.
(משוד) אחוזי תהיה בבית.	(אנומול) אחוזי היית בבית.
(משוד) העלילים האלה יהיו עלי.	(אנומול) העלילים האלה היו עלי.
(משוד) תהיה לנו הסקה.	(אנומול) הייתה לנו הסקה.
(משוד) יהיה נעים לשוחח בברכה.	(אנומול) היה נעים לשוחח בברכה.

1.1 משפטים עם אנוג

כשהופכים משפטים אלה לעבר או לעתיד, נוסיף פועל עזר, הפועל היה, אם כן, גם במשפטים אלה ניתן לשטת את הזמן, אך בדרך שונה, מכפי שזה קורה במשפט פועלי רגיל - הפועל היה מסמן רק את הזמן האילו המילים יפה, הבמאי, בבית, עלי - משאיות את המשמעות הציקרית של הגשור. מה שסוממן במשפט פועלי בפועל הנמאי לבדו (המשמעות הציקרית והזמן) מחולק כאן בין שני רכיבים: הפועל היה והגשור הלא-פועלי. כשהפועל היה מסמל רק את תפקיד הזמן במשפט, הוא נקרא אנוג. במשפט העלילים האלה היה עלי - הנימוח הוא עלי - הגשור, יהיו = אנוג.

הפועל היה בתפקיד אנוג מקעד בין החלק הגשוראי לילק הגשוראי, וכמו כל פועל גם הוא מותאם לנישא במין, במספר ובניף החיב היה. אתה היית העלילים היה.
 אנוג עשוי להופיע גם ללא צינן ומן עבר או עתיד, כלומר - כמצינן הווה. כיון הווה האנוג אינו פועל אלא כינוי טף, כטון: החוק הזה **הוא** יפה. העלילים האלה **הם** עלי. הכישיים הוא. היא, הם, הן הם האנוגים הנמאים ביותר. לפעמים גם כינוי רשם (זה, זאת) ישלא תפקיד של אנוג: משעה על בחירו **הם** חנינה לידועלמים.
 לפעמים האנוג מורכב משני יסודות, כמו: עם שלילת - אינו, אין, כלומר אי-הוא, אי-היה (החוק הזה **אינו** יפה). העלילים האלה **הם** עלי, או עם הדגשה: הנו, הנום. (חוקים הזה הנו יפה), או בצידוף כינוי רשם, זהו, חזי: הפרסום זהו חוקנו, האנוג מקובל מאוד כעברית בת זמננו בכל צורותיו, אך לא תמיד היא הכרחי, ומיחן לומר את המשפטים גם ללא אנוג.

היה אינו הפעל היחידו בעברית, שמסמלא את תפקיד האוגד, אך הוא הפועל הצפוף ביותר בתפקיד זה. יש עוד פעלים שבאים בתפקיד של אוגד, נהוג לכנותם **פעלים אוגדיים**. הן כ, נהפך ל, נהיה, נשנה ל... פעלים אוגדיים אלה, נוסף לציון הזמן במשפט הלא-פועלי, הם מסמנים תהליך כלשהו של שינוי. למשל במשפטים המציינים **הפך** אחמים וכתומים. הצירוף אחמים וכתומים - הוא הנשוא (כולל), והפעל הפכו הוא אוגד. באותו המשפט אפשר לשבץ כל אחד מן הפעלים האוגדיים המתכרים לעיל. גם הפועל **נשאר** עשוי להיות אוגד. פועל זה בתפקיד אוגד, נוסף לציון הזמן, מסמן דווקא חוסר שינוי. דוגמה: גם אחרי **נחנחט** כבד עמנו, **העמים נשאר** אדומים וקטומים. הפועל נשאר הוא אוגד במשפט זה. אם כן, האוגד הפועלי מותאם לנשא במין, בסוף ובמספר והוא גם מקשר בין הנשוא לבין הנשוא. תכונות אלה עוזרות להתח את הנשוא והא נשוא. לכן, כשיש קושי לחתום במשפט שאין בו פועל, רצוי להוסיף לו אוגד פועלי ולהימנע בו באמצעות תכונות אלה.

כשפועל משמש כאוגד, ייתכן שחבוי בו כינוי נוף, שהוא נשא המשפט. השו את המשפטים הבאים:

ללא אוגד	נשא נשא	נשא נשא
	ימי ימי	ימי ימי
	הימי הימי	הימי הימי
עם אוגד פועלי	נשא אוגד נשא	נשא אוגד נשא
	ימי ימי	ימי ימי
	הימי הימי	הימי הימי
	נשא אוגד נשא	נשא אוגד נשא
	ימי ימי	ימי ימי
	הימי הימי	הימי הימי

במשפטים הלא-פועליים הנשוא אינו פועל אמתי. אם כן, איילו הכינים אחיים ממלאים את תפקיד הנשוא והיה רכיב מסמלא את תפקיד הנשואו בתפקיד הנשואו עשויים להאמין: צירוף תוארי, צירוף שמני, צירוף יחס ובמקומן אפילו תואר פועל. בכל המשפטים האלה הנשא יהיה צירוף שמני כמו במשפט הפועלי, ולכולם ניתן להוסיף אוגד:

נשא	אוגד	נשא
הספר התאריך/היורה	שניין / ביולי / על החודף / שנה	נשא
נשא	נשא	נשא
החודף	החודף	החודף
החודף	החודף	החודף
החודף	החודף	החודף

במשפטים מסוג זה הנשוא הוא צירוף שמני, ובסדר המילים הרגיל במשפט הוא קודם לנשוא, אפשר להוסיף אוגד, שמציון זמן ומקשר בין הנשוא לנשוא. נפרט את מבני המשפטים האלה.

צירוף שמני + תואר:

נשא	נשא	נשא	נשא
החודף	החודף	החודף	החודף
החודף	החודף	החודף	החודף
החודף	החודף	החודף	החודף

במבנה הזה בתפקיד הנשוא יש תואר (צירוף תוארי). דגם זה דומה ביותר למשפט הפועלי, משום שהנשוא התוארי מותאם לנשא במין ובמספר. ההבדל העיקרי הוא שבניגוד לפועל את התואר לא ניתן לחטוט במסנים, ולכן יש הכרח להוסיף לו אוגד פועלי נכונ. היה כדי להפוך משפטים כאלה לעבר או לעתיד. אם אפשר להוסיף אוגד לתואר, והו אכן הנשוא.

גם משלימי הנשוא התוארי דומים למשלימי הנשוא הפועלי. יש ביניהם תיאודים ובמקרים מסנים - סרשאים. דוגמה:

נשא	נשא
החודף	החודף
החודף	החודף

משפטים, שהנשוא שלהם הוא תואר, באים למעמים ללא כל נשוא והם נקראים **חסרי נשוא**. דוגמאות:

נשא	נשא	נשא
החודף	החודף	החודף
החודף	החודף	החודף

כיצד אם כן מבחינים סתי אצורה/לא היה ממלאים את התפקיד של נשוא ומתי הם אנודים? הדרך הפשוטה היא להיעזר בהמרה: נסור את המשפטים **לחיות**, ואם המשפט הוא שלילי, נסור אותו **לחיותו**. אם בסוף ההמרה מתקבל משפט עם המילה יש, הרי כל המילים שהוסרו הן נשוא.

לרות ^{נשא} לצרוב ^{נשא} כיערון משחק. < לרות ^{נשא} צב ^{נשא} כיערון משחק. < לרות ^{נשא} יש כיערון משחק.

אך אם בסוף ההמרה מתקבל משפט בלי המילה יש ולא ניתן כלל להוסיף אותה, הרי המילים שהוסרו הן אנודים:

רות ^{נשא} לא צרבה ^{נשא} שוחצית. < רות ^{נשא} צבעה ^{נשא} שוחצית. < רות ^{נשא} היא ^{נשא} שוחצית. רות ^{נשא} יש ^{נשא} שוחצית - לא קביל כלומר, רק אצורה/לא היה שניתן להסיר ליש - מתפקדות כנשואים. תוכלו לנסות זאת: היה/לא היה/אין < יש = נשוא.

סיון או הימצאות במקום ניתן להביע גם בלי המילה יש: לניל שפר, הנחות בבתי הקולנוע לחיילים ולגלאים. בחל-אביב בתי קולנוע רבים. אלה משפטים שמציינים, שכבר פגשנו לגיל, והם מצויים יותר בלשון הכתובה – במסלוב גבוה יותר. במשפטים כאלה (צ"ש+צ"י), בלי קשר לסדר המילים, צירוף היחס הוא **הנשוא** לגיל, לחיילים ולגלאים, בחל-אביב.

3.1 פסוקית נשוא

הנבחרות הן ^{נשא} שעברנו את שנת הלימודים. ^{נשא} הרעיון הוא ^{נשא} שנחלחד היסב. ^{נשא} החופא הוא ^{נשא} שחציע להפסיק את הסיוול. ^{נשא} המסרה שלי ^{נשא} הייתה ^{נשא} שכל הכיתה תגיע למסיבת. ^{נשא} פסוקית נשוא

את תפקיד הנשוא והנשא, כמו כל תפקיד במשפט חתוך, עשויות למלא גם פסוקיות. במשפטים שלעיל המשוא הוא פסוקית. מבנה המשפטים סימון מביע הדגשה. המשפט המקביל להם, הבלתי מודגש, יהיה משפט מועיל רגיל. המניחה שרבו את שנת הלימודים. פסוקית נשוא עשויה לבוא גם במשפט משוואה (א-ב), שחלק ב שלו במשפט הוא פסוקית נשוא המשפטים משכאל. במשפטי משוואה כאלה בתפקיד הנשוא באים שמות עצם מופשטים, שיש בהם תוכן, כגון: הרעיון, המסרה, הבקשה, הרצון וכדומה.

4.1 פסוקית נשוא

^{נשא} פי שחציעה מאחיים. ^{נשא} הוא ^{נשא} הריון. ^{נשא} מה ששנבד אחי. ^{נשא} היה ^{נשא} הכישלון ^{נשא} בבחינה. ^{נשא} כל פי שיתבתן למבתן. ^{נשא} יצלית. ^{נשא} רצוי ^{נשא} שחביש אחי. ^{נשא} פסוקית נשוא

במשפטים אלה הנשוא הוא פסוקית, ואילו הנשוא יכול להיות כל אחת מן החלופות שהכרנו, כולל נשוא מועיל רגיל. רוב פסוקיות הנשוא מסוג זה מתחילות במילות השעבוד פי, מה, כל פי ש... פסוקית נשוא המתחילה במילות מה, מבטאת תוכן.

לפעמים ניתן אפילו להצמיד בשני התפקידים פסוקיות, פסוקית נושא ופסוקית נושא הנומה:

מה עשיתי אורי, הוא שוכנעתי בבחינה, פסוקית נושא פסוקית נושא

פסוקיות נושא עשויות להופיע גם במבנה אחד - ובו תרעין הנשוא הוא תואר שלא ניתן להסוותו, כגון: אסור, עדיף, טוב. במבנה זה התואר מביע שיפוט, עמדה, הערכה או חוויה ביחס לתוכן הסובב בפסוקית הנושא. כלומר, אומרים על תוכן זה שהוא אסור, עדיף, רצוי, נחמד, מקובל, הכרחי וכדומה. דוגמאות:

מה אסור (ההטור ייחודי), נדיף (שומטיק להחלוקה), מה טוב (החלבו סכנה), רצוי (תחב"ו אורי), מה פסוקית נושא פסוקית נושא פסוקית נושא פסוקית נושא

כיוון שהנושא מביע את התוכן הוא פסוקית, לא ניתן, להנמיך אליו את הנושא בסיון, בגוף או במספר, כגון: **אסורים** בהחלטות ייחודי: **יגזירה** נדא הפסק להחלוקה. המילים האלה יופיעו תמיד בצורת היסוד שלהן ולא ניתן לשנותן. את המבנים האלה קל לזהות גם בעזרת המרה של פסוקית הנושא במילה הסתמית דבר: הדבר אסור, הדבר רצוי, הדבר עדיף. המילה דבר משמשת כאן כנושא, וכך גם הפסוקית העומדת במקומה.

אך לא כל תואר יכול לשרא במשפט כזה. למשל, לא ניתן לומר: **יירוק** שומטיק להחלוקה או **יגמה** נחמד ייחודי. כאמור, רק תארים, שמביעים עמדה, כוונה הערכה כלשהי משמשים כנושאים בתבניות משפט כאלה, ומשמעות זו נקראת **מודאליות**.

5.1 מקור נושא

אסור נכחד.

רצוי להבין.

עדיף לא לשנות.

נחמד רצה לא להצאץ.

מסוכן לספל במבשרי העמל ללא ידע המצטי.

יש לזיזווי בעטת החיית הכבינו

אין לשכור על דוקי התעשה.

נחמד לדעוד פנים במסות.

צורת המקור יכולה לתפקד כנושא במשפט מודאלי. דגם זה קרוב מאוד לדגם של פסוקית הנושא נשאר נחמד ייחודי, וחוג אי נפוץ יותר מסוג. גם כאן הנושא הוא תואר נשאר, רצוי, עדיף, נחמד, מסוכן, עדיף, יש, אין, ויש לו אותה המשמעות של הבעת עמדה, הערכה וכדומה, כלומר, משמעות מודאלית. ההבדל הוא שבתפקיד הנושא, יש צורת מקור (להבין, לשנות, להוצאץ, לספל) וצורת המסור היא תרעין הנושא. המקור בתפקיד הנושא שונה מפסוקית הנושא שהדגמנו קודם, לא רש בכך שאין לפניו מילת שעבוד, אלא גם בכך שהוא עצמו מילה ללא נטיית זמן וגוף. השורה:

הנושא - מקור	הנושא - פסוקית
רצוי להבין.	רצוי שתבין.
עדיף לא לשנות.	עדיף שלא נשנת.
מסוכן לספל במבשרי העמל.	מסוכן שומטיק להחלוקה.

בפסוקית הנושא יש כיוון ברור מיהו שיבין, מי לא יכעס או מי יספל במבשרי העמל, האילו בצורת המקור אין מפרשים למי הכוונה. "סתמיות" זו במבנה הנושא-המקור נוצרת בטקסטים מסוימים, כמו טקסט הפעלה, ששביעים את התבנים האלה באופן כללי, בלי ליחס אותם לשיחור מסוים. בשני סוגי המשפט (משתנושא הוא צורת מקור או פסוקית) הנושא (שהוא תואר רצוי, עדיף, אסור) **בא לפני הנושא** בסדר המילים הרגיל במשפט.

6.1 סיכום תפקידי המקור

לאנול, לסקר, להסדיר, להתקרב, להתקדם - והיא צורת מקור או בשפה האחר: שם המועל מבחינה דקדוקית צורה זאת עומדת בין הפעלים לבין השמות - אין בה יסוד של זמן, כפי שיש בפעלים אמיתיים, אך גם אין בה סימני היכר מובהקים של שם (יידוע, מין ומספר, סמיכות ועוד).

המקור עשוי למלא כמעט את כל התפקידים במשפט. כמו בניתוח של כל חלק במשפט, יש לבדוק למת מתקשר המקור ורק אז לקבוע את תפקידו.

לואי - המקור עשוי להיות חלק מצירוף שמו, כלומר - להתקשר לשם עצם, ולמלא תפקיד של לואי. הרצון **לואי** נופים הביא אותי לחנות התמזלאים.

בדקתי את כל הדוכנים האפשריים **לואי** את הפולים.

בשני המשפטים מתקשר המקור לשמות עצם: (הרצון, הדוכנים), ולכן הוא לואי.

נושא - המקור עשוי להיות חלק מצירוף פעלי ולמלא תפקיד של נושא.

ביקשנו **לואי** את חנוי הנוכחה.

אפילו לבס **לואי** בתן.

תפקיד זה שכיח אחרי פעלים יוצאים שמביעים דיבור, חשיבה, רצון, בקשה וכדומה. המקור עם משלימים מביעים במקרה כזה את התוכן של הדיבור, של החשיבה, של הרצון, של הבקשה וכדומה.

תיאור תכלית - המקור עשוי להיות חלק מצירוף פעלי ולמלא תפקיד של תיאור, בעיקר תיאור תכלית, הלכנו לחנוכה **לואי** ארחת ערב.

נושא - במשפטי משוואה ייתכן שבמקום שם עצם ימלא המקור את תפקיד הנושא.

מסרתה היא **לואי** מחמסיה בארמיטיקה.

נושא מורחב - הרכב של פעל ומקור עשוי להיות נושא מורחב.

המורה **הפעלת להטען** הוא לא יכול **ללמוד** אי מוכנה **לאנול** החדש **ענת** **ללמוד**.

כאן הפעל הנטוי והמקור מתפקדים כחלק משפט אחד, והם מחלקים ביניהם את תפקיד הנושא הפועל הנטוי מקבל את עיקר התפקיד הרקורקי (נטיית לפי זמן וזמן, מין ומספר) ומסוּף מסר כלשהו על הפעולה (אפשרות, צורך, יכולת, תחילתה או איכותה של הפעולה), ואילו המקור מקבל את עיקר התפקיד הממנטי: מסמן את הפעולה עצמה. (על נושא מורחב, ראו עמ' 360).

נושא - מוב **לואי** נחמד **ללמוד** פנים בטובו. אפשר **ללמוד**.

המקור מתפקיד של נושא מופיע הרבה במבנים כאלה

(על משפטים מדגם זה ראו בסעיף 5.1).

משלימי המקור - מקובל לראות במקור הרעין של צירוף פעלי, כלומר - משלימי הם תיאורים או נושאים. אין קשר לתפקיד שהמקור ממלא - גם אם המקור ממלא תפקיד של לואי או של נושא,

משלימי הם משלימי פעל, כלומר - תיאורים או נושאים. דוגמאות:

טוב לואי **לואי** פנים הביא אחי לחנה והשילאים. נחמד **ללמוד** פנים בטובו. מהא סיסה ת' תוליד.

7.1 סיכום: דנמי המשפט הלא-פועלי

דגם			
הנשוא תואר, צייש	הספר הזה מעניין.	אתה הבמאי, רות ונל - שחקנים.	הספר הזה הוא מעניין.
	המעצבים של גיל, אחוזי במשור, הספר של המדף.	אתה חריה הבמאי, רות ונל יהי שחקנים.	המעצבים הם של גיל, אחוזי תורה במשור, הספר איננו על המדף.
הנשוא ציי, תחלים	הספר עם היציבה חסר.	הספר היה עם היציבה תורה חסר.	הספר עם היציבה חסר.
	יש בעיה, אין לי בגדים, הייתה בעיה, לא היו לי בגדים.	—	—
מסוימת נשוא	—	החמרה הייתה שתצטבת.	נשוא-נשוא
מסוימת נשוא	מי שיחכוני למבחן, יצליח. רצוי שתבינו אותי	מה שמכר אותי, היה הכישרון. רצוי היה שתבינו אותי.	נשוא-נשוא נשוא-נשוא
מקור נשוא	ערף לא לכנס.	ערף ריה לא לכנס.	נשוא-נשוא (נשוא ראשון)

היתרו בדנמי המשפט שבטבלה ליהוי הנשוא והנשוא במשפט הלא-פועלי. יחסי המשמעות הנסיסיים במשפט הם בין מידע נתון, ידוע, לבין מידע חדש, שמוסיפים על הידוע. הנשוא הוא החידוש, הוא זה שמוסיף משהו על הידוע. גם ברוב המשפטים הלא-פועליים אפשר לזהות את החידוש במשור. למשל, במשפט: הספר הזה מעניין - המילה מעניין מחדשת משהו על הספר, במשפט: אחוזי במשור - המילה במשור מוסיפה מידע על אחוזי. במשפט: המעצבים של גיל - הצירוף של גיל מוסיף מידע על המשפטים.

8.1 המשלימים במשפט הלא-פועלי

במשפטים לא-פועליים, התפקודו בעיקר ברעין של הצירוף, המשמש כנשוא או כנשא. לכל ברעין כזה עשויים לתצטרף משלימים שונים, המרחיבים את המידע על הנשוא או על הנשא. איך מנתחים משלימים אלה? הם דומים למשלימים במשפט הפועלי:

המבנה של משפטים עם תואר או ישואן - דומה לזה של המשפט הפועלי: משלימי הנשואים האלה הם כמו משלימי הנשוא הפועלי, כלומר - תיאורים או מושאים. למשל, במשפט: העמלה הזאת לא כל-כך אופנתית, אבל חסר חריה ליעל נעלה חודשה - הביטוי כל-כך (מתקשר למילה אופנתית) והמילה חסר (מתקשר למילה חודשה) הם תיאורים, והמילה ליעל היא מושא יש... אין? היה? ל.

גם בשאר הדגמים של המשפטים יש דמיון למשלימים במשפט הפועלי. אם ברעין הצירוף הוא שם עצם, משלימוי הם תמיד לואים. זה נכון גם כאשר שם העצם ממלא תפקיד של נשא. למשל, במשפטים הבאים הנשואים (וכמוכן גם הנשואים) הם צירופים שסגורים, ולכן כל משלימיהם הם לואים (הלואים סומנו בקו).

ט"ו
התוכן המפורט על פישרי המבדים - כחודש נמלה במחשבים

ט"ז
הפאר הנזל הוא מסיסה חיטה מוכנים על חברה המוכרת.

ט"ח
החשבה האחרים היא התנדון המשפחה ודואו הנזל על המלא

אם טיעון הצורך הוא מועל - ומקור נחשב מועל לטעון זה - משלמו הם מושאים או תיאורים. זה נכון, גם כאשר המקור מסלל את המקור הנשוא.

ט"ט
יש לוקוח את המטב מבוזות המכנה לשנים לדמות

ט"י
עליך להכין את המסמכים השלבי לפי הביצוע

9.1 המשפט הלא-מועלי בתוך משפט

המשפט הלא-מועלי, כמו כל משפט, עשוי להיות משפט כולל, והוא עשוי להשתבך במשפט אחר. כאיבר במשפט מאוחת, במסוקית בעלת תפקיד כלשהו במשפט המורכב וכדומה. דוגמה: במפעל מקסטיל בדרום הארץ פועלו 20 עובדים, שהותק שלהם הוא למעלה מ-10 שנות עבודה, והנובת והתקשורת על הפיסורים - כותרות גדולות בעיתונים.

איך מנתחים משפט כזה?

1. סמנו את כל המעלים האמיתיים בנשואים (שחור).
2. בדקו אם בין המעלים יש כאלה, שהם פעלים אוגדיים לדיה, נשוא, או כינויים אוגדיים לזוה, הן, אם יש, הפשו את הנשוא הלא-מועלי שהאוגד מתייחס אליו, וסמנו גם אותו ולמעלה מ-10 שנות עבודה.
3. זהו את נכולות המסוקיות ו/או האיברים בעזרת מילות האיתוי והשעבוד. יש' השעבוד מתחילה מסוקית לזוא: ג' החיבור מתחילה איבר, והו מקום הקישור המרכזי.
4. אם באחד 'המשפטים' (איבר או מסוקית משעבדת) לא סומן הנשוא, ייתכן שזהו משפט לא-מועלי. לשם זיהוי הנשוא הפכו אותו לעבר (או לעתיד). המועל האוגדו שסומן ידמו על הנשוא זכרו: אם מנאיתם את האוגד או את הנשוא, לא תקשו להות את שאר חלקי המשפט.

המשפט שניתחם הוא משפט מאוחת, והנה ניתוחו המלא:

ת' מקום	לזוא	לזוא	לזוא	לזוא	לזוא	לזוא	לזוא	לזוא	לזוא
במפעל מקסטיל בדרום הארץ פועלו 20 עובדים, שהותק שלהם הוא למעלה מ-10 שנות עבודה,	מסמכים	עובדים	האוגד	הנשוא	המכנה	השעבוד	השעבוד	השעבוד	השעבוד

איבר א'

ט"ו	ט"ז	ט"ח	ט"ט	ט"י
התנובת התקשורת על הפיסורים - כותרות גדולות בעיתונים.	הנשוא	המכנה	השעבוד	השעבוד

איבר ב'

10.1 סיכום: משפטים לא-מועלים

מבטית ייתכנו משפטים ללא מועל, שהנשוא שלהם לא-מועלי והתנדו חוה המכנה ודא המשפט מוסיף לז לי תע פניו. אלה משפטים לא-מועלים. כדי לשנות את ומנם של משפטים אלה ולעבר או לעתיד, מוסיפים להם מועל אוגדי, בעיקר ריה אך גם. נדה, נעשה, הפך ל... ושאר וכדומה. גם כהויה נהוג להוסיף אוגד במשפטים כאלה, כגון: הוא אינו יראין הוא. הו - הנה הוא, והו האוגד סותאם דקדוקית לנשוא (במין, במספר ובגוף), והוא מקשר בין הנשוא לבין הנשוא הלא-מועלי, לכן הוא עשוי לעמוד ביהוי הנשוא.

בתפקיד הנשוא הלא-פועלי יכולים לבוא תואר, שם עצם, צירוף יחס, תואר פועל, וכן המילים ישארן כמצוינות קיום או שייכות, ואף פסוקיות.

בתפקיד הנשוא במשפטים אלה בא בדרך כלל, צירוף שמי (כמו במשפט פועלי), אך גם פסוקית וצורת מקור עשויות לתפקד כנשוא.

בחלק מן המשפטים הלא-פועליים משתנה הסדר הרגיל של המשפט, והנשוא מקדים את הנשוא ויש לי עמלת דמי עתהבדו. זי דהתבמלך.

תפקיד המשלימים השונים נקבע גם במשפט הלא-פועלי לפי הרעיון הצירוף, ואין זה משנה מה תפקידו במשפט, אם הרעיון הוא שם עצם - משלימו הם לוחאים (גם כשהוא מתפקד כנשוא). אם הרעיון הוא פועל, גם צורת מקור, תואר או יעמאין - משלימו הם תיאורים או משפטים.

פעילויות תרגול: משפטים לא-פועליים

פעילויות בנושא: משפטים עם ובלוי אונד (חובה: 1)

- האנד סקעד במשפט בין הנשוא לנשוא.
- נתחו את המשפטים הבאים, קבעו נושא/נשוא והדגישו את האונד. שימו לב למילים השונות המשמשות אונד.
- שני בכל משפט את האמן (לעבר או לעתיד). איך הדבר משפיע על האונד?
- חטבו את האונד לצורת שלילה.
- כתבו את מסקנותיכם: איילו מילים משמשות כאונד בשלילה (בהווה), ובאינים: הווה, עבר ועתיד?

א	א	א	א	א
המקום המסודר ביותר במיתון נכח היבחרו העיתונאי	משימו זמן: היחיד/תורת: בשלילה: אנה.	א	א	א
2 המיתון בעיתון הוא כחית משפט ופתיח שניין.				
3 המצן עדים רבות היה מוצר התחברה אונד ללימוד והינה				
4 יערכת המערכת של המיתון היא היחסי יחידה קודי ששלה לעבודת המיתון.				
5 יהעולם נודד ודד עמו על עמיתון נפץ בעל המשנה בעונת המירום.				
6 אונד רחוקות המירום בתולדות העיתונות היא האנב המואן על פתיח עיתונים חדשים.				
7 מן המשפט הכלליה בשליל העיתונות				
8 תצלמים ריש ערה העוקמים המסיכן ביחר של העיתונות.				

2. המשפטים הבאים כתובים בזמן הווה וללא אונד.

- קבשו את הנשוא והנשוא בכל משפט.
- הדגישו אונד שזכאים בחוה והדגישו אותה. קבשו עתה את הנשוא והנשוא.
- הסו את המשפטים בעבר ובעתיד, סמנו את המילים הנשואות את הזמן במשפטים אלה.

1. התמנרות קנה ומיריה - חלום של רבים.

א	א
הווה: התמנרות קנה ומיריה נכח חלום של רבים.	א
עבר/עתיד: התמנרות קנה ומיריה הייתה/תהיה חלום של רבים.	א
2 ביקור חליט - אשת המנרות התמנרות של יעילות המרסי.	
3 הנתן מילי עלט.	
4 המיר כחיתיה מה עכשו.	
5 יחלום ליל קיץ - עמו של אחד המחזה הידועים של טקסני.	
6 יצידו רבנות משפיעה.	
7 עמו של ארז - ייחודו מכל בני האדם האחרים.	
8 עבר האמן תיחד גם מקצת עם תחביב.	
9 ספרי לא מוכנים.	

10. טיפוקו של אדם - אחת הדרכים להוציא לפועל את רוח הציידה.
11. התפחחות כנפים.
12. ההיסטוריה האנושית - שרשרת ארוכה של אידישים.
13. אחד מהאצטיות של השריפות האנושיות המודרניות - היכולת לדרושני לטונים שונים על תרבויות.

3. הפעלים האנושיים הבו: טיזת, הפך ל, מעטת, הפך ל, היה ל, נשאר.

- א. נותרו את המשפט הבא.
- הקרנף נעשה לסמל העמידה על חיוח הבו, הנמצאת במסגרת הכוחה.
- ב. החליפו את "מעשה" ב-4 פעלים אנושיים שונים ונתנו את המשפטים שקיבלתם.

4. פועל אנושי או רגיל!

- א. הבחיתו בין פעלים אנושיים לבין פעלים רגילים, ונתתו את המשפטים הבאים.
 1. לכמה ימים הפכה רגיל לחרבו אהבי זרי.
 - הקיד הפכה את האזור התעשייתי לחרבו בלויים.
 2. החשדות נשארו בארון.
 - החשדות נשארו הקפת.
 3. הילדים נשמו בניגים.
 - האשים נשמו בחקציב דל.

- ב. הסבירו את הברלי המשמעות של ונות הפעילים, הפכה/פכה, ונשמו/נשמו.
- ג. הסבירו את ההבדל בין שני האחרים.

... ותנסך הפך צפודצ.

... ותנסך הפך צפודצ.

5. תיקונע'יק - תתאם נושא-אנו. האנוי מתאים לנושא כסין, במספר ובגוף. סמנו את האנוי הנכון, ונמקו את בחירתכם.

1. פגעה בין הצודים רוא/הוא/הם הפחחן למצב סדעו.
2. המעילה הראשונה היה/ערייהו שינוי עיית המעטל.
3. חתמה הבנים הנמרים בטכנתו הסי/היא/היא ובחוח הכחוסל.
4. הראגה העייעיה גלעו הלא/הוא במסחון הסדיות.
5. הספר האדרין טרדאחי רוא/הוא וסיבה לדרהודים עלי בנושא זה.
6. מייחום על עצי זית הסי/היא/הוא העודע לאנציה של אנשים רבים בארץ.
7. הפגנה רוא/הוא/הם אחד האמצעים לסדר דעות קולל.

פעילויות בנושא: משפטי 'יש ואין' (חובה: 6, 9)

6. המשפטים הבאים מכילים את המילה 'יש' ואת תחליפיה - 'אין' והפועל 'היה' במיניתו השונת.
 - א. סמנו במשפטים את הנשיא ואת הנושא.
 - ב. סתבו את מסקנותיכם. סחי משתמשים במילה 'יש', ומחי במילים 'אין', 'היה'!
 - ג. ציינו ליד כל 'יש' את המשמעות. קיים, שייכות או צריך (לעשות).

1. אסע ר'ו לז געטע מאיר רבית.
2. אין להם משאבים כלכליים להגשמת החלום.
3. האם יש לעיתים כתבים וסוכנות ייעוץ בעולם?
4. יש להתפזר עם הכטיה בכל החזרות.
5. אין לי הכוח לקום ולהיאבק.
6. ר'יה לה אפמיל חום גבוה.
7. יש מוצרים שקונים מחילא, ר'יש מוצריס פאקוים חטום שמוחזקט.
8. יש לנו השגת עבודה חנוייית במגילך.
9. ידועתן, יש בך קטט רב.
10. יש לצוקול אה הרשעה השנתות.
11. יש כאן סילוב גל חדע מחזמטים שמים.
12. ר'יה לי האפמיל לכתוב סתב חר'יף לעיתותן.
13. במכונות חפיות, בייחוד במרכוים ישנים גל השוים רבולות, שר'יין יש בעלי מלאכה.
14. יש לז אפצטיס לז כ'געת מכונות.
15. אין לעפוט איה חפנות כנס.

7. **המשפטים "יש" - את "יש" אפשר להשייט במקרים המציניים שיון, ובעיקר בלשון הסתובה.**
 א. כתבו את המשפטים ללא "יש" (וללא תחליפות).

- ב. מה החבול במשני?
- ג. נסו את הנישא ואת הנשוא בשני המשפטים. מה החבול ביניהם?
 1. לצפדיע יש קול קרנתי.
 2. לאנציר הקמטע יש פתון למעב זה.
 3. יש לנו שר'י עם מידודים.
 4. האם ביטוחה חננע כהרדו יש שר'יסיס?
 5. לעץ יש שפסע עכתיים.
- ד. לנשיים השעיריים יחיה יסיון כוונדה כנש.
7. יש כוננה אגדים, צ'יחידים וחסדים.
8. הכפדייה זו יש סתב סה ינעים.
9. בבית הספר שלנו יש עיטרי בווייה רביש.
10. לחוקרים יש השננה לעאלה חסוקת זו.

8. **פירוש האישינות של "זה" - הפועל "זה" יכול להיות נשוא - כשהוא תחליף של "יש", והוא יכול להיות אובד - כשהוא תחליף הביניים, הוא, הם, הן.**

- א. המשפטים הבאים מכילים את הפועל "זה". האם הוא נשוא או אובד? תחליפו על-פי שינוי זמן המשפטים להיות:
- ב. סמנו בכל משפט את הנשוא ואת הנשוא.

נשא	אובד	נשוא
1. ההצעה שלי <u>היא</u> לבוא לחסע שחטום סיוח בחנויות.		
הורה	אובד	נשוא
2. הספר הזה היה רב מכר בהרדע טעבר.		
3. הכסיסיסם כסופט הזה ירדו יק'ים מאוד.		
4. וכיבה פל שושים תר'יה גלמז הכותחה על היסיל.		
5. כמה כתי ספר י'היו במדינתה.		
6. מחר י'היה יום חדע.		
7. בנש'ובנה היו חותמים חכל העולם.		
8. בחקוקה חקיק'ה י'יחיה עבדות רכום עבדה קעה וחחמנכה.		
9. ר'יו לי דיקוח במעבדה.		
10. חגיג'הת ר'יו במעבדה.		
11. אה מה ר'יה לנו?		
12. חסננו ר'הצראלי ר'הדע ר'יה סוכב חתחוקה חנוניתה ברמית.		

9. בטקסט צייתי, ובמיקר בטקסט מודרן יש משפטים לא-מועילים רבים.

שני הקטעים הבאים עוסקים בחלום.

א. סמנו בקו את כל המשפטים (ו/או הפסוקיות) הלא-מועילים.

ב. בכל המשפטים הלא-מועילים ציינו את הנשוא ואת הנושא.

ג. נתחו בשני הקטעים את התפקיד התחבירי של הסיליס המסומנות.

שימו לב: הביטויים הוא/היא/הם/הן/זה יכולים להיות אנשים או נושאים.

■ רעיון הן ראשי-התיבות של ריצוד עיניים מודרן, ובאנגלית: *keep sleep*. כמותו ה-50,

במקומה העיוש ביישום על הסוד, גילו שבתוך שהארס חולם **הוא** נמצא במצב
נראי שונה לחלוטין מזה שבמקומו ללא תלומות. למצב זה על שנת-חלום **הוא** כזה
מאפיינים נרפיים: חזירות על המד שונה מזה שבמקומו העיוש, ריצוד העיניים
מודרן, והעיוש מצויים במצב של רפיון הרחם לעומת. בסוף החלומה משתנים
העצבים שמעצבבים את הגוף, ולכן במשנת חלום **הוא** יכולים להיות אף רדידים,
הרגליים או הראש. אגב, **הוא** חושפת על שינתו לילי, שבה אנשים יוצאים משנת-
החלום אבל רק אחרי כשגיה **הוא** משתחררים מהשינתו. כשגיה הוא **הוא** מרגישים
עוים אך **הוא** יכולים לזוז, ומבין **הוא** מצב מסודר מאוד.

■ הדעה הרווחת **הוא** שחלומות ארוכים נעוטים מפורות גם אם עלייתם ארוכה ומודרכת, אך דעה זו
שגויה. חלום עשוי לרדת עד שעה וחצי. מחזור העינה מורכב מ-5 שלבים. השלב הראשון **הוא**
דמיוני העינה, השלב השני **הוא** שלב העינה העמומה שבן 5-10 דקות. השלבים
השלישי והרביעי **הוא** שלב העינה העמומה, שבה נמצאות המחשבות והשלב החמישי **הוא** שנת-
החלום. בסוף החלום **הוא** 5 מחזורים כלילה. מכיון שכל מחזור אורך כ-90 דקות, 5 מחזורים **הוא** 7.5
שעות, **הוא** הן הממוצע שאדם מבצע במשנת הלילה. במחזור הראשון, יענים במיקר
שינה עמוקה דרך כ-3 עד 5 דקות שנה דעים. אך ככל שטובר הלילה משתנה רחם בין השינה
העמוקה שנת החלום, ולכן את הנקודת המשתנה שנת החלום כשעה עד שעה וחצי מן המחזור כולו.
החלום המחזור על הלילה **הוא** אם כן החלום האחרון ביותר.

פעילויות בנושא: מסוקית נושא, מסוקית נושא (חובה: 13, 14)

10. עתה מסוקיות נושא - לפיכך משפטים פשוטים.

א. שני כל משפט למשפט מורכב מסוקית נושא. תוכלו לחוסיף או לשנות יסודות במשפטים הקיימים.
ב. סמנו במשפט הפשוט את הנושא, ובמשפט המורכב - את מסוקית הנושא.

נושא

דוגמה: אחרים אלה היו משירים מאוד.

מסוקית נושא

אחרים אלה הם עריכת מחזורים מאד / רעיון הוא מאחרים אלה יתנו מחזורים מאד.

מסוקית נושא

1. החמורה של ההצגה הייתה מרשימה.
2. הבעיה היא חוסר רצון להשתלב.
3. המצוינות בקרב היה מאס את לבב העיוש.
4. החידה הייתה שנה לפיצוץ.
5. המצורה היא מציאה שנתה מחידה.
6. בחידת המשפדים למחירות חלזה בשיקולים רבים.
7. המחזור יורה בתקופות לויניים.
8. העושה זאת חריה חסדה בסיו.
9. עלמנה ווכים החלוקו כפרס הראשון בהגזלה.
10. השלב הבא הוא כניסתכם לשוק הערמי.

11. שתדור פסוקיות נושא

- א. נסו לשנות את המשפטים הפשוטים במגילות הקודמת למשפטים מורכבים, המכילים פסוקית נושא, מהמוגים: כדא' ו, "דעמא ו...".
- ב. סמנו במשפט המעוט את הנושא, ובמשפט המורכב - את פסוקית הנושא.
12. א. נתנו את המשפטים הבאים: קבעו את סוג המשפט ואת התפקידים של חלקיו השונים.
- ב. סייגו את המשפטים שיש בהם פסוקית נושא לשני הסוגים: כדא' ו, או ח'ל'הו ו.

10+10	סוג	איזה	סוג	סוג	סוג
1. מי עשה את היצירה	הוא יושב ראש ועד הוועים.	משפט מורכב	פסוקית נושא	הענין	
2. תוכן עשה מצב מסודר מאוד.					
3. תהילת הישיבה היה יושב ראש ועד הוועים.					
4. התברר שההרצאה רהבסלה בעל מספר תוך של ודאחית.					
5. אלה עסייתו את הבחינה מתבקשים לצאת בעקם.					
6. היחס התקפני הוא נורחזית אומג.					
7. חשוב עתגיש לכניסה בקי.					
8. אלצול ופולטן הוא ערהכפיץ את כולם.					
9. הדסה רחוחה היא עולמנות אובכים עניות ספוחת.					
10. צלצול הפלפן התפיץ את כולם.					
11. חובל שלא הוחזקו מקשות במלמן לפני יציאתם מדכית.					
12. ידוע עבתקופת הרץ חרדי השיטה גברים.					

13. כביש אחד, שישה משפטים - המשפטים הבאים עוסקים בתוקן דומה אך הם שונים במבנה.

- א. ציירו את סוגו של כל משפט.
- ב. אם יש במשפט פסוקית, סמנו את תחומה האת סוגה.
- ג. סמנו את הנושא האת תנושא בכל משפט (ובכל פסוקית או איבר).
1. הכביש החדש יושב בין עמי הערים.
 2. הכביש החדש הוא שיחור בין עמי הערים.
 3. הפחיתן הוא מורכבו החדש יושב בין עמי הערים.
 4. הכביש החדש, נרחבו בין עמי הערים, הוא המסורן.
 5. משייטל רכביש החדש, הוא יושב בין עמי הערים.
 6. מה שיחור בין עמי הערים, הוא רכביש החדש.

14. מה ש... מי ש... - מה שמר מאחוריכם

- במשפטים הבאים מופיעות "מה" ו"מי" בתפקידים שונים. נתחו את תפקידן, הציגו את סוג המשפט.
1. **ע** שינוערים בעזרה הראשונה, הם האנשים המסובדים. משפט מורכב, מסוקית נשא, י"ג ע.ג. - סילת שמיד.
 2. **ע** שית לחסוך לכבוד יום החולות נאזו.
 3. **ע** נראה שמינים נספחו, מוקדם להכניח רדיו ידנית.
 4. **ע** נטענות עם הודין, נדה לפני כמה שנים בכניין נלעו.
 5. אי טונה לנס נספחו על **ע** נטענותם אחי אטמול.
 6. **ע** נהנליתו להפחית את כולנו, הם העלוים חלונים.
 7. **ע** אומרים על כך האחרים?
 8. **ע** נטענותם טעניים בטונים, נטענת על כוער נופני טוב.
 9. **ע** נרציתי לדכית, הוא אצובה מסוימת.
 10. **ע** נטענתה הרבה טים, נטעפ את מראה נטעו.
 11. נטען הינו את **ע** נטענתם לכס.
 12. **ע** נטען ארנו בטענות הנה, הוא נטענו העדין הנפלא.
 13. **ע** ידעו ארנה הנטענות נטען.
 14. את **ע** נטענותי לך, אל תנלי לאף אחר.
 15. **ע** נטענתה הילכה הנה מכל הילכותו.

15. איך להיות מאטעל? כתבו 10 הטלכות הטובות לאורך השתמשו במילים, כנון, חטוב, מועיל, כדאי, רצוי, אסור, ינו, נרדף, אין, והוסיפו לך שורות מקור, דוגמה, חטוב למלח לחטום.

פעילויות בנושא: מקור נושא

16. נתחו את המשפטים בסקסט חכא:

- א. בכל משפט נאזכר או מסוקית) אתרו את הנשא ואת הנישא.
- ב. סטעו את כל המשפטים שהנשא בהם הוא זרת מקור (יש נטענות).
- ג. צייטו את מינ המשפט.
- ד. את החלוצות בסקסט הפעלה מבינים במקור דכבים, מהי חודין כאן?

טיפול מונע למכנת הכביסה

- יש לקחת את המטען שכתחיה המכנה לעשים קרובות.
- רצוי לפרק את הרציונר הנדרש כי לא יים מהמכונה, יש לעטוף היטב, למר את הצינור כדי לעזור ללכודך לצאת.
- בכל מכות כביסה יטעו מסין לתן, נטענת במתח כויסת היים למכנה, רצוי למלחלו מניסן לפענו.
- אחר לענה לערן, רצוי לעטוף את מכל המכונה תחאנית שהנפמברה בתחתית. ניתן לקטת חתמה ליתון, מאו-טעו טים, לעוט את היים ל-10 נעלות, תאחר זמן לעטוף הרטב.
- ניתן להנעמתו על נבקמין חוטף, גם רחא יטענה את הנכונות, לאחר מכן רצוי לנקח מרב את מסין היים שכתחיה המכונה. ■ מקור: תחית-טענות-טענות, 100-105

17. פעילויות נוספות, העוסקות במקור נושא בסקסט עיוני, ראו בעמ' 56 - פעילויות 19, 20.

18. פעילויות נוספות, העוסקות במקור נושא בסקסט הפעלה, ראו בעמ' 104-105, סקט ב' פעילויות 2, 3, 7.

פעילויות בנושא: תפקידי המקור השלישי (חובה: 20)

19. האם אתם אוהבים לנען? לשוחח עם הדיים לקרוא? לכוין? - בחרו פעולה אחת שאתם אוהבים לעשות וכתבו אותה באופנים שונים. הציגו ואת במשפטים שינוט שצורת המקור תופיע בהם בתפקידים התחביריים שונים: נושא, נושא מורכב, לוחא, תיאור תכלית.

20. א. במשפטים הבאים נמצאות צורות מקור, ציינו את המקור צורת המקור בכל משפט. כדאי למצוא

תחילה את המשא ומתן ואת המשפט.
ב. כתרו את משלטי צורת המקור.

1. אלא טעם טעם תינן כי כי (נשא)
2. תמלץ לחצות את הכביש במעבר חציה בלבד.
3. התענה חייבנו לנצנענו לדיוח המלב החודש.
4. החנינה היא להיפגש במארה בטעם במידה.
5. אצטרו צדיקים להקפיד על תורה נטנה כדי לשקול על ביאות טובה.
6. שמחתי לצבתם אחכם.
7. נחמד לרפוד מדי עסק.
8. חידו אהרן תפסד להתעסק שט פמנים בטכניו.
9. המסדה שלו היא להצליח בכחיותו, כדי להתקבל לעבודה.
10. סירבנו להפגיש לצאת לעתכס העירב בגלל התחייבות קודמת.
11. חתנו אהרן להסגיר אלינו לאריות הערב.
12. היא הניע לעצב חיסון נגר ארמיה.
13. ההחלטה לרבוט כלי-יכב ודוויס לחברה תוקבלה אמשול.
14. יצאנו לצאת תחנות לילדים לכבוד סיום הענה.
15. תוננה האנה להפגין תחנות לעובדים נדלג האש רענה.
16. החלפתי להפגיש נמד החוק העדש.
17. האש והתעוררת לחינד ודוויס להפגיש תור לרופא.
18. אמת תמסכותים להפגיש לסיול מאורגן לעונן שלוחה זככותה.

פעילויות בתוך משפט: המשפט הלא-מועילי - סיכום הדגמים המשלמיים

21. שתבונו לפי דוגמים - כתבו או מצאו משפטים שאלה הדגמים שלהם:

1. משפט "יש" במשמעות קיום
2. משפט "יש" במשמעות צורך לעשות
3. משפט "אין" במשמעות קיום ואי-קיום
4. משפט "אין" במשמעות אסור לעשות
5. משפט שיש בו אגוד ושהנשא הוא תואר
6. משפט שיש בו אגוד ושהנשא הוא צירוף שמר
7. משפט שיש בו אגוד ושהנשא הוא צירוף יחס
8. משפט שיש בו מקור בתפקיד נושא

פעילויות בנושא: המשפט הלא-מועילי בתוך משפט

22. נתחו את המשפטים הבאים.

- א. אלתרו את המשא ומתן והמשא ומתן.
- ב. ציינו את סוג המשפט.
- ג. תחטו את האיברים ואת הפסוקיות, וציינו את המקור הפסוקיות.
- ד. נתחו את תפקידם של כל מילה ושל כל צירוף במשפט.
 1. מי טענה במעך דג ענים כבלא, ריה לנשא אל חדינה ענקית, והוא נרף אחרה עולמית ויצאע דמן.
 2. דוויס, טכס חודרים. המעגלים מרונ לחופנות ופערות מסונים עונים, היו חוכמים לאדם לנן טחור הוייסטוריה האשנות, ודאה טהופנו פאמחיה תודים בכל רחבי תבל.
 3. נכבות מן התרבות והקורות היה העיסוד ברג חילה מן תפולתן הדתי באמצעותם היו המאמינים נכסים למצבים של חיות וזלמות בראיין, טחונשו כידועהות עם האלי.
 4. על פי טרפתה של לאר, מה טאטו תחוב והאצין כל עמון ושל חודים, הוכן למציאת חייך.
 5. האטנים היו למעשים נגדים אכטוניים, וכפרות חיינים העניכות דבס היו פתוחים, חודים וחייכנים.
 6. כמר פאה, והפעילה גה היא במעך נכונעו ודוויס בלבד, יצבת אחות או רופאת עכודתה את החולים בדידת האשנות, לארי ארריא טפסה אותם לסיטול.

פעילויות סיכום: משפטים לא-פעילים (חובה: 4.2)

1. מילות ומבנים הם סוג של סקסט ועיר. המילות הבאות עוסקות בעשאים שונים.

- נתנו בכל משפט - נושא ונשא.
- נתנו את סוג המשפטים.
- אם יש פסקית ציטו את הפקידה.

דאגנו:	דאגה - מחד האדם מעצמו.	מילתם שקט
דיבור:	הלשון קילמסו הלב.	מילתם פיה
דיבור:	יפה שניקה לחממים.	מפטים, נס, לא
הרגל:	הרגל הפך לטבע.	מבולטים
הצלחה:	סוד ההצלחה הוא דבקות במטרה.	מסמן וישראל
חיים:	מרתה החיים היא התחדשות שאינה פוסקת.	לדו' סדוק
חכמה:	פיקחות עדיין אינה חכמה.	מבולטים
חכמה:	לכל אחד יש מחשבות הבל, אבל החכם אינו מבטאן.	מילתם סוף

■ סקט, ולי' סו, לכו המלאת

2. הקטעים הבאים לקוחים מתוך מאמר עיוני (ישראל לקראת תור הזהב) מאת פרופ' זאב תדמור, ביחידה "סקסט עיוני, עמ' 57, ומשום כך יש בהם לא מעט משפטים לא-פעילים.

- סמנו את הנושא ואת הנושא בכל משפט.
- נתנו את סוגו של כל משפט.
- אם יש פסקית משועבדת - ציטו את אותה.

- דרך לאפשר לאזרחי ישראל לקבל את החינוך הצרפטי-מערבי המובטב.
- של-סמנו למעשה זאת, יש לאזרחי מדינות לאומיות, המעדיפה בצורה ברורה וחד-משמעית את החינוך ההכשרתי של הצרפתים והגרמנים.
- המשפטים המצוטטים כיום לחיזוק זה, אינם ומפיקים, ואנו מנסים להשלים את החסר בגיזס סאפיו פיקנותושי.
- אך אמרו לאפשר את שחרר המדינה לרצונם המובט של הוותיקים וידידים.
- הר צורך לאזרחי המהפכנית הצעירים חייבת לספק אותם, כי שחרר המדינה חלוי בכך.
- זאת ושור - למדינת ישראל אין כיום מדיניות מבטולנית אחידה מוחלט. הבאה למפדי מבטולניות חושניות למחוד הבנינוי והארץ, שיתממנו במחצית הראשונה של המאה ה-21.
- אין לנו אפשרות סבט.
- אין לנו מרחב נאטרופי.
- איננו בנוי כעושי תורות חושניות המבססות על כוח אדם זול.
- איננו יכולים להיות רק מדינות ואף לא מדינות.
- יש לנו רק דבר אחד שעליו נוכל להטחית את מחידונו הוא - ידע ויכולת אישית להפיץ ישראל למעשה של חושניות של מוצרים ומחליקים עמדות מבטולנית חסד.
- העטייה זאת מתאימה לאשר, למתממנו וליכולת של המדינה הישראלית.
- יש לנו שריפות יחסית ברורה.
- יש לנו חלקן החשמליות נדיר המאפשר לנו לפדות, עלינו רק להבטיח שלא ניכשל במחול נסקף

3. סיקורים:

- נתנו כל משפט סוגו ומפקוד כל מילה בו.
- שחברו את כל הסיקורים למשפט מקוצר אחר (אפשר לשחבר בצורות שונות).
- בחרו סיקור אחר, וכתבו סקסט שכתוב המוכיח את נדקתו.

לא פורסם חייב לקרוא את הסקסט

זמני סיוט אפשר לטותו

شكل رقم (٤)

([شاهد الفيديو](#))

الفصل الثامن : الجملة الشاملة في العبرية الحديثة

משפט בעל חלקים כוללים

מושא מושא מושא
ציירתי עצים. ציירתי בתים. ציירתי אנשים. ← במשפט אחד
נאמר:

מושא כולל
ציירתי עצים, בתים ואנשים.

תיאור (מקום) כולל

אסע לירושלים או לאילת.

מושא כולל
אכלתי פיתה ולא לחם.

מושא כולל
לא אכלתי לחם אלא פיתה.

משפט בעל חלקים כוללים = משפט שאחד החלקים שלו חוזר
פעמים אחדות.

• כל חלק במשפט יכול להיות כולל.

בין החלקים החוזרים באות **מילות חיבור** לפי הקשר הלוגי שבין
החלקים.

הקשר הלוגי	מילות החיבור	דוגמה
הוספה	ו, גם, נוסף עלי, מלבד	דיברתי עם ההורים ועם

התלמידים.		
נלך לסרט או להצגה.	או	ברירה
לא למדתי ערבית אלא צרפתית.	אלא, כי אם, ולא, אבל, אך (הגענו עייפים אך מרוצים).	ניגוד
למסיבה הגיעו כל המורים חוץ מדני.	חוץ מ, פרט ל, למעט	צמצום ומיעוט, הוצאה מהכלל

פיסוק החלקים הכוללים

1) בין החלקים הכוללים יבוא פסיק, אבל הוא לא יבוא לפני ן' החיבור ולא לפני המילה "או".

2) לפני מילת ניגוד אפשר לשים פסיק, אך לא חובה:

לא אכלתי תפוח אלא בננה / לא אכלתי תפוח, אלא בננה;

אסע לבאר שבע ולא לאילת / אסע לבאר שבע, ולא לאילת. (לפני ו' הניגוד יכול לבוא פסיק)

קבעו אם לפניכם חלק כולל

דנה היא תלמידה נבונה, חרוצה וישרה. משפט בעל חלקים כוללים (נשוא כולל) \neq

דנה היא התלמידה המצטיינת של הכיתה. – אין חלק כולל.

• החלקים החוזרים במשפט הכולל צריכים לענות על אותה השאלה ולהתייחס לאותה מילה במשפט.

הבחנה בין נשוא כולל ובין נשוא מורחב:

נשוא מורחב
המנהל שב והדגיש לעובדיו את חשיבות השמירה על הבטיחות.
משפט פשוט

נשוא כולל
בקשתו של השחקן הזר נבדקה ואושרה על ידי משרד הפנים.
משפט פשוט בעל חלקים כוללים

נשוא מורחב
הפער הלך וגדל. משפט פשוט

הוא הוסיף ואמר – פעולה אחת = נשוא מורחב.

הוא אכל ושתה – שתי פעולות = נשוא כולל.

ציינו מה הקשר הלוגי

לא נסעתי לחיפה אלא לירושלים. = ניגוד; לא X אלא Y

השבוע נלמד לא רק ביום חמישי אלא גם ביום שישי. = הוספה.

שימו לב:

לא שתיתי מיץ אלא מיים (מושא כולל) \neq לא שתיתי אלא מיים (מושא רגיל).

המשמעות של "לא שתיתי אלא מיים" היא: שתיתי רק מיים. כאשר המילה "אלא" באה לשם הדגשה (במשמעות של "רק") אין חלקים כוללים.

דוגמה נוספת לשתי המשמעויות של המילה "אלא":

• לא ביקשתי אלא הקשבה. = משפט ללא חלק כולל. ("אלא" משמשת להדגשה במשמעות של "רק")

• לא ביקשתי עזרה אלא הקשבה. = משפט פשוט בעל חלקים כוללים (קשר של ניגוד - לא X אלא Y)

המרות

א) הגעתי באופניים ולא במכונית.

• המירו במשפט פשוט בעל חלק כולל בעל מבנה של: לא ...

אלא. ←

לא הגעתי במכונית אלא באופניים.

• המירו במשפט איחוי. ←

לא הגעתי במכונית, אלא הגעתי באופניים.

ב) פירוק משפט בעל חלק כולל לשלושה משפטים:
למדנו אתמול אזרחות, מתמטיקה ולשון. ←

- למדנו אתמול אזרחות.
- למדנו אתמול מתמטיקה.
- למדנו אתמול לשון.

ג) כתיבת משפט בלי להשתמש במבנה "אין/לא... אלא...":

לדעתו, הזמר הזה אינו אלא אדם כמו כולם. ←

לדעתו, הזמר הזה הוא רק אדם כמו כולם.

ד) חינוך לערכים מתבטא במעשים ולא במילים בלבד.

• ציינו את הקשר הלוגי בין המילים בחלק הכולל. ←

הוספה

• כתבו את המשפט במבנה "לא/אין... אלא...". שמרו על

משמעות המשפט המקורי. ←

• חינוך לערכים אינו מתבטא רק במילים אלא גם במעשים.

תמורה כוללת

תמורה

יצאנו לטיול עם המורה אלישבע.

תיאור תמורה כוללת

יצאנו לטיול עם המורים: איתן, חגית ונועם.

לוואי מושא תמורה כוללת

קניתי בחנות שני מוצרים: גבינה וחלב.

תמורה כוללת היא פירוט של **ביטוי מכליל** שבא לפניה. הביטוי המכליל הוא כמו מכנה משותף. (במשפטים שלעיל הוא מסומן בצהוב).

קניתי בחנות שני מוצרים: (ביטוי מכליל) גבינה וחלב. (פירוט) ←
גבינה וחלב = תמורה כוללת

תמורה כוללת

צבעתי את הציור בשלושה צבעים: צהוב, כחול ואדום.

לפני תמורה כוללת שמים בדרך כלל נקודתיים (ייתכן גם קו מפריד).

לפעמים יבואו לפניה המילים: כמו, כגון, למשל ואז אין צורך בנקודתיים:

תמורה כוללת

תמורה (רגילה)

אני אוהב ממתקים כמו שוקולד, עוגות וסוכריות. ≠ אני אוהב ממתקים, בעיקר שוקולד.

נשוא כולל

השון: לפי דעתי, הערכים החשובים הם ישר, נאמנות וכבוד הדדי

תמורה כוללת

אני מאמינה בערכים האלה: יושר, נאמנות וכבוד הדדי.

שימו לב: יש להבחין בין **חלק כולל** (=חלק חוזר) ובין **ביטוי מכליל**.

המרות

• **הוסיפו למשפט ביטוי מכליל** כך שתתקבל תמורה כוללת.

למפעל זה דרושים פקידים, פועלים ומנהל עבודה. ←

למפעל זה דרושים עובדים: פקידים, פועלים ומנהל עבודה.

• **הוסיפו למשפט תמורה כוללת** (=פירוט).

התלמיד יוסי לומד שני מקצועות מוגברים. ←

התלמיד יוסי לומד שני מקצועות מוגברים: רפואה וכימיה.

• **ביטוי מכליל יכול לבוא גם אחרי הפירוט** ואז הוא משמש

תמורה, ולפניו יבוא קו מפריד:

נושא כולל תמורה

החום הכבד, המסלול הקשה ועייפותי – כל אלה השפיעו עליי.

(شاهد الفيديو)

الفصل التاسع : الجملة المعطوفة في العبرية الحديثة

שיעור 8: המשפט המאוחד

עד עתה הכרתם את מבנה המשפט הפשוט בעברית, אך בשפת ה"אמיתית" שבת אנו מורכבים וכותבים, רוב המשפטים אינם פשוטים. בחלק זה תלמדו לנתח משפטים לא פשוטים.

בכל סוגי המשפטים הלא פשוטים – המשפט הפשוט הוא הבסיס, ומה שלמדנו לגביו ישמש אותנו בהכנת המשפטים הלא פשוטים.

הרשים: סוגי משפטים

המשפטים בעברית נחלקים לשלושה סוגים עיקריים: משפט פשוט, משפט מאוחד (מחובר) ומשפט מורכב. המשפט הפשוט מכיל משפט אחד בלבד. במשפט המאוחד ובמשפט המורכב יש יותר ממשפט אחד.

מבנה המשפט המאוחד

המשפט המאוחד בנוי ממשפטים המרוברים זה לזה, כלומר שרשרת של משפטים בה אחר את לדוגמה:

השעה כבר מאוחרת, ולא נספיק לצאת משפט משפט
יחידה שלמה ובה שני משפטים.

חודש ינואר כבר מסתיים, אבל החורף טרם הגיע. משפט משפט
יחידה שלמה ובה שני משפטים.

משפטים כאלו נקראים משפטים מאוחדים (גם "משפטים מרוברים").

איברים במשפט

המשפט המאוחד הוא יחידה רעיונית אחת הבנויה משני משפטים או יותר. המשפטים בתוך המשפט המאוחד נקראים **איברים**.

הוא ייסד את הבנק הראשון, אבל שמו לא הונח. איבר איבר
משפט מאוחד

אכנת מתכוננת לברכות, והיא נגשת לבחנה כפיזיקה ובמתמטיקה. משפט משפט
משפט מאוחד

המשפט המאוחד שונה מן המשפט הפשוט משום שהוא בנוי משני איברים או יותר שהם משפטים, ויש בו לפחות שני נושאים, לפחות שתי יחידות שבהן יש נושא ונשוא.

הקשר בין האיברים

בין האיברים בתוך המשפט המאוחד יש יחסים לגיטימיים שונים. הנה כמה דוגמות:

אני מעריצה את התנהגותו, ואני מתכוונת להגיד לו זאת.

ירח של **הוספה** – האיבר השני (...) מוסיף מידע על הראשון.

הוא ייסד את הבנק הראשון, **אבל** שמו לא הונח.

ירח של **ניגוד** – האיבר השני (אבל...) מוסיף מידע מנוגד למה שהראשון.

הריסקטים אלו, **ולכן** אתה מסכנת לקטת חתימת.

ירח של **סיבה ותוצאה** – האיבר השני (ולכן...) מוסיף את התוצאה לסיבה המוצגת באיבר הראשון.

רד נשם שוטף, **ולסמרות זאת** החלטנו לצאת לסוול.

ירח של **זיתור** – האיבר השני (ולסמרות זאת...) מכיני כייטול, ויוצור של העבודה המוצגת באיבר הראשון.

משפט	משפט
1 איבר	2 איבר
<u>הוא ייסד את הבנק הראשון, אבל שמו לא הונח</u>	

משפט מאוחד

מילות הקישור במשפט המאוחד

משפט מאוחד	
מספר נושאים	נושא ונושא + נושא ונושא
הקישור	מילות הקישור מקשרות בין משפטים.
מילות קישור להוספה	ו... גם, אך, וכן, כמו כן, נוסף על כך, מלבד זאת, לא רק... אלא גם. דוגמה: הנביא מתאר שלום, ומלבד זאת מנבא שגשוג.
מילות קישור לניגוד	אבל, אך, אולם, ואילו, בניגוד לכך, לעומת זאת, מצד אחד... ומצד אחר. דוגמה: הספר הראשון עסק בבעיות חברתיות, ואילו ספר שני מנתח תופעות פסיכולוגיות.
יחסים לוגיים אחרים	בְּרָחָה – או ויתור – למרות זאת, ובכל זאת, אף-על-פי-כן פירוט – כלומר, למשל, זאת אומרת, דהיינו, רוצה לומר, משמע סיבה ותוצאה – לכן, לפיכך, משום כך, בעקבות זאת

מילות קישור בטקסט

בקטע הבא הודגשו מילות הקישור המחברות בין האיברים במשפט המאוחד. שימו לב לאיברים וליחס הלוגי ביניהם.

אלברט איינשטיין

אלברט איינשטיין, הפיזיקאי היהודי המפורסם יליד גרמניה, חי בשנים 1879–1955. 'תורת היחסות' שפיתח הפכה על-פיהן הנחות יסוד, שהיו מקובלות בזמנו, **ולכן** פתחה עידן חדש בפיזיקה המודרנית. לימים אומתו התיאוריות שלו בניסויים ובתצפיות אסטרונומיות, **ובן היתר** הן תרמו לפיתוח השימוש באנרגיה האטומית. בשנת 1933, לאחר עליית הנאצים לשלטון בגרמניה, עבר איינשטיין לארצות-הברית, **ובה התגורר עד למותו**. איינשטיין היה צינור **מאף** הוצע לו לכהן כנשיאה השני של מדינת ישראל, **אך** הוא דחה את ההצעה.

מתוך: יעקב שייקת, רב-סילים הצעיר, 1996, עמ' 791

עניין של פסיק

באופן עקרוני יש להפריד משפטים בפסיק זה מזה, לכן גם בין האיברים במשפט המאוחד יש לסמן פסיק.

דוגמה: בשעה האחרונה מזג האוויר נעשה סגרירי, אבל בכל זאת מצא לריצה קלה. כאשר איברי המשפט המאוחד קצרים, אין לשים ביניהם פסיקים. דוגמה: חיכיתי לו אך הוא הלך.

שיניים

- המשפט המאוזח בני משמי משפטים או יותר הנקראים **איברים**.
דוגמה: הדיש החדש מיובא מאפריקה, ונגנים רבים אימצו אותו.
בין האיברים במשפט המאוזח מפרידות **פילות קישור**.
- היחס בין האיברים במשפט המאוזח יכול להיות של הוספה (חיבור), ניגוד (אבל), פירח (ואו), פירוט (כלומר), סיבה ותוצאה (לכן) וייתור (למרות זאת).

מתרגלים

פעילות 1: משפטים מאוזנים

- לפניכם מוקרה אמיתי מסופר במשפטים מאוזנים.
- א. קוצאו בכל משפט את **פילות הקישור**.
- ב. סמנו את **האיברים**.
- ג. **פסקו** נכונה את המשפטים.

טקסט סימון

1. דוד, מובין הפרקטים, צא ליום שגרתו (אין) קרוב לו כל המעשיות האפשריות
איסי 1 איסי 2
2. דוד לא איבד את כחובת הלקוח אבל הוא הלך לאיבוד בכתיבת הסדויקת.
3. בעיקר הוא חניע עם הציוד שלו לדירה שבאבן גבירול ובארון החשמל המתן לו מפתח הדירה.
4. דוד התמקם בויזו ועבודת הדבקת הפרקטים החלה.
5. בשעות אחר הצהריים ננסרה העבודה במטבח אבל הוא לא החל עין לעבוד בחרר השינת.
6. פחאום חופיע בדירה חשק סדודיה שלמעלה וגם הוא חיכה לסדויק פרקטים.
7. שניהם לא הבינו את צירוף המקרים המיוחד ולא טרחו לבררו.
8. האם האשכים ידעו על העכוזות הצפויות איש אבל רעהו ואף תיאסו את הדבקת הפרקטים ביניהם?
9. לא התרחש כל צירוף מקרים אלא דוד טעה בכתיבתו!
10. דוד עבד כל הבוקר הוא הדביק פרקטים בחריצות אבל הוא הדביק פרקטים בדירה חלא נסבה.
11. דוד הבין את חמשהה אך הוא הגיב במהרה.
12. הוא התקשר למשארה וחיזח על פריצה לדירה במאות.
13. חמוקן של המשטרה לא האמין ל למרות זאת הוא המשיך לבקש את התערבות המשטרה.
14. חמוקן טרק לו את חלפון אף על פו קו התקשר דוד שמת למשטרה.

15. האם ימשיך להוביל פרקטים בחדר השינה או עוזב את הדירה?
16. מחוסר ברירה דוד נשאר בדירה אך בעלת הדירה לא מיהרה להגיע.
17. הוא נשאר בדירה והדבקת הפרקטים בחדר השינה נמשכה במרץ.
18. את בעלת הדירה הגיעה לדירתו ואיא נדהמה לראות את הפרקט החדש.
19. את שמחה על הפרקט החדש אך הדירה אינה שיכת לה.
20. הפרקטים החדשים הורבחו בדירה שכורה ובעל הבית של הדירה אינו יודע על כך דבר.
21. את אינה מנומנת לשלם בעד הפרקט לכן בעל הבית יחויב לשלם עבורו.
22. כולם הביס את הסעות אולם איש לא הבין את מקורו.
23. חיים רבים מתגים להיחזק מפתח בארון החשמל משום כך טעה דוד מדבק הפרקטים.
24. אתי והייתו החכימה במנהגה את המפתח בארון החשמל וכך גם עשה השק שמעליה.
25. בקומה השנייה חיכה לדוד המפתח הנכון אך זו לא הגיע לקומה השנייה.
26. הסיפור נגמר כמו באגדות רהיניו ואינאר הסתים בסוף טוב.
27. הפרקט מחדר השינה של אתי הועבר בשלמותו לדירה של השק אולם מה עשו עם הפרקט במסבחה?
28. אתי הזמינה את בעל הבית לדירה והיא הסכים להשאיר את הפרקט במטבח.
29. בעל הפרקטים רצה לפצות את הדיירת משום כך החליט לחזק לה את הפרקט במטבח.

מעילות 2: מימרות

- לפניכם מימרות מתוך "ספר הציטטות הבדולג", וכולן משמטים מאוחדים.
- א. סמנו את מילות הקישור.
 - ב. מצאו בכל איבר את הנשוא ואת הנושא.
 - ג. מספרו את האיברים השונים, והסרידו ביניהם בפיסוק.

	טשא	טשא	טשא	טשא
1. מחלוקת –	אנשים מסכים חולקים על אחרים,	ואילו חכמים חלוקים על עצמם.		
	אמסר וילדו	איבר 1	איבר 2	
2. מחשבה –	מרבית האנשים אינם חושבים מחשבה ברורה ולכן אינם יכולים להתבטא בדיוק, ומשאל כיצד?			
3. מחשבה –	אתה יכול להוביל אדם לאוניברסיטה אבל אינך יכול לעשות חושב.			
	אולי ספר דיון			
4. מילים –	הורות למילים הייט מסוגלים להתרומם מעל לחיות והרות למילים שיקענו אל השמים. טאלסס: אקסליון			
5. מילים –	האדם צריך מילים רחילות לחביע דברים בלתי רחילים אבל לרוב עשויים את הרופך. (אמור אפולוואר)			

מתוך: אדיר כהן, אליכס גרין, "ספר הציטטות הבדולג", 1996, סדרת

פעילות 3: מילות הקישור במשפט המאוחד

בשני חמורים יש משפטים פשוטים. בחרו משפט מסוד 1 ומשפט מסוד 2, ובנו מהם 8 משפטים מאוחדים. היעזרו במילות הקישור בחמשון. תוכלו לסגור משפטים הגיוניים או משעשעים.

טור 1 – משפטים פשוטים

הכרטיסים לתיאטרון אילו.
הרזו לו מסירת הפתעה.
הם ערכו ניסויים במעבדה.
סוג האוויר היה החם חם מהרגיל.
קיבלנו הסמטה לחתונה.
הם גילו תגליות מדעיות חשובות.
הציעו לו לנהל את החברה.
המצב הביטחוני הרמיר.
החודש עלה מספר המובטלים.
כל שמורות הסכע פתוחות לקהל הרחב.

טור 2 – משפטים פשוטים

חממו את כל חבריו הטובים.
פורטטה כתבה בעיתון.
צאנו לחוג במסעדה.
התקבלו תוצאות מפתיעות.
לא כדאי להפעיל מזגנים לשעות רבות.
החלטנו ללכת לטרט.
כיבנו את סקלט הטלוויזיה.
קדם בגרם חגיגים.
הוא נענה בשלילה.
התבססה הממשלה לשיבה דחופה.

דוגמה: 1. הכרטיסים לתיאטרון אילו, לב החלטנו ללכת לטרט.

מילות קישור במשפט המאוחד

יחסי חוספה	– ו' החיבור, וכן, גם, אלא, לא... כי אם, נוסף על כך, בנוסף, מלבד זאת, יתרה מזו, יתר על כן.
יחסי ניגוד	– אבל, אולם, אך, ואילו, לעומת זאת, למרות זאת, ובכל זאת, אף-על-פי-כן, ברם.
יחסי ברירה	– או (בכשון הדיבור: או ש...)
יחסי פירוס והבהרה	– כלומר, למשל, זאת אומרת, דהיינו, רוצה לומר, משמע.
יחסי סיבה/תוצאה	– לכן, אי לכך, לפיכך, משום כך, בעקבות זאת, כתוצאה מכך.

פעילות משלבת 4: משפט מאוחד בקטע

- א. אילו שאלת מעלה הקטע?
- ב. נסחו פסקה וכתבו בה את דעתכם ביחס לשאלות אלה.
- ג. קצאו בקטע משפטים פשוטים ומאוחדים, וסמנו אותם.
- ד. נתחו את תפקידי כל המילים במשפטים המודגשים בקו.
- ה. פרקו את המשפטים המאוחדים למשפטים פשוטים. מה ההבדל בין תגישוחים?

סיפה וחשיבה

שפה וחשיבה קשורים זה לזה. אם חושבים בסמלים ובדימויים, וכך את גם מדברים.

האם יעדר השימוש בשפה וכלשון יכול לעודד את חופש המחשבה?
האם דיכוו ההבנה והשימוש בשפה מדכא גם את המחשבה ואת היצירה? חקרים רבני דעות
מאמצים באדם, בכוחו ובתבונתו. לטענתם, חופש המחשבה של בני האדם לא ניתן לדיכוו,
ואפילו תסיקות מסוגלים להפעיל כל מיני דרכי חשיבה. תסיקות מבינים, למשל, דובר והיפוכו
(לחגמה), טוב הוא היפוכו של רע).

כאשר החשיבה את תלוי בשפה מסוימת, וכל אדם יכול לפתח את כושר החשיבה שלו.

מתוך: אילנה יעריה ונתיבות, תשס"ב – ש"ד, חופש ויצירה, 1990, עמ' 50

פעילות 5: משפט פשוט או מאוחד?

- א. במשפטים הבאים אתרו את הנשוא ואת תנישא.
- ב. קבעו בכך משפט את סוגו.
- ג. סמנו במשפטים המאוחדים את גיליות הקישור.
- ד. סמנו במשפטים המאוחדים את האיברים.

1. חיידיקים קפואים בני 2800 שנה נישרו לחיים במעבדה. משפט פשוט
2. חיידיקים קפואים בני 2800 שנה נמצאו בקרח מעל אגם מלח, ואחר כך באורח פלא הם נישרו לחיים במעבדה.
3. בלילה יחול לודות שלג בהרי הצפון, והוא יתפשט בהדרגה להרי המרכז.
4. בלילה ילך האשם ויתפשט להרי המרכז.
5. תוך מספר שעות חוסל שדה החאמוס לגמרי עלידי להקה של עגורים.
6. להקה של עגורים נחתה בשדה החמוס, ובתוך שעות הוא חוסל לגמרי.
7. חברת מקורות חנכה אתמול מתקן התפלה למים מלוחים בקציעות.
8. הכינור בקיש מהשופט לשחרר את לקוחותיו כערבות, אולם השופט דחה את בקשתו.
9. המורה שב והדגיש בפני התלמידים את חשיבות ההבחנה בין עיקר לטפל בטקסט.
10. המורה שב לביקשת העבודות, והוא הדגיש בעט אדום את החלקים העיקריים בטקסט.
11. בערב 4 בדצמבר יתרחש בוחצי הכדור הדרומי של הארץ ליקוי חמה מלא.
12. הירח יצאה את הקו בין השמש לטור הארץ וכמשך כמה שניות תיחשך הארץ לגמרי.
13. עד ספטמבר 2002 נאספו בישראל מאה ועשרה מיליון בקבוקים לצורך מחזור.
14. נהר הנהאני שבקנדה זרם לאטו בעמק, ואז הוא סתרסק על הסלעים בעוצמה אדירה.
15. חייו של אדם יוצרים חוליה באשרשרת חיים, ומעשיו של האדם בימי חייו משמשים מפתח לגורלו בעולם הבא.

(شاهد الفيديو)

الفصل العاشر : الجملة المعقدة في العبرية الحديثة

16. הסרט "שר הטבעות" יצא לאקרנים רק לפני שבוע, למרות זאת כבר הספקתי לראותו.
17. הערכתך פוגעת בי באופן אישי, אך אתעלם מכך משל אהבתי אלוך.
18. המשתתפים בוועדות *עליש* למסרה מניעים אל השטח כמה ימים לפני האירוע.

פעילות 6: סוגי משפטים

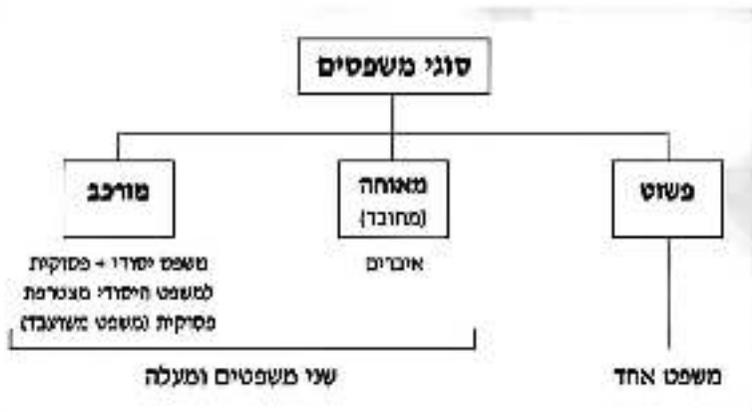
למניכם איבעה משפטים.

- א. צייר ליד כל משפט את סוגו התחבירי: פשוט או מאוחד.
- ב. חלקו את ארבעת המשפטים לשני זוגות לפי **הקשר הלוגי** בין החלקים במשפט. צייר מראו הקשר הלוגי **המשותף** לכל זוגות המשפטים.
 1. משטרת סיגפזר החליטה לנקות את רחובות העיר מפשיעה, ולשם כך היא פנתה למנהל ורודונגות שבערים כדי לאתר טיפוסים שחזיכ.
 2. משטרת סיגפזר פנתה למנהל הרחובות במטרה לאתר טיפוסים חשודים.
 3. בלוח החקלאים הופחתה האגרה למעסיקי עובדים בעף.
 4. החקלאים לחצו בעיין האגרה באופן מאסיבי, ולכן היא הופחתה ביסוס, שיח לעבדים.

שיעור 9: המשפט המורכב

בשיעור קודם למדתם על המשפט המאוחד. בשיעור זה תכירו את המשפט המורכב.

תרגילים: המשפט המורכב

במשפט הפשוט התפקידים התחביריים כמו הנושא, הנשוא והלוחאי הם צירופים. משפט מורכב נוצר כאשר מרחיבים חלק מהמשפט הפשוט למשפט שלם המכיל נושא ונשוא.

משפט בתוך משפט

התבוננו בשלושת זוגות המשפטים האלה, השוו ביניהם ומצאו מה דומה ומה שונה במידע ובמבנה:

סדר 1 – משפט פשוט **סדר 2 – משפט מורכב**
 ניגוש בתחילת שנת הלימודים, הצאת התיכון מתעכבת בגלל תקלה בדפוס, נפתח האוועדון לגמלאים.
 ניגוש בשתתחיל שנת הלימודים, הצאת התיכון מתעכבת מפני שקרתה תקלה בדפוס, נפתח הסיועון שמייעד לגמלאים.

המשפטים לעיל מכילים משלימי פועל: סדר 1 מכיל משלימי פועל שהם צירופים (בתחילת שנת הלימודים / בגלל תקלה בדפוס), סדר 2 מכיל משלימי פועל שהם **משפטים** ומשתתחיל שנת הלימודים / מפני שקרתה תקלה בדפוס. המשפטים בסדר 1 הם משפטים פשוטים, ואילו המשפטים בסדר 2 הם משפטים מורכבים.
 בסדר 2 בכל משפט יש שתי יחידות שהן משפטים. למשל, ניגוש הוא משפט אחד (נושא ונשוא), בשתתחיל שנת הלימודים – הוא עוד משפט (נושא ונשוא).

בכל משפט מורכב יש לפחות שני נשואים. גם במשפט מאוחד יש לפחות שני משפטים (איבריים), כלומר, יש שני נשואים. ההבדל הוא בתפקידו של אחד המשפטים במשפט המורכב.

ניגוש בשתתחיל שנת הלימודים
 הצאת התיכון מתעכבת מפני שקרתה תקלה בדפוס
 נפתח האוועדון שמייעד לגמלאים

המשפט בשתתחיל שנת הלימודים אינו סתם משפט, אלא הוא **משפט המתפקד כחלק משפט** בתוך משפט אחר (ניגוש), ובמקרה זה מתפקד כמשלים פועל. משפט המתפקד כחלק משפט בתוך משפט אחר, נקרא **פסוקית**. המשפט המורכב השני מכיל פסוקית שתפקידה משלים פועל (מפני שקרתה תקלה בדפוס). המשפט שמייעד לגמלאים הוא פסוקית בתפקיד משלים שם עצם (לנשוא). פסוקיות מיפיעות רק במשפטים מורכבים.
 משפט מורכב הוא משפט שבתוכו יש משפט נוסף (פסוקית), המתפקד כחלק של משפט. את הפסוקית אפשר להחליף בחלק של משפט פשוט בעל אותו תפקיד.

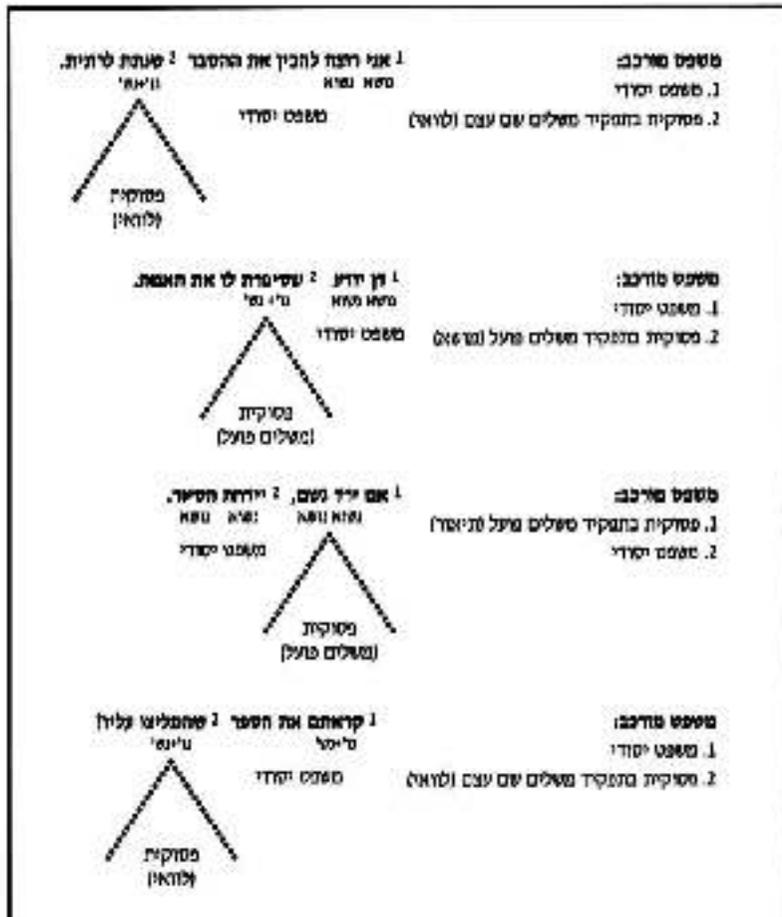
במאט המורכב אחד החלקים הוא משפט (מפוקית) המתפקד כחלק של המשפט כולו.

משפט יסודי ופסוקית

בכל משפט מרכיב יש משפט יסודי (עיקרי) ופסוקית. הפסוקית היא חלק של המשפט היסודי, והיא יכולה לשמש בכל אחד מן התפקידים התחביריים של המשפט הפשוט (נושא, נושא, לוחאי, משלים פעל וכדומה).

זה שמבדיל את חלק המשפט – נושא, לוחאי וכי' – מן הפסוקית המשמשת כאותו התפקיד, הוא שהפסוקית היא משפט, כלומר, יש בה יסוד של זמן.

הנה דוגמות שבהן לפסוקית יש תפקידים שונים במשפט:

הפסוקית רואה התפקיד בחלק של המשפט היסודי, והיא יכולה לשמש בתפקידים שונים במשפט. במשפט היסודי זמן הפסוקית יש זמן נשאר.

זיהוי משפט מורכב

כמו בכל זיהוי תחבירי של משפט, יש להתחיל באיתור הנשוא. מספר המשפטים שווה למספר הנשואים, לכן אם יש במשפט יותר מנשוא אחד, פירוש הדבר שהוא מכיל יותר משפט אחד.

אם במשפט יש יותר מנשוא אחד (כלומר, יותר ממשפט אחד), משפט זה יכול להיות מאוחד או מורכב. סוג המשפט נקבע לפי הקשר בין המשפטים שהוא מכיל. את הקשר בין המשפטים מבטאות מילות הקישור המהירות ביניהם. אם הקשר הוא קשר של **איחוי** – תוספת, ברירה וכדומה, המשפט **מאוחד**. דוגמת:

הגעש לצומת זמנית יצגת – משפט מאוחד
 חתולו החינה, אבל חקל לא הגיע – משפט מאוחד

אבל אם הקשר הוא קשר של **שעבוד**, כלומר אחד המשפטים מתפקד כחלק מן המשפט, לניוט **משפט מורכב**.

דוגמת:

- סם יצגה כשהגיעו לצומת** – משפט מורכב
משפט יסודי משפטים
- צמח אחר שגדל ברוב** – משפט מורכב
משפט יסודי משפטים
- אך נתחיל בהגנה אם החל לא הגיע** – משפט מורכב
משפט יסודי משפטים

מילות השעבוד

אם קשה לזהות משפט מורכב, אפשר להיעזר במילות השעבוד המבטאות את הקשר במשפט המורכב. לעתים קרובות הפסוקיות מסומנות במילות קישור האופייניות למשפט המורכב.

כיוון שבמשפט המורכב יש קשר של שעבוד בין המשפט היסודי לפסוקית, מילות קישור אלה נקראות מילות שעבוד.

חשוב להביר את מילות השעבוד כי רץ סימן מובהק לקיומו של משפט מורכב. במקום שמילה כזאת נמצאת, שם מתריחה הפסוקית כי מילת השעבוד פותחת את הפסוקית.

הציונים של **ש** **השעבוד** (ש...) ומילות שעבוד נוספות כמו: **אשר**, **כי**, **אם**, **הן תמיד סימן האומרו כן יש משפט מורכב, ובאן מתחילה פסוקית**, במצבים מסוימים גם מילות שאלה עשויות לתפקד כמילות שעבוד.

ביהיה הפסוקית כדאי לזכור שהפסוקית פתוחה במילת שעבוד, ומכילה נושא תשוא בדרך כלל טיף הפסוקית מסומן בפטיק. כאשר אין פטיקים, כדאי להיעזר באיתור הנשואים. נשוא אחד של המשפט היסודי, ונשוא אחד של הפסוקית.

הנה רשימה של מילות שעבוד אופייניות:

פ' וצירופים	משום ש... כדי ש... לפני ש... אף ש... בזמן ש... למרות ש... כש... מפני ש...	אבי שמחה שהצלחתם להגיע בזמן.
אשר וצירופים	באשר, כאשר...	נצא כאשר תהיו מוכנים.
כי		האכזבה גדולה כי הציפייה הייתה גדולה.
מילות התנאי	אם, לו, אילו, אילוולא, אלמלא	אילו היית חאה את הסוגה, היית מתפעל.
מילות שאלה	מי, מה, איפה, היכן ועוד	אבי לא יודע מה חתשובת.

מילות שעבוד בטקסט

בקטע הבא מילות השעבוד מודגשות.
שימו לב כיצד הן פותחות פסוקים במשפט המורכב.

הבנק הראשון בארץ ישראל

מה הקשר בין ספסל לבנקל הקשר הדוק מאוד, ובכמה מלשונות אירופה ספסל ובנק הם
היוו הן, ולא במקרה. רוב החלפנים הא טלקים ניהלו במשך מאות שנים את עסקיהם על
ספסל רחוי עליו היו מניחים את מטבעות הכסף והורג, ואילו חשבונו את הלוקח **בבא**
אלהם. **אם** העסקה עלתה יפה, הוצע לו למוש קסעה על קצה הספסל...

לימים, **באשר** מישוהו אמר **כי** הוא הולך ל"ספסל" (בנקו באיטלקית), הפכו הכול **כי** סוגתו
לחלפן הכספים **ביושב** ברחוב. כך נולד ה"בנק" **בנקרא** באנגלית ובלשונות אחרות "בנק".
מעניין **בנק** בשנת 1833 חתירה ממשלת אנגליה לבנקים של הימים ההם להקים את
מפיהם בבתיים **במש**.

לארץ ישראל הגיע הבנק הראשון בשנת 1848. מיסדו היה תלמיד חכם, שוחס וסוחר
ירושלמי בשם **עקב** וליר, **שבמשך** יוכל שנים היה שמו נרוץ לעסקי מסון בארץ ישראל **ואף**
מעבר לגבולותיה ולרו עלה מקושטא, בירת תורכיה. ירושלים הייתה אז עירה קטנה;
ומשהחלה להתפתח, והגיעו תיירים, שירותיהם של החלפנים המקומיים שוב לא הספיקו,
והיה מקום לבנק של **מש**.

כי משפחת וליר ניהלו את **בנק** שלהם בתבונה. הם התגברו על משברים כלכליים **ונרמו**
לבנקים אחרים קשיים ואף פשיטות רגל.

מתוך: מרדכי נאור, **סנים של מש**, 1984, עמ' 107

קבוצות משמעות של מילות השעבוד

משמעות	מילות שעבוד
זמן	כאשר, כש..., עד ש..., לפני ש..., אחריו ש..., לכש..., לאחר ש..., מדוע ש..., ברגע ש..., מאז ש..., בזמן ש..., בשת ש..., בשעה ש..., מקץ..., לכך...
מקום	במקום ש..., לאן ש..., באשר, היכן ש...
סיבה	משום ש..., מפני ש..., מאחר ש..., כי, כיוון ש..., חואיל ו..., היות ש..., שכן
	כדי ש..., על מנת ש..., בשביל ש..., בשלילה: כן , לבל, שמא (- כדי שלא)
	אף ש..., אף על פי ש..., למרות ש..., אף כי
	אם, במקרה ש..., בתנאי ש..., תנאי בטיח אילו, לו, לולא, אלמלא, אילולא (- אם לא)
אופן	כמו ש..., כפי ש..., כאילו, כך ש..., בדרך ש..., ככל ש..., במידת ש..., עד ש..., עד כ..., מבלי ש...

עניין של פסיק

כל משפט מופרד בפסיק, ולכן גם במשפט המורכב נהוג להפריד באמצעות פסיקים בין המשפטים היסודי לפסוקית:

אילו לבית היו גלגלים, הוא חת נוסע
 פסוקית משפט יסודי

משפט מורכב לעומת משפט מאוחד

במשפט המאוחד כמו במשפט המורכב יש לפחות שני משפטים, כלומר, שני נשואים. אם כן – זה ההבדל ביניהם!

נשווה שני משפטים:

המסוק מדווח על מצב הכבישים לרדיו ובחסות נמנעים פקדי תנועה
 איש איש

במשפט זה יש שני איברים (משפטים) עצמאיים. כל איבר הוא נפרד, וביחוד הם מהווים משפט מאוחד.

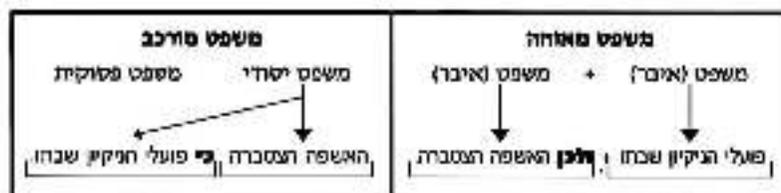
המשפט הבא מביע תוכן דומה:

נמנעים פקדי תנועה כי המסוק מדווח על מצב הכבישים לרדיו
 משפט יסודי פסוקית

המשפט כי האסוק מדווח על מצב הכישים לרדיו ממלא תפקיד של חלק במשפט. זהו משפט (פסוקית) בתפקיד משלים פעיל, זהו פסוקית המועברת למשפט היסודי – נמצים מקי חנונת.

אם כן, החבר בין המשפט המאוחד לבין המשפט המורכב הוא תפקיד המשפטים המרכיבים אותם. המשפט המאוחד בנוי ממשפטים (איברים) עצמאיים, בלתי תלויים. במשפט המורכב – אחד המשפטים מתפקד כחלק מתוך המשפט היסודי (נושא, נשוא, לוחאי ועוד), והוא נקרא פסוקית.

הברל נוסף שמסייע לזהות את סוג המשפט, הוא מילות הקישור השונות. במשפט המאוחד בין האיברים יופיעו מילות איחוי, כמו: אבל, אך, אולם. לעומת זאת, במשפט המורכב יופיעו מילות שעבוד, כגון: ש, כי, אשר.

התפקידים של הפסוקיות

הפסוקיות יכולות למלא כל תפקיד במשפט – נושא, נשוא, משלימי שם (לוחאי), משלימי פועל ועוד.

הפסוקיות המשלימות פועל יכולות לענות על שונים שונים של שאלות, בניהן: מתיו חיינו? מאיזו סיבה? תיד שאכות של משלימי פועל. פסוקיות העונות על שאלות אלה הן פסוקיות המתקשרות לפועל ומשלימות אותו.

דוגמה: אני מושע, כי העור נשרף בליל.

משפט יסודי פסוקית

משפט מורכב: 1 – משפט יסודי; 2 – פסוקית.

הפסוקיות מסומנות במילת השעבוד כ, ופסוקית זו משלימה את הפועל. פסוקית זו שנה על השאלה למה, ומתארת את הסיבת (פסוקית סיבה).

יש פסוקיות העונות על השאלה איזה. פסוקיות העונות על השאלה "איזה" הן פסוקיות המשלימות את שם העצם, ולכן נקראות פסוקיות לוחאי.

דוגמה: נאש את הער שנשרף בליל.

משפט יסודי פסוקית

פסוקיות משלימות פועל

יש פסוקיות הממלאות תפקיד של משלים פועל. יש להן משמעויות שונות המתארות את הפועל מבחינת שדות, כמו: מקום, זמן, סיבה, אופן. הפסוקיות יכולות למלא את כל מגוון המשמעויות של משלימי הפועל השונים שהכרנו במשפט הפשוט.

פסוקיות סיבה – פסוקיות יכולות לתאר את הסיבה לפעולה.

מוצרי החלב הוסרו מהמדפים כיון שהחמלה בהם חומר רעיל משפט מורכב
לא הגענו לטבריה בזמן מפני שקרה משהו לא צפוי. משפט מורכב

פסוקיות תנאי – חלק מהפסוקיות עשויות להתייחס לתנאי להתרחשות הפעולה:
אם תעזר לי נסים את העבודה במהירות.

נחה בסבריה בעוד כשעה אם לא יקרה משהו לא צפוי.
אלמלא נטעתי במהירות, לא היית דורס את החוחל הסטק הזה.

פסוקיות אופן מתארות איך נעשתה הפעולה המתוארת בפועל. באיזה אופן עם מי
היא נעשתה? באמצעות מהו כמו מהו וכדומה.

עשיתי בדיק כמו שחשבת ל.

הוא מתנהג כאילו המקום שייך לו.

פסוקיות משלימות שם עצם

יש פסוקיות הממלאות תפקיד של משלים שם עצם, כלומר: תפקיד לזואי.

פסוקיות לוואי מתארות את שמות העצם במשפט היסודי.

הבטנו על העלים שנשרו מן הצץ.

יש במרכז תכניות שאת יכולה להעמך בהן.

סל סלא סאכלים טעימים שאי אפשר לעמוד בפניהם, קרץ לארחים.

מילת שעבוד נספת היא חי חזיקה.

האמננו תעלה על פתני, מציף את החדר. במקום משפט זה אפשר לומר:

חאמננו תעולה על פתני, מציף את החדר.

במילה הטולה יש ה' שוראית כמו ה' הידיעה, אך תפקידה הוא תפקיד של שעבוד, כמו
יש השעבוד. זיהי חי חזיקה, והיא נפוצה יותר בלשון הכתובת מאשר בדבורה.

סוגי משפטים בטקסט – מבחן עצמי

הטקסט הבא הוא פתיחה למאמר עיוני על מגפת בקרב חיות בר. בטקסט סומנו
משפטים אחדים. בדקו אם אתם יודעים את סוגי המשפטים, ומה תיחום האיברים
והפסוקיות בהם.

<u>באפריל 1998 נתקלת לראשונה במגפת המסאימארה בקנה בלבואה</u>	משפט מורכב
<u>חולה</u> <u>שכמעט נדמסה בשוננו</u> על ידי רכב המסארי <u>עליו</u> . הליכאה לא שלטה	
על שריריה, החקשיתה לעמוד על רגליה ורעהה. היא היתה חסרת אונים	משפט מורכב
<u>לחלוטין</u> <u>ונראתה נפחדת</u> . נראה הן שאיכרה כמעט לחלוטין את הקשר	
למכיבתה הטבעית. <u>כשנו לעוזר לה</u> <u>שיך</u> לרסוף הנחמו לה לנפשה <u>למחרת</u>	משפט מורכב
<u>בבוקר מצאנו</u> <u>שאברו עקבותיה</u> . לא היה לי צל של ספק שלא עברה את	
הלילה, לאור מספרם הרב של הצבועים הנטורים ששאסנו במכיבה.	משפט מורכב

היתה זו הפעם הראשונה שבה נתקלתי בעיוות ממשות על מצפת הכלבים שפקדה במאי יסאר 1994 את אוכלוסיית האריות במארק הסרנגטי שבטנזניה מדווחים ראשונים עלה פי בתור זמן קצר סתו בעקבות האחלה באמצע מלהסת האריות הנדלות בסרנגטי ומשומות המסאימארה בקניה. **הא המשכה הטבעי של המערכת האקולוגית המפורסמת במלם.**

משפט מורכב

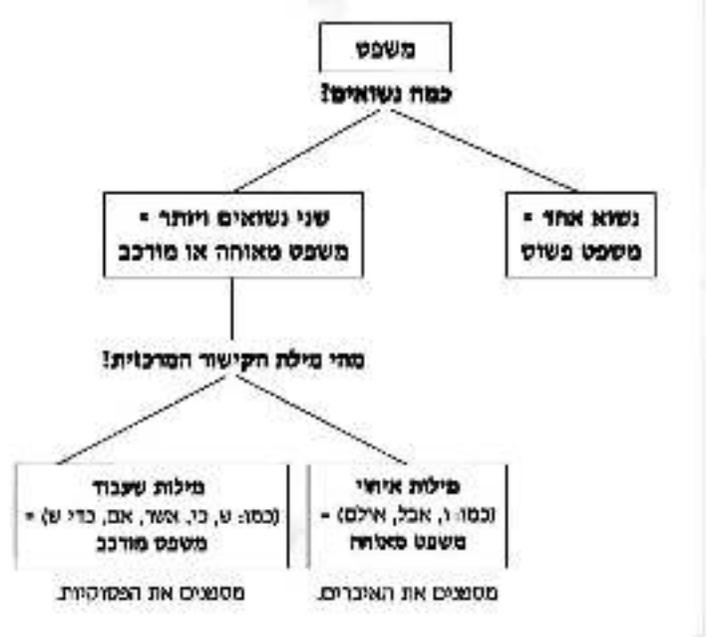
התפרסמות אלימות של נגיפים בקרב חיות בר הן משא חדש יחסית במחקרים העוסקים בביולוגיה של שמירת הטבע. נגיפים כאלה, כמו נגיפים התוקפים את משפחת הכלבים, ידועים בקרב חיות בית ובקרב טורפים בני משפחה זו. **הם גלמים באריות הנמנים עם משפחת החתולים. מתבררת כתופעה חדשה יחסית.**

משפט מורכב

מתוך: רוב לוי, ילבושה חולה במערת הסארי, סליאס, יסאר 1997

חרישים: סיכום של ניתוח המשפט

סינים – סיכום סוגי משפטים

- **משפט פשוט** – משפט שיש בו רק נושא אחד. דוגמה: כל החברים נסעו לאילת.
- **משפט מאוחד** – משפט שבנוי משני משפטים או יותר שיש ביניהם קשר של חיבור/איחוי. כל אחד מן המשפטים נקרא איבר. מילות חיבור כמו: אך, אבל, ו, אולם, לכן, לפיכך, למרות זאת מציגות שלפנינו משפט מאוחד.

דוגמה: הקני הניע וכל החברים נסעו לאילת.

איבר איבר

- **משפט מורכב** – משפט שבנוי משני משפטים או יותר שיש ביניהם קשר של שעבוד. אחד המשפטים נקרא **משפט יסודי** (עיקרי), והמשפט השני תלוי במשפט היסודי, והוא נקרא **פסוקית**.

דוגמה: בשהפץ הניע כל החברים נסעו לאילת.

פסוקית משפט יסודי

- **תחילת הפסוקית** – הפסוקית נפתחת במילת שעבוד, ומכילה נושא ונושא בדרך כלל סוף הפסוקית מסומן בפסיק. כאשר אין פסיקים, כדאי להיעזר באותו הנושאים. נושא אחד של המשפט היסודי, ונושא אחד של הפסוקית.

- **מילות השעבוד** הן סימן חשוב לקיומו של משפט מורכב. הן מציינות שהמשפט מורכב, וכן מראות היכן הפסוקית מתחילה.

- מילות השעבוד האופייניות ביותר הן: ו, וגזרותיה (משום ש... כדי ש... לפני ש...), אך וגזרותיה, כי, מילות התנאי (אם, ל, אילו) וכן מילות השאלה השונות.

■ ניתוח משפט המורכב:

נסמן **נשואים** כדי לדעת כמה משפטים מרכיבים את המשפט המורכב.

נסמן **מילות קישור** כדי לגלות את הפסוקית ואת המשפט היסודי.

נתחום את הפסוקית ואת המשפט היסודי.

התרגילים

פעילות 1: משפט יסודי ופסוקית

לפניכם משפטים מורכבים, הפסוקיות מסומנות.

א. סמנו את המשפט היסודי.

ב. קבצו את הנושא והנושא במשפט היסודי ובפסוקית.

ג. הדגישו את מילות השעבוד של הפסוקית.

1. פארק החממות לירול ורדס שנחבר בחבל לניע, יאפשר ייצור תעשייתי של ורדים לאורך השנה.

2. חנויות נשיות סאמצים כדי שהלקוח יישאר בן בחוליה זמן רב.

3. בשמינית את קניפי החפצים הנוכחי, סחגט מפי לכל הקוטפים.

4. העדתי למקום שמתעורר להפגיש בן, חצי שעה לפני מועד הפגישת.
5. רצייתי להציע לכם שבא ליטיל באזור מצפה רמון בהג האוכות.
6. השאלה כמד שתמודדים עם המצב, נשאלת פעמים רבות בחקופה האחרונה.

פעילות 2: ניתוח משפט מורכב

נתחו את המשפטים המורכבים הבאים.

- א. סמנו את מילות השעבוד.
- ב. סמנו את הפסוקית ואת המשפט היסודי. הפסוקית נפוצות במילת שעבוד.
- ג. קבעו את הנושא והנשוא במשפט היסודי ובפסוקית.

1. ^{מאת תחת} אף קוראת עכשיו את הספר שהמלצת לי עליו.
מיק מר-טני מאת תחת
מפגי יסודי מפגי יסודי

2. האקוסוס שגמר בתחנה התמלץ בפסעים רבים במהירות.
3. לו נרשמו בוסן ללימודים באוניברסיטה לא היתם מתבסלים עכשיו.
4. בזמן שהאלפון צלצל, היינו עסוקים בעבודה בנה.
5. חתרשם מאוד מסח שקראנו עלך בספר המחזור של סיום כיתה ט'.
6. אם תסיים את הבחינה, תוכל לצאת לחפסקה.
7. המסוס שהתעכב בגלל תנאי מזג אוויר קשים, המריא סוף סוף לדרם.
8. הבנתי שהההלך יתארך.
8. ססרת הפגישה הוגדרה שייבחר וגו עובדים חדש.
10. המנהלת דיווחה למורים שהישגי התלמידים בבחינת הנורות האשתפר.
11. אפי מציעה לכם שתיכנסו לברכה להתרענן.
12. השוארים ביקשו מקראל הסקרנים שיפנו את האזור.
13. החלכנו שנתמל פעמיים בשבוע.
14. המנכ"ל הודיע לשי העובדים שהם התקבלו.
15. העיתונאית טענה שלא האתירהו מיע במונטון.
16. היא שאלה מתי נגיע אליהם למפשבוע.
17. החשאית אסורת שהאנאפרטורות יעל בסוף השבוע.

ממס
סוכב

6. חח מוסחים בינלאומי קבע חרישטענע תקלאות יסית יכלה להמשיך להתקיים במפרץ אילת.
7. דוח של "מרכז התעופה באסיה" מגלה שחברות התעופה במזרח אסיה איבדו 1.8 מיליארד כחודות מתוך 400 מיליון פריס מסען מדי שנה.
8. הצגת הככורה באולם הקטן התחילה באיחור של יותר מ-45 דקות כיוון שבדיקת הראשונות של ההצגה לקה אחד הצופים בלבד.
9. בעיר ירושלים תיקח הלוואה של מאות אלפי שקלים בבנק כדי שתוכל לשלם משכורות לשחקנים הכוללות שכר עבר שבע נקודות ליגה.
10. 160 מיליון מכלי משקה החייבים בפיקדון נאספו בשנה האחרונה.
11. בימאן חיל האוויר פתוח כי ש', בת 20, חברת קבוצה, ביקשה להתנדב לקרס סיס עוד לפני גיבוי לצה"ל.
12. שאלו את נציג החאג'ד לאוסף מכלי משקה אך הם מתכוונים לאכוף את חוק הפיקדון.
13. כדי להבריא את האמפות משרוח חיבול וגיח ואחריו על עפי גדולי חשרה בקיבוץ בובות לבאות בוחלפנות כשהן מחזיקות רובה בידן...
14. נערה שסיימה את שם הליסורים סיכלה שוד בספות בכיתה.
15. המשטרה ססרבת לעזות לשאלה אם מישחו סחצורים מסר את שגות זיפני כרטיסי האשראי.
16. במוקד אנשים רבים לתקחים את כלביהם לסלון יפני גם אם הם עצמם אינם הולכים לחלצים לסימל קוסמוני.

פעילות 5: משפט מורכב בקטע

בקטע שלפניכם מסומנים משפטים מורכבים. סמנו בהם את המשפט היסודי, את המסקנית ואת סילת השלעבוד.

איך רכשנו סתולות בעת העתיקה?

כבר לפני כ-8000 שנה נעשו ניתוחי סוח.

באחר ארכיאולוגי בחצי האי סיני נמצא ילד של גבר כבד 40 שמתגמטת פניו כדאח עשות ליד יקנו לא ברור מנח סבל האיש, אבל בחוקרים ירעים שגולגולתו נותחה באימול לעתחים רגולולול ודגלה יקר וקוסר כל ללנו, וזוא ועשה כדואח באמצעות ארן צור. מחקרים משערים שהחולה המשרר לחינת אחרי הניתוח, השגחה זו נקבעה כי האגיס התחדשה והמאטו התאמת, זוזי עדות לניתוח המוח הקדום ביותר במזרח התיכון.

מקור: ד"ר הירשק, יעקוב בן אשכ, 1997, עמ' 23

פעילות 6: המרת פסוקיות

א. גנו מתמשפטים הפשוטים משפטים מדרכבים: הרחיבו לפסוקיות את החלק המדגש בכל משפט פשוט.

ב. סמנו את הפסוקית.

1. פשוט: לוח השנה יצא בכריכה מהדורה בעקבות הפלחח.

מורכב: לוח השנה יצא בכריכה מהדורת משום שהגלית
מחסי

2. פשוט: הם מתאמצים שלוש פעמים בשבוע במכון משר בדי לשמור על כושרם הנפשי.

3. פשוט: היא התקבלה לביתהספר למחול בזכות כישוריה בתחום זה.

4. פשוט: הוא התקבל לעבודה בחברה זו למרות חוסר הכישרון שלו בתחום.

5. פשוט: שיעור ההתעמלות משש בערב מיועד לבנות צעירות.

6. פשוט: ישבו בכית קפה לפני המבחן.

פעילות 7: פשוט או מורכב

לפניכם ארבעה משפטים:

1. מפני שהשימוש באינטרנט חרף את החברה האמריקאית אל עיר התמודדות חברתית,

הוא מאים להפוך את העולם לעולם נסול קשרים בינאשיים ורגשות.

2. חקשרים התברתיים נבנו בעבר בעיקר מאפישות פנים אל פנים.

3. אנשים מחפשים להימצא בעולם המקוון משום שהם רואים לפני העולם האמיתי.

4. יחסים אמיתיים בין בני אדם מחייבים תמיד מידה של אחריות.

א. קבעו את הסוג התחבירי של כל משפט. פשוט או מורכב.

ב. בשני משפטים מתקיים קשר לפני והת, צייט מרג.

ג. צייט איזו מילה מבטאת את הקשר הלוגי.

ד. לפניכם משפט:

שימוש כפייית באינטרנט מביא אנשים רבים לבלות פחות זמן עם חברים.

במשפט זה מתקיים אותו קשר לפני שציינתם בסעיף ב.

1. איזו מילה מבטאת את הקשר הלוגי?

2. מהו תפקידה התחבירי?

פעילות 8: איתור פסוקיות (לחואי)

א. סמנו את הפסוקיות במשפטים שלפניכם.

ב. פסוקיות אלה הן משלימות עם עצם.

סתר קד מן הפסוקית אל עם העצם שהיא מתארת.

1. חכן כל הכרסם שחבת עבד?

פסוקית

2. שני המאשררים שמקמו על הקיר, הצילו את החוקים.
3. הבטנו על העלם שנשרו סן העץ.
4. החופשה המצונית לעובדים, ניתנת בתנאי תשלום נוחים.
5. השאלה אם מועצת הביטחון תסכים למהלך המלחמה, הכריזה את הממשלת.
6. הים התיכון שמוצר כאגם גדול, אינו סוער.
7. במרכז הציוני תכנית שאת תוכלי להיעזר בהן.
8. בין הנכחים שילטת התפיסה שהסתים מצב הלחמה.
9. השכונה החדשה הבבית בחלק המערבי של היישוב, תוצע לאמשי צבא הקבע.
10. ההופעה של שני הזמרים המתוכננת למחר, נדחית עקב מחלתו של אחד מהם.
11. במשך השנה נכון חומר שיעניין את כולכם.
12. הבנים הלומדים בביתה שלנו, משחקים בנבחרת הכדורסל של בית הספר.

פעילות 9: ה' היקה וה' הידוע

- לפניכם משפטים המכילים את ה' הידוע או את ה' היקה (ה' השעבוד).
- א. זהו את **סוג הה'** (על ידי החלפתה בשי' השעבוד), וקבעו את תפקיד המילה המודגשת.
 - ב. במשפטים המורכבים סמנו את הפסוקית ואת המשפט היסודי.

1. המנחה **היבוע** יהל אתמול את העימות בין שני המתמודדים.
2. **האמנים המאמינים לחוכמת ה' פעינים מאח' במסיכולוגיה**, (= שסאונים) מל יסודי מסוקית ולואס מ יסודי והספד
3. הקורסים **המוצעים** ברשימה הזאת, ניתנים במסגרת התואר הראשון.
4. העיתונאית **הנכבד** חקרה את הנושא הזה במשך מספר חודשים.
5. השעון **המסבך** כאן במבירה פוסבית, הוא מאוסף פרטי.
6. הרעיון **הנאמי** היה ורשם כפנטס.
7. הסופרת **הנכונת** את הספר, שוחחה עם חיילים רבים.
8. הטילים **המאובנים** של זהכברה להננת הטבע, מלאים עד אפס מקום.
9. ההפתעה **הנדלה** של הערב חתגלתה בנואשו של נציג התלמידים.
10. האועד **המתכנסת** אחת לחודש, דנה בבקשות מיוחדות.

פעילות 10: שי' שעבוד לפני לואי

- שי' השעבוד פותחת בדרך כלל פסוקית, אך יש מקרים, כגון: הכיסא שבחצץ, האישה שאחי, השדה שבגמק, שבהם שי' השעבוד פותחת לואי בלבד ולא פסוקית (כי אין אחריה פועל).

- א. סמנו במשפטים הבאים את ש' השעבוד.
- ב. ציינו את סוג המשפט: משפט פשוט או משפט מורכב.
- ג. סמנו את הפסוקיות ואת הלואים.

ש"ס

1. הסתרענים שבכריכה התעלמו מאזהרותיו של המציל.
2. כלי קרטיקה שממשיים לביטול או לפי, אופים בחנור כמשך מספר שעות.
3. הנחירות שנדוש ויקדמו במספר חודשים.
4. הוא בקש מהמנהל שלמנו להשאיר לתקופת חסיפת.
5. חשלים שבשכונת הקרואים קבלו על התנאים.
6. הספר החדש שנספר בחצלת סיוע לחובבי מסעדות.

פעילות משלבת 11: לואי או פסוקית

- א. קראו את הקטע תבא וענו: מדוע נקראת ארץ הסימפוניות שחיבר הכנחין יוזף היידן בשם "סימפונית ההפתעה"?
- ב. אתרו בקטע את ש' השעבוד.
- ג. ציינו בכל מקום אם היא פיתחת פסוקית (לואי) או לואי.
- ד. מה משמעות הניב: חמד לצון (שורה 1)?
- ה. מה פירוש המילה ובשלהן (שורה 6)?

סימפונית ההפתעה של היידן

המלחין האסטרי הנצל יוזף היידן חי בשנים 1732–1809. הוא אהב לחמוד מדי פעם לצון תלופותיו את קהל מאזיני היידן שט לנ שככל פיעם שהומסורת מתחילה לצון קטע איטי ושקט, מחלילת רבות פון הגברות הכמות שבעה לנסגם להן, לכן הוא חיבר את "סימפונית ההפתעה". שבה לאחר קטע איטי ושקט במיוחד מרע סה לפתע התוסורת בקולה, ומקפוצה בבהלה את הגברות הסתגלמות... הסימפונית המשגשעת הזאת היא אחת מחדן סאח סימפונית ויותר שחיבר היידן, ובשלהן הזנק לו הכינוי "אבי הסימפוניה".

מתוך: יוקב טייק, דברי מילים העניו, טליון, עמ' 227

פעילות 12: משפט מורכב לעומת משפט מאוחד

- א. קבעו אם המשפטים שלפניכם הם מאוחדים או מורכבים.
- ב. סמנו את איברי המשפט (במשפט המאוחד), ואת המשפט היסודי ואת הפסוקיות (במשפט המורכב).
1. היה לי תקר במסופת, אבל לא ידעתי להחליף צמיג.
2. מג האוויר המים שאשר באזרוס בסף השבוע, אפשר למטיילים רכס לצאח לפיקיקים בשמורות הטבע.

3. בתי ההארה באזור הצפון מלאים, ומשום כך רבים נאלצו לדחות את חופשתם שם לטעו אחר.
4. לא נוכל להגיע אליכם הערב, כלומר נאלץ לדחות את פגישתנו.
5. התלבטנו אם נשתף אותם בהכנות.

פעילות 13: מאוחה או מורכב

לפניכם ארבעה משפטים:

1. הרעש שאוחר לבתים יכול לגרום לעלייה בלחץ הדם אצל אנשים.
 2. הסיבות לתלונות על רעש משתנות ממדינה למדינה כפי שאנשים מחקרים בינלאומיים.
 3. עריית תלאיב לא פרסמה נתונים על תלונות רעש, אולם עלי פי מסמך ישן הרעש בתל אביב גורם למטוירים חטורים.
 4. אנשים בני 30 עד 40 מוטוירים ביותר סרעש, תלונות זאת אנשים בני 20 ומטה אינם מוטוירים סמט.
- א. ציינו את סוג התחבירו של כל משפט: מאוחה או מורכב.
 ב. במשפטים 3 ו-4 קיים אותו קשר לוגי, ציינו מהו.

פעילות 14: הבחנה בין משפט פשוט למורכב

א. קבעו את סוג המשפטים.

ב. תחשו את הפסוקית במשפט המורכב.

ג. פסקו את המשפטים בהתאם.

1. מעבך של המדינת הבלסיות מוצב של מדינת שבויית כדי בריה"מ לחברות במעורבים המעריבים שבמרת נחשב להישג משמעותי.
2. משרד התחברה אשר תכנית סהפכנית לתחברה הצבורית כולא שלפיה קווי האוגוסט שמו לאורכה ולרוחבה של העיר לפי צבעים כשו במפות המטרו כמולם.
3. במחזה הלנה היפה בס של המלך אנממנון שר: הבן בזכו את כספי אביו.
4. הבן בזכו את הכספים של אביו.
5. בפסק דין תקדימי רחה אתמול בניץ עתירת רוקה להיער בשירותי פונדקאות.
6. לא בלב קל רחו אתמול שבעת שופטי בניץ את עתירתה של הרוקה בת ה-48 להיער בשירותי פונדקאות.
7. עם זאת הכנסת תבחן את החזבת חוק הפונדקאות גם על משים יחידות.
8. שאמץ בניץ הגיעו למדינה לשקול הקמת ועדה שתבחן את האפשרות להרחיב את חוק הפונדקאות.
9. פקדים במאנות החלל האמריקנית חוששים סאו אירוע הרוו בספטמבר מפעווי סחר.

10. האמריקנים לא פרסמו מראש את מועד מאם של שמעון האססחנאוטום מבסיס החלל במקום לאימונים ב"קחי" שבפלורידה.
11. אם מקוים מאוד שלא נזקק להפעיל מערך חירום שכזה.
12. בסוף השבוע הודיעה צפון קוראה על חימוש הפעילות של הסרם הגרעינים לאחר פירוק מצלמות הסנקב של האו"ם.
13. בסוף השבוע הודיעה צפון קוראה על חימוש פעילותם של הכוונס הגרעיניים לאזור שפירקה את מצלמות הסנקב של האו"ם.
14. כשל מצלמות ביטחוניות לא תותר כניסה עם רכב למתחם הר הרצל.
15. כיוון שהאסל מצלמות ביטחוניות לא תותר כניסה עם רכב למתחם הר הרצל.
16. אף-על-פי ששמונה דקות לפני חצות ככה האור באלפן של קול ישראל ביחשלים שדרה המחוזית.
17. למרות קריסת מערכת התמיכה להפסקת השמל באלפני קול ישראל שודרה מהחזרת החדשות לבסוף דרך קו טלפון.
18. המומחים שלטו ממליצים על ספרים עוצרי נשימה ללילות החורף הקרים.
19. המומחים שלנו ממליצים על ספרים שייקחו אתכם רחוק מכאן בלילות החורף הקרים.
20. החסבר על מה שהתפרסם הימני צריך לחזיל ממצא בדפי החברות.
21. הדיאטנות בתבה לך את כל מה שהתפרסם הימני שלך צריך להכיל.
22. מה התפרסם מכיל מבחינת ההרכב החזונתי?
23. לפרטים נוספים פנה אל האמונתה שלנו בטנץ' ליד ביער.
24. כדי שתוכל לקבל פרטים נוספים פנה אל האמונתה שלנו בטנץ' הקרוב לביתך.

פעילות 15: סוגי משפטים

- לפניכם ארבעה משפטים.
- א. ציינו ליד כל משפט את סוגו התחבירי: פשוט, מאוחד או מורכב.
 - ב. חלקו את ארבעת המשפטים לשני זוגות לפי **חקשי הלוגי** בין החלקים במשפט. ציינו מחוץ חקשי הלוגי **תמושותף** לכל זוג משפטים.
 1. תורת היחסות הפכה על פיהן הנחות יסוד, ולכן פתחה עידן חדש בפניקה המודרנית.
 2. אלברט איינשטיין התפרסם בשל פיתוח 'תורת היחסות'.
 3. הציגו לאלברט איינשטיין לכהן כנשיאה השני של מדינת ישראל, למרות זאת הוא רחה את ההצעה.
 4. אף-על-פי שהוצע לאלברט איינשטיין לכהן כנשיאה השני של מדינת ישראל הוא רחה את ההצעה.

([شاهد الفيديو](#))

الفصل الحادي عشر: الرتبة والكلام المباشر وغير المباشر في
الجملة العبرية الحديثة

שיעור 10: סדר המילים והמרות

למילים המרכיבות את המשפט יש סדר. בשיעור זה תכירו את סדר המילים השכיח בעברית, ותגהו איך משפיע סדר המילים על המשמעות.

המרות

בעברית ניתן להביע את אותו המסר במבנים תחביריים שונים. יצירה של משפטים חדשים או המרת משפטים קיימים למבנים תחביריים אחרים נקראת "שחבור" או "המרה".

סדר מילים במשפט

למילים המרכיבות את המשפט, יש סדר. שינוי סדר המילים יוצר עמו הבדלי משמעות דקים והבדלים בהרגשים. ראו למשל, את שלושת הסדרים האלה:
נורית זרקת את התפוח.
זרקת נורית את התפוח.
את התפוח זרקת נורית.

בתוך כל האפשרויות האלה קיים סדר מילים שהוא בסיסי יותר, נפוץ יותר, פשוט, לא מיוחד, הסדר שבוחרים בו, כאשר אין העדפה אחרת. למשל, המשפט מרח זרקת את התפוח הוא בעל סדר בסיסי. רק אם יש לו סיבה מיוחדת, הדגשה מיוחדת, נשתמש בסדרי מילים האחרים.

סדר המילים הוא חופשי רק באופן יחסי. לא כל סידור אפשרי של ארבע המילים במשפט על האיילה הוא נכון. לדוגמה, את זרקת נורית התפוח – הוא סדר לא תקין, לא נכון.

למרות שסדר המילים הוא חופשי באופן יחסי, לעתים שינוי הסדר יוצר שינוי מהותי במשמעות. במשפטים הבאים זו מקומה של מילה אחת בלבד. שימו לב למת שהשינוי בסדר המילים גרם:

בָּקַר דלת זו נפתחת אוטומטית. כלומר – דלתות אחרות אינן נפתחות אוטומטית.
דלת זו בָּקַר נפתחת אוטומטית. כלומר – היא לא נסגרת אוטומטית.
דלת זו נפתחת בָּקַר אוטומטית. כלומר – אי אפשר לפתוח אותה בעזרת אחרת.

סדר מקובל וסדר מיוחד

בעברית, כמו בשפות אחרות, יש סדר מילים שהוא מקובל, בסיסי, טבעי, "רגיל", ויש סדר מילים מיוחד, שונה מהרגיל, לא הסדר ה"נורמאלי". בסדר המיוחד משתמשים למטרות מיוחדות: כדי להדגיש משהו, כדי ליצור סגנון מסוים, אווירה כלשהי. הכרת סדר המילים המקובל (במשפט המועיל) יכולה לסייע בניתוח המשפטים.

הולך רגל אסוף על ידי סוכנות.

סוכנות מנסה להתחיל רגל.

משפט סגור מתחיל בעזרת הפעולה (מכונות).
משפט סגור מתחיל בסקבל הפעולה (הולך רגל).

דיבור ישיר ודיבור עקיף

עייט בסורי המשפטים שלפניכם, חשוו בין צמדי המשפטים בכל שורה, ושימו לב להבדל ולרמיון בתוכן, במבנה ובמיסוק.

דיבור עקיף

בקשתם היא שתסרו על עצמכם.

הובר לנו שהביסה אסורה.

ברך את המנהלח צלחו בפויקס.

"החמש חטיתם", כחנה ידן לחברתה בקנה, ידן כחנה לחברתה בקנה החופש הטחים.

הדיבור ישיר מתבטא בכך שהפסקית אינה פותחת במילת שעבוד, ובמקום יש נקודתיים ומירכאות, סימנים המצינים דיווח ישיר על מה שנאמר.

בכל המשפטים של הדיבור הישיר מופיעים פועלי אמירה (אמר, בירך, כתב, ביקש, הבחיר) ופועלי חשיבה (חשב, דאג), או שמות פעולת בעלי אותו טובן והצעה – הציע, בקשה – ביקש).

כאשר במשפט יש חלק של דיבור ישיר – חלק זה הוא פסקית.

כדי להפוך משפט בדיבור ישיר למשפט בדיבור עקיף מודידים את הנקודתיים את המירכאות ומסייגים מילת שעבוד נובמובן, יש לשנות את כיווי הנוף והפעלים בהתאם.

דיבור ישיר: הדיין הודיע "חור: תקיים טקס חלוקת הפרסים כמתוכנן".

דיבור עקיף: הדיין הודיע שחור: תקיים טקס חלוקת הפרסים כמתוכנן.

דיבור ישיר מסמנים בתוך מירכאות. לפני הדיבור הישיר יבאו נקודתיים.

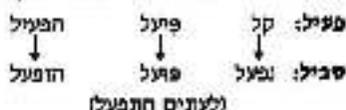
נינים

■ סדר הטילים – שיטי בסדר הטילים יכול לבטא שינוי במשמעות או בסגנון. יש

סדר טילים מקובל, רגיל, למשל: הטלפון הידי צלצל באמצע החגה, ויש סדר לא מקובל, למשל: באמצע החגה צלצל הטלפון הנייד.

■ במשפטים פועלים הסדר המקובל הוא נושא-פועל-משלים: הנושא ראשון, הפועל שני, ואם יש משלים הוא שלישי.

- **בחזרה של משפט פשוט** זכרו כי במשפט פשוט יש רק **נשוא אחד**. כדי להפוך משפט מאחה או מורכב למשפט פשוט חסמו את אחד הפעלים (נשוא) לשם עצם, שם פעולה או שם פעול. **יב** גם שוקף, ולכן לא יאנו לטיל. משפט זה הוא משפט מאחה, והוא מכיל שני פעלים, "קדר" ו"יצאנו". כדי להפוך את המשפט למשפט פשוט היכזים את אחד הפעלים לשם פעולה. משפט פשוט: בשל **ירדת** הגשם הטוטף לא יצאנו לטול.
- **הצגת משפט מפעיל לסביל ולהיפך**: הפיכת המשפטים הפעילים למשפטים סבילים כרוכה בהפיכת הפועל הפעיל לפועל סביל. זכרו את צמדי המניינים הפעילים ומקביליהם הסבילים:

- **הפיכת דיבור ישיר לדיבור עקיף ולהיפך**: כדי להפוך משפט בדיבור ישיר למשפט בדיבור עקיף מורידים את הנקודתיים ואת המזכאות ומסיימים מילת שעבוד. **דיבור ישיר**: הקריין הודיע: "מחר יתקיים טקס חלוקת הפרסים במתחם". **דיבור עקיף**: הקריין הודיע **■** מחר יתקיים טקס חלוקת הפרסים במתחם.
- זכרו לא לרדבב **ש** למשפט חמטוט, כיוון שלרוב **ש** (מילת שעבוד) יוצרת משפט מורכב.

תרגילים

פעילות 1: סדר מילים ומשמעות

- אך המשמעות משתנה כשסדר המילים משתנה:
- בכל שלישת המשפטים אחת המילים משנה את מקומה. אתרו אותה וסמנו אותה.
 - קישרו על התבזלזים **במשמעות** הנרמזים כתוצאה משינוי המקום, וכתבו מה המשמעות המיוחדת לכל משפט.

הסבר

דלתות אחרות אינן נפתחות אוטומטית. היא לא נסגרת אוטומטית. אי אפשר לפתוח אותה בצורה אחרת.	<p>1. ב דלת זו נפתחת אוטומטית.
 ג דלת זו ג נפתחת אוטומטית.
 דלת זו נפתחת ג אוטומטית.</p> <p>2. ההדעה לא התקבלה במשדר.
 לא ההדעה התקבלה במשדר.
 והודעה התקבלה לא במשדר.</p> |
|--|--|

3. הם קטפו גם אשכולות?
 גם הם קטפו אשכולות?
 הם גם קטפו אשכולות?
4. רק אמיר איחר לבחנה.
 אמיר איחר רק לבחנה.
 אמיר רק איחר לבחנה.
8. גם אני אכלתי עגת.
 אני גם אכלתי עגת.
 אני אכלתי גם עגת.

פעילות 2: מסדר מקובל לסדר מיוחד

במשפטים הבאים סדר המילים הוא סדר מקובל.
סדרו אותם בסדר לא מקובל, סדר מיוחד (שהוא תקין). לרוב יש אפשרויות אחדות.

1. סדר מקובל: עירית כתבה ספר ניאגרה וחדש בעת שלוחתה.
 סדר מיוחד: העת שלוחתה עירית רתבה ספר ניאגרה ה חדש.
2. סדר מקובל: אנה בא נק העבודה כדי לקחת אותנו לים.
 סדר מקובל: הן התמנה לראש הקבוצה בפרויקט הבנייה.
3. סדר מקובל: השביתה פרצה בעקבות סכסוך על שכר.
 סדר מקובל: הוא יסבור דרישת שלום למרי מופנם משמי.
4. סדר מקובל: חברת דיסני מייצרת סרטי הפשה כבר 66 שנים.
 סדר מקובל: שלחנו חומר הסברה למרכז אבני החרן בראשון לציון.
5. סדר מקובל: לאור ישי שלווה כבר שלוש שעות.
 סדר מקובל: הסדרין סימן מצנע אחוב את מסלול חנוכה.

פעילות 3: מסדר מיוחד לסדר מקובל

במשפטים הבאים סדר המילים הוא מיוחד.
סדרו אותם בסדר מקובל.

1. האפיל הנגב אח עיני.
2. איך לכאן הגעתיל
3. חומר ידוק צוטף השאר העט על גבי הפיר.
4. את משמשת המעשה הא לא הבינה.
5. בשבע שעבר נפתחו אירועי "שבוע הספר" בכל הערים הגדולות.
6. בבית המרקחת ניתן לשלם באמצעות כרטיסי אשראי.
7. בעיתון סוף השבוע קראתי כתבה מרתקת.

8. כבר חצי שעה קו הסלפון במשרדו תפוס.
9. את הדיסק החמישי שלה לחקת "סיפקטי" הציאה השבוע.
10. לקראת הקץ החגיגות מציעות מוצרים רבים במבצע.
11. לקראת החגים מייבאות רשתות השיווק הגדולות כלי בית רבים מחו"ל.
12. בקומץ גדול בחוף הם חגגו את סיום השנה.
13. ישב אני בחדר צר ואפל.
14. מאת תינוקות פלדים בכל חודש בוצע החולים הזה.
15. סחר עדין יירדו מסמרים פזורים בכל חלקי הארץ.
16. במיוחד סתאיסה הכרית לטובלים מכאבי צוואר.

פעילות משלבת 4: סדר נושא-פועל-משלים

קראו את הידיעה הבאה, ונני על השאלות שאחריה.

סדר נמלה משמים על ספינת דייגים

1 הפרה מרקה מססום צבאי רוס באזור האי סאחלין, וכמעט שארמה למוותם של דייגים הפנים.

צוות של משמר החופים הרוסי הצליח לפני כמה ימים לחלץ דייגים פנים מסכנתה בלב ים. דייגים, שאנייתם עמדה לשקע באזור האי הרוסי סאחלין, סיפר כי "סרה טעופפת צנחה על

6 האנייה שלהם". הנמלים חסיפו בהתרגשות כי "הצדה נרמה לאובן שיווי המשקל של האנייה שכמעט והסכנה".

היומון הגרמני "אקספרס", שדיווח על האירוע, סיפר כי שגריר גרמניה במסקובת ד"ר ארוסט יורג שטופץ, שיגר בשבוע שעבר מברק מסוג למשרד החוץ בבוך ובו הוא דיווח על האירוע: "אחד מחברי צוות המסום הרוסי נחג מעל האנייה החליט להסיס במסום פרה, אבל כשהלך הטיסה חלה התפתחות בלתי צפויה והפרה החלה להשתולל. צוות המטוס לא הצליח להשתלט עליה וכדי למנע את רתרסקות המסום – הוחלט להשלך את הפרה דרך דלת החורום. הפרה נחתה הישר על האנייה".

מסד, ספי סייב פורמיה, ספרים, 30.4.97

א. כיצד משקפת הכותרת את תוכן הידיעה?

ב. "נפילת הפרה על ספינת הדייגים" - כמה שונה כותרת זו מהמקורית? ציינו הבדלים אחדים.

ג. מצאו בידיעה 5 משפטים שחסדר בהם הוא נושא + פועל + משלים (סדר מקובל), והעתיקו.

ד. מצאו (גם בפסוקיות) 2 משפטים שחסדר בהם מיוחד, והעתיקו.

ח. היסוד הנרמז ספיר סי שגורר גרמניה באוסקבה טיור. בשבוע שעבר סברק מסוג למטרד החץ בבו. ושורה 8

1. המשפט כתוב בדיבור עקיף. כתבו את המשפט בדיבור ישיר כפי שכתב זאת היסוד הנרמז.

2. קבעו את סוג התחבירי של המשפט.

ו. המשפט הבא כתיב בדיבור ישיר. כתבו אותו בדיבור עקיף.

המבית דיוח על האירוע: "אחד מחברי צוות המסוס הרוס שרג סוגל האניה, החליט לראש המסוס פית, אבל נמשך המסוס חלה החפחחוד בלתי צפוי, ובזירה חולה להחולל". (שורה 9)

ז. די' לצנוע את הרוסקה המסוס החלט להשלך את הפרה דרך דלת החירם (שורה 11)

1. קבעו את סוג התחבירי של המשפט.

2. מהו הקשר הלוגי במשפט. איזו מילה מבטאת קשר זה?

פעילות 5: סדר מקובל וסדר מיוחד

הקטע הבא מספר על המילה "כפר". הקטע מחולק למשפטים ומשפט בערה, הכולם עשויים לסדר נומא + ממצל + משכות. בחלק מהמשפטים הסדר הוא מקובל, ובחלקם הסדר מיוחד.

א. אנודו בכל משפט את הנשוא (הפועל), הנושא ומשלימי הפועל.

ב. קבעו היכן הסדר מקובל והיכן מיוחד.

קפה

1. שחי הקפה בול פרא באיטליה במקום בשם קפה, (סדר מקובל)
2. ואול מכין בא נאמו. (סדר מיוחד)
3. המילה קפה הניעה לשפות ארוזה במאה השש עשרה סן התורכית
4. בתורכית הוא נקרא kahve,
5. ומסך בערכית הוא נקרא קפה.
6. סחורכיה עבדה המילה לאמלוקה אלום, והמשג לשאר שפות אירופה
7. גם בעברת, כמו בערכית וכתורכית השתמשו בהחולה במילה קפה:
8. "מזיחה והיאסרוגים נבזי הקרות עד שעה מאחוריל כתוב ארומה בן אב.
9. גם שחי עכנו מצבה אה הקפה "קחוד":
10. "מסאית נמזיה קטנה סונק נבול של קחוד".
11. אה האיש המניש קפה רחח קפת מצבה שחי עכנו קפה
12. "טאם ישכחו הפקידים,
13. פתסחם של הקחודים והכעבים מקופחח".
14. בערכית משתמשים כיום במילה קפה בעקבות אחת משפעת ארוזה: הירוספת או הירוספתוד או המסידוד או המרונגנית.

מסך ריח האון, מילום... מילום, מפתוחו חקידן של מילום נענו, אקמנו

פעילות 6: מפעיל לסביל

לפניכם משפטים מפעילים.

א. הפכו אותם לסבילים.

ב. קבעו את הנושא והנשוא במשפטים הפעילים ובסבילים.

ג. מה התבדל (בנושא ובנשוא) בין המשפטים הפעילים לסבילים?

שוא ושוא

1. בליג נאסטר ילדים מבצרות סדרות רבות בכל רחבי הארץ.

שוא ושוא

בליג נאסטר מבצרות סדרות רבות בכל רחבי הארץ.

2. לפני הציאה למשימה הנדוה המדריכים את המטרה.

3. הוא הגשים את חלומו להיות טבח מקצועי.

4. חדבשתי את חקלפים בהנחת "חשלת המפלא".

5. החברה הזאת מייצרת מזון קפוא.

6. החוקרים פרסמו את תוצאות הניסוי.

7. קגרו את רשימת המחסנים לקונצרט זה.

8. בית המלון השקיע מחשבה רבה בהכנת תכנית קיץ לילדים בחופשה.

9. מי הרליף את המידע הזה?

10. הוא פירש את דבריו כפשוטם.

11. העונד מ של חברת הטלפונים ודקס טלפונים רבים בעיר.

12. הם ייסלו את פגישתם הערב.

13. עיבדת את הרעיונות לסאמר כתוב.

פעילות 7: פעיל וסביל

א. מצאו בעיתון 3 כותרות המנוסחות בצורת פעיל ו-3 כותרות בצורת סביל, והעתיקו אותן.

ב. האם תוכלו לחשוב מתי נהוג להשתמש במשפט סביל? מה השימוש בסביל עושה למשפט?

פעילות משלבת 8: דיווח על ניסוי (כתיבת עבודה)

השימוש בצורות הסביל נפוץ מאוד בטקסט עיוני.

לפניכם טקסט המתאר ניסוי שעשה בבתי ספר. כאשר רוצה הטקסט לבדוקה, העיר היועץ כי לא נהוג לכתוב כך ניסוי, יש להפוך את הפעלים מפעיל לסביל במידת האפשר.

א. תקנו את הטקסט על ידי שימוש בצורות סביל במקום פעיל במקום שאפשר.

ב. מה השתנה בסגנון, במשלב?

ניסוי

במספר בתי ספר ^{המכל} ~~המקצוע~~ נסו על הספר החוש. מסרנו למורים הסבר כללי על הניסוי, על מרכיביו ועל מטרתו. כאשר התלמידים סימו את הלימוד, קיבלו את השאלונים. התלמידים והמורים החזירו את השאלונים, ואז התחלנו בריכוז הנתונים. תחילה ריכזנו את הנתונים לכל כיתה בנפרד, ולאחר מכן סיכמנו את התוצאות הכלליות. בשאלוני התלמידים היו 7 שאלות סגורות כך שהיה קל לסמת את התוצאות. בכל שאלה חישוב את אחוזי התלמידים מתוך כלל השאלונים שהתקבלו. השאלה האחרונה כלכד היא שאלה פתוחה. בשאלה זו אספנו את התשובות לפי טיבן – משוב חיובי על תוכנית, משוב שלילי על התוכנית, הצעות לשיפור לשינוי או להרחבה, שקיבצנו אותן תחת השם "הצעות לסדר".

מתוך 8 שאלונים למורים קיבלנו 7, ועל כן בסיכום תוצאות שאלוני המורים לא חישובנו אחוזים, אלא בכל פעם ציינו את מספר המורים מתוך ה-7.

פעילות 9: מדיבור עקיף לדיבור ישיר

הפנו את המשפטים הבאים מדיבור עקיף לדיבור ישיר.

1. המנהל דיווח למורים שהישגי התלמידים בבחינות הבגרות השתפרו. המנהל דיווח למורים: "הישגי התלמידים בבחינות הבגרות השתפרו".
2. אני מציעה לכם שתכנסו לבריכה להתרועע.
3. השוטרים ביקשו מקהל הסקרנים שיפנו את האזור.
4. מסקנתנו היא שכדאי להתעמל פעמים בשבוע.
5. המנכ"ל הודיע לשני העובדים שהם התקבלו.
6. העיתונאית טענה שלא הסתירה מידע במתכוון.
7. היא שאלה מתי נגיע אליהם לסופשבוע.
8. החזאית אומרת שהטמפרטורות עלו בסוף השבוע.

פעילות משלבת 10: האריה והעכבר

לפניכם המשל "האריה והעכבר" מסופר בדיבור עקיף. קראו אותו וננו על השאלות שאחריי.

1. עכבר קטן טייל ביער. לפתע הבחין באריה זה בצל אחד העצים. העכבר השובב החיק לאריה עד שהעיר. האריה התעורר כמעט ושאל את העכבר אם הוא רוצה שיטורף אותו... העכבר התחנן וביקש מהאריה שישלח לו הפעם, וגם הבטיח לאריה שלא יצטער כי בפעם הבאה שהאריה יהיה בצרת, הוא ימור לו. האריה צחק בקול גדול, והקפיד את העכבר באומרו כי עכבר כל כך קטן לא יוכל אף פעם לעזור לו. למלך החיות, אך לפחות הלעג שחרר האריה את העכבר.

الفصل الثاني عشر : الجمل الاعتراضية في العبرية الحديثة

פרק ז: מעבר למשפט

1.1 מנייה, קריאה, הסגר

שלושת חלקי המשפט אלה - מנייה, קריאה, הסגר - אינם מתקשרים לשאר חלקי המשפט. הם אינם תלויים בהם ואינם ממלאים תפקיד תחבירי. בעצם, הם קשורים למשך הכללי של השיה יותר מאשר לתחביר.

המנייה היא שם של נאמן כלשהו, שחברים במשפט מניס אותו. היא יכולה לעמוד בראש המשפט, באמצע או בסוף, והיא מוסרדת במסיקים משאר המשפט.

המנייה היא שם של נאמן כלשהו, שחברים במשפט מניס אותו. היא יכולה לעמוד בראש המשפט, באמצע או בסוף, והיא מוסרדת במסיקים משאר המשפט.

הקריאה היא ביטוי המביע התפעלות, שמחה, פחד או רגש אחר, והיא מוסרדת במסיקים משאר חלקי המשפט.

ההסגר הוא תוספת, המביעה כעין הערה צדדית של החובר על הנאמר במשפט. הערות אלה הן לפעמים

ניסוחים מקובלים שאינם מביאים מידע נוסף, כגון: 'ויל, חודש יאל, לעשר, לראשון, לעודד'. לעתים ולפעמים הן הערות אישיות. ההסגר מוסק משאר חלקי המשפט במסיקים או בקווים מפרידים.

לא יסלדו לטוב אתחול, לעשר, רב, / לעתה, לא נשיק להניח להצגה האמנות

2.1 סדר המילים במשפט

את המילים במשפט ניתן לסדר באופנים שונים ודוגמה:

- המפנית הגיעה לי רק עכשיו מפריס. סדר מילים בסיסי
- רק עכשיו מפריס הגיעה לי המפנית. סדר מילים לא בסיסי
- רק לי הגיעה המפנית עכשיו מפריס. סדר מילים לא בסיסי

אך לא כל שינוי בסדר המילים אפשרי. יש סדר, שכלל אינו יוצר משפט, למשל: *הגיעה עכשיו לי מפריס המפנית רק.

במשפט הראשון סדר המילים הוא בסיסי, בגלל שינוי בסדר זה יוצר שינוי בהדגשות, במיקוד או בסגנון.

יש בעבודת שני סדרים בסיסיים. סדר המילים הרגיל בעברית הוא נושא - משוא - משלימי המשוא. זה נכון גם במשפטים פועליים וגם ברבים מן המשפטים האל-פועליים. באלה, אם יש אוגד, הוא יעמוד בדרך כלל בין המשוא לבין המשוא. דוגמות לסדר בסיסי כזה:

סמא מוא / המורה נהדרת. / הודיעה למתנים עלמה בחדשי הקיץ.

מוא מוא / מקום הציידה היו הוא בסודאון.

יש גם סדר בסיסי אחר. בדגמים של משפטי ישאין ובמשפטים שהנושא בהם הוא צורת מקור, הסדר הרגיל הוא דווקא הפוך. הנושא בא לפני הנושא, במשפטים אלה הסדר הבסיסי הוא

נקודת ראשון:

ט"י ט"י

אין ספק בלשוננו הנגון.

ט"י ט"י

יש לי ארזים הרב.

ט"י ט"י

יש להציב גם מיוחד על אוכלוסיית העמים.

ט"י ט"י

רצוי להכין את התרגיל.

ט"י ט"י

סדף להפיק את התרגיל הזה.

בשני הסדרים הפרת הסדר הבסיסי נעשית כדי למקד, להדגיש חלק משפט כלשהו. אם משנים את הסדר הרגיל, יודגש בדרך כלל החלק שמקדמים אותו לראש המשפט. שינוי כזה של סדר המילים אוטו משנה את תפקידי החלקים השונים. למשל:

סדר בסיסי

מוא מוא
הביי הכינו לי הפתעה נהדרת.

מוא מוא
בלילות העדינה הם ארזים מאד.

מוא מוא
יש להציב גם מיוחד על אוכלוסיית העמים.

סדר לא בסיסי

מוא מוא
הפתעה נהדרת הכינו לי הביי.

מוא מוא
ארזים מאד הם בלילות העדינה.

מוא מוא
גם מיוחד יש להציב על אוכלוסיית העמים.

במשפטים בעלי הסדר הלא בסיסי הורגשו במיוחד החלקים הפתעה נהדרת, ארזים מאד, גם מיוחד. הם הורגשו בגלל שינוי מקומם הרגיל במשפט.

3.7 משפט ייחוד

משפט ייחוד הוא משפט, המדגיש חלק באימן מיוחד על-ידי שינוי הסדר הרגיל וגם על-ידי שינוי במבנה המשפט.

משפט ייחוד

מוא מוא
רובי - החברים הכינו גם הפתעה.

מוא מוא
פתע - גי'ם ימים במיוחד.

מוא מוא
רובים רוב - אין נן כל תועלת.

משפט רגיל

מוא מוא
החברים הכינו לקנות הפתעה.

מוא מוא
הנים של פתע ימים במיוחד.

מוא מוא
אין ברחים רוב כל תועלת.

חלק הייחוד שרוצים להדגיש, עובד בראש המשפט ובמקומו נשאר כינוי. למשל, במשפט הרגיל החלק לוחי הוא מושא. כדי להדגיש חלק זה ניתן, לייחד אותו. מעמידים את המילה לחי ללא מילת היחס בראש המשפט, משאילים את מילת היחס ל' במקומה הרגיל ומסופים לה את כינוי הנשחרת (במקום המילה לחי). לוח: הכינוי הוא, השומר במקום החלק שיוחד, אופייני למשפט הייחוד. התהליך הוא כזה:

1. החברים הכינוי קלפתי הפתעה.
2. ייבוצו - החברים ובתו לביגה הפתעה. חלק הייחוד שומר בראש המשפט.
3. כונן - החברים הכינוי לת הפתעה. בתוך משפט הייחוד נשאר כינוי.

הניתוח של משפט בעל חלק ייחוד שונה מן המשפט הרגיל. שימו לב, שהמילה לוחי במשפט הרגיל היא מושא, ובמשפט הייחוד המילה רוחי היא חלק הייחוד, והמילה זה היא המושא. המילה רוחי בחלק ייחוד אינה מתקשרת עוד למושא. היא עומדת מרוץ למשפט כולו, והמשפט כולו מתקשר אליה. חלק הייחוד בולט מאוד, לא רק מפני שהוא שומר בראש המשפט, אלא מפני שכל המשפט טעם כביכול רק כדי לומר לנו משהו עליו.

כאשר רק הסדר הבסיסי במשפט משתנה, אין במשפט כינוי כזה, וגם התפקידים של חלקי המשפט אינם משתנים. דוגמה:

- משפט בסיסי: העיתונאי חוקר את הפרעה.
 מיינוי סדר: את הפרעה חוקר העיתונאי.
 משפט ייחוד: הפרעה - העיתונאי חוקר אותה

חלק ייחוד יכול להופיע לא רק במשפט פשוט, אלא במשפטים מכל סוג: כולל, טאורח או מורכב. למשל:

משפט מורכב: האירועים הנבדקים, נרחצו בקבב מסודר באותה תקופה - לא הייתה לי כל עלייה עליהם.
מקור: לוח

משפט מורכב: סדר עדיק זה - מוכרז אתו ידוע, אך חוקרים חשאיים, נחשבו למאי כאלף נשים.
 משפט כולל: מנגנים בכל כיתות הלוחד - צריך להפסיק את התנגינים לרכישתם ולהחזיק אותם בהקדו.

4.1 משמעות ודו'משמעות

במשפט יש חוקיות תחבירית והוא נושא משמעות. בעזרת מבנה המשפט או מבינים את הסדר המועבר. אולם קורה לפעמים, שהמסר הוא דו-משמעי. זה עלול לקרות שלא במתכוון, אך לפעמים זה מסווג, כגון במרסומות, במידור ובחומרי. במקרים אלה הכותב מעוניין שהמסר הו-מעמקי יעדר מראשית, יתיר, יצחק את המאזין או את הקורא ויסווק את השמעת לבו. מבחינה לשונית דו-משמעית טבעת מסיכות שונות: דו-משמעית מילונית - כאשר המילה היא דו-משמעית, ודו-משמעות תחבירית - כאשר דו-משמעות טבעת ממבנה תחבירי.

דו-משמעות מילונית - יש מילים בעלות שתי משמעויות או יותר לפי המילון. בדרך כלל, ההקשר התחבירי מסוך את השמעת לבו של המאזין או של הקורא לאחת המשמעויות האפשריות. למשל, למילה **תגותה** יש יותר משמעויות איות, אבל כשהיא בצירוף, המשמעות מתבררת בקלות. למשל: הוועד המכוניות נדלה ונענה לענות. הוועד הצופים נדלה ונענה לענות. המילה הוועד צורפה לשתי מילים שונות (מכוניות, צופים), וכך נמסרה הו-משמעות. ההקשר התחבירי הוא שרשם לנו לאיור "הנתיחה" מתבוננים לפעמים גם ההקשר הסיבתי עשוי לפתור דו-משמעות מילונית.

דו-משמעות תחבירית - "המילון" של השפה מספק דו-משמעות, ואילו התחביר - פותר אותה. אבל יש מקרים שהמילה עצמה היא דו-משמעית, ודוקא ההתקשרות התחבירית שלה עם מילים אחרות היא שיוצרת דו-משמעות. זוהי דו-משמעות תחבירית.

יש כמה סוגים של דו-משמעות תחבירית:

שם פעולה כנוסף - במשפטים הבאים יש דו-משמעות בצירופי הסמיכות:

מינוי המנכ"ל עודד התנגדות.
 מישהו מינה את המנכ"ל, והמינוי הזה עודד התנגדות.
 המנכ"ל מינה מישהו, והמינוי הזה עודד התנגדות.

רדיפת החתול ארכה עויות.
 החתול רדף אחרי מישהו, זה ארך שניות.
 מישהו רדף אחרי החתול, זה ארך שניות.

כשנתונה סמיכות שהגמטך שלה הוא שם פעולה, אין לדעת בכירור אם הסומך הוא הנושא או המושא: המנכ"ל מינה או מישהו מינה אותו, החתול רדף או רדפו אחריו.

בשני המשפטים יש סמיכות עם נסמך שהוא שם פעולה, כלומר עם עצם שנוצר מפועל: שם הפעולה מדוי נוצר מהפעל מיתה: רדיפה - מהפעל רדף. לפעלים מיתה, רדף יש שני משתתפים הכרחיים (נושא ומושא), אולם, כאשר משנים את המעל לשם פעולה (מיתוי, רדיפה) הוא יכול להתקשר בקשר של סמיכות עם כל אחד משני המשתתפים, עם הנושא או עם המושא:

הצר מינה את המנכ"ל ← מינוי המנכ"ל (התקשרות עם המושא)
החתול רדף אחרי הטבד ← רדיפת החתול (התקשרות עם הנושא)

סמיכות ותואר - כשמשתמדים תואר לסמיכות, לא תמיד ברור אם הוא מתקשר לנסמך או לסומך, כגון המלכה הצעירה - מי צעירה כאן המלכה או הכתר

המלידי בתי-האם הנוכחיים - מי הם הנוכחיים - התלמידים או בתי-הספר?

דו-משמעות כזאת יכולה להיווצר רק אם הסומך והנסמך יהיו זהים בסין ובמספר: בת, ולטה - שניהם בנקבה, יחיד, תלמידים, בתי-האם - שניהם בזכר, רבים. אילו אמרנו, למשל: בן המלכה הצעיר, או בת המלך הצעיר, לא הייתה נוצרת דו-משמעות.

כינוי מאזכר - למעשה, לא ברור בדיוק לאיזה שם עצם מרמז הכינוי. דוגמת:

בסניכה היו חברי של נגל ואדוי - מיחו אחיו אחיו של יגאל או של החבר?

פגשתי בקרון את רות עם חברתה, פגש אחבתי אשתה... - את מי אחבתי? את רות או את חברתה?

במשפט בודד או בטקסט ארוך יותר יכולים להופיע כינויים המרמזים לצירופים שמונים שנוכחים במקום אחר בטקסט. התופעה נקראת **אזכור הכינוי** וקרא **כינוי מאזכר**. דו-משמעות זו נגרמת בשל הקושי בקביעת ההתקשרות. למה בדיוק מתקשר הכינוי? גם כאן, כמו בסמיכות ותואר נוצרת דו-משמעות רק כאשר הכינוי מתאים בסין ובמספר לשני שמות עצם נוכחים. אילו במשפט היה כתוב: בחבריה היו חברו של נגל ואדוי - לא הייתה נוצרת דו-משמעות.

מה מתקשר למה - החזתו או הדיכונם מרומניה. למה מתקשר הצירוף מרומניה? האם הדיפלומט הוא מרומניה, ואז הצירוף מרומניה הוא לואי, כלומר - הוא חלק מן הצירוף השמני. האצלי מרומניה מתקשר לפועל החזתו (הדיפלומט שלט נמצא מרומניה, והחזיר אותו משם). אם זאת המשמעות - הצירוף מרומניה הוא תיאור מקום, חלק מהצירוף הפועלי.

דו-משמעות יכולה להיווצר כשיש אפשרות לקשר ריבוב בלשהו לצירופים שונים במשפט.

בניסוח זהיר ומדוי ניתן להימנע מדו-משמעות תחבירית מן הסוגים שהזכרנו, אבל לעתים מעוניינים בקידום במתכוון לשם יצירת אי-בהירות, עמיסות או ליצירת חוסר.

2. **הוא** מיועד להישגת השרב במית הקפה שליד ביתכם.
3. **בחדר** טבל להישגת השרב במית הקפה שליד ביתכם.
4. **ידד** נעשים רבים בחורף זה **במבד** לכולם.
5. **מבד** לכולם שירדו גשמים רבים.
6. **במבד** רכשו את סדרת הספרים הזו עם צאתה למוך.
7. **מבד** עדיכשו את סדרת הספרים הזו עם צאתה למוך.
8. **במצב** קרוא יוכל לחזור לעבודה הוך שבועיים.
9. **במצב** הוא יוכל לחזור לעבודה הוך שבועיים.
10. **במצב** תקוות עבודה רבים יצרים "נעזר" על חופשה בין חג לעבודת.
11. **הצב** תקוות עבודה רבים יצרים "נעזר" על חופשה בין חג לעבודת.

סקיליות בנושא: סדר המילים במשפט

1. **סדר נשא-נשוא** - במשפטים הבאים סדר המילים הוא סדר בסיסי.
 - א. סדרו אותם בסדר תקין אחר (לרוב יש אפשרויות אחרות).
 - ב. סמנו את החלק שרודגש במשפט על-ידי סדר לא-בסיסי.
 - ג. הסבירו בכל שיער את ההבדל במשמעות.
 1. הם רוצים להתנדב פעם בשבוע בתחנת סגן-דוד-אדום.
 2. דוגמה: **הם רוצים להתנדב בתחנת סגן-דוד-אדום.**
 3. מדינת הערים במדינה יוצאת לעבודה כדי להעמי תרומת חיים גבוהה.
 4. שמות הרכיאה אבדו למחרת בבוקר.
 5. הסדריאן נפתח לציבור תחם לאחר חודשיים על שינוצים.
 6. התניה לרכב כבד אסרה.
 7. אחת המעמח המרכזיות במשנת החוצר היא יישול העירוחים.
2. במשפטים הבאים הסדר אינו בסיסי. כדי לדעת מהם משלימי המועל, כראי לסדר את המשפט בסדר בסיסי.

סדרו את המשפטים הבאים בסדר בסיסי: **נשוא** - **נשוא** - **משלימי הנשוא**, ואחר-כן סמנו בכל משפט את המועל ואת משלימי המועל.

 1. בית ראשון התקבצה חמא לסיוך ביער בן עמון.

מיל	משלימי המועל
סדר בסיסי: הקבצה חמא לסיוך ביער בן עמון בית ראשון.	
2. את יום העוללות של אחוזי הקטנה הגגו בביקור בתיאטרון בוסת.	
3. בארלות עמחה קיבלו השוחים את עמקו הנבחרת בשנה המעומה.	
4. את החסיכה מפדים ארגון עד העובדים.	
5. על העוללות בחדר ספרי לסדר רבים מונחים.	
6. בעשה סגנו התמיינה בחדר המנהל היעובה לסיכום שנת הלימודים.	
7. לכבוד שיום המעורדים בתים קיבל אסף-פתנה נדחקה מהוריו.	
8. בגלל מניחה ועד החורים השירי לא הלכו חיים וילדים לבית הספר.	
9. את לימוד הרוח הוצים בביתרו חג הבנין המסוך.	

3. **סדר נשוא-ראשון** - במשפטים מדגם יוצאין ובמשפטים שבהם הנשוא הוא ספור (שוב לדרך) הסדר הבסיסי הוא נשוא-נשוא הביאו 10 דוגמות למשפטים מסוג זה, ובדקו אם הסדר שלהם בסיסי.
 - א. קראו את הקטע "עורר השמאלים" בעמ' 421.
 - ב. סמנו בקטע 4 משפטים (או פסקאות) שהסדר הבסיסי בהם הוא נשוא-נשוא.
 - ג. סמנו 3 משפטים (או פסקאות) שהסדר הבסיסי בהם הוא נשוא-ראשון.

פעילויות בנושא: משפט ייחוד (חובה: 11, 13)

10. א. נתחו את משפטי הייחוד הבאים למשפטים שהסדר בהם בסיסי.

- ב. המכו את משפטי הייחוד הבאים למשפטים שהסדר בהם בסיסי.
- ג. ציינו בכל פעם האם ומה השתנה במשמעות.

1. משפט ייחוד: בית המלאכה הזה - זוגלים אותו שני בחורים צעירים.
- סדר בסיסי: שני בחורים צעירים מנהלים את בית המלאכה הזה.
2. שנת תפוזים ופלאו זו, החמה לקונסיה - שמעתי אותה מאזנות בבית קפה במדחזוב ירושלים.
3. שנתים זים ההולדת שלך - תכנתי לקנות אותה בעכשיו בעבר.
4. תסדתי הסוגה, שנת - נסחתי לפגוש אותה בהצגה אחרת.
5. פוג האוויר העשיר ורמתהרונת הסדרה - ביחסם התאסגר הסיוע בעזרת האחדותה באחד הכלבים.
6. המזונה הא-חורה - בגללה נדמה הייתה ללדום אפריקה כשלוש שעות.
7. סגור מתיק זה - מחברו אנו יחס, אך חוקרים משערים, שחבר לפני כאלף שנים.
8. מוננים בכל כיתה הלימוד - צריך לחצוא את החוקצ'בים לייחוס ולחוקצ'ן אותם בחקום.
9. האירועים והמציקים שהחזיתונו בקצב מחודר באחיה תקופה - לא הייתה לי כל עלייה סלדום.

11. **שחזור** - חשוב להבחין בין משפט ייחוד לבין משפט, שמדגישים בו חלק מסוים על ידי העברתו לתחילת המשפט (סדר לא בסיסי). בכל משפט מסומן חלק בקו. המכו חלק זה - פעם לחלק ייחוד, ופעם לחלק מודגש במשפט בעל סדר לא בסיסי.

1. הוא חושב ספר הכלב הנובא.
- ייחוד: הכלב הנובא - הוא חושב ספרי.
- הדגשה: שפוי הכלב הנובא הוא חושב.
2. הסורה ליניד את המיטרה בפדיונה.
3. מנהלת המיוון בקיטשה חשנה הצעת מתיח דחוקה.
4. הרדיו סלעו נעלמו על-ידי הסכסכי להעבדה.
5. הוצאת החוצה חושבת בגלל החפשה ממכונה.
6. המשפחה דורשת את הפדיונה כבר חודשים רבים.
7. אין לי מה לעשות עם אנשים כאלה.

12. משפט הייחוד נמצא במקרא, כמו במתנם הבא
תקום ציניו פראשה, קוהלת ב' יד
המכו את המתנם למשפט בעל סדר בסיסי, והסבירו את תוכנו.

13. א. הסכו את המיטרות הבאות למשפטי ייחוד.

- ב. סמט את חלק הייחוד ואת הכינוי המתנייחס אליו.
1. של חטט ועל ריח אין להתחוכת.
2. אין דבר המעיד בפני החיון.
3. סוף גנב לחלייה.
4. של ראש הגנב משך הסוכנו.
5. אל תחמכל בקוקן אלא כמה טרש בו.
6. אל חדון את חבדך, עד שחגיגה לחטטו.

14. בו סך המשפט המשוט הבא 3 משפטי ייחוד שונים. בחרו בכל פעם חלק ייחוד אחר, סדר בסיסי, רבים מהצעדים הנלדים את חופשה תקין בחדר סיני.

פעילויות בנושא: משפעות דרמטיות (חובה: 18)

15. **דו-משמעות מילונית** - האם "מלחמה" היא המלחמה שלו או משתו חקטור למלחמה - תלוי בחקטור. במבדי המשפטים הבאים יש מילים זהות - בעלות משמעויות שונות.
א. אתרו את המילים הזהות וכתבו את משמעותן בכל משפט.
ב. נתרו את המילים הזרות, אם יש סופיה - צייט אם היא צורך מידת או צורך נטייה, וציט את חלק הדיבר.

1. **מחזמר** בחזיקים השיליה.

פירוט: מחזמר = המלחמה שלי, הצורך - כי = צורך נטויה, חלק דיבור = שם עצם.

המחזמר: חזקו חזקו **מחזמר**

2. נקבע עם זמני לספר.

אנחנו זאת במצי הפער.

3. חגגו ערב חשמולי.

חגגו ערב עם מטפחתי.

4. במסגן המחזמר מיימים מיימים קרבת.

דיילת חובלת מאבק לרדת מיימה בסדיל.

5. קנינו פלוציות נייחת.

נידת המחזמר רגישה למקום.

ח'ממעות מה גרם לה

16. למיכס רשימת מילים, שיש לך יותר מממשעות אחת. בחרו 6 מילים, והדגישו את המשמעות השונות של כל מילה על-ידי שיבוצה במשפטים.

מילים: מדליק, עץ, מקרבת, נער, סדון, בשל, החפשיט, ערך, קתיסה, רשת, סדור, קרנים.

17. בכל שיר קצרצר יש מילים שהן תאומות הוות, אך לכל מילה יש משמעות שונה.

א. כתבו כל שיר במילים שלכם.

ב. הסבירו את ההבדלים בממשעות בין המילים הוות.

ג. נחשו את המילים הוות: אם יש סופית - ציינו אם הוא צורך נידרה או צורך נטויה.

- היום מה נן - פקטיד תוךן
- נער הסקר סדן,
- איני עוקקת על קקח" -
- קרטטי על קרי:
- אקרה קונה: "אקלה" מקב.
- קנה זה פעל קארי
- אילי, קוקים הוא קקני,
- של סקר לא קריא.
- אילס צייט לקוי קקעווי

■ סדון: חזקו חזקו, אפרות בגשם

18. **זו משמעות החבורית או מילוגית** - במשפטים שלמיכס יש מרכיב הנורם לזו-משמעות.

א. סמנו את המרכיב היוצר דו-משמעות.

ב. נסחו במילים המשפט, שני משפטים חד-משמעיים שיסבירו את שתי המשמעותות.

ג. ציינו את הנורם לזו-משמעות: הסילון (המילים) או החבור.

1. אדון על דון (עצב יצאו לסיל בעיה) (הנורם: החבור)

אדון על דון וחבור על דון יצאו לסיל בעיה

אדון על דון וחבור על דון יצאו לסיל בעיה

פליחת התעוררה המוצלחת זכחה להדים רבים.

3. המעורר המאמר, די ג' ביאליה, כתב נדריים רבים הקטורים בארץ ישראל, באהבה ובנשטשים אילת.

4. מלויי הנגידים החשובים פוחטו אחת.

5. הודעת החברה המדעית הופיעה כטיחוי סוף המסע.

6. ליווי המורה חרם לקטע המוזיקלי.

7. הושטת חזר התובלה בנגעה מעורבים.

8. הנודד התאמן ללחיים כמנחת הלילה.

9. משאית החובל נחתה לזרחה גדולה.

10. אצד המדיאן זעם לפני כל החבריים.

11. דרפונה הקרובה חזרה על הגבסה.

12. דיילים מדרים החזנו לביתו של נטרא חדויה.

13. חיא נפארה מתנערה חזקו

14. כשחוקר יושב ודיווח עם הבן על ראש הממשלה העלי.

15. וכמו כן על דוד, הוא היה מהם.

16. התחפו כחודש מתוך הקודם ללא תשלום.

19. יש! יש! יש! - אם ובנה הלחם אחרי מפתקים, נכנסו לחנות כל-כ, ולפתע נשמעה קריאה שמרה מבין המרפוס: "יש! יש! יש!". הקריאה כונה לחסיף מתוק, שייצרו לפני שנים אחדות, ושנקרא: "יש". זהו משפט מתוק (לרתי משפט) אך גם מעניין. הוא מורכב מפילה אה שרואות על עננה שלוש פעמים, אלא שבכל פעם יש לה תפקיד תחבירי שונה. נתחו את התפקידים השונים של המילה "יש" במשפט.

20. **זו משמעות בסימני פיסוק** - סימני פיסוק יכולים לפרש מבע אחד באופנים שונים. למשל, הפשו את הפיסוק במבט זה פתאום לעומת: מה, פתאום. העניקו למבנים הבאים משמעויות שונות על ידי פיסוק שונה.

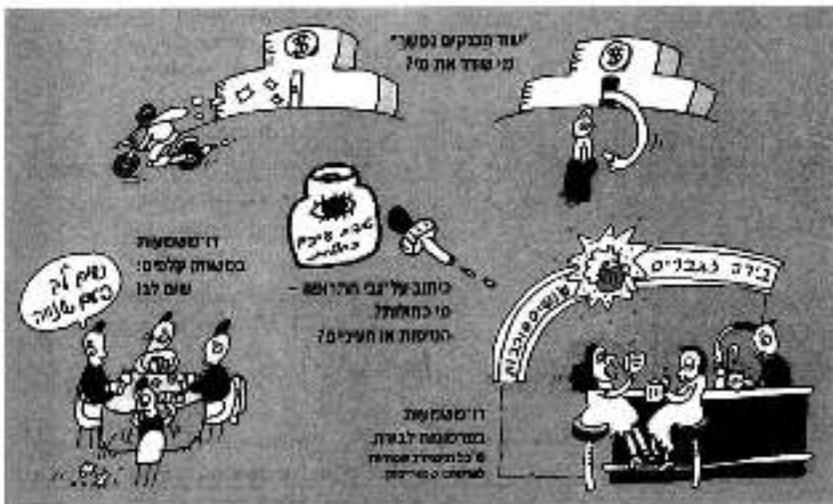
1. התחנן ברוב
2. נפח כאן מתוך הבריש
3. מרד: ראש הפיר הסוב כותר
4. לא מספיק לדעם את הדוגמות
5. הגישו המנות ילדים

21. א. הסבירו במילים שלכם את הכתוב בחריזים הבאים
ב. איזה ציורף מילים כאן יוצר דו-משמעותי באיות אופן? מה המשמעויות השונות?
ג. האם הדו-משמעות היא מילולית או תחבירית?

- עם שאי צרת פסוק -
- משמעה פרוש פסוק:
- "לקבל - מדגן לבן
- אך לתת - מדגן לבן"

ה. משה: חסיד רחוק, עבדו: אהב

22. שתי הדו-משמעות בכל איור נגזרות מהם מקור הדו-משמעות הוא במילה או במבנה התחבירי:

פעילויות סיכום החידוש תחביר (חובת: 1, 2, 3, 4)

1. אותה מילה בתפקיד שונה - למילים המודגשות יש תפקיד תחבירי אחר בכל משפט. נתחו את התפקיד

התחבירי:

1. יום - **שמו** **שמו**
היום **יום** **שני**.

2. היא - **היא**
העבודה **תחיל** **ביום** **שני**.
היא
קראתי את **חדשות** **היום**.
היום
היום **הוא** - זמן רב **ציפנו** **לו**.
היא **בעלת** **הישנים**.
לקחת אחריה **היא** **עך** **חשב**.
המתחרה **היא** **בעלת** **הישנים**.
מי **היא**!

3. **ברכה** - **הברכה** "שהחיינו" נאמרת לפני אכילת מרי חדש בשנה.

אתמול **ידרו** **שמי** **ברכה**.
האם **הנשים** **ידרו** **בוכת** **הברכה**?
אמרת **כבר** את **הברכה**?
אולי **ברכה** **למוצאי** **שבת**.
המארחים **קיבלו** אותנו **בברכה**.

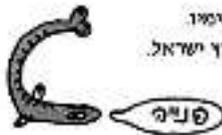
4. **אלה** - **אלה** הן כל האמצעיות.
אמצעיות **אלה** **מתוחות** **לפניך**.
אלה **שעומים** **מתבקשים** **להתקדם**.
מי **האנשים** **האלה**!

5. **חברים** - **כל** **החברים** **נמשים** **בגשר**.
חברים, **פנו** **דרך**, **בבקשה**!
סיערון **החברים** **נפתח** **מערב**.
משאם **חברים**!
עדי **ואמיר**, **חברים** **טובים** **עלי**, **נסעו** **לקיבוץ**.
אחנה **חברים**!
כל **ישראל** **חברים**.

6. **נפת** - **אני** **נפת**!
נפת! **הנלחת** **במבחן**.
הנף **הילדה** **נשקף** **מהחלון**.
הנלחת **יפה** **במבחן**.

7. **שלום** - **שלום** **הוא** **היום** **שמותך**.
שלום **הוא** **היום**.
שלום! **אני** **נוסעת**.
מה **שלומך**?
נרדנו **לשלום**.
שיחת **השלום** **חדשה**.
מי **ביא** את **השלום** **לאמור**.
הספר "מלחמה **ושלום**" **הוא** **עב** **סרט**.

8. שפחה - כל מי שלא ראה שפחה בית השואבה, לא ראה שפחה סיפיו.

שפחה בית השואבה, חג המים העתיק, נחננה בעבר בארץ ישראל.

על מה השפחה?

שפחה גדולה נמלה בחלקט.

נקבל אתכם בשפחה.

נעלה את ירושלים על ראש שפחתנו.

תראה בשפחות.

השפחה הזאת - אני מרגיש אותה בכל גופי.

התעוררה מהחם עדיין, לשפחתי.

9. להאזין - רצוי להאזין לחדשות הערב.

ניסיתי להאזין לחדשות.

יש לך היכולת להאזין לאנשים.

אין להאזין לדבריו המסולפים.

ביקשתי להאזין לתכנית השירית.

העיקר הוא להאזין במשומת לב.

10. מה - מה עשיתי

מה שחשוב היא סוף הסיפור.

סוף הסיפור הוא מה שחשוב.

מה לעשות?

מה השאלה?

דחינו במידת מה את הביקורת.

מה שרציתי: לסדר נשכה מסוג.

מה נכחתי?

נודע לנו מה קרה.

מה השתנה כאן?

"מה שמחשק לי, זה לשון."

2. ששטם אי פעם על יום האיטור? יש דבר כזה. בארצות הברית כ-13 באוגוסט מציינים את יום השמאליים.

על כך ועוד בקטעים מתוך הכתבה 'עורו השמאליים'.

א. לעומתכם, הכתבה מחולקת לששטמים והם מובאים ברצף העבו. קראו את הכתבה.

ב. קבעו בכל משפט ובכל פסקית ובכל איברו את הנשוא ואת הנשוא.

ג. קבעו את סוגו של כל משפט (משוט, סילל, מחובר, מורכב).

ד. אם יש במשפט פסקית, סמנו אותה, וציינו את תפקידה במשפט היסודי.

ה. בררו 5 משטמים ונתחו בהם את תפקידה של כל מילת.

עורו השמאליים

1. הם מציינים, הם דריגים, הם טרמליים, הם גנדיים, הם אהבים מאוסמיה, ששוקים שרמס.

סקלדיים במדידות ומגנים בשורחיהם את כזה, הינה, צלילן - תגבירה.

2. הם טובלים במליגמות אפלות בנות אלפי שנים, ושנאים שקדורים להם "אינדיים".

3. מי הם השמאליים ולמה הם כאלה?

4. בישראל, כמו בכל השלם, אפשר להצביע על אוכלוסיות מיעוט מסוימת, ומי שלא נמנה עינה מתקשה להבחין בייחודה - או בבעיותיה.
5. שפאליים הם אלה שיחפשו באוניברסיטה כיצד שמשעו הבתיבה שלו בצד שמאל ולשואה, המיד יש רק אחרי, הם הנאלצים לקצות גימרה בחוסנה מיוחדת ומתקשים לפתוח קופסאות שימורים.
6. לפי האקדמיה ללשון העברית, אדם ששפאלו פעילה יותר מימנו הוא "שפאליר", יאימר יד ימניו, או בקיצור "אימיר".
7. השופט אהוד נ גוא הצליח לתפוס על צללון שלך טראכ בזכות תבונה זו, לשלוק את תהרב הפוך ולהפתיע.
8. מאחר שהפילה אימר באת מחדש אימירי, שמשמשו פטר או מתג, לא בודו אם אהוד היה שפאליר מלידה או אימן את יד שפאלו על ידי קשירת יד ימין כדי לזכות בתרון ההפתעה.
9. מתברר שלא תמיד תוד הרוסינגטת היא החוקה יותר.
10. לפי מתקרים, אצל 13% מהסגנים דווקא יד שפאל חזקה יותר, ואצל יותר סמוצית השפאליים יד ימין טובה.
11. ר"י שיה וחדו, מנהלת מרכז שישפאל לתורת האדם במקללה למדעי החברה באוניברסיטה העברית, אומרת כי יש עדידות שפפאליות שרבות במשפחות, אבל במראה שהחכמה אינה בהשפעת נ יחדו (כמו לשלל בצבע העיניים), אלא תוצר של מידל מורכב יותר.
12. מתקרים נוספים מראים כי שיעור ניכר מבעלי הרוסינגטות המיוחדות הלא-ימניות, הם בעלי כישורים חריגים לטוב או לרע.
13. נכון אמנם שנקרב לקי"י לטירה יש שיעור גבוה במיוחד של אימרים, אבל בקרב אימרים יש גם שיעור גבוה של מציטינים, כמו אימסיין, לאורזרו דה ינצ"י, מיכלאנג'לו, פיקאסו.
14. קרן יוד עם קליד פרוק, חקר אם אפשר לחזות הצטיינות במשחק לפי רוסינגטיות מנדיות.
15. עקב שם נמצאה קורלציה בין העדפת צד להצטיינות דא אינרץ, שבו לשפאליים תרון ניכר.
16. הרפלקסים של המחאטף מדוללים לעבודה פול ינני.
17. בכדורסל יש יתרון בודו לפי שיכול לקלוע בשני ידיו, ובכדורגל השליטה בשני הידניים היא נכס.
18. עד שנת ה-1970 נהטו, גם בארץ, לאמן ילדים שפאליים לכותב בד ימין.
19. המאמנים לא בחלו לעצים בהפעלת לחץ יעוצים.
20. מטבע הדברים, השולם המבולוצג בניו לתועלת הרוב, לכן טכשידים וכלים רבים עשויים להקשות על היד הימנית.
21. תמיכה לשפאליים במשפחה נראתה מיוחדת לכמה מהמצינים שבישימה.
22. אחת התצורה נמצאת בלונרין.
23. בייחודי איקר מלונרין, הדריך ללונרין מאת דני קרמן, מוסרת תגות זו, ומיבנת כי לאחר שנת פול ישפאו בה שפאליים נוחם בעזרת שפריים מתאימים להם, מרדדי עשינות וחילצי פקקים.
24. שלישי משיארי אדריב טאו מלחמה השולם השניה חזו שפאליים: בין השאר מרוסו, פודר, ביש וקלינגרן.
25. גם נתגוהו שפאליר.
26. לפה הכפתורים בצד שמאל במדי נשימו.
27. בעבר, נשים עשירות לא התלבשו בעצמן, לסיכ הכיפתור הוטאם לתוחת המלבישות. שודו ימניות מן התגם.

3. **השאלון** - בעיתון הארץ נתנו למרסס מדור בשם "השאלון". במדור זה ראינו אישיות כלשהי, ושאלו אותה שאלות רבות וקצרות כדי לקבל מעין פרופיל - תמונה על אותו אדם. לפניכם שאלות במגוון זה. א. תתרו את תפקיד מילות השאלה ב. ענו על השאלות נבכנות או כיד הדמיון הגובה עליכם - אך כתבו תשובות בחתום לתבנית המשפט המבוקשת.

1. מהו מצב הרוח שלך כרגע? מהו = נשוא + אובדן.
משפט מושג: הנשוא הוא הנושא או אילו יחס.
דוגמה: מצב הרוח שלי כרגע אלה טוב מאוד/כשנים.

2. מהי מצב הרוח שלך משתנה?
משפט מורכב, המכיל משקלית וכן תשובות.

3. מהו הרפץ היקר ביותר ללבך?
משפט מורכב, המכיל משקלית לואי.

4. מהו הציבור הבדיוני האהוב עליך ביותר?
משפט מורכב, המכיל משקלית לואי.

5. על מה את/ה מתחרטט/ת?
משפט מורכב, המכיל משקלית מושג, המכילה משקלית וכן.

6. מהו הפרד הנדול ביותר שלך?
משפט מורכב, המכיל משקלית לואי.

7. באילו מילה או ביטוי את/ה משתמש/ת יותר מרוב?
משפט כולל יחס של הוספת.

8. מהי את/ה במבוכה?
משפט מורכב, ומראה משקלית תואי.

9. מי הם הניכורים שלך בחייכם מדוע הם ניכורים?
משפט מורכב, המכיל יסודי כולל ומשקלית סיבה.

10. אילו ספרים את/ה קורא/ת?
משפט, המכיל מושג כולל.

11. מי הם המוסיקאים האהובים עליך?
משפט מורכב, המכיל משקלית מושג.

12. מה היא התלונה השכיחה ביותר המופנית כלפיך?
משפט מורכב, המכיל משקלית מושג, במשפט היסודי - מושג לתמי.

13. אילו תכונות את/ה משייך/כות בעצמך?
משפט המכיל מושג כולל.

14. אילו תכונות את/ה משייך/כה אצל חברים?
משפט מורכב, המכיל משפט יסודי כולל ומשקלית מושג.

15. מה מבחיק אותך?
משפט המכיל מושג כולל.

16. לו יכולת לעשות כל דבר, מה היית עושה?
משפט מורכב, ומראה משקלית תואי כולל.

4. שחזור לפי דגמים - כתבו משפטים לפי הדגמים המוצגים.

1. משפט מורכב: משפט יסודי פשוט, הסביל פסוקית נושא.
דוגמה: נדמים מדיניים מעריכים גבולות ייחודי מנך להסג הפנימה.
2. משפט מורכב: משפט יסודי פשוט, פסוקית לואי לנושא, המשך משפט יסודי.
דוגמה: ארץ העסקים, שנעדר מאז יום ציטי באענדה, הצליח לחלץ את עצמו.
3. משפט מורכב: משפט יסודי פשוט, שהנושא בו הוא צורת מקור, והמשפט מכיל פסוקית נושא.
דוגמה: הונן לצייך נעשולם לא נמנחי עם מעריצה הנחלים.
4. משפט מורכב: פסוקית נושא מסוג ימה ש... ימי ש...", ומשפט יסודי לא פועלי.
דוגמה: חה נקצח האכוב במאנד על התקלימוד היא הכחידה החיזיקלית.
5. משפט מורכב: האיבר הראשון לא-פועלי והאיבר השני פועלי.
דוגמה: מרחות הפועלות המבצעית הוא לא צבר ניסיון קרוב, אבל הוא נכח בכל הקורסים.
6. משפט מורכב: פסוקית המושא היא משפט כולל ונושא.
דוגמה: הוורה הצעיר מוען נהוא מהסכ, מודד, מקרי, מטייק ובעל טאר-רח.
7. משפט בעל נושא כולל.
דוגמה: אגנר נקצועי, תנאי עבודה, כל האפשרויות, החחשות יצירה מנחשת מחכים לכם אצלנו.
8. משפט מורכב בקשר של סיבה. האיבר הראשון מכיל אונד.
דוגמה: אחת התגעות המרכזיות ברשת הודאי היא יישול העודדות. לפיכך נשתה הודאי נרמס באופן שושף סקר מלחוח מכתב ניסיון.
9. משפט שאלה פשוט: מילת השאלה היא תיאור.
דוגמה: אימה שעיט עניות לחג מוכה באחמס רחילה.
10. משפט מורכב: בשני האיברים הנושא הוא צורת מקור.
דוגמה: אפשר להצטרף לדצלה על פודיקס הוקרה, וכדאי לרצות מנחידים שייחודים ובעדיות.
11. משפט מורכב: כמשפט היסודי הנושא הוא צורת מקור, והוא מכיל פסוקית נושא כוללת.
דוגמה: קשה לרדור חחי רחיו רצנה כה העדיות, רעננה, מלאה חסיון וחכמה.
12. משפט מורכב: יסודי ופסוקית תנאי כוללת.
דוגמה: אם אחם רוצים לקון באווירה שונה או לחוש את ששני העורח, שטו לציומרים על היישוב הערבי בנליל.
13. משפט מורכב בקשר של ניגוד, האיבר הראשון פשוט, והאיבר השני מכיל פסוקית תנאי.
דוגמה: האזור סובל מירידות שידים, אבל הדיית נת זרהה יוצאת דופן, אם משפט המהמכים יכיא לעונות העסקות.

5. פועליים / לא פועליים - אייל שוני משפטים מאפיינים בדרך כלל את הקסמס העיוניו איילו סוגים מאפיינים את טיח הסיופרי נטו לשער תחילה, ואחר כך בדיק זאת עילידי פעילות ההסנה בעס' 39.

(شاهد الفيديو)

الفصل الثالث عشر : تطبيقات على نصوص عبرية حديثة

הֵדֵר מִסְפֵּר 157

אָנִי, אִישׁ מְעֻשֵׂי הַנְּנִי. הַצְּלַחְתִּי לַחֲסֵף: הַשָּׁנָה
 כַּמָּה פְּרוּטוֹת מִמֶּסֶת הַכְּנָסָה: וְנִסְעֵתִי אֶל בֵּית־מְלוֹךְ
 מִסּוּג אֶל־ף אֶל־ף, שֵׁשׁ בּוֹ מְגֵרֶשׁ־גֻלְף, מְגֵרֶשׁ־
 טָנִיס, מְגֵרֶשׁ־קְרִיקֵט, מְגֵרֶשׁ־פִּיגֶג־פּוֹנֵג, מְגֵרֶשׁ־
 פּוֹקֵר, וְעוֹד הַמּוֹן מְגֵרֶשִׁים, וְאִפְלוּ מְגֵרֶשׁ לְמְרוֹצֵי־
 סוּסִים וּלְתַהֲרוֹתֵי הַלִּיקוּפְטֵרִים.

אָנִי מְגִיעַ אֶל הַמְּלוֹךְ, יוֹרֵד מִן הַטֶּקֶסִי, וְהֵנָּה יוֹצֵא
 לְקִרְאָתִי מִן שְׁלִישׁ בַּמְּדֵי־הַדֵּר: וְלוֹקַח אֶת חֲפָצָי
 (מְיוֹדָה: אַחַת). הוּא פּוֹנֵה אֵלַי וְשׂוֹאֵל:

— מַה מִּסְפֵּר הַהֵדֵר?

— אֵינִי יוֹדֵעַ — עֲנִיתִי, — הֵן נִדְמָה לִי שֶׁרַק עֲכָשׁוּ
 בָּאתִי, כַּמְדַּמְנִי.

1. מעשי — practical
2. הצלחתי לחסך — I managed to save
3. מס־הכנסה — income tax
4. תחרות — competition
5. שליש במדי הדר — officer in splendid uniform
6. חפצי — my luggage
7. מיוחדת — suitcase
8. כמדמני — it seems to me

כעבור כמה צעדים הגעתי אל תא המודיעין.
ושם נודע לי כי מספר חדרי הוא 157. מיד הוציא
השליש פנקס⁹ מכיסו ורשם בו את המספר. הייתי
בטוח שזה נעשה רק לשם הסדר, ולא נתתי עוד
את דעתי על כך. קבלתי מפתח מזהב¹⁰ ועליתי
לחדרי. רציתי לרחץ את ידי, אך לא מצאתי
סבון ונאלצתי¹¹ לקרא לאחת המנקות. המנקה
הביאה לי סבון חדש ושאלה:

— מה מספר החדר?

— 157 — עניתי לה בשמחה.

היא הוציאה פנקס ורשמה: "157".

יבדתי לחדר האכל לשתי תה. קבלנו שתי
פרוסות טוסט טעים במיוחד. בקשתי פרוסה
שלישית.

— מה מספר החדר? — שאל המלצר באדיבות¹²
רבה. — 157 — אמרתי לו, וגם הוא רשם את
המספר בפנקסו. אחרי הארוחה חזרתי אל חדרי
להחליף מעט כתיי ולהחליף בגדים. בדרך

9. תא המודיעין — information booth

10. פנקס — notebook

11. מזהב — gilded

12. נאלצתי — I was forced

13. באדיבות — courteously

14. להחליף כתיי — to rest

שאלתי אלוף-משנה¹⁵ ששמש שוער¹⁶ באותו מלון
על השעה המדיקת¹⁷:
- מספר חדרי 157 - הודעתי לו, - מהי השעה?
- חמש וחצי - ענה האדון השוער ורשם בספר
עבה: "157".
כאשר בקשתי מברשת-בגדים (157) ושיעשו
פליט¹⁸ בחדרי (157) כבר התחיל הענן לעצבן¹⁹
אותי. נכנסתי אל משרד מנהל המלון ובקשתי
לדבר עמו.
- אדוני הלורד - אמרתי לו, - מדוע צריך תמיד
לומר את מספר החדר?
- כל מה שאינו כלול בשרותים²⁰ הרגילים חייב
האורח לשלם לחוד - הסביר לי, - לכן רושמים
העובדים את מספר החדר של אדוני. מהו מספר
החדר?
- 157!
- תודה - אמר הלורד ורשם בבלוק שלו:
"אינפורמציה - 157".

15. אלוף-משנה — colonel
16. ששמש שוער — who served as janitor
17. מדיקת — exact
18. פליט — (insecticide spray) Flit
19. לעצבן — to make nervous
20. אינו כלול בשרותים — is not included in the services

מְכַאן וְאֵילֶךְ הַתְּנַהְלוּ חַיִּי׃ כְּסִימֵן 157, וְלֵאחֶר
 יוֹמִים כָּבֵד יָדַעְתִּי הֵיטֵב שְׂאִין לַפְּנוֹת אֶל הָעוֹבְדִים
 בְּלִי לְהִזְכִּיר 157. פְּעַם, כֹּאֲשֶׁר בִּקְשָׁתִי מִיץ־
 אֲשָׁכּוּלִיּוֹת וְלֹא נִמְצָא, הִפְגִּיתִי בְּעֲצָמֵי אֶחַת תְּשׁוּמַת־
 לְבוֹ׃ שֶׁל הַמְּלָצָר כִּי עָלִיו לְרִשׁוֹם ״בְּעַד אֵין
 מִיץ־אֲשָׁכּוּלִיּוֹת ״ 157.

הַמְּסַנֶּה הַטְּרָלִי׃ בָּא בְּמִקְרָה׃ יִשְׁבַּחֵי לִי
 בְּטְרַקְלִין׃ הַסְּגֹל וְשִׁאֲפָתִי לְרֵאוֹתֵי׃ מְנוֹת גְּדוּלוֹת
 שֶׁל אֲוִיר־הָעֶרֶב הַצָּח׃; וְהִנֵּה, נֶגֶשׁ אֵלַי אֶחָד
 הַפְּקָחִים׃ הוֹצִיא אֶת פְּנִקְסוֹ מִכִּיסוֹ.
 — 157 — אִמְרָתִי לוֹ — בְּעַד מְנוֹת אֲוִיר גְּדוּלוֹת.
 — 57 — רִשְׁם הַפְּקָח — רַב תּוֹדוֹת.
 רְצִיתִי לְהַעֲמִידוֹ עַל טְעוֹתָי׃ אֵךְ פִּתְאֵם עָלָה
 רְעִיּוֹן מְשֻׁנֶּה בְּמוֹחֵי, יָרַדְתִּי לְחֹדֶר־הָאֶכֶל וְהוֹמַנְתִּי
 כְּבֵד קְצוּץ׃

- 21. התנהלו חיי — my life proceeded
- 22. הפגית את תשומת-לבו — I called his attention
- 23. מפנה גורלי — fateful turn
- 24. במקרה — by chance
- 25. טרקלין — lounge
- 26. שאפתי לראותי — I drew into my lungs
- 27. אויר צה — pure air
- 28. פקח — inspector
- 29. להעמידו על טעותי — to show him his error
- 30. כבד קצוץ — chopped liver

— מספר החדר? — שאל המלצר.

— 75 — ענית.

במשך הזמן הקרובים הזמנתי פעמים ספינת-שעשועים, שלש פעמים רקדניות-בטן, ופעם תיאטרון-גמדים (מס' 75!). לא חסכתי בהוצאות. לך עתה. מי שהס" על הוצאות — אל גלך למלון מפאר; ישאר לו בבית.

אחרי בלור געים מאד של עשרה זמים, עזבתי את המלון. שלמתי שלש מאות ותשעים לירות, כולל 5 לירות בעד סבון, 7.40 בעד טוסט, 3.10 בעד אינפורמציה, 4.90 בעד מנות ארר צח, וכי'. בדרך לטקסי משך את תשומת לבי: גבר קטן וקרח. שקרע את חשבונו לקרעים, השתולל

31. ספינת שעשועים — pleasure boat

32. רקדנית-בטן — belly-dancer

33. תיאטרון גמדים — midget-theater

34. לא חסכתי בהוצאות — I spared no expenses

35. מי שחס — whoever spares

36. מפאר — magnificent

37. משך את תשומת-לבי — attracted my attention

38. קרח — bald

39. קרע לקרעים — tore to shreds

בְּצוּרָה אַיְמָה וְצָרַח בְּקוֹלֵי־קוֹלוֹתָי, שְׁאִינוּ מוֹכֵן
לְשֵׁלֶם אֲלֵפִים וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת לִירוֹת בְּעַד שְׁרוֹת נוֹסֵף,
כִּינן שְׁלֵא הוֹמִין עֲשָׂרִים וְתִשְׁעַ פְּעָמִים כְּבֶד־קְצוּץ.
הַחֲנֻהוּתוֹ הַפְּרָאִית עוֹרְרָה סְלִידָה. הָאִמְנָם
אֵי־אֶפְשֶׁר לִישֵׁב חֲלוּקֵי־דַעוֹת קֹטְנִים בְּלִי
צְעָקוֹת?

40. carried on in a terrible way — השתולל בצורה אימה

41. צרח בקולי־קולות — screamed at the top of his
voice

42. wild behavior — התנהגות פראית

43. aroused disgust — עוררה סלידה

44. to settle disagreements — לישב חלוקי־דעות

אָשֶׁה שְׁנֵיה

(על כל צרה שלא תבוא)

זהו - אמרתי לאשתי הקטנה בזמן ארוחת-הבקר.
- הוהו!
- מה יש שוב?
- אני קורא בעתון, שבית-הדין הרבני בחיפה
נתן רשות לצעיר תימני לשאת אשה: שְׁנֵיה.
- כן - אמרה האשה הקטנה, - גם אני קראתי.
למה?
- קצת מוזר - אמרתי, - בכל זאת ...
- מדוע? אולי יותר טוב כש'לנבר יש אהובה
בצד? זה הרבה יותר הגוני ככה ...
אומר את האמת, הפתעתי. חשבתי שהאשה
תפתח עינים כועסות; תגיד שזו ארץ לבנטנית,
איפה שריון-הנשים ודברים כאלה. ובמקום זה

1. בית-הדין הרבני - the Rabbinical Court
2. לשאת אשה - to take a wife
3. הגון - decent, respectable
4. הפתעתי - I was surprised
5. שריון הנשים - womens' equality

היא מתיחסת לכל הענין בהבנה. יפה יפה!
 – אולי הצדק אתך – הערתי ושמתי רבה על
 הלחם, – לגבי יוצאי תימן זה דבר טבעי למדי.
 – למה רק לגביהם? – שאלה האשה – במה
 אתם שונים מהם?
 – קדם כל – עניתי לה, – קדם כל יהדות אשכנז
 קבלה עליה את חרם דרבנו גרשום, שלפיו אסור
 לשאת אשה שגיה.
 – מתי הוא חי?
 – מי?
 – גרשום.
 – רבנו גרשום מאור הגולה חי במאה ה"א.
 – אז מה אתה מצטט לי אותו? איננו חייבים לחיות
 לפי החקים של ימי הביניים.
 לעזאזל! הקטנה הזאת צודקת. לפי הדין

6. מתיחסת בהבנה — treats with understanding
 7. הצדק אתך — you are right
 8. הערתי — I remarked
 9. חרם דרבנו גרשום — ban imposed
 by Rabbi Gershom
 10. מצטט — quote
 11. ימי הביניים — Middle Ages
 12. לעזאזל — Dammit!
 13. לפי הדין — According to the rabbinic law

הישראלי העתיק, האוריגינאלי, מתר לשאת נשים רבות.

— גראה שאבות-אבותינו היו יותר חכמים מאתנו
— הסכמתי עם אשתי, — הם ידעו שגשואים רבים מתקלקלים במשך הזמן...
— ומה — הגיעה האשה בראשה, — אלה חקי הטבע.

ממש הערצתיי אותה. מנין לוקחת הקטנה הזאת כל-כך הרבה נסיון-חיים? אנו הנגרים רגילים לזלזל בנשים באשר הן נשים, והנה הן מפתיעות אותנו במחשבה הרחבה שלהן...

— נו, כן — הערתי, — אם שתי הנשים תסתדרנה ביניהן, זה יכול להיות באמת אידיאלי.
— למה שלא תסתדרנה? — שאלה הקטנה — אם שתיהן עובדות בבית, זה הרבה יותר קל.
— נכון מאד! — אמרתי.

— גרשום לא צודק — אמרה האשה, — שתי הנשים יכולות להיות ידידות טובות בהחלט.
— זו שאלה של אינטליגנציה.
— נכון, אבל הרי אתה לא היית מתחמן עם פרימיטיבית אחת...

14. I adored — הערצתי

15. life experience — נסיון-חיים

16. to belittle — לזלזל

17. will get along together — תסתדרנה ביניהן

- לא, לא, הרי את צריכה לנר אתה תחת נ
 אחד בדיוק כמוני.
 - אם לא אכפת לך, אני הייתי בודקת אותה
 בשבע עינים. לגינעית, למשל, אני מתנגדת.
 - מדוע?
 - הן רועשות.
 - לא כלן. אבל אם את כל-כך מתנגדת להן,
 בבקשה, לא אקח גינעית. שלום-הבית חשוב
 מכל.
 - לזה חכיתי ממך. אם מבינים זה את זה, יכול
 הדבר להיות נחמד מאד. בבקר אני קמה ומבשלת
 לך קפה, ובאותו זמן היא כבר מנקה את הדירה,
 מכבסת ומכינה לך אמבטיה חמה.
 - ואני?
 - אתה לא מכרח להיות תמיד עם שתינו.
 זה נשמע חביב מאד. שנינו צחקנו בעליזות.
 הרגשתי בבטחון שאין בעולם כלו אשה נפלאה
 כמו זו שלי.
 - תראי - החזקתי בידה של הקטנה, - אני לא
 רוצה שתהיה אי-הבנה בינינו. את תשארי
 בשבילי תמיד האשה העקרית, האמתית, האשה

18. הייתי בודקת בשבע עינים — I'd examine very
carefully

19. שלום-הבית — domestic peace

20. אי-הבנה — misunderstanding

בַּהִיא הַיְדִיעָה.
 – מה זה משנה ...
 – לא, לא, לא! האשה השניה חייבת לדעת שהיא
 רק השניה בבית הזה.
 – טוב, נראה. אבל אני חוששת שאשה שניה
 עלולה לעלות לנו הרבה כסף.
 – דיה לצרה בשעתה". אבל יש גם יתרונות ...
 – אילו יתרונות?
 – למשל ... למשל שלא נצטרך לקחת
 שמרטף ...
 – נכון! זה באמת חסכון". פעם היא תשאר עם
 הילדים ופעם אני ...
 הדבורים האחרונים נשמעו לי קצת מזרזים.
 – הילדים – שאלתי – הילדים ...
 – הילדים שלך, כמוכן.
 – חשבת ... הילדים ... כאן תתעוררנה בעיות
 מסוימות ...
 – עזב, על זה לא נריב.
 הייתי מוכן להשתתות" בפני האשה הזאת! אלו

21. דיה לצרה בשעתה — sufficient unto the day is
 the evil thereof
 22. יתרון — advantage
 23. שמרטף — baby-sitter
 24. חסכון — a saving
 25. להשתתות — to bow

היתה לרבנו גרשום אשה כזאת, ספק אם היה
 מטיל חרם על נשיאת אשה שניה.
 - לאמתו של דבר - צחקתי צחוק גברי
 ומשחרר - מזמן חשבתי על מישהי...
 - על מי?
 זה צלצל פתאם יבש מאד, ה'על מי הזה.
 - אני... אני חשבתי... הרי את בעצמך...
 האשה הקטנה קמה, ועיניה יורות אש ונפרית!
 - מה? אתה דברת כל הזמן ברצינות?
 - ברצינות? - אמרתי - מה פתאם ברצינות?
 הא-הא-הא... קצת חוש-הומור, חביבתי...
 קצת חוש-הומור.

26. ספק — it is doubtful

27. לאמתו של דבר — as a matter of fact

28. יורות אש ונפרית — were shooting sparks of flame

29. הוש-הומור — sense of humor

הטלפון

הנעתי לחיפה בשש אחר-הצהרים. הפגישה עם בירנבוים נקבעה לעשר בלילה. נשאר לי, אם כן, קצת זמן לנית. שכרתי לי חדר במלון, שכבתי על המטה, ובקשתי מהטלפוניסטית לעורר אותי בטלפון בדיוק ברבע לעשר.

כן, אדוני – אמרה לי הטלפוניסטית. נרדמתי בהרגשה הטובה, שהנה עוזרת הטכניקה לאיש הקטן להנות מהחיים. ישנתי לי שנה בריאה ונעימה. חלמתי שאני כרושצ'וב ואני נואם בכנס למען יהדות ארה"ב. העיר אותי צלצול חזק. – רב תודות – אמרתי בשפופרתי – כבר רבע לעשר?

– לא – ענתה הטלפוניסטית, – השעה שבע ועשרים. רציתי רק לאשר את ההזמנה. להעיר

1. נקבעה – was fixed
2. שכרתי – I rented
3. להנות מהחיים – to enjoy life
4. שפופרת – receiver
5. לאשר את ההזמנה – to confirm the order

אותך, אדוני, ברבע לעשר, כן?
 - כן, - עניתי וְחֹרְתִי לַמָּטָה. ספרתי עד שלשים
 ושוב נרדמתי. בקשי רב התאוששתי ופתחתי את
 העינים באשר הטלפון צלצל שנית.
 - תודה - אמרתי לשפופרת, - אני קם!
 - אל תקום, אדוני - אמרה הטלפוניסטית, -
 השעה רק שמונה. עוד מעט תהיה אצלנו החלפת
 משמרותי, ולפני שאני מעבירה את הרשימה
 רצייתי רק לבדק אם ההזמנה שלך בסדר. צריך
 להעיר אותך ברבע לעשר, נכון?
 - נכון, - עניתי. הפעם ספרתי עד שש-מאות,
 ולבסוף נרדמתי מרב עיפות. אינני זוכר כמה
 זמן הספקתי לישון כשהטלפון צלצל שוב.
 קפצתי מהמטה. - בסדר - לחשתי בשפופרת, -
 בסדר, תודה.
 - כאן מדברת הטלפוניסטית ממשמרת הלילה;
 אני רואה את שמך ברשימה. ברבע לעשר, אדוני,
 נכון?
 הסתכלתי בשעון. השעה הייתה שמונה וחצי.
 - כן - עניתי. בקשי חזרתי למטה. רק הייתי

6. שנית — a second time
 7. החלפת משמרות — change of shifts
 8. משמרת לילה — night shift

מתנמנם, מיד הייתי חוזר ומתעורר, כי נדמה
 היה לי שהטלפון מצלצל.
 בתשע שלושים וחמש לא התאפקתי עוד, חינתי
 למס' 10 ושאלתי את הטלפוניסטית החדשה אם
 הכל בסדר.
 — טוב ששאלת, אדוני — אמרה, — באמת רציתי
 לחזור ולבדק את ההזמנה.
 כעבר עשר דקות, ברבע לעשר בדיוק, בא
 הצלצול הגואל. "בכל זאת יש אלוקים בשמים",
 אמרתי בהקלה.
 את השאר אינני זוכר בדיוק, אני רק יודע
 שהתעוררתי למחרת באחת-עשרה בבקר, כשאני
 שוכב על הארץ ליד הטלפון והשפופרת ביד.

9. מתנמנם — napping
 10. לא התאפקתי — I did not control myself
 11. חינתי — I dialed
 12. הצלצול הגואל — the redeeming ring
 13. בהקלה — with relief

אֵיךְ הָעוֹנָה?

עָרַב אֶחָד הַלְכֵתִי לְבַקֵּר אֶת הַוְּקְסָלְרִים. אָנִי
מְעַרֵּיךְ אוֹתָם מְאֹד. גִּדְעוֹן הוּא אֲדָרִיכָל יְדוּעִי,
וְאִשְׁתּוֹ אֵילָנָה הִיא פִיִּסְקָאִית הָעוֹבְדָת בְּמִכּוֹן
וִיִּצְמָן לְמַדְעִי. שִׁיחַתְנוּ הַתְּנֵהְלָה עַל רָמָה אֵינְטֵל-
קְסוֹאֲלִית מְאֹד. גִּדְעוֹן הִבְהִיר לִי, שֶׁהֵיכָלֵת לְיִצְרֵי
טִילִים הִיא גַם הֵיכָלֵת לְיִצְרֵי דֶלֶק מוּצָקִי מִחֻמְרִים
מְסִימִים.

כָּאֵן נִכְנָסָה אֵילָנָה, וְעָמָה עוֹנָה, וְכָל אֶחָד
מִהָאֲוֹרְחִים קָבַל עוֹנָה וְרוּדָה מְצַפְּהֵי קָרָם צָהֵב
וְשִׁתִּי עוֹנוֹת קְטֻנוֹת מְצַפּוֹת שׁוֹקוֹלֵד. אֶכְלְנוּ אוֹתָן
בְּנִימוּסֵי רַב, בְּמִזְלַג וְסַכֵּן מִתּוֹךְ צִלְחַת-

1. מעריך — appreciate
2. אדריכל ידוע — well-known architect
3. מכון ויצמן למדע — Weizmann Institute of Science
4. התנהלה על רמה — proceeded on a high level
5. הבהיר — explained
6. היכלת ליצר — ability to produce
7. דלק מוצק — solid oil
8. מצפה — frosted
9. בנימוס — politely

- קריסטל.
- איך העונה? – שאל גרעון.
- טובה מאד – ענית.
- טובה מאד? – קרא גרעון נעלב¹⁰ מעט – גרי
היא פנטסטית, ידידי!
- פנטסטית – אמרתי, – עונה קזאת עדן לא
אכלתי מימי. קרם חלומי קזה, באמת...
אילנה הסמיקה עד קצות אוזניה¹¹ והגישה את
הקפה. רציתי לחזר אל הטילים, אך ראיתי
לפי מבטו של גרעון, שיש עדן להמשיך
בשבחים¹².
- הרבה קפה שתיתי בחיי – אמרתי, – אבל
טעם נפלא קזה עדן לא טעמתי.
- באמת? – שאלה אילנה – אתה מגזים¹³.
- בחיי! – אמרתי – הקפה הזה נותן תכין¹⁴ חדש
לחיי.
- מדוע? – שאל גרעון.
- קשה לי להסביר זאת – ענית; – זהו קפה

10. נעלב – insulted

11. הסמיקה עד קצות אוזניה – blushed to the tips of
her ears

12. שבח – praise

13. מגזים – exaggerate

14. תכין – meaning

עולמי! אֶפְשֶׁר לְקַבֵּל עוֹד?
 הַקֶּפֶה לֹא הָיָה בְּעֵצָם רַע. קֶפֶה כְּמוֹ כָּל הַקֶּפִּיִּים.
 אוֹלֵי קֶצֶת חֲסֵר-טַעַם, אֲבָל קֶפֶה.
 אֵילָנָה הוֹפִיעָה עִתָּה עִם גְּלִידָה וְסֵלֶט-פִּירוֹת.
 – אֵיךְ הַגְּלִידָה? – שָׁאֵל גְּדַעוֹן.
 – נְהַדְרַת! מִמֶּשׁ נְהַדְרַת!
 פִּי הַנּוֹקְסֵלְרִים נִפְתַּח בְּחִיּוֹךְ טַפְשֵׁי רָחֵב. מֵעוֹלָם
 לֹא רָאִיתִי שְׂבִיעוֹת-רָצוֹן עֲצָמִית* כְּזֹאת.
 – וְסֵלֶט-הַפִּירוֹת? – שָׁאֵל גְּדַעוֹן.
 הַחֲלָטִי שְׂאִי-אֶפְשֶׁר לְשַׁבַּח** הַכֹּל:
 – אֵינִי יוֹדֵעַ מַה קָרָה לּוֹ, הַסֵּלֶט קֶצֶת חֲמוּץ.
 אֵילָנָה הִתְמוֹטְטָה לְפִתְעָי, כְּאִלוֹ דְּקָרוּ* אוֹתָהּ
 בְּסַכִּין, וְרָצָה בְּכַי לְמַטְבַּח. גְּדַעוֹן קִפֵּץ וְרָץ
 אַחֲרֶיהָ. הִרְגִּישְׁתִּי שְׂדָבְרִים אֵימִים** קוֹרִים בְּמַטְבַּח.
 גְּדַעוֹן חוֹר חוֹר* וְאָדָם-עֵינִים:
 – מוֹטֵב שֶׁתֵּלֵךְ עִכְשָׁו...
 בְּקִשִּׁי הַנְּעֻמִי הַבֵּיתָה. כְּאֶשֶׁר חוֹרָה אֶשְׁתִּי, סִפְרַתִּי
 לָהּ אֵת כָּל הַמַּעֲשֵׂה.

15. "עולמי" — exquisite!

16. שביעות-רצון עצמית — self-satisfaction

17. לשבח — to praise

18. התמוטטה לפתע — collapsed suddenly

19. דקרו — they stabbed

20. דברים אימים — terrible things

21. חור — pale

– אילנה המסכנה – לחשה אשתי ועיניה רטבות,
 – רק גס־רוח» שקמוף אינו יודע, שאת הכל
 קונים בחנות, מחוץ לסלט־הפירות; אותו הכינה
 אילנה במו־ידיה»...
 בגלל מעשה זה אני יוצא בערב מן הבית. נראה,
 אולי בעוד חדש־חדשים. אני חושש» לפגש
 במקרה את הוקסלרים.

22. גס־רוח — vulgar, rude

23. במו־ידיה — with her own hands

24. חושש — afraid

בְּרִדּוֹ

אֲנַחְנוּ בְּדֶרֶךְ כָּלֵל מְרֻצִים מִהִשְׁכָּנִים שְׁלֵנוּ. בְּדִירָה
שְׁעַל-יָדֵנוּ גָרִים הַזְּלִיגִים, פְּלִיקָס וְאַרְנָה זְלִיג.
זֶג נְחָמָד וְנָעִים. הַיְחָסִים: בִּינֵינוּ מְצֻנִים. כְּאֲשֶׁר
פּוֹנְשִׁים אוֹתָם בְּחֶדְרֵי-הַמְּדֻרְגוֹת אָנוּ מִתְּעַכְּבִים:
רָגַע וּמַחְלִיפִים אִתָּם כְּמָה מְלִים עַל עֵינֵי הַבַּיִת,
כְּמוֹ עַל נְקוּי הַמְּדֻרְגוֹת וְעַל עוֹד נוֹשָׂאִים שְׁכָאֵלָה.
אֵף פֶּעַם אֵין בִּינֵינוּ וּכּוֹחַ. הֵם פְּשוֹט אֲנָשִׁים
נְחָמָדִים.

אֵלָּא מָה? – אֵי-אֶפְשָׁר לְסַבֵּל: אוֹתָם בְּגִלְל
הַרְדִּיּוֹ הָאִים שְׁלָהֶם. כָּל יוֹם, בְּשֵׁשׁ אַחֲרֵי-הַצְּהָרִים,
כְּאֲשֶׁר מֵר זְלִיג חוֹנֵר מִהַעֲבוּדָה, הוּא רָץ מִקֵּד
לְרִדּוֹ, פּוֹתֵחַ אוֹתוֹ בְּקוֹלֵי-קוֹלוֹת. בֵּין אִם זֶה
מוֹסִיקָה אוֹ חֲדָשׁוֹת – מִתְחִיל רַעַשׁ מִחֲרִישׁ-אֲזִינִים.

1. מְרֻצִים — contented
2. יַחְסִים — relations
3. מִתְּעַכְּבִים — we stop
4. וּכּוֹחַ — argument
5. לְסַבֵּל — to tolerate
6. בְּקוֹלֵי-קוֹלוֹת — very loud
7. מִחֲרִישׁ אֲזִינִים — car-splitting

שאי־אפשר להסתתר מפניו בדירה. כוסות
רוקדות בארון המטבח; טיח נופל מהתקרה.
שאלנו את עצמנו: מה עושים?

תחלה חשבנו לגשת אליהם ולבקש אותם שינמיכו
את קול הרדיו, אך מיד אמרנו לעצמנו שאי־
אפשר לפגוע בכה באנשים תרבותיים. הזכרנו
להם את הנושא ברמז, אך לא הבינו; אשתי
התלוננה: מספר פעמים בפני הגב' זליג שהיא
סובלת מכאבי־ראש בגלל הרעש בבית ...
וקבלה ממנה שני כפתורים לאטם בהם את
האזניים. הזמנו מהנדס ממחה כדי להתיעץ אתו
בענין זה וקבלנו עצה ... לעבר לדירה אחרת!
אלא שקרה נס.

ערב אחד עמדנו לצאת למיאטרון. אשתי
הסתכלה בי וצעקה (בלי לצעק אי־אפשר לשמע
אצלנו מלה):

— איך אתה נראה? לך להתגלח! ...

8. טיח — plaster
9. שינמיכו — to lower
10. לפגוע — offend
11. ברמז — by a hint
12. התלוננה — complained
13. לאטם — to plug
14. מהנדס ממחה — expert engineer
15. נס — miracle
16. להתגלח — to shave

יש לי מכונת-גלוח" חשמלית מן הסוג הישן, אך היא שקטה ונעימה; רק התחלתי להתגלח בה, והרדיו של הזליגים התחיל לטרטר" באפן אים. הפסקתי לרנע את מכונת-הגלוח – גם הסרטור נפסק. התחלתי להתגלח – שוב התחיל הסרטור האים. אני ממשיך – גם הסרטור ממשיך. ופתאם אני שומע את קולו של פליקס זליג דרך הקיר. מר זליג קורא לאשתו:

– ארנה! הרעש הזה משגע" אותי! ...

הרגשתי שלבי קופץ משמחה.

למחרת, בשש לפנות-ערב, כבר הייתי במצב ה"כן", ומכונת-הגלוח החשמלית שלי בנדי. מר זליג חזר הביתה, נגש לרדיו ופתח אותו כדרכו. חכיתי דקה, ואחר-כך תקעתי בהנאה" את התקע" לתוך השקע" שבקיר – והרביעיה בלה-מינור, שצרכה בקולי-קולות מתוך הרדיו של שכני, הפכה לטר-טר-טר-טר-פור-טה. לא עברה שעה קלה ומר זליג אבד את סבלנותו"

17. מכונת-גלוח — shaver

18. לטרטר (with static) — to clatter

19. מהגע — drives crazy

20. מצב ה"כן — state of preparedness

21. תקעתי בהנאה — inserted with pleasure

22. תקע — plug

23. שקע — socket

24. אבד את סבלנותו — lost his patience

המעטה, וצעק על המקלט" :
 – שתק שם! שתק לכל הרוחות!
 קולו היה כל-כף חד, עד כי נרתעתי והוצאתי
 באפן אינסטינקטיבי את התקע מהקיר. מר זליג
 סגר את הרדיו, מהר לאשתו וקרא אליה בקול
 צרוד:
 – ארנה, קרה כאן משהו מוזר. צעקתי על
 הרדיו: "שתק שם!" – ומיד הפסיק לטרטר...
 – פליקס – אמרה אשתו – אתה ודאי ענף הזים
 מאד, אל תלך הזים לשחק בקלפים.
 – מה אני ילד? – נעלב – בעלה – בחיי שזה
 קרה! תשמעי!...
 ושוב פתח את הרדיו. בכנה" לא מהרתי לתקע
 את התקע.
 – שטריות – אמרה לבסוף הגב' זליג – אין כאן
 שום רעש בכלל.
 – כשאני רוצה להראות לך, דוקא אין –
 התמרמר מר זליג.
 – עכשו אתה כבר לא יודע לטרטר? – פנה

25. מקלט – radio set

26. שתק, לכל הרוחות! – shut up! shut up, dammit!

27. נרתעתי – I was startled

28. קול צרוד – hoarse voice

29. נעלב – he was insulted

30. בכנה – intentionally

למקלט.

הכנסתי את התקע. טַרְR!
— באמת — לחשה — גב' זליג — משנה... אני ממש
מפחדת... תאמר לו שיפסיק... נראה...
— תפסיק שם — לחש מר זליג לרדיו בקול
רועד, — תפסיק בבקשה...
הוצאתי את התקע.

למחרת היום, בדרךכי הביתה, גפגפתי לפני
שער הבית עם מר זליג. הוא לא נראה טוב;
מתחת לעיניו היו עגולים שחורים, המעידים
על חסר שנה. לפתע שאל אותי:

— אמר לי בבקשה, אתה מאמין בדברים שמעבר
לחקי הטבע?

— איז דבר כזה — ענית; — מדוע אתה שואל?
— סתם שאלתי.

— הנה לי סבא שהאמין בדברים כאלה — אמרתי.
— ברוחות?

— לאו דוקא. הוא טעז שלחפצים — כמו שלחן,
מכונת-כתיבה, או גרמופון — יש נשמה! — מה

31. לחשה — whispered

32. למחרת היום — on the following day

33. מעידים — give evidence

34. דברים שמעבר לחקי הטבע — things beyond the laws
of nature

35. חפצים — objects

36. נשמה — soul

עכשו?! שנים ה'ה בסדר... ופתאם... רבנו
של עולם"...

אדוני - אתה לא שומע? - הרימה אשתי את
קולה - שאלתי: האם רצונך שהולכים ופסיקו
לפתח את הרדיו הנועלי? הנה? ענה כבר!
הכנסתי את התקע, החזרתי והכנסתי אותו, לא
כלום. וזה קרה" בסתה אותי. "אולי באמת...
יש נשמה... למכשירים...?" חלפה מחשבה
במוחי".

- איפה הסרטור? - צעקה אשתי מעבר לקיר -
תן סימן, גלם, תן סימן, שיסגרו את הרדיו
לתמיד!

היא חזרה מהר הביתה, כלה אדמה מכעס.
"פנצ'ר" - גמגמתי - "מה אני יכול לעשות? קרה
פנצ'ר". "זמים לא דברה אתי. נתתי את מכונת"
הגלוח שלי לתקון דחוף", ותוך חצי יום קבלתי
אותה בחזרה:

- חלק אקד הנה שרוף - אמר לי החשמלאי, -

46. רבנו של עולם - Almighty God

47. גועלי - disgusting

48. זעה קרה - cold sweat

49. חלפה מחשבה במוחי - a thought flashed in my
mind

50. גלם - fool

51. תקן דחוף - urgent repair

הַחֲלַפְתִּי אוֹתוֹ. עֲכָשׁוּ לֹא יָקִים עוֹד רֵעַשׁ
בְּרִדּוֹ ...
עֲכָשׁוּ שׁוֹב מִנֶּגֶן הַרְדִּיז שֶׁל הַזְּלִיגִים בְּקוֹלֵי-קוֹלוֹת.
אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ אִם יֵשׁ נִשְׁמָה לַחֲפָצִים; מָה שֶׁבְּטוֹחַ הוּא,
שְׁחוֹשׁ-הוֹמֹר — בּוֹדֵאֵי שְׁאִין לָהֶם.

52. לא יקים עוד רעש — it will not make any more
noise

נסֵי הַפֶּסַח

“אני חושב”, אומר אני לעצמי, “אני חושב שהגיע הזמן שבני רפאל יהיה קרוב יותר אל החנים. הילד ער: לכל הנעשה סביבו; עוד מעט יעזב את הגן של הגננת טובה וילך לגן עירוני. ילד מפתח: מעל לגילו ובעל הסתכלות חדה. גם עכשו אינו נח; משחק כדורגל לפני הבית”. אני קורא לו. הילד בא מיד. אני נותן לו את המסטיק ושואל:

- רפאל, מה אתה יודע על חג-הפסח?
- בפסח לא הולכים לגן.
- מדוע לא הולכים לגן?
- כשיצאו היהודים ממצרים לא הלכו לגן, אז גם עכשו לא הולכים לגן.

1. נס — miracle
2. ער — alert (awake)
3. מפתח — developed
4. בעל הסתכלות חדה — a keen observer
5. מסטיק — chewing gum

"הנה תשובה מקורית וְהַיְזוּמִית לְגַמְרֵי – אֲנִי
 חוֹשֵׁב לִי, – "מִשְׁפָּט שְׁלֵם וְכִנּוּי הַיִּטְבִּי. נִרְאָה שֶׁהוּא
 לומד דְּבָרֵי־טַעַם מִפִּי הַגִּנְתָּ טוֹבָה".
 – אָבָא – אומר בְּנֵי רַפְאֵל, – כִּאֲשֶׁר יֵצְאוּ
 הַיְהוּדִים מִמִּצְרַיִם, מִדּוּעַ לֹא הֵלְכוּ לָנֶגֶן?
 "אֲפֹשֶׁר, כְּמוֹכֵן, לְהִסְבִּיר לּוֹ" – אֲנִי חוֹשֵׁב בְּלִבִּי, –
 "אָבֵל מוֹטֵב שֶׁהֵילֵד יִגְלֶה בְּעַצְמוֹ".
 – חֲשַׁב! – אֲנִי אומר.
 – לֹא הֵלְכוּ לָנֶגֶן – הוּא חוֹשֵׁב בְּקוֹל רָם, – מִפְּנֵי
 שֶׁהַמִּצְרַיִם רָצוּ לְקַחַת אֶת הַיְלָדִים.
 חִבְּקֵתִי אוֹתוֹ בְּחַמִּימוֹת". תִּינּוֹק בֶּן חֲמִשׁ, בְּחַיִּי!
 צָרִיךְ לְהִבְיֵא פַעַם פְּרָחִים לְגִנְתָּ הַזֹּאת.
 – גַּם אֶת מֹשֶׁה רָצוּ לְקַחַת – מִמִּשֵׁיךְ רַפִּי, – וְאִז
 הָאָמָא שְׁלוֹ שָׂמָה אוֹתוֹ בְּתֵבָה", וּבַת־הַמֶּלֶךְ,
 אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, מִצָּאָה אוֹתוֹ. (שָׂר): "חַנְּפוּרִים!
 חַג גָּדוֹל לַיְהוּדִים! הִבָּה נִרְעִישָׁה רְשֵׁרְשֵׁרֶשׁ
 הִבָּה נִרְעִישָׁה רְשֵׁרְשֵׁרֶשׁ!"
 אֲנִי רוֹאֶה שֶׁהֵם לומדים הַרְבֵּה שִׁירִים בְּנֶגֶן.

6. מקורית — original
 7. הגיונית — logical
 8. בנוי היטב — well-constructed
 9. דברייטעם — sensible matters
 10. יגלה בעצמו — discover by himself
 11. בחמימות — with warmth, warmly
 12. תבה — basket

- רפאל - אני מסביר לך, - כשיצאו היהודים
 ממצרים עדין לא היה פורים. היהודים עבדו
 שם עבודת-פרך.¹³
 - אבא - שואל רפי, - טרומפלדור היה גבור?
 "אסוציאציה מענינת", אני חושב לך.
 - עכשו איננו מדברים על טרומפלדור - אני
 אומר. - מה עשו היהודים כאשר ראו שרוצים
 לקחת מהם את הילדים שלהם?
 - לא שלחו את הילדים לנז!
 - נכון. יפה - אמרת.
 - הם הסתירו אותם.
 - איפה הסתירו אותם? - שאלתי.
 - הילדים התחפשו.¹⁴ (שר): "זקן יורד לי עד
 ברכים".
 - הם לומדים הרבה שירים בנז, אני חושב שנית.¹⁵
 - נחזור לפסח - אני אומר, - מה אכלו היהודים
 כאשר יצאו ממצרים?
 - אזני-המן!¹⁶
 - מה? - אני שואל.
 - אזני-המן!¹⁷

13. עבודת-פרך — hard labor

14. הסתירו אותם — they hid them

15. התחפשו — disguised themselves

16. שנית — a second time

17. אזני המן — Hamantaschen, Purim cakes

- לא!
 - כן!
 - טוב, אם כן, מה אָכלו עוד?
 - מצות. כְּשִׁיצְאוּ הַיְהוּדִים מִמִּצְרַיִם, לא יָכְלוּ
 לְבַשֵּׁל, וְקָנוּ לְעַצְמָם מִצּוֹת.
 - לא קָנוּ - אֲנִי מִתְקַן אוֹתוֹ, - אָפוּי.
 - עָפוּי כְּצִפְרִים.
 - לא עָפוּ, אָפוּ.
 - אָבָא - אוֹמֵר פִּתְאֵם בְּנִי, - נִכּוֹן שֶׁהָעֲרָבִים
 רָצוּ לְהַרְגֵנִי אֶת כָּל הַיְהוּדִים, אֲלֵא שֶׁמֶשֶׁה נִצַּח=
 אוֹתָם וְכָלֵם טָבְעוּ בַיָּם?
 - נִכּוֹן. מֶשֶׁה עָשָׂה נִסִּים. כְּאֲשֶׁר יָצְאוּ הַיְהוּדִים
 מִמִּצְרַיִם הָיָה חֶשֶׁךְ גָּדוֹל ...
 - אֲנִי יוֹדֵעַ, אֲנִי יוֹדֵעַ! - קוֹרָא בְנִי - הָיָה חֶשֶׁךְ,
 וְהָעֲרָבִים לא יָכְלוּ לִרְאוֹת דְּבָר, אֲבָל הַיְהוּדִים
 רָאוּ גַם בַּחֶשֶׁךְ, כִּי הָיְתָה לָהֶם חֲנֻכָּה, וְהָיָא דְלִקְהָ
 שְׁמוֹנָה יָמִים בְּלֵי שֶׁמֶן. אָבָא, אֲנִי רוֹצֵה סְבִיבוֹן!
 - אֵין עֲכָשׁוּ סְבִיבוֹן! - אֲנִי צוֹעֵק - עֲכָשׁוּ פִּסַּח
 וְלא חֲנֻכָּה.
 - אָבָא - חוֹזֵר רְפָאֵל וְשׂוֹאֵל, - נִכּוֹן שֶׁבָאוּ הַמּוֹן

18. אָפוּ - baked

19. עָפוּ - flew

20. נִצַּח - defeated

21. טָבְעוּ - drowned

22. סְבִיבוֹן - spinning top

מצרים, אבל היהודים נצחו את כלם, והמצרים
 טבעו כלם בים?
 - נו, סוף-סוף, - אני חושב לי.
 - ואז בא הארנה - אומר רפי.
 - איזה ארנה?!
 - ארנה שואג, אבל בר-כוכבא נצח אותו.
 - מה פתאם בר-כוכבא? במצרים היה משה
 רבנו.
 - גם משה, אני יודע.
 - החוזה!... - אני שואג.
 רפי בורח מהר מן החדר. הוא במצב-רוח
 טוב מאד, ואני שומע אותו אומר לחברו דורון:
 "אבא שלי מנצח ארנה".
 עכשו אני מתחיל להבין מדוע לא הלכו היהודים
 לצן כאשר יצאו ממצרים...

23. יואג — roars

24. מצב-רוח טוב מאד — high spirits

הַרוֹסִים בָּאִים !

— אֲדוּנֵי הַקָּר, אֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת הַרְאִשׁוֹן הַמוֹדִיעַ
לְךָ אֶת הַבְּשׂוּרָה הַמְּשַׂמַּחַת, שְׁחֵלוֹם הַדּוֹרוֹת
מִתְנַשֵּׁם!:

— הַעֲלֵה הַהַמוֹנִית מִרוֹסְיָה?
— כֵּן! מֵאֲתִים אֶלֶף אִישׁ בְּכָל חֹדֶשׁ, הַחֵל מִיּוֹם
חֲמִישֵׁי אֶחָד־הַצְּהָרִים!
— מוֹתֵר לִי לְנַשֵּׁק אוֹתָךְ, אֲדוּנֵי?
— בְּהַחֲלֵט!

— מִזֶּל-טוֹב! שִׁבּוּאוֹ! לֹא חָשׁוּב אֵיךְ, לֹא חָשׁוּב
מְתֵי, רַק שִׁבּוּאוֹ! בְּלֵם! ... אֵיזָה חֹמֶר אָנוּשִׁי!
בְּרִיאִים, גְּדוּלִים, חֲרוּצִים, יוֹדְעִים לֶאֱכֹל, לְשִׁתּוֹת,
לְשִׁמְחָה!

— פְּשׁוּט נִפְלְאִים!
— וְכִמָּה הֵם מְשֻׁמָּעִים. רְגִילִים לְקוֹם הַשָּׂכֶם

1. בשורה משמחת — glad tidings
2. חלום הדורות מתגשם — the dream of generations is being realized
3. עליה המונית — mass immigration
4. חמר אנושי — human material
5. ממשמעים — disciplined

בבקר; רגילים לעבודה קשה. זה לא היהודים
שלנו. זה כח! זה יכריא את המשקי! זה יעלה את
המוראלי!

— שלשה מליון נפש!
— כל הכבודי לכם! תמשיכו, וד"ש חם מקרב
לבי לעולים!
— תוכל למסור כל זאת להם באפן אישיי באשר
יבואו.

— לאן יבואו?
— אל אדוני. לא כל שלשת המליונים, כמוכן,
רק משפחה אחת.

— אין לי קרובים ברוסיה.
— אין זה משנה. כל בית בישראל חייב לקבל
בימים אלו משפחה אחת מרוסיה. את זאת,
למעשה, באתי להודיע לאדוני.
— מה פרוש אתה "מודיע" לי? כבר לא צריך
לבקש?

— השבתי, שאדוני, שהוא כל-כך שמח...
— ודאי שמח! ביתי יהיה תמיד פתוח לפני עולי

6. יכריא את המשק — will improve the economy

7. יעלה את המוראל — will raise the morale

8. כל הכבוד — all honor!

9. מקרב לב — from the bottom of the heart

10. באפן אישיי — in person

11. אין זה משנה — it does not matter

- רוסיה, אלא ...
- אלא מה?
- אלא שבתי דבורה מנגנת.
- סליחה?
- מיד אסביר. המקום היחיד שהוא פנוי בדירה שלנו הוא חדר-האורחים, אלא שדוקא שם עומד הפסנתר, ובתי מקבלת שעורים לפסנתר פעמים בשבוע.
- אולי אפשר להיזז את הפסנתר למקום אחר?
- אדוני, האם נסית פעם לדחוף פסנתר?
- אני מדבר על ענין זמני בלבד.
- אלו הודעת לי לפחות לפני שבועים, לפני שבדורה התחילה ללמד פסנתר, יכלתי לעשות משהו; היום כבר קשה מאד. התעניית אצל השכנים?
- התעניית.
- ובכן?
- אצל כלם מנגנים. כנור. חצוצרה. קונטרטה-באס.
- זהו המצב. וכי אני קבלתי משהו כאשר באתי

12. פנוי — vacant

13. לדחוף — to push

14. ענין זמני — temporary matter

15. התעניית — did you inquire

16. חצוצרה — trumpet

לְאַרְץ?

- אַם כֵּן, אַתָּה אוֹמֵר "לֹא"?
- לֹא אֲמַרְתִּי "לֹא"! אֲנִי תָמִיד מוֹכֵן לַעֲשׂוֹת כְּאֲשֶׁר צָרִיךְ. הֲנֵה אֲנִי מְשַׁלֵּם מְלוּחַ-קְלִיטָה¹⁷ שֶׁהִמְקִשָּׁה תַחֲזִיר לִי רַק בְּעוֹד 14 שָׁנָה, נִכּוֹן? אִם בְּבִקְשָׁה, אֲנִי מוֹתֵר¹⁸ עַל כֶּף, אֵל תַּחֲזִירוּ לִי אֶת הַמְלוּחַ, אֲנִי נוֹתֵן אוֹתוֹ לְרוֹסִים.
- זֶה בְּעוֹד 14 שָׁנָה, וּבִנְתִים?
- בִּנְתִים אֲנִי צָרִיךְ שֶׁקֵּט בְּבֵית!
- וְכֵה אַתָּה מְצִיעַ לַעֲשׂוֹת עִם הָעֲלִיָּה שְׂבָאָה מְרוֹסִיָּה?
- זֶה בְּאֵמֶת בְּעֵינָי, אַתֶּם מְשַׁלְּמִים מִשְׁהוּ בְּעַד הַמְשַׁפָּחָה מְרוֹסִיָּה?
- לֹא.
- אַם כֵּן, אֵינִי יוֹדֵעַ!
- לְשַׁלַּח אוֹתָם בְּתוֹרָה לְרוֹסִיָּה?
- נִדְמָה לִי שֶׁבְּשֶׁלֶב זֶה¹⁹...
- בְּבִקְשָׁה?!
- אֲנִי מְתַכּוֹן רַק זְמַנִּית²⁰, בְּעוֹד מְסַפֵּר שָׁנִים תַּפְסִיק וְדַאי בְּתֵי לִנְגֵן, אַתָּה מֵבִין? וְנִשְׂאֵר בְּקִשְׁרוֹ²¹.

17. מלוח קליטה — absorption loan

18. אני מותר — I relinquish

19. בשלב זה — at this stage

20. זמנית — temporarily

21. נשאר בקשר — we'll keep in touch

الفصل الرابع عشر: مصطلحات وتعريفات نحوية في العبرية
الحديثة

א-ב של מונחי תחביר
רותי בשרי, "עמקים-תבור"

המושג	הסבר ודוגמאות
<p>אוגד</p> <p>סוגי אוגדים:</p>	<p>מאגד (מחבר) בין הנושא לבין הנושא במשפט שמני. אחראי על הזמן במשפט שמני. מופיע תמיד בעבר ובעתיד, נשמט לעתים בהווה. לדוגמה:</p> <p>כל העולם במה, וכל האנשים הם שחקנים. (במשפט הראשון נשמט האוגד "הוא").</p> <p>1. מילת גוף : הוא, היא, הם, הן, בהווה, ובעבר שורש ה.י.ה. (היה, יהיו וכד')</p> <p>ירוק הוא הברוש; הוא היה נער חמד; המצב יהיה קשה יותר.</p> <p>2. אין + גוף שלישי: היא איננה כאן; הם אינם בבית; זה לא יהיה קל.</p> <p>3. נהיה, נהפך, נעשה - כאשר מדובר בתהליך שינוי שנעשה בנושא: המצב נהפך לבלתי נסבל; הוא נהיה עצבני פתאום;</p>
<p>איבר</p>	<p>כל אחד מהמשפטים המרכיבים את המשפט המחובר (מאוחד). האיברים מסומנים באותיות א, ב, לפי סדר הופעתם במשפט. לדוגמה: כל העולם במה, וכל האנשים הם שחקנים.</p>
<p>דממשעות תחבירית</p>	<p>דממשעות הנובעת ממבנה המשפט ולא מדממשעות במילים שבמשפט. לדוגמה:</p> <p>ההורים ביקשו מהמנהל לצאת מהחדר. מאחר שבמילה "לצאת" אין גוף, לא ברור במשפט זה אם ההורים ביקשו שהמנהל יצא מהחדר או שהם בעצמם יצאו. זוהי דממשעות תחבירית. המרצה הרצה על החרמון: לא ברור אם המרצה הרצה בנושא החרמון, או שהוא עמד על החרמון והרצה את הרצאתו. בחירתו הייתה מוצלחת: מאחר שבשם הפעולה "בחירתו" אין גוף, לא ברור אם מדובר בכך שבחרו אותו או שמה שהוא בחר היה מוצלח.</p>
<p>המרה</p>	<p>המרה היא שינוי משפט מסוג אחד לסוג אחר, מבלי לשנות את תוכנו באופן מהותי</p> <p>למשל, שינוי ממשוט: לא יצאנו בגלל הגשם. למורכב: לא יצאנו, מפני שירד גשם. למחובר: ירד גשם, לכן לא יצאנו.</p>
<p>הסגר</p>	<p>חלק במשפט שאינו שייך לתוכן המשפט ומופרד ממנו בפסיקים. הוא מבטא את דעת המוען על תוכן המשפט, לדוגמה: לצערי, כנראה, למרבה המזל, או מביא "אילנות גבוהים" לחיזוק הנאמר במשפט וליצירת אמינות, לדוגמה: לדעת יודעי דבר, על פי התוונים, לדברי השר... וכד'.</p>
<p>חלק עיקרי</p>	<p>כל משפט מורכב בנוי ממשפט עיקרי אחד ומפסוקית (או פסוקיות) המשלימה אותו ומשועבדת לו. המשפט העיקרי הוא משפט עצמאי והוא מתחיל ללא מילת שיעבוד.</p>

<p>שני החלקים התחביריים שבלעדיהם לא יהיה משפט: נושא ונשוא</p> <p>הנושא הוא הנתון, הדבר שעליו מדובר במשפט.</p> <p>נושא רגיל – מופיע בנפרד מהנשוא: אני אכלתי את כל העוגה; העוגה טעימה. התקדמותו מרשימה מאוד.</p> <p>נושא נסתר - חכוי בנושא: שמרתי –אני שמרתי, הלכתם – אתם הלכתם</p> <p>נושא סתמי: גם הוא חבוי בנושא אך לא ברור (לעתים בכוונה) מיהו: עושים שלום בטוח; יחליטו בממשלה, הוחלט בועדה, מישהו אמר...</p> <p>הנשוא הוא החידוש, הדבר שמחדשים לגבי הנתון. הוא אחראי על הזמן במשפט, והוא בדרך כלל פועל. אם יש במשפט פועל, הוא הנשוא.</p> <p>מועל רגיל: האיש עומד בצד כביש.</p> <p>נשוא מורחב:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. פועל עזר + שם פועל: נשם עומד לרדת בכל רגע. 2. שני פעלים המבטאים פעולה אחת: המצב הולך ומדרדר. 3. ביטוי או ניב המבטא פעולה אחת: הוא עמד על דעתו <p>יש/אין – יש ברירה, אין ברירה – אין הוא נשוא רק כאשר הוא יכול להתחלף ביש</p> <p>נשוא מודלי: אסור, מותר, כדאי, נעים וכד'. הנושא במשפט זה הוא שם פועל, שיכול להתחלף בשם פעולה: אסור לעשן – העישון אסור; כדאי להקשיב – ההקשבה כדאית.</p> <p>נשוא שמני – יכול להיות שם עצם, שם תואר, צירוף יחס וכד', בדרך כלל בא אחרי האוגד: הוא סטודנט; התינוק מתוק; המצב על הפנים, הוא לא היה בבית. ירוק הוא הברוש, המדינה זה אני</p> <p>אחרי שמוצאים את הנשוא- המועל בדי"כ, שואלים: מי + המועל – הנושא</p> <p>במשפט שמני הנשוא הוא בדרך כלל אחרי האוגד. אם אין אוגד מעבירים את המשפט לזמן עבר או עתיד ומגלים אותו. אם יש צד אחד מיודע (עם הא הידיעה או שם או כינוי גוף או רמז) הוא הנושא: ירוק הוא הברוש; אם שני הצדדים מיודעים, הראשון הוא הנושא והשני הוא הנשוא: הבעיה היא הגיל; הגיל הוא הבעיה</p>	<p>יסודות המשפט</p> <p>הנושא:</p> <p>סוגי נושאים:</p> <p>הנשוא:</p> <p>סוגי נושאים:</p> <p>איך מזהים?</p>
<p>ראה הסבר והדגמה במבנה משפט ייחוד</p>	<p>כינוי מוסב</p>
<p>ראה הסבר במשלימי המשפט. הלואי הוא משלים שם עצם.</p>	<p>לואי</p>

<p>משפטים יכולים להיות בעלי מבנים שונים: <u>משפט בעל חלק</u> / <u>חלקים בולטים</u>, לדוגמה: <u>השלמתי את המבחנים באנגלית, במתמטיקה ובלשון.</u></p> <p><u>משפט בעל נושא סתמי</u>, לדוגמה: <u>החליטו על קיצוצים בתקציב. הולכים על ארץ נקיייה, יורידו את המחירים.</u></p> <p><u>משפט בעל חלק ייחוד</u>, לדוגמה: <u>הסבתא – כיפה אדומה הלכה לבקר אותה.</u></p>	<p>מבנה משפט</p>
<p>מבנה ייחוד הוא מבנה שבו אחד החלקים במשפט (שאינו נושא או מושא) מושם בראש המשפט לשם הדגשה, אחריו יש מקף, ובמקום שבו היה החלק שהושם בראש המשפט מופיע ייכינו מוסבי שתמידו כתפקיד החלק שהושם בראש המשפט, לדוגמה: משפט בעל סדר רגיל: <u>כיפה אדומה הלכה לבקר את הסבתא.</u></p> <p>משפט ייחוד: <u>הסבתא – כיפה אדומה הלכה לבקר אותה.</u></p>	<p>מבנה ייחוד</p>
<p>המבנה הכולל הוא צמצום של המשפט המחובר ששיי חלקיו כמעט זהים למשפט פשוט, דוגמה: משפט מחובר: <u>המורים נהנו מאוד מן הטיול, והתלמידים נהנו מאוד מן הטיול</u></p> <p>צמצום לסבנה פשוט בולל: <u>המורים והתלמידים נהנו מאוד מן הטיול</u> (צמצמו את החלק: <u>נהנו מאוד מן הטיול</u> שחזר בשני המשפטים, והשאירו רק את הנושא מהמשפט השני. עתה שני הנושאים מתייחסים לאותו נושא, והיבטו חלק בולל נושא (המורים והתלמידים).</p> <p>שימו לב: מילת הקישור (בדוגמה ...) נשארת במבנה הכולל וזוהי "מסנייה" את המבנה הכולל של המשפט.</p>	<p>מבנה כולל</p>
<p>כאשר הנושא במשפט הוא <u>נושא סתמי</u> (ראו חסבר כנושא). למינו מבנה סתמי: "לא חוזרים ללמוד בלי קרביץ" "אין משיחין בשעת הסעודה", "מישהו דואג לי שם למעלה", החליטו על קיצוצים בתקציב. יביאו ארטיקים למסיבה.</p>	<p>מבנה סתמי</p>
<p>מילה ריקה היא מילה שניתן לשים במקום פסוקיות התוכן (נושא, מושא, מושא) במשפט מורכב, ולקבל משפט חניוני. במקום פסוקיות נושא המילה היא "הדברי": מה שהיה היה – הדבר היה.</p> <p>במקום פסוקיות המושא המילה היא "ז"ח" ונטיותיה: <u>הקושי הוא שאין תקציב – הקושי הוא זה</u></p> <p>במקום פסוקיות מושא המילה היא מילת יחס (את, על) + "הדברי" – את הדבר, על הדבר: <u>הבאתי לו את מה שהבטחתי – הבאתי לו את הדבר.</u></p>	<p>מילה ריקה</p>
<p>מילת יחס מוצרכת היא מילה הנלווה באופן קבוע למפעל, ומצורבת אחריו מושא, לדוגמה: הוא חיפש מ... אני אוהב את... שוחחתי על... נתתי את... ל...</p>	<p>מילת יחס מוצרכת</p>
<p>מילות קישור מחברות בין משפטים במשפט המורכב ובמשפט המחובר.</p>	<p>מילות קישור</p>

<p>מילות חיבור: מילות חיבור הן המילים המתברות בין חלקי המשפט <u>המחובר</u>. עיקריות מבונייהן: 1.... גם, כמו כן, אבל, אך, לכן, על כן, לפיכך, משום כך, בגלל זה, אף על פי כן, למרות זאת, עם זאת, או...או, כלומר, זאת אומרת, (ויש עוד). כפי שניתן לראות, רבות ממילות החיבור מכילות את המילים כן כמו על-כן, כך כמו לפיכך, זאת כמו למרות זאת). מילות החיבור נמצאות תמיד <u>בין</u> המשפטים המחוברים.</p> <p>מילות שעבוד: מילים המקשרות בין הפסוקית לבין החלק העיקרי במשפט מורכב. הן תמיד מופיעות <u>בתחילת הפסוקית</u>. אם הפסוקית בתחילת המשפט, הן יופיעו בתחילת המשפט. מרביתן מכילות ש...: ש...כש...כאשר...מפני ש... אף על פי ש... אחרי ש... כדי ש... בתנאי ש...כפי ש..., ועוד, אבל גם: כי, אם, לו, אילו, אילולא, אלמלא, פן, שמה, (וגם ה... שמחליפה את ש...)</p>	
<p>משלימים: משלימים הם חלקים לא הכרחיים במשפט</p> <p>משלימי שם: מילים המשלימות / מתארות / מגדירות את שם העצם שלפניהן. יש שני סוגים:</p> <p>1. לזואי: לוואי הוא משלים שם עצם, והוא מופיע תמיד <u>אחרי</u> שם העצם שאותו הוא מתאר (חוץ מכמתים - כל, רוב, מחצית, ומשמות מספר). בדרך כלל עונה על השאלה <u>איזה?</u> <u>הילדים הנחמדים לומדים</u>; <u>כל הילדים נמצאים בכיתה</u>; <u>ילדי הכיתה הגיעו</u>; <u>יש לי שני ילדים</u>.</p> <p>2. תמורה: משלים שם הבא <u>אחרי</u> שם העצם, אך <u>יכול להחליפו</u>. בין שני צדי התמורה יש פסיק אם היא בת יותר ממילה אחת. ניתן לעשות משם העצם ומהתמורה שלו משפט שמני המביע שוויון: <u>נשיא ארה"ב, ברק אובמה, נאם בקונגרס</u>; <u>נשיא ארה"ב הוא ברק אובמה</u>. התמורה באה תמיד <u>אחרי</u> שם העצם שאותו היא משלימה, לכן: <u>ברק אובמה, נשיא ארצות הברית, נאם בקונגרס</u>.</p> <p>סוגי תמורה:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. תמורה מזהה לדוגמה: העיתון "מעריב"; ראש הממשלה, ביבי נתניהו. 2. תמורה מפרטת: התלמידים: טל, גל וסיגל הגיעו ראשונים. 3. תמורה מצמצמת: התלמידים, בעיקר הבנות, אוהבים אותו. <p>משלים פועל: משלים ומתאר את הפועל במשפט. עונה על שאלות כמו: <u>את מה?</u> <u>על מה?</u> <u>במה?</u> <u>מתי?</u> <u>איפה?</u> <u>איך?</u> <u>למה?</u> <u>וכד'...</u> יש שני סוגי משלימי פועל:</p> <p>1. מושא: המושא הוא משלים <u>הכרחי</u> של הפועל. הוא משתתף בפעולה שעושה הנושא, או מקבל הפעולה: <u>מסרתי את הכדור ליוסי</u> לפעלים יוצאים, שנדרש אחריהם מושא, יש בדרך כלל <u>מילת יחס מוצרכת</u>: לדוגמה: <u>הילד חושש מהכלב</u>; <u>שוחחתי על הבעיה</u>; <u>לקחתי את התיק</u>. אם איננה, אפשר להוסיפה: <u>קראתי ספר</u> < <u>קראתי את הספר</u>. המושא עונה בד"כ על שאלות כ: <u>את מה?</u> <u>על מה?</u> <u>על מי?</u> <u>במה?</u></p>	

<p>תיאור אינו הכרחי, והוא משלים מידע מסווגים שונים על הפועל ועונה על השאלות: איפה, איך, מתי, למה, בשביל מה, למרות מה, באיזה תנאי, וכד'. לדוגמה: התיטיק יש בשלווה בעריסה מהבוקר</p>	<p>2. תיאור:</p>
<p>ראה ביימשלמים"</p> <p>משפט הוא צירוף מילים שניתן לשנות את הזמן שלו, ובסופו נקודת סימן קריאה או סימן שאלה נרדמתי. התעוררת? אנחנו מאחרים!</p> <p>משפט פועלי הוא משפט שהנשוא בו הוא פועל.</p> <p>משפט שמני הוא משפט שהנשוא בו אינו פועל, לכן הזמן אינו מצוי במשפט אלא באנוד. היא יפת מאד < היא הייתה יפת מאד. הנשוא במשפט שמני יכול להיות שם עצם: בני הוא טייס ; שם תוא: הילדה הכמה; צירוף יחס: היונים היו על הגג; ותחליפו שם עצם: הילד הזה הוא אני.</p>	<p>משלים פועל</p> <p>משפט</p> <p>1. משפט פועלי</p> <p>2. משפט שמני</p>
<p>ראה בייסודות המשפט"</p>	<p>נשוא</p>
<p>ראה בייסודות המשפט"</p>	<p>נשוא</p>
<p>מצאית את סוג המשפט לפי מספר הנשאים והנשואים שבו, ולפי סוג מילות הקישור המופיעות בו. קיימים שלשה סוגי משפטים:</p> <p>משפט טיפן לו נשוא אחד ומשוא אחד בלבד.</p> <p>משפט מורכב הוא משפט משוט שאחד החלקים שלו תורחב למשפט נוסף הנקרא פסוקית, והוא משועבד למשפט העיקרי. יש בו שני נשאים ושני נשואים למחית, והפסוקית משועבדת לחלק העיקרי באמצעות מילת שעבוד.</p> <p>מבטות המצוינות בסוף הדוגמה: <u>המנות שותקות</u>, <u>המנות שותקות</u>.</p> <p>משפט מחובר מורכב משני משפטים עצמאיים (לפחות) המחוברים ביניהם באמצעות מילות חיבור. המשפטים בתוך המשפט המחובר נקראים איברים. יש לו לפחות שני נשאים ושני נשואים.</p> <p>אנדרג אנדרג דוגמה: אין דין אין דין.</p>	<p>סוגי משפטים</p> <p>1. משפט פשוט:</p> <p>2. משפט מורכב:</p> <p>3. משפט מחובר:</p>
<p>מילה בלתי תלויה במשפט, שאליה מופנה תוכן המשפט. אחרי הפנייה יבוא פסוק: אלהים, עשה שחלומי יתגשם; המפקד, אני ערוך למקורחך. טל, תפסיקי כבר! אני יודע, אמא, תפסיקי לדנדו!</p> <p>פסוקית היא המשפט המשועבד במשפט המורכב. היא מתחילה תמיד במילת שעבוד.</p> <p>לדוגמה: אני לומד קשה מכיוון שאני רוצה להצליח בבחינה.</p> <p>אף על פי שלא התכוונתי הצלחתי בבחינה</p>	<p>פנייה</p> <p>פסוקית</p>

<p>פסוקי נושא : למשפט בעל פסוקית נושא אין נושא חלק העיקרי במקום הפסוקית אפשר לשים את המילה הריקה הדבר, או X. מי שטרח בערב שבת, יאכל בשבת מה שהיה, היה נמסר על ידי הדובר שראש הממשלה לא יגיע</p> <p>פסוקי נושא : במשפט בעל פסוקית נושא אין נושא חלק העיקרי, ויש לו אוד. במקום הפסוקית אפשר לשים את המילים הריקות : זה, זו, אלה. השאלה היא מתי הוא יגיע החידוש הוא שהוא פועל ללא כבלים העובדות הן שאי אפשר להתעלם מהן</p> <p>פסוקי נושא : במקום הפסוקית ניתן לשים מילה ריקה שהיא מילת יחס : הדבר - את הדבר, על הדבר וכד'. הדובר מסר שראש הממשלה לא יגיע. את מה שאמרתי לך אתמול, אל תשנה לעולם. שוחחתי על מה שקרה אתמול. הוא שאל למה לא הגעתם למגישה.</p> <p>פסוקי תלמוד : (מקום, זמן, סיבה, תכלית, ויתור, תנאי, אופן, מצב, מידה) הן עונות על השאלות : איפה מתי למה בשביל מה? למרות מה? באיזה תנאי אידן כמות, ועד הם נמשכו במקום שנקבע מראש לשם כך. הוא לא היה בבית בשנהגבים פרצו לדירתו. השיעור התבטל כי הייתה פעילות מיוחדת לחג. אתה עריך ללכת לישון מוקדם כדי שתהיה רעט בסיוול מחר. סיימתי את המשימה אף על פי שלא קיבלתי כל עזרה. אם תרצו, אין זו אגדה. הדברים התנהלו כפי שהיה ביקש. הם חזרו הביתה בשם שבורים ורצוצים הם אתנו אחד את השני במידה שלא תתואר.</p> <p>פסוקי לוגיקה : שנה בדרך כלל על השאלה "איזהו?". היא יכולה להיות "תקועה" באמצע המשפט העיקרי או בסופו - אף פעם לא בתחילתו. כי היא באה אחרי שם חצום שאותו היא מתארת. לדוגמה : כול החימר, שאתם זקוקים לו, נמצא בדפים אלה. הוא שאל שאלה שלא ידעתי לענות עליה. השאלה אם הוא יבוא או לא יבוא ריחמה כל הזמן באוויר.</p>	<p>סוגי פסוקיות :</p> <p>קריאה</p> <p>קשרים לוגיים</p>
<p>מילת קריאה שהיא חלק בלתי תלוי במשפט ויש אחריה פסיק או סימן קריאה : יש! ניצחנו במשחק. אוי ואבוי, שכחתי את הכסף בבית. די, אני לא מאמינה! כמרה עליך, עזוב אותי כבר. וואלה, לא ידעתי!</p> <p>בין מילים ומשפטים יש קשרים לוגיים מסוגים שונים : קשר של סיבה ותוצאה, קשר של זמנים, קשר של הוספה, ועוד, לדוגמה :</p>	

<p>הצלחתי בבחינה מפני שהתכוונתי < קשר של סיבה ותוצאה נכשלת בבחינה אף על פי שהתכוונתי < קשר של ויתור אני לומד כדי שאצליח בבחינה < קשר של תכלית אחרי שעברתי את הבחינה, נסעתי לחו"ל < קשר של סדר זמנים</p> <p>באמצעות מילות הקישור ניתן לסחון את הקשר הלוגי בין המשפטים, ולפעמים גם בתוך המשפט הפשוט. להלן דוגמאות למילות הקישור המיוצגות קשרים לוגיים בסוגים השונים של המשפטים:</p> <table border="1" data-bbox="193 595 871 807"> <thead> <tr> <th>הקשר הלוגי</th> <th>משפט פשוט</th> <th>משפט מורכב</th> <th>משפט מחובר</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>סיבה / תוצאה ויתור סדר זמנים תכלית</td> <td>בגלל, עקב למרות אחר, לפני כדי, ל...</td> <td>כי, מפני ש... אף על פי ש... אחר ש... כדי ש...</td> <td>לכן, על כן, לפיכך אף על פי כן, אחר כן, לשם כך</td> </tr> </tbody> </table>	הקשר הלוגי	משפט פשוט	משפט מורכב	משפט מחובר	סיבה / תוצאה ויתור סדר זמנים תכלית	בגלל, עקב למרות אחר, לפני כדי, ל...	כי, מפני ש... אף על פי ש... אחר ש... כדי ש...	לכן, על כן, לפיכך אף על פי כן, אחר כן, לשם כך	
הקשר הלוגי	משפט פשוט	משפט מורכב	משפט מחובר						
סיבה / תוצאה ויתור סדר זמנים תכלית	בגלל, עקב למרות אחר, לפני כדי, ל...	כי, מפני ש... אף על פי ש... אחר ש... כדי ש...	לכן, על כן, לפיכך אף על פי כן, אחר כן, לשם כך						
<p>ראה ב"משלימים" < משלימי המעלה</p> <p>ראה ב"משלימים"</p>	<p>תיאור</p> <p>תמורה</p>								
<p>נשוא, נשוא, משלימי שם, משלימי פועל, חסגר כל אלה הם <u>תפקידים תחביריים</u> במשפט. למילה יכולים להיות תפקידים תחביריים שונים במשפטים שונים, לדוגמה:</p> <p>התחביר הוא אחד הנשאים בבחינה (כאן תפקיד המילה תחביר הוא נשוא)</p> <p>אחד הנשאים בבחינה הוא תחביר (כאן תפקיד המילה תחביר הוא נשוא)</p> <p>פרק התחביר קשה לי במיוחד (כאן תפקיד המילה תחביר הוא ליואי)</p> <p>שני הנשאים, תחביר וצורות, ברורים לי. (תפקיד המילה תחביר הוא חלק מתמורה)</p> <p>אני מאוד אוהב תחביר (כאן תפקיד המילה תחביר הוא מושא)</p> <p>הצלחתי בבחינה הודות לתחביר. (כאן תפקיד המילה תחביר הוא תיאור)</p>	<p>תפקיד תחבירי</p>								

<p>الجملة: هي أنصر مسرودة من الكلام تدل على معنى مستقل بنفسه؛ وتكون عند الناقصة من موضوع ومحمول. لقولك الشمس طالعة، الشمس موضوع وطالعة محمول. ويسمى عناء البلاغة الموضوع مستقلاً إليه. والمحمول مستقلاً.</p>	sentence	משפט
<p>جملة التمني: هي الجملة التي تحمل معنى التمني والرجاء مثل "סלואי רעשם יפסק בקרוב".</p>	optative clause	משפט ארזי
<p>الجملة المبطوة: جملة مستقلة ترتبط بجملة أخرى بأداة رابطة أو بالمتساوي دون أداة رابطة. مثل "כאשר יצא (נדר נקנס)". وهناك من عمله اللغة العبرية من يدرجون تحت هذا النوع من الجملتين الجملة العبرية الشاملة التي تحتوي على مكونين معطوفين مثل "נדר ושלמה קלבו כירושלים" أو "אשר ומשה דמים".</p>	coordination sentence	משפט אחוי
<p>الجملة المبطوة: راجع "משפט אחוי".</p>	coordinate clause	משפט אחוי
<p>جملة الحال: هي الجملة التي تصف كيفية حدوث الفعل مثل "אבלנו את סגנון הסתירות".</p>	adverbial clause of manner	משפט אופן
<p>الجملة الرئيسية: هي الجملة الأساسية التي تتبعها جملتان فرعية واحدة أو أكثر في الجملة العبرية المركبة. وترتبط بها بواسطة أدوات الربط المختلفة.</p>	matrix sentence	משפט אם
<p>الجملة التحليلية: جملة تعتمد في صحتها أو عدم صحتها على التحليل المنطقي مثل "הספק טענתך".</p>	analytic sentence	משפט אנליטי
<p>والجملتان التوكيدية "משפט סנהתי".</p>		
<p>جملة الملكية: جملة تابعة تحتوي على كلمة تدل على الملكية، وفيها يشير المسند إلى أن المسند إليه ينتمي للمحمول مثل "יש לו ספק" أو "לא היה לו ספק".</p>	possessive sentence	משפט בעלות
<p>الجملة الطلبية: نوع من أنواع الجملة التي تنفرد على</p>	petitionary sentence	משפט בקשה

<p>الأمر ويشير إلى الطلب أو الرجاء مثل: "هواיל נא להשיב את הסקטים".</p>		
<p>جملة التخيير: جملة تابعة تليها معنى التخيير أو انضمام معناها وبين جملة الرئيسية، وتستخدم لها الأدوات "أو" "و" مثل "או" "או" "או" "או" "או" "או" (ويقال "או" "או").</p>	disjunctive clause	משפט ברירה
<p>الجملة المجردة: هي الجملة التي تتكون من اشتداد إبه وليست قط مثل "השטונתם חדיק".</p>	nackter Satz	משפט גורף
<p>الجملة الأساسية: مصطلح كان يستخدم من قبل في النحو التوليدي لتحليل لوصف الجملة المجردة البسيطة، والتي تشتق منها الجمل البنية للمجهول، وجمل الاستغماية، وغيرها. وتسمى أيضاً "משפט יסוד".</p>	kernel sentence	משפט גרעין
<p>الجملة الإخبارية: هي الجملة التي تنمى خبراً ما، أو تؤكد حقيقة ما سواء بنفي أم بالإيجاب مثل "הבני סתלקים בקיץ".</p>	declarative sentence	משפט הגדה
<p>جملة التخيير: راجع "משפט ברירה".</p>	disjunctive clause	משפט הבדל
<p>جملة المقارنة: جملة تابعة تدل على المقارنة، وتكون مبدؤها بكلمات مثل "כמו" "ש" "או" "כפי" "ש" "או" "כאלו" مثل "כפי שיש" "في جملة" "כפי שיש" "ש" "או" "או".</p>	comparative clause	משפט השוואה
<p>الجملة الاستثنائية: هي جملة تابعة تدل على الاستثناء بعد الجملة الرئيسية أو استثناءاً لها وتكون مبدؤها بـ "למרות" "ש" "אף על פי" "ש" مثل "ובקשרכם הניכם אעלים עיני סכם גם כי חרבו הפלה אעני שומע" (ישעי א, ١٥).</p>	concessive clause	משפט חצי
<p>الجملة الزمنية: جملة تابعة تدل على زمن كفعال في</p>	temporal clause	משפט זמן

<p>בְּשִׁירָהּ הָיְתָה לְהַפְתַּת הַשָּׁבוֹן</p> <p>الجملة أحادية العنصر: هي جملة ناقصة تتكون من كلمة واحدة مثل "קליחה!" أو "שלום" أو جملة تتكون من كلمة واحدة تحمل المسند إليه والمسند والفعول به مثل "ראיתיך".</p>	One-term sentence	משפט חד-איברי
<p>الكلمة الجملة: هي الجملة التي يعبر عنها بكلمة واحدة تعطي المعنى المطلوب مثل "שלום".</p>	sentence word	משפט חד-קירי
<p>الجملة التصريحية، الجملة الخبرية: هي الجملة التي تحمل اصدان والكذب مثل "ששש שנסה קשקה שש" وهي عكس الجملة الاستهوائية، وجملة تعجب، وجملة الطلبية.</p>	declarative sentence	משפט תנאי
<p>الجملة التثبية: هي الجملة التي لا تحتوي على أي من أدوات النفي مثل "הוא ילך חכם".</p>	affirmative sentence	משפט חיוב
<p>الجملة التلقية: جملة بسيطة يختلف منها المسند إليه أو المسند أو كليهما معاً، ومع ذلك تكون الجملة مفهومة لتساع مثل "שקט" والقصود بها "אנחנו דורשים שקט" حيث تم حذف المسند إليه والمسند وإبقاء الفعول به.</p>	minor sentence	משפט חסר
<p>الجملة ناقصة الفعل: هي جملة اسمية لا تحتوي على أفعال مثل "הם שים" و"נלך שקט".</p>	verbless clause	משפט חסר פעל
<p>الجملة الفرعية، الجملة التابعة: الجملة لا تحتوي على فكرة تامة أو مستقلة، ولكنها جملة تعمل ضمن الاسم أو التعت أو الظرف ضمن جملة رئيسية تشكل معها جملة مركبة مثل "האיש שנצטתי קריאה הוא קצין בצבא".</p>	subordinate clause	משפט סבל
<p>جملة القصر: هي جملة يكون فيها جزء معين مسبقاً للجملة الرئيسية من أجل التأكيد عليه مثل "השדיתה</p>	casus pendens	משפט יחיד

שלושה יקר לנו		
<p>המשפט יסודי</p> <p>המשפט כולל</p>	<p>kernel sentence</p> <p>contract clause</p>	<p>המשפט האמני</p> <p>המשפט המלא</p>
<p>המשפט כפוף</p> <p>המשפט לא שגולי</p> <p>המשפט לראי</p>	<p>subordinate clause</p> <p>non-verbal sentence</p> <p>attributive clause</p>	<p>המשפט המצוי</p> <p>המשפט המצוי</p>
<p>המשפט מאוחד</p>	<p>compound sentence</p>	<p>המשפט המאוחד</p>
<p>המשפט מדרגה</p>	<p>adverbial clause of degree</p>	<p>המשפט המדרגה</p>
<p>המשפט מרוב</p>	<p>compound sentence</p>	<p>המשפט המרוב</p>

<p>המשפט המצוט</p> <p>excipive sentence</p> <p>הجملة الاستثنائية: جملة فرعية تغير عن طريق الاستثناء أقوال سبق أن ذكرت ، وذلك بوجود أداة ربط في أواخرها مثل 'לא אסלחתי כי אם ברכותי' (תקון: 27: 27)</p>	<p>המשפט מצב</p> <p>circumstantial clause</p> <p>جملة الحال: هي جملة فرعية تابعة تغير عن الظروف الخاصة التي يحدث فيها الفعل، وترتبط بجملة الحال اعرابية بالجملة الأساسية بواسطة العطف مثل 'לא אדרה חכש וקביוי אין לקום' (לשעה 7: 3)</p>	<p>המשפט מצמצם</p> <p>infinitive clause</p> <p>الجملة المحذرة: جملة يختصر فيها المتد إلى كان يأتي في صيغة المصدر بدلاً من أن يتمم فعل ماضي أو مستقبل مثل 'כהנהיגך הכונה שמחת' بدلاً من 'כאשר הכנה הניתה למח' .</p>
<p>המשפט מקום</p> <p>local clause</p> <p>جملة ظرف المكان: جملة تابعة تدل على مكان حدوث الفعل في الجملة الرئيسية مثل 'אני הלכתי לעקום שאהתי'</p>	<p>המשפט מקיף</p> <p>matrix sentence</p> <p>الجملة الرئيسية، الجملة الأم: هي الجملة التي تعتبر كقاعدة لجملة أو جمل فرعية وترتبط بها بأدوات الربط المختلفة.</p>	<p>המשפט מרכב</p> <p>complex sentence</p> <p>الجملة المركبة ، الجملة المعقدة: تتكون في حقيقتها من جملة رئيسية واحدة، وعلاوة أو جنبة تابعة 'פסוקית' أو 'משפט פסל (משפחה)' وترتبطان بأدوات ربط عديدة كما سيتبين فيما بعد . وتأتي الجملة المركبة في الأساس لتوسيع نطاق الخليل، عن جزء من أجزاء الجملة حتى يتحول هذا الجزء إلى جنبة ذات جملة فرعية بأركانها الأساسية من متد، ومسد (أي) تابعة للجملة الأساسية، وتبدأ عند الجملة بأداة ربط 'פילת שפס' وتنتهي بالفاصلة</p>

<p>”סבין“ جملة المفعول به: هي عبارة عن جملة نونية تامة تعمل عمل المفعول. في الجملة وثبتاً هذه العبارة بحرف ”שׁ או כי“، مثل: ”לָגַי רִדְדָה לְסִבִּין אֶחָ טַהֲרָבוּר שְׁנֹשֵׁט לְאִשִּׁי“.</p>	object clause	מִשְׁפָּט מִשְׂפָּא
<p>جملة التمني: جملة نونية التمني والرجاء مثل ”לִי יִסֵּן וְיִתְעַשְׂבוּ מִשְׁאֵלוֹתַי“.</p>	optative sentence	מִשְׁפָּט מִשְׂאֵלָה
<p>الجملة المحضوة: هي جملة تابعة تدخل ضمن جملة حاصلة مثل ”אני רדדה שתעשה לי סובה“.</p>	embedded sentence	מִשְׁפָּט מִשְׂפָּעֵץ
<p>الجملة النيرة: راجع ”מִשְׁפָּט סִקִּי“.</p>	übergeordneter satz	מִשְׁפָּט מִשְׁעָבֵד
<p>الجملة التابعة: راجع ”מִשְׁפָּט מִשְׂבָּב“.</p>	subordinate clause	מִשְׁפָּט מִשְׂבָּבֵד
<p>الجملة الاستنافية: راجع ”מִשְׁפָּט וְיִתֵּר“.</p>	adversative clause	מִשְׁפָּט וְיִתֵּר
<p>جملة السند إليه: هي جملة مفيدة تامة تابعة تعمل عمل السند إليه في الجملة الرئيسية التي تملأ من السند إليه مثل: ”רִדְדָה, שְׁעֵשִׂינָי סִבִּין לְקִבְיֹאֵת“.</p>	subject clause	מִשְׁפָּט נוֹשֵׂא
<p>الجملة المحضوة: راجع ”מִשְׁפָּט מִשְׂפָּעֵץ“.</p>	embedded sentence	מִשְׁפָּט נוֹשֵׂא
<p>الجملة التوليفية: هي جملة لا يعتمد مدلولها أو معنيها على التحليل المعنوي، بل على الخبرة والاتصال بالواقع مثل: ”الأرض تجرد حول الشمس“.</p>	synthetic sentence	מִשְׁפָּט סִתְרֵתִי
<p>جملة السند: هي عبارة عن جملة مفيدة تامة تعمل عمل السند الرئيس في الجملة الرئيسية، وترتبط الجملة الرئيسية بعبارة السند التابعة برابطة ”אִינֵר“ + حرف ”שׁ“: ويمكن للممكن استبدال هذه العبارة بأي اسم إشارة: مثل: ”שְׁמִינְךָ הִיא שְׁהִלְכָה טְהִיבָה“.</p>	predicative clause	מִשְׁפָּט נוֹשֵׂא
<p>جملة السبب: هي عبارة عن جملة تابعة مفيدة تامة، ومن الأدوات التي تميز هذه الجملة التابعة ”כִּי־אֵינִי“، כי, משום ש, מאחר ש, חזאיל () ويمكن استبدال</p>	causal clause	מִשְׁפָּט סִבָּה

<p>الجملة - "כנולל זה" مثل: "חוצאת חצותן מחנכת ספני שלי שקלה בדפוס".</p>	apodosis clause	השפט הישא
<p>جملة جواب الشرط: الجملة الرئيسية التي لا تحتوي على أداة لشرط ضمن جملة الشرط. الجملة الاسمية: نظر "משפט שפני".</p>	noun clause	השפט עצם
<p>الجملة الرئيسية: هي الجملة التي يمكن أن تأتي في صورة جملة مستقلة مثل "האיש חכם" , أو هي الجملة التي تحتضن جملة تابعة تشكلان معاً جملة مركبة مثل "הם היושבים שמגליחו בפחינה".</p>	main clause	השפט עקרי
<p>الجملة المحرقة: هي الجملة التي تحتوي على مستند إليه ومستند فقط مثل "השקט חרחה".</p>	nuclear Satz	השפט ערסילאי
<p>الجملة الفعلية: هي الجملة التي يتكون منها عبارة عن فعل صرف مثل "משה קלן" , أو "היא כוללת את האנשים שדול".</p>	verbal sentence	השפט פעולי
<p>جملة الأمر: هي جملة تأتي في صيغة الأمر أو التي تأتي مضمونها بحمل معنى الأمر مثل "שב בבקשה!" أو "لا تتركه!".</p>	command sentence	השפט פקודה
<p>الجملة البسيطة: هي عبارة عن جملة مستقلة تحتوي على مستند إليه واحد، ومستند واحد، وقد يتناول إثنين من الأجزاء القرابية كالتبع أو القلرب أو الضاف إليه ... وغير ذلك.</p>	simple sentence	השפט פשוט
<p>جملة الأمر: راجع "משפט פקודה".</p>	imperative clause	השפט צוה
<p>الجملة العلية: هي الجملة التي تعبر عن أمر أو طلب أو تعجبات أو تحذير أو مدح أو ذم أو تفاعل مضموناً بفرح أو تدم أو ما شابه ذلك مثل "איזו שקלה נזה!".</p>	exclamatory sentence	השפט קריאה
<p>الجملة الرئيسية: راجع "משפט עקרי".</p>	main clause	השפט ראשי

<p>הجملة الاستفهامية: هي الجملة التي تتلصق -وإنها يعطى جواباً مثل "המלך?". "אם לאן פניך מתרחח?"</p>	interrogative sentence	משפטים שאלה
<p>הجملة الرئيسية: راجع "משפטים שקרי". جملة التوكيد: هي جملة يدل الالف فيها على أن الالف إليه ينسج الفعول مثل "יש לו שקר" או "אין לו שקר".</p>	main clause possessive sentence	משפטים שזכר משפטים שזכות
<p>הجملة النافية: هي جملة تكيد في الفعול أو الفاعل, وفي الفاعل. تحتوي الجملة النافية على إحدى أدوات النفي مثل "לא", "אין", "אלי", "בלתי", "אי" ولكن في بعض الأحيان يعمل الفاعل نفسه معتر الفعול مثل "נכח", "נמנע".</p>	negative clause	משפטים שלילה
<p>הجملة الاسمية: هي جملة لا مسند لها فعلًا مبررا مثل "הם שם", "הילד קבם".</p>	nominal clause	משפטים שקרי
<p>הجملة الظرفية: جملة تابعة تعمل عمل الفاعل في الجملة الرئيسية مثل "אף שגידן גשם סופה, הם נצאו לטיול".</p>	adverbial clause	משפטים תאור המצב
<p>הجملة الظرفية: راجع "משפטים תאור המצב". جملة النتيجة: جملة تدل على نتيجة الفعل في الجملة الرئيسية مثل "נציתי לטיול כי פגשתי לכן לטנחי פרשה".</p>	adverbial clause consecutive clause	משפטים תאור המצב משפטים תוצאה
<p>جملة الغاية: جملة تابعة تدل على الغاية من حدوث الفعول. وفي عبرية الفاعل ترتبط هذه الجملة التابعة بالجملة الرئيسية بواسطة زار العطف، أو تامة لأن ربط أخرى مثل "למען אשר" או "בעבור" .. وغيرها كما في فقرة "אקרי נא אחוזה את למען ייטב לי בעבורך".</p>	final clause	משפטים מקלות

השפעת קלוז	subordinate clause	الجملة الفرعية ، الجملة التابعة: رابع " השפעת קפוי" .
השפעת קטור-קיקור	current clause	الجملة الصارفة: جملة تابعة تأتي بدلاً من المصدر مثل "באשר קחי בשנה יבא" מן "קחוקם בשנה" .
השפעת תנאי	conditional sentence	جملة الشرط: جملة تتكون من جملة رئيسية وجملة تابعة تعبر أحدهما عن الشرط والأخرى عن جوابه مثل "אם תקסוך מן תבין תמצע" .
השפעת תנאי קסל	ireal conditional clause	جملة امتناع الشرط: هي جملة فرعية تعبر عن شرط لا يمكن تحقيقه مثل "לו באה לאוניברסיטה קיית פיקע אח"י" .
השפעת תנאי קים	real conditional clause	جملة الشرط المحتمل: هي جملة فرعية تعيد احتمال حدوث شرط معين مثل "הסמפטרורח קיח אס נד נקים" .
השפעת השוכה	answer clause	جملة الإجابة: جملة تجيب على سؤال مسأ وهي إحدى أشكال الجملة العبرية الناصلة مثل "כן" או "לא" .

مراجع الكتاب

أولاً: المراجع العربية

- جورج مولينيه : الأسلوبية، المؤسسة الجامعية للدراسات، بيروت، لبنان،
١٩٩٩م
- د. صلاح فضل : علم الأسلوب مبادئه وإجراءاته، دار الشروق، القاهرة،
١٩٩٨م
- عبد السلام المسدي: الأسلوبية والأسلوب، الدار العربية للكتاب، تونس،
١٩٧٧م
- عدنان بن ذريل : اللغة والأسلوب، منشورات إتحاد كتاب العرب، دمشق،
١٩٨٠م
- عدنان حسين، قاسم: الاتجاه الأسلوبي البنيوي في نقد الشعر العربي، الدار
العربية للنشر والتوزيع، مصر، ٢٠٠١م
- لويظة بن ناصر :ملاحم المنهج الأسلوبي في التراث النقدي، رسالة ماجستير
، جامعة الحاج لخضر ، الجزائر ، ٢٠١٢م
- محمد عبد المطلب: البلاغة و الأسلوبية، الهيئة المصرية العامة للكتاب،
١٩٨٤م
- د.ياسر عكاشة : مستويات التشكيل الأسلوبي ، بحث منشور في حوليات كلية
الدراسات الإنسانية والعربية ، العدد السادس ، مصر ، ٢٠١٦م

ثانياً : المراجع العبرية

- אפרים קישון: גשר- סיפורים בעברית קלה, ירושלים
- שרה לפקין :
עין ערך : לשון, הבנה והבעה, מטח
שלב א :עברית לשון, הבנה והבעה , כרך2, מטח , 2002